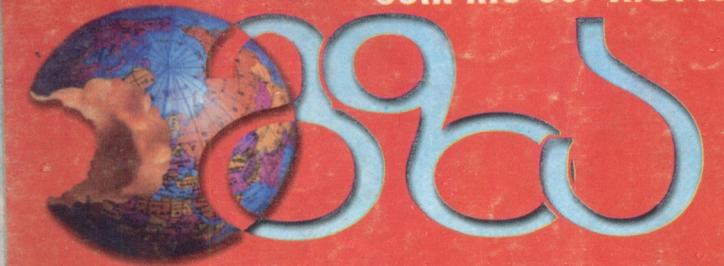

კვირის პალიტრა

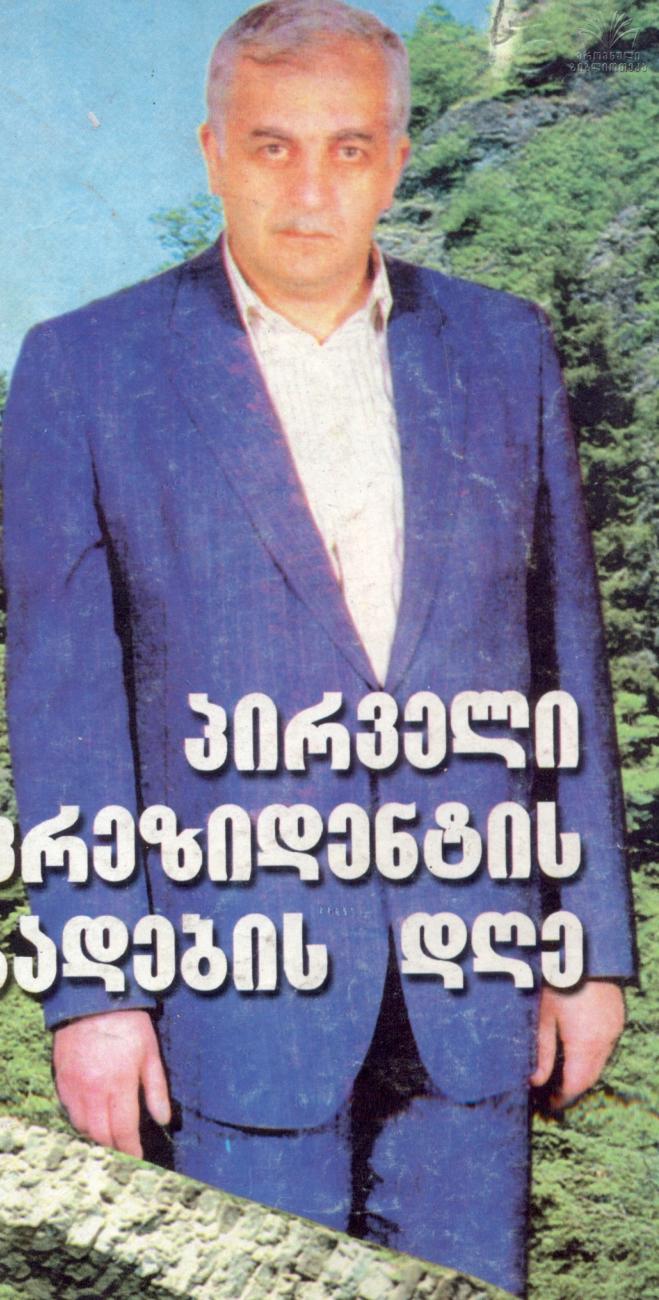
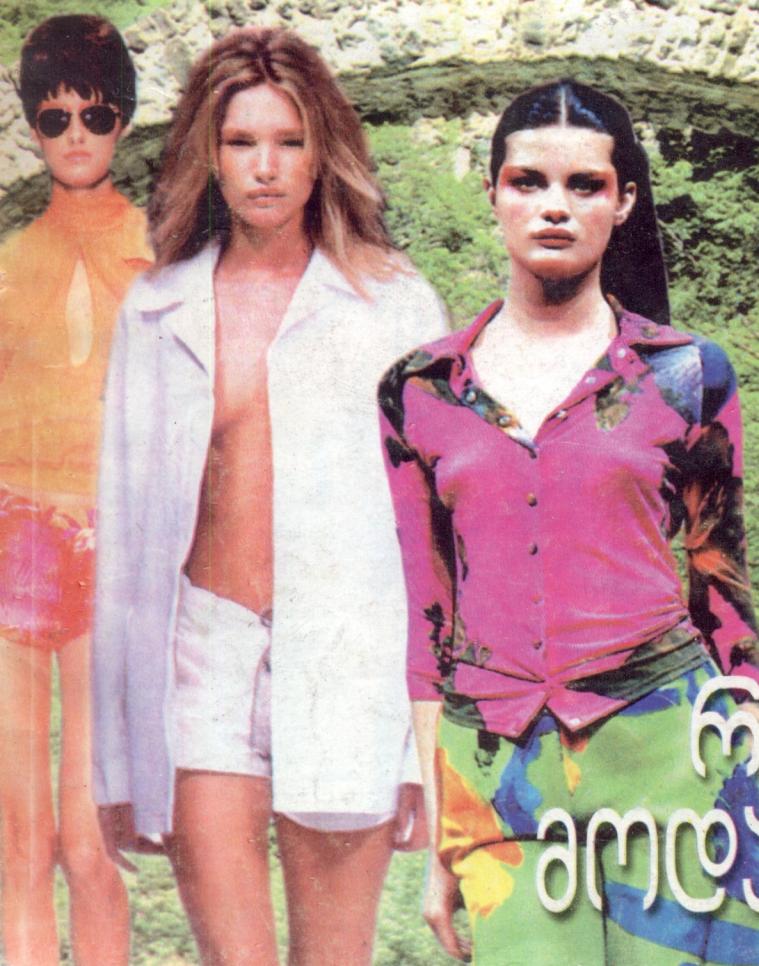

N13(42) 29/III. - 4/IV.2001. ფასი 60 ლ.

გეოგრაფიული გეოგრაფია

ახალი ქართული რომანი

1168
2001

პირველი
პრეზიდენტის
დაბადების დღე

ორივა ყაჩაღი
გაღად მძღოლე
ესვერალა

რა ფარები იქნება
მოლაში გაზაფხულზე

გ3.9

ზურაბ ასკანელიძე

პოლიტიკოს გახსნისას ეპრესარზე და კლასიფიცირებულ დოკუმენტების თათრი პურავი დვინის წითაღი ლაქაბით „დავუმავავე“. უსარჩეულობისაგან სად წავსელიყვავი არ ვიცოდი...

მონითურება

უსათავრო – კვირას წასაკითხი 3

კანონი

„მსოფლიო ერთი დღი
სოფია, ერთმანეთის
ყველამ ყველაფერი 30000“ 4

კოლეგია

საქართველოში „06ტერნისი“
სერიოზულ ექიმის სტურ
გამომიებას ამზადებს 7

საქავა

სამი ქანი ასკანელი 9

ჟული

„დიდ წინაართა ტანხვით
ვებაულმან ერთი 8რახვანი
აღმარ 36960სა...“ 11

კანონების კავი

მათ ჯერ არ უთქვამო
თავიათი სატაცელი... 13

ტკილი

„ომში დაიღავილი მომიკლეს –
მეგობაული ჩამხეტა და, მე
გაატიქო, მეუავებოდა“ 14

აცილეარეალი

06 წორმანიულ-შემეცნებითი
კოლაჟი გონია დვალის
უბის წიგნეაკილან 16

ცალილის კავაპი

ცალილობის ტრუალი 16

კადანი

„უფალას ტიპის შინაგარა
ვარ – ვთელი ხელოვანა
შირლას ველოდები“ 18

კრიმინალი

„გურგეს უკან შეკრული ხელები
როგორდაც გაითავსეულა,
იარაღს სწვდა და ესროლა...“ 20

მასივი

„მე ოჯახში „თეატრი“
ვარ – ყველაგვ სხამაღლა
ვლავარაკობა...“ 22

სასახლეო აზრები

აჭორიგმების ენციკლოპედია 24

ფსკი

აროვინისტელი ცოდვილი დიალები 25

ტალაცი

ქალი-ობარბა ხელოვნებას
0 კყრობას! 27

მოძა

რა ურები იქნება მოძაში

გაგაფხულებები 29

„დიდ წინაართა ტანხვით ვებაულმან ერთი ზრდას გადასახლის კანკარ ვებას...“

სტუმრების ასეთი დახვედრის
მერე, გვიადი გაბრუნებას აპირებ-
და. ამ დროს მერაბი წამოდგა
და მეგობარს შესძახა: გვიად, მეც
მენთან მოვდივარო. მეგობარს
ხელი გადაძევია, დატოვა სტუმ-
რებით სავსე სახლი და იმ საღ-
ამოს აღარც მობრუნებულა...

11

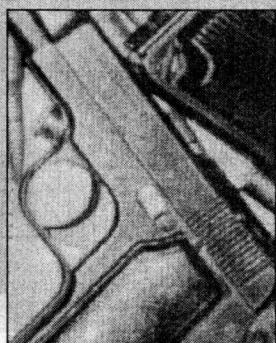
სამართველო „06ტერნისი“ სარიცხულ ტელევიზიური სტურ გამოიმას ამზადებს

„ინტერნიუსი“ ხშირად აწყობს
ურნალისტთა და ვილეოოპერა-
ტორთა მოსამზადებელ კურსებს,
არასახელმწიფო სამაუწყებლო
კომპანიების პროგრამების გაუმ-
ჯობებების მიზნით. ვამზადებთ
პროგრამას, რომელიც იქნება ეუ-
რიალისტური გამოძიება და თვე-
ში ორჯერ გავა ეთერში.

7

306 გასცა ტაქსის ეპლოლი?

მიკვირს, ყაჩაღებს როგორ
მოუყიდათ, მაგრამ ერთ შათგანს
იარაღი სავარძელებელ დაუტოვებია
და მანქანიდან წყლის მოსაგანად
გადასულა. მობრუნდა და იმ დროს,
როცა წყალს აწვდიდა, კორელა-
ცები მომენტით ისარგებლა, სწვდა
იარაღს და თავში ესროლა.

20

რა ფერები 0 ძნება მოდამი გაზაფხულზე

მოდაშია სხვადასხვა მოდელის
სინთეზი. შეიძლება შარვალზე გვ-
ივას ქვედაბოლო, დღის პერანგ-
ზე – სვიტერი და ზემოლან მასიური
ქამარი. მოდაშია ტყავის, ბეწვის
და ნაჭრის სინთეზიც. წელს უპი-
რატესობა მიეცემა ტილოსა და
აბრეშუმის კომბინირებას.

29

ასეპოლონიანი თავაზი	
რამდენი წელი იცოცხებათ	31
დაყარო	
სათეატრო არქიტექტურის	
შედევრი	32
პროგრამა	34
ისტორიის გაკათილება	
აჭარის საკითხი 1918-1921	
წლების დამოუკიდებელ	
საქართველოში	35
სორის ლაგაფები	
„ოქროს ბურთის“ პირველი	
მულობელი	38
თასტი	
ერთგული მკითხველი	40
პომონი	41
პიზნისი	
ხელოვნებით ვაჭრობა	
ლიმნოატიტ ვაჭრობას პრავს	42
ჟამონების იქვენი სოფენა	
ტესტი ერულიციაგა	44
შივილიზაცია	
ყავა, კაპარ და მოკოლაზი	45
ესეზები	
„მს რამხელა, რა უძირო და რა გამძლე გამოდეა...“	46
როვანი	
ბესიკ კეკელიძე.	
შეუწყალებელი შეწყალება	48
ავტო	52
ვასკვავა	
ვაინონა რაიღერი:	
„ჯონი დეკონ განშორება	
ჩემთვის ყველაგვ მკაცრი	
გამოცდა იყო“	54
ჯამისალინა	56
საკანო ადამიანები	
პირველი რაკეტის შემქმნელი	58
საცორი	61
კოროსკოვი	
კვირის (2 - 8 აკრილი)	
ასტროლოგიური კროგნი	62
თასტი	
როგორი გეგობაელი ხარ?	63
კალიფოსოვი	
ჭრელ-ჭრელი ამბები	64
გარეპარეზ: გიორგი შორშოლიანის კოლაზი	

საზოგადოებრივ-კულტურული უფროდი „გზა“
გამოდის კიბის ერთხელ, ხუთიაბათებით
გაზით „კვირის აკლიტის“ დამატება
უწარალი ხელმძღვანელობის თავისუფალ პერსონაჲბია.
რეაქციის აზრი შესაძლო არ ემთხვეოდეს მასალის ავტორის აზრს.
მთავარი რედაქტორი: ზურა აბაშიძე
რედაქტორი: გოჩა ტელელაშვილი
მენეჯერი: კიაზმ ბიჩინაშვილი

მისამართი: თბილისი, აკტორის ქ. №8 ტელ: 33-50-32
უფროდი ინტერნეტ გამოშენება „კოლორში“

„მს რამხელა, რა უძირო და რა გამძლე გამოდეა...“

46

გოგი ცაბაძეს დაკვრისას „ქრინიკულად“ ავიწყდებოდა ტექსტი. უკრავს სიმღერის მესავალს... არა და არ გადადის სიმღერაზე კულისებიდან დაუწეულ ძახილი სიმღერის ტექსტისა. გოგის უმწეოდ უნიშნებია და უთქვამს: „Нет, я, слушай, мотив забыл...“

ხელოვნების კაჭრობა ლიმნების კაჭრობას ჰგავა

უფლს იხდიან არა ნახაგში, არამედ სავაჭრო ნიშანში. თვით სურათი ღირს იმდენი, რამდენიც საღებავი, ტილო და მხატვრის შენახვის ხარჯი ნაწარმოების შექმნის პერიოდში. იმ თანხებს კი, რომელიც აღმატება ჩამოთვლილ ხარჯებს, ადამიანები მითებში იხდიან.

42

„ოქროს გერის“ პირველი მცლობალი

38

ის პირველი იყო ფეხბურთელი აგან, ვისაც ინგლისის სამეურ კამა „სერის“ წოდება უბორა. მსაჯი ბიც განსაკუთრებით აფასებდნენ ინგლისური და საკორილ, მსოფლიო ფეხბურთის ისტორიას სტელი მეტიური „ფინტების მეფის“ სახელით შემორჩა.

შეუბუნებელი შეუბუნებელი

— ბიჭო, ცედად ხომ არ ხარ? — მიუახლოვდა მეგობარი.

— ცედად? — გაედიმა, — არა, ასე კარგად ცხოვრებაში არ ვყოფილ ვარ.

— აბა, რა მოგივიდა?

— ამდენი წელიწადი ამ წესის ვნაგრობდი და მინდა, მთელი სიცეადით შევიგრძნო.

48

უსისისური - უკრაინის წასაკითხი

გასულ პარასკევს მოსკოვში ოფიციალური სამუშაო ვიზით იმყოფებოდა საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრი ირაკლი მენადარიშვილი. მოლაპარაკების მთავარი თემა საქართველოში განლაგებული რუსეთის სამხედრო ბაზები იყო, კერძოდ - ახალქალაქისა და ბათუმის სამხედრო ნაწილები. როგორც ცნობილია, რუსული მხარე ამ ბაზების კიდევ თხუობები წლით დატოვებას ითხოვდა და ამ მოთხოვნას იმით „სხინდ“, რომ დასახელებული ბაზების სამხედრო ტექნიკის გატანასა და პირადი შემადგენლობის გაფანას სწორედ ეს დრო სჭირდება. ჩვენი მინისტრისა და დელეგაციის სხვა წევრების პრინციპულობამ შედეგი გამოიღო: უკანასკნელი რუსი ჯარისკაცი თუ წელიწადში დატოვებს ჩვენი სამშობლოს ტერიტორიას.

გასული კვირა სხვა ლირსშესანიშნავი მოვლენებითაც იყო აღსანიშნავი: მთავრობამ უკანასკნელი პენსიონერიც დაგამაყოფილა რამდენიმე თვის აუდებელი პენსიონი და, იმედია, დღეიდან ყოველ თვეში დაუძრკოლებლად გასცემენ თანხებს.

საბოლოოდ მოგვარდა ენერგოპრობლემაც და, რაც მთავარია, ელექტროენერგიის ტარიფად ისევ 2 თეთრი დადგინდა, ხოლო პენსიონერებისა და უმუშევრებისთვის ელექტროენერგია უფასო იქნება. უმუშევრებისათვის სხვა შეღვათებიც არის გათვალისწინებული: პირველ ექვს თვეში ყოველი მათგანი 38 ლარს მიიღებს ყოველთვიურად, ხოლო ამ პერიოდის გასვლის შემდეგ, შრომითი მოწყობის სახელმწიფო სამსახური ვალდებულია, ყოველ მოქალაქეს მისი პროფესიის შესაბამისი სამსახური გამოიუნახოს, წინააღმდეგ შემთხვევაში დახმარებას თანხა გაორმაგდება და მოქალაქე მანამდე იქნება უზრუნველყოფილი, სანამ სამსახურს არ გამოუშენიან.

სასიკეთო ძერბები მოხდა განათლების სფეროშიც: გაუქმდა ყველა კომერციული სასწავლებელი, რომელთა პედაგოგიური კონტინგენტი და სასწავლო პროგრამა არ შეესაბამებოდა საერთაშორისო მოთხოვნებს, ხოლო რომელიც დარჩა, სახელმწიფო ღოტუციაზე იქნება - პროფესორ-მასწავლებელთა მინიმალური ხელფასი 250 ლარს შეადგენს და, გარდა ამისა, სტუდენტებს აღუდებათ სტიპენტიები - ფრიადონსებს 50 ლარის, ხოლო დანარჩენებს 40 ლარის ღონისძიებით.

უმაღლესი პოლიტიკის სფეროც არ დარჩენილა დიდი გარდაჭენების მიზანია, თუმცა ეს საქართველოს მტკიცებული, მაგრამ აუცილებელი პრიცესი იყო: პარლამენტმა იმპიჩენტი მოუწყო. შინაგან საქმეთა მინისტრის და მისი საქმე რესპუბლიკის პროცესურას გადასცა შემდგომი გამოძიებისათვის; საფუძვლითად შემოწმდა თავდაცვის სამინისტროს სისტემა, სადც უძრავი დარღვევა იქნა აღმოჩენილი. ამ შემოწმების საფუძველზე დასახა კონკრეტული ღონისძიები: სამხედრო ნაწილები უკვე მომარაგდა საჭირო რაოდენობის ტანსაცმლითა და კვების პროდუქტებით. არმიის ქონების დატაცებაში მხილებული რამდენიმე ასეული ოფიცრის წინააღმდეგ სისხლის სამართლის საქმე აღიძრა, ხოლო თავდაცვის მინისტრს გამოეცხადა საყვედური

უკანასკნელი გაფრთხილებით; მომავალ კვირაში ანალოგიური შემოწმებები სასაზღვრო დეპარტამენტის სისტემაშიც ჩატარდება.

საგარეო პოლიტიკა: როგორც იცით, საქამაოდ გართულებული იყო საქართველოსა და ევროკავშირის დამოკიდებულება ე.წ. „თურქი მესხებისა“ და რელიგიურ უმცირესობათა პრიობლემების გამო. გუშინ სტრასბურგიდან დაბრუნდა პარლამენტის თავმჯდომარის მოადგილე ბატონი ელდარ შენგელაი, რომელმაც განაცხადა, რომ მოხერხდა ევროკავშირის ხელმძღვანელობის დაყოლიება და საქართველო, როგორც გამოინაკლისი, ისტორიული ტრადიციების გამო, ერთადერთი ქეყანა იქნება უკროპაში, სადაც იელოველების, ბაპტისტებისა და ორმოცდათანალების „მოღვაწეობა“ აიკრძალება. „თურქი მესხების“ საკითხში კა, უდიდესი დახმარება გაგვიწია ჩვენი მეზობელი თურქეთის ხელისუფლებამ - უკვე მომავალ წელს ამ დიასპორის ყველა წარმომადგენელი (400 ათასი კაცი) თურქეთის მოქალაქე განაცხება და ამ ქვენის მთავრობა მათთვის საგანგებოდ ააშენებს ახალ დასახლებებს თურქეთის ტერიტორიაზე.

მაგრამ, დაგვეთანხებით, ჩვენი ქვენის უძალესი პრობლემა მაინც აფხაზეთი და სამაჩაბლოა და, საბენიეროდ, სასიკეთო ძრები ამ სუერომებიც შეიმჩნევა - თვითმარჯვია რესპუბლიკის პრეზიდენტებმა თანხმობა განაცხადეს ლტოლვილთა უპირობო დაბრუნებაზე, ოდინდელი სტატუს-კვოს აღდგენაზე და ერთადერთ მოთხოვნად აცხაზი და ოსი ხალხების კულტურული ავტონომია მოითხოვეს. თუმცა საქართველოს მხარე ამ პირობის შესრულებამდე, კატეგორიულად მოითხოვს არმინასა და სხვათა (რომელთა წინააღმდეგაც საქართველოს პროკურატურაში სისხლის სამართლის საქმეა აღძრული) გასამართლებას.

დაბოლოს, როგორც იქნა, რუსეთის ხელისუფლებამ გამოიჩინა გონიერება და ქართველ სამართალდამცავებს გადასცა ტერორისტობაში ბრალდებული იგორ გიორგაძე. მისი ექსტრადიცია მომავალ კვირაში მოხდება.

პრობლემა, ცხადია, კვლავ ბევრია, მაგრამ მთავარია, რომ ქვეყნას უკვე დატყო შზრუნველი ხელი და ოღორძინების პრიცესი დაიწყო.

ეს პრიცესი შეუქცევადია და ახლა ყველას ხელებდაკაპინებული შრომა გვმართებს, რომ საბოლოო მიზნს - საქართველოს ნამდვილ დამოუკიდებლობასა და აყვავებას მივაღწიოთ.

P.S. რაც შეეხდა სათაურს - ჩვენი უკრაინულ ხუთშაბათობით გამოდის და იქნებ გაგიკვირდეთ, ჩემი მორიგი „პროკოკაციის“ წაკითხვის გადადება კვირისთვის რატომ გთხოვთ. მაგრამ, კვირა ხომ 1 აპრილია - „დიდი სიმართლის ღღე“!

პროცესატორი

ჯუმბერ პატიაშვილის პერ-
სონა არჩევნებიდან
არჩევნებამდე ჩრდილში ექცევა
ხოლმე, რადგან მას მძაფრი
და ხმაურიანი პოლიტიკური
ბატალიებისგან თავი ძველე-
ბურად შორს უჭირავს, ახალ
მტრებს არ იჩენს და
შემდგომ საპრეზიდენტო
არჩევნებამდე (მორიგ
გამონათებამდე) საჭირო ავ-
ტორიტეტს „ინახავს“. თუმცა,
მისი კანდიდატურა ედპ-ისთვის
იმდენად მიუღებელია, რომ
საქმეს ხელისგულზე შემნვარი
წეროვნის ერბო-კერცხიც ვერ
უშველის, კულუარული ხმებით,
ეროვნულ-დემოკრატიები სახ-
ალხოლებს რთული არჩევანის
წინაშე აყენებენ: თუ პატიაშ-
ვილს ვერ შეელევიან, მემარ-
ჯვენე ძალთა გაერთიანებას
მხოლოდ შორიდან მიადგენებენ
თვალს. სახალხოელები თავიან-
თი მონაპოვრის შენარჩუნები-
სათვის ალბათ ბოლომდე
იბრძოლებენ, რადგან,
არჩევნების დროს პატიაშვილი
კვლავ სასწორის პინაზე
დადებული მძიმე გირის ამ-
ჟღუაში იქნება და ერთგულ
სახალხოელებს სხვა, უცრო
„მადიან“ პარტიებთან მომები-
ანი ვაჭრობის საშუალებას
მისცემს. ედუარდ შევარდნა-
ძისა და ასლან აბაშიძის
„სკოლაგამოვლილი“ პატიაშ-
ვილი (რომელმაც ბევრი რამ
იცის, მაგრამ სანამ დრო არ
მოვა, არ იტყვის) ჯერჯერო-
ბით მშენდად ათავსებს პარ-
ლამენტარისა და წეროვნის
სასოფლო-სამეურნეო კომპლექ-
სის დამუშავებლისა და ხე-
ლმძღვანელის საქმიანობას.
მის ოჯახს სულ ახლახან
კიდევ ერთი წევრი შეემატა:
შვილიშვილი, უმცროსი ჯუმ-
ბერ პატიაშვილი. დიდი ჯუმ-
ბერი ახლა ნამდვილი ბაბუა,
თუმცა მხოლოდ საჯახო
მსაშტაბის. რესპუბლიკური
მნიშვნელობის „ბაბუაბა“ კი
პორზონტზე ჯერ ბუზის
ტოლად მოჩანს — ისტო, თუ
წიქარაზე ამხედრებულმა ვინმე
თმახუჭუჭა ბიჭმა ჯადოსნური
სავარცხელი არ გადაუგდო
და პრეზიდენტის სავარდლამდე
მისასვლელი გზა ულრან ტყედ
არ უქცია.

მსოფლიო ერთი ღიზი სოფალი, ერთიანის ყველა ყველაზარი ვისით!

ნანა ქიბიშა ერი

— ბატიონო ჯუმბერ, პოლი-
ტიკურ არენაზე ისე აქტიურად
აღარ ჩანართ, როგორც უწინ.
ეს იმას ხომ არ ნიშნავს, რომ
წეროვნის აგროკუნსორციუმი
უფრო მეტ დროსა და ენერ-
გიას გართმევთ?

— მე კცელილობ, დაინტერესებულ სა-
ზოგადოებას მაქსიმალური ინფორმაცია
მივწოდო, მაგრამ ზომიერად ადამიანებს
კონკრეტული საქე უფრო სჭირდებათ,
კიდევ ლაფობა. ისიც ფაქტია, რომ ხშირი
გამოსვლა არაა არ შედეგს არ იძლევა.
პირიქით, მატერიალური სიდუხჭირით
გაწამებულ ხალხს აღიზიანებს კიდეც.
არც მე, როგორც პიროვნებას, არ მახას-
იათებს პათოსური გამოსვლები. არჩევნები
ხმაურიანი კამპანიაა. მისი შედარება
საპარლამენტო მუშაობის სტილთან არც
შეიძლება. თუმცა, არც ჩვენს პარლა-
მენტს აკლია ექსცესები და ხმაური. მე
ის თანდათან უფრო მაგონებს ეპიზოდს
ჭაბუა ამინევჯიბის, დათა თუთაშიადნ“,
სადაც კაციჭამია ვირთხების გამოყვა-
ნის მეოთხეა საუბარი. რაც შეეხება
წეროვნის აგროფირმას, იქ ჩემ გარდა,
კიდევ 10 დამუშავებულია.

— ხომ არ შეიქმნება კიდევ
ერთი პარტია — „რძის პარ-
ტია — რუსეთთან ერთად“?
თუ რუსეთში გატანისას, თქვენს
პროდუქციას პრობლემა არა
აქვს?

— ჩვენი პროდუქცია რუსეთში არ
გადის, მისი რეალიზაცია მხოლოდ

საქართველოში ხდება. ვაწარმოებთ კარაულის, არაუას, ხაჭოს, მაიონეზს. ეს არის ეკოლოგიურად სუვთა პროდუქტი, მა-
გრამ მას იმ რაოდენობით ვერ ვაწარ-
მოებთ, სხვა ქვეწინებშიც რომ გავტრი-
ოთ. ჩვენთან ნედლეულის მოპოვების ბევრი შესაძლებლობაა. საქართველო არის აგრარული ქვეყანა და მთლიანად სოფ-
ლის მეურნეობის დარგებს უნდა ეყრდ-
ნობოდეს, მით უმეტეს დღეს, როდესაც
საწარმოთა ძირითადი ნაწილის პრივა-
ტიზება მოსახლეობის ინტერესების უ-
ულებელყოფითა და არაკანონიერად მოხ-
და. მაჩვენეთ თუნდაც ერთი დიდი ობიექ-
ტი, მაროველი პარტიის წევრს რომ არ
ჰქონდეს ნაყიდი. ამ „გუნდურ“ პრივა-
ტიზაციას ემატება მითვისებული ანაბრება,
რომლის სანაცვლოდ, თითქოსდა მოსახ-
ლეობას გაორმაგებულ თანხას უბრუნებდე-
ნენ. დღეს რატომ არავინ არაფერს აქ-
ბობს ამის შესახებ? ერთხელ მანც დაქა-
ვა პრეზიდენტს ეს საკითხი და აეყიდა
კონტროლზე. ეს არის ხელისუფლება, რომელიც თავის ხალხს დაუნდობლად ატყუებს და ძარცვას. საქართველოს იმდენივე ვალი აქვს აღებული, რამდე-
ოც გერმანიამ აიღო ომის შემდეგ. სულ
მალე დანგრეული გერმანია დონირ ქვე-
ნად იქცა, ჩვენ კი განვითარებადი ქვე-
ნის სტატუსს ვერ გავცდით. უფრო მტეს
გეტევით: ქვეყნისთვის ამ სამარცხეონ
სტატუსის მინიჭება ბევრს ვაჟაპატარი
პორნია და ამით თავიც კი მოაქვს! დიდი
მიღწევა პორნიათ ვალის აღება და შემ-
დევ მისი გადავადებაც. არადა, ჩვენი პო-
ტენციალის ქვეყანას სასესხებული არა-
ფერი აქვს — თუ ჩვენს რესურსებს

გონივრულად გამოკიყენებთ. მაგრამ, სამ-
წუხაროდ, რესურსებიც და კაპიტალიც
სხვა ქეფებში გაედინება და სხვა ბანკე-
ბში იყრის თავს.

— အလုပ်တ ဝမ ကာပါစီအလိုက်
စာဗျာရက်တ, ရောမှုလျှိုင် လျော့လျော့ရာ-
ဖြော်ခို အၢ အၢ ဝါ ဖြော်ရာၢ.

— საოცარი რამ ხდება ჩვენთან. დღეს კომუნისტურ რევიტს აძაგებენ, მაგრამ მაშინ რაღაც წესრიგსა და კანონზომ-იერებას ემორჩილებოდა ყველა და ყვე-ლაფერი. იგრძნობოდა პასუხისმგებლო-ბა ხალხისა და კანონის წინაშე. გინახ-ავთ სადმე ყოფილი პარტიული ფუნქ-ციონერის სრა-სასახლე? დღეს კი რა ხდება — ურცხად, ლოვალევარი მორიდა-

დას გარეშე, ავსებენ დეკლარაციებს და
თვალში ნაცარს გვაყრიან. როგორ
დავიჯერო, ყველა დეპუტატს ისე
გაუმართლა სიღებრებში, რომ მათ მეტ
დაგროვილი და ნაჩეუქარი ქონებით დღიმ-
ლე ცხოვრობენ?! თურმე შეიძლება, ერთი
„ჯიპა“ გაყიდო და სასახლე აიშენო.
ასეთ კლანურ მმართველობასა და ტყუ-
ილზე აგებულ ცხოვრების წესს მდუ-
მარებ მისჩერებია საზოგადოება, რომ-
ლის 80% სიღატაკის ზღვარს ქვემოთ
ცხოვრობს. ჩვენი გენოფონები საფრთხი-
სი წინაშეა. დააკირდით ქუჩას, ის ჩვე-
ნი ცხოვრების სარგება. უწინ ქუჩაში
მხოლოდ მოხუცი მათხოვრები თუ შეგ-
ხვდებოდნენ. თანდათან ახალგაზრდა
ქლები, შეძლება ბავშვები გამოჩნდნენ, ახლა
კი... უკვე მათხოვრებად იბადებიან! –
ეს საშინელებაა!

ქვეყანა ეკონომიკურ კატასტრო-
ფასთან ერთად, სახელისუფლო კრიზის-
მაც მოიცავა. წლების განმავლობაში არ
სრულდება სახელმწიფო ბიუჯეტი თა-

ԱՐԵՎ-ՋԱՊՈՒԹՅԻՆ ՀՐԱՄԱՆ

— የጊዜና ስራውን ማረጋገጫ

სას, სახელმწიფო ქონების დატაცებისა
და მითვისების ფაქტებზე პასუხისმგე-
ბლობა მთლიანად მართველმა პარტიამ
და ქონების მართვის სამინისტრომ უნდა
აიღოს. სულ მაღლე, მოსახლეობა მათ
ჩადენილი დანაშაულებრივი ქმედებები-
სთვის შკაცრად მოსთხოვს პასუხს.

— მოარული ხმებით, მიხ-

მიჩვენეთ თუნდაც ერთი დიდი ობიექტი,
მმართველი პარტიის წევრს რომ არ
ჰქონდეს ნაყიდი. ამ „გუნდურ“ პრივატი-
ზაციას ემატება მითვისებული ანაბრები,
რომლის სანაცვლოდ, თითქოსდა მოსახლე-
ობას გაორმაგებულ თანხას უბრუნებდნენ.

արեմուցք ալքանցը ծ, թրչու-
դենքս Ե՛մու Մեմտեցցա՛մո, առա
պէտք Հաղպարո օնցորմագուա
կցայնս Կառնմիցպարո դա ხալե-
ս Տուուալպարո Պորոնցը օն-
շեցաեք. Հաղպարո օնցորմագուոս
միւնցը օնա զո, օն Սասթրապուա
պիւարեց Տապագրո Ապոլոնցը ծ.
ամուս ճասկուրագ մինցուլ Սպալ-
եաս Թագալուոտու մոքպարու.

— ქვეყანაში არსებული მდგომარეობა იმდენად მძიმეა, რომ არ გამოვრიცხავ, პრეზიდენტმა თავის გადასარჩენად, უკლებასთან ერთად, მთლიანი ეკონომიკური გუნდიც დაითხოვოს. თუმცა, ვფიქრობ, რომ უკლებას გაშვებას სხვა მიზეზი და მიზანი აქვს, რომელიც სულ მაღლ გამოაშკარავდება. ჯონი მხოლოდ უკლებაზე არაუგიანები — ერთი პრეზენტაცია.

୭ୟିଲ ଶ୍ରୀଲେଖଦାସ ଗାତାବିନୀଶ୍ରୀଜନ୍ମଦେ-
ଦାସ ଧୀରଙ୍ଗ ପିତରଙ୍ଗେଲ୍ଲେକ୍ଟରଙ୍ଗରୁଷାଫ-
ଶ୍ରୀରୂପଦିସା ଏବଂ ଶାନ୍ତାରମଧ୍ୟରୁ
ପରିବାତିଳିଶାଫିଲିସ ଶାକିତଥେ ଶ୍ରୀକାନ୍ତ-
ଶିର୍ଯ୍ୟର୍କେନ, ରମେଣ୍ଟର ଗାୟପିଦ୍ଵା ତୁ
ପ୍ରିଦିପା ପିଲାଚାରୀ ହାଲିଲ ଜ୍ଞାନାଦ
ଶ୍ରୀରୂପ.

— ფაქტი ერთია: პრივატიზაციის სვერტში დიდი განუკითხაობაა. აქედან გამომდინარე, შესაძლოა, ზემოთ თქმული ვერსაც არ იყოს გამორიცხული. სანამ მთლიანი სისტემა არ შეიცვლება, აზრი არა აქვს ცალკეული პიროვნებების მოხსნა-დანიშვნას. იმიტომ, რომ მთელი უბე-დურება პიროვნებებში კი არა — სისტე-მაშია.

— მაგრამ ისიც ფაქტია,
რომ არიან განსაკუთრებული
მნიშვნელობის მინისტრები,
რომელთა უწყებებზეც ეს სისტე-
მა „დააშენეს“. ასეთ დროს უ-
ირველესად, ძალოვნებს გულისხ-
მობის ხოთვის

— კახა თარგამაძე არჩევნების დროს
მოქალაქეთა კავშირის მხარდამჭერი იყო.
რაც იმ დროს პოლიციამ გააკეთა, მარ-
თლაც უპრეცედენტო შემთხვევად შეი-
ძლება ჩაითვალოს. დღეს კი მმართველი
პარტია, ჩვეული უმაღლერობით, მინის-
ტრის წინააღმდეგ იღაშქრებს. მაგრამ
თარგამაძეც ისე იქცევა, თითქოს დაუ-
სჯელობის სინდრომი მასზეც კრიცელდება.
საერთოდ, რაც ამ სფეროში ხდება და
ისიც, რაც შემდგომში მოხდება, კანონ-
ზომიერად მიჩვინძება...

— ଶର୍ମିଳା ମିଲାକିଲିଙ୍ଗପଟ୍ଟା ତିଳମି

მოხდა გაორება, რასაც ბევრი არას-წორი მითქმა-მოთქმა მოჰყავა. არადა, სინამდვილეში აქ არანაირ გართულებას არ ჰქონია ადგილი. ასლან აბაშიძე რთული, მაგრამ საინტერესო პიროვნებაა, რომელსაც აღმშენებლობის სურვილი,

პრეზიდენტთან მას შემდეგ არ მქონია
არანაირი ურთიერთობა, რაც ჩვენი გზები
გაიყარა. მე მის სანათესავოს კარგად ვიც-
ნობ და გული მწყდება, რომ ისინი, რაც
იწერება, იმის დაწერისა და თქმის საბაბს
აძლევენ ხალხს და უკრნალისტებს.

სხვა გზას დაადგნენ: გადაწ-
ყვიტეს, ძიებათა ფედერალური
ბიუროს სახით, შსს-ს ალტერ-
ნატიული უწყება შეუქმნან და
სწორედ ამ მიზნით ჩამოიყვ-
ანეს ამერიკის ძებ-ს შეფი
საქართველოში...

— რაც ჩამოოვალეთ, თუ ყველაფერი
თარგამაძისთვის კეთდება, მაშინ მას დაწ-
ინაურება ეკუთვნის. არ ვიცი, ვისთვის
იქმნება ახალი ორგანო, მაგრამ ჩემი
სუბიექტური მოსაზრებით, თუ ძებ-ს
ფილიალი საქართველოშიც შეიქმნება,
ამაში ცუდი არაფერია. მით უმეტეს,
რომ არის საშიშროება, საქართველო
აზია-ევროპას შორის ნარიობიზნესის
ერთ-ერთ გამტარებელ ქვეყნად იქცეს.
მე მხარს ვუჭირ იმას, რომ ჩამოყალიბ-
დეს ახალი ორგანო, თუკი ის კანონის
სახელით ნებისმიერი თანამდებობის პირს
მოსთხოვს პასუხს და ქვეყანაში განუ-
კითხაობის ნაცვლად, წესრიგს დაამ-
ყარებს.

— မြို့မာရွှေချော် ပာရ်စိုးတာ
ဂုဏ်တိဝါယံပာစီ စာဖူးပိုင်စာ၊
တ္ထော် ဒေသရဲ့ အနေဖြင့် ပေးပို့
မိများလောက် ပေးပို့ လောက် ပေးပို့
၏။

— არ ვიცი, ედპ-ს რატომ უნდა ჰქონდეს ჩემ მიმართ აგრესია, მე მათ-თვის არავერი დამიშავებია. შეიძლება ისინი უბრალოდ, სხვის დავალებას ას-რულობენ.

— საუბრობენ იმაზეც, რომ
აპაშიძესთან საბოლოოდ გაგი-
ჯვაჭათ ურთიერთობა.

მოხდა გაორება, რასაც ბევრი არას-წორი მითქმა-მოთქმა მოჰყავა. არადა, სინამდვილეში აქ არანაირ გართულებას არ ჰქონია ადგილი. ასლან აბაშიძე რთული, მაგრამ საინტერესო პიროვნებაა, რომელსაც აღმშენებლობის სურვილი,

ამბავი — ერთი ჭორიც კი ელვი
უსწრაფესად ვრცელდება და იქ ყველა
იცის, ვინ ვინ არის. ასეა უპვე მსოფლ
ლიოც. ის თავის სახელს ბოლომდე
ამართლებს, მით უმეტეს დღეს — ტე
ქნიკური მიღწევებისა და შესაბოლოობრ
ბის თანამდებროვე ეტაპზე: ერთ ღილაკს
დააჭირ თითს და ინტერნეტის მეშვეო
ბით, წამებში მიიღებ ზღვა ინფორმა
ციას — სად რა ხდება, ვინ რას აკვთებს
და რატომ აქტივის.

— ისევ აქეს თუ არა ჯუმ-
ბერ პატიკაშვილს პრეზიდენტო-
ბის სურავილი?

— მე წინასაარჩევნო კამპანიის დროს
თავს ძალიან ბედნიერ ადამიანად
ვკრძნობდი. იმიტომ, რომ თითქმის მთ-
ლი საქართველო შემოვარე და მქონდა
შესაძლებლობა, ჩემს ხალხთან უშა-
ლოდ მესაუბრა. ამ შანსს ხელიდმ
არც მომავალში გავუშეგი. თუმცა, კურ
არ ვიცი, რა ფორმით და როგორ ას-
პლუაში წარვდგები მის წინაშე.

— თქვენი ოჯახის შესახუაც გვიამბეთ ორიოდე სიტყვით.

შეგრძნება და ხელვა აქვს. „აღლორმინება“ მაშენებელ პარტიად რჩება — აი, ამას აქვს ჩემთვის მნიშვნელობა...

— გადატრიალებისა და დესტაბი-
ლიზაციის საშიშროებას მარტო კაქო
ასათიანი კი არა, პრეზიდენტიც ხედავს
და ამაზე ხშირად საუბრობს. მე ეს
გაუმართოლებლად მიმაჩნია. ქვეყანაში,
რომლის პრეზიდენტიც არასტაბილ-
ურობაზე აკეთებს განცხადებებს, არც
ერთი ნორმალური ბაზნესმენი ფულს
არ ჩადებს. ინვესტორების მოზიდვის
გარეშე კი შორს კირ წავალთ.

— პრეზიდენტის სანათესაგ-
ოზე ბევრი იწერება. თქვენ
გვერდს ხომ არ აუვლით ამ
თემას?

— Յշե՞նիօլե՞նցիւան մաս Շըմձեց ար
մյօնոնա արանաօրու շրտույրտործա, րապ
հցեցո ցնչեծ ցայցարա. մյ մուս ևանցույսա-
ցոն յարցած զուբրոծ ճա ցյուլու միցցէծա,
ռոմ օւսնու, րապ ովցըրցէա, օմուս ճացէր-
օւս ճա ոյմուս ևածած ածլցցեց եալիկն
ճա ցյուրնալուստցէա. ևեցու չունցիւ արց
համուեցաց ճա արց ածլու զուեցէա. մյ
նեյրոծրոյ Յաւշեիսմցիլործանց զլաքար-
այոծ. օւսն. Յունցպանց ըշալործան ճա
եալիկն օմա յա մերտած ցալցունցուլուն
կառիւտ առունա ևանցալումնու եատիկ

ერთ-ერთ არაოფიციალურ შეხვედრაზე მარკ პერენტი გამაცნეს. მისმა უშუალო და ემოციურმა საუბარმა თავიდანვე უურნალისტური ინტერესი გამიღვივა, მინდოდა, გამერკვია, თავს როგორ გრძნობდა ამერიკული საქართველოში. მაგრამ მას შემდეგ, რაც შევიტყვე, რომ მარკი — „ინტერნიუს“ საქართველოს ფილიალის დირექტორია, მისი ორგანიზაციის საქმიანობაში უფრო დამაინტერესა.

საქართველოში „ინტერნიუს“ სერიზე ცელულნების მარიტანას აზადვას

ვრჩა ტყეშეღაშვილი

— „ინტერნიუს ნეტვორკი“ 1982 წელს დაარსა დევიდ ჰოუმენმა. ცენტრალური ოფისი კალიფორნიის შტატის ქალაქ არკატაში მდებარეობს. საქართველოში „ინტერნიუსის“ წარმომადგენლობა 1995 წელს გაიხსნა. ჩვენი მთავარი მიზანია, დამოუკიდებელ ტელერადიოკომპანიებს დაგეხმაროთ გადაცემის, განსაკუთრებით კი, სანუორმაციო პროგრამების მომზადებაში. ეს თავისუფალი სიტყვის თქმას ნიშავს, რაც დემოკრატიის საფუძველს წარმოადგენს. ჩვენ ინტენსიურად ვმუშაოთ ადგილობრივ უურნალისტებთან და გვინდა, მათი საქმიანობა ისე წარმატოს, რომ საიდეო გავლენა მოახდინოს საზოგადოებაში მიმდინარე პროცესებზე.

— თქვენ ორგანიზაცია კომერციულია?

— არა, „ინტერნიუს“ არაკომერციული ორგანიზაციაა.

— მაშინ როგორ ახერხებთ პროექტების დაფინანსებას? რა სისტემით არსებობთ?

— ჩვენ შევიტყვებით პროექტებს, წარვადგნოთ საერთაშორისო ორგანიზაციებსა და ფონდებში და მოვიპოვებთ გრანტებს. სოროსის ფონდთან, USAID-თან, უროკაში უსაფრთხოებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაციასთან და სხვებთან ვმუშაოთ. ხშირად ვაწყობთ სემინარებს უურნალისტებთან.

კვლავ მოავრცა, რომ ადგილობრივმა (სხვადასხვა რეგიონში მომუშავე) უურნალისტებმა მოიპოვონ ადგილზე მომხდარი ფაქტის შესახებ სწორი, მართალი

INTERNEWS

მაგრამ უურნალისტმა უნდა იცოდეს ამ ზღვაში ობიექტურის შერჩევა (სუბიექტური მიღომა უნდა გამოირიცხოს) და საზოგადოებისთვის სწორად მიწოდება.

— ისევ „ინტერნიუს“ დაცუბრუნდეთ. პირველი ნაბიჯები საქართველოში...

— 1994 წელს, ფაქტობრივად, საქართველოში არც ერთი დამოუკიდებელი ტელეკომპანია არ არსებობდა, რომელსაც შეეძლო სერიოზული საინფორმაციო პროგრამის მომზადება. ამისთვის აპარატურაც კი არ ჰქონდათ. მაშინ მივიღეთ პირველი პატარა გრანტი, მერე უფრო სერიოზული და თანდათან „ინტერნიუსის“ საქართველოს ფილიალიც დადგა უეხზე.

— გხოლოდ გრანტებით ფეხზე დადგომა საქმაოდ რთულია... კომერციულ გადაცემებს საერთოდ არ ამზადებთ?

— იცით, როცა „ინტერნიუს ნეტვორკი“ თავდაპირველად? — თუ გახსოვთ, იყო ასეთი სატელევიზიო გადაცემა — „სატელევიზიო ხიდები“ ამერიკასა და საბჭოთა კავშირს შორის, კლასიმირ პოზნერს მიჰყავდა. მაშინ ამერიკაში გადაწყვიტეს, შეექმნათ ორგანიზაცია, რომელიც მსოფლიოში შემვიდობის განმტკიცებისათვის იღვაწებდა. როგონიზაციის შემქმნელები თვლიდნენ, რომ ადმინისტრი ერთობნების მტრები არ არიან და რაც უფრო მეტი იცოდინებათ ერთმანეთის შესახებ, მით უკეთესი იქნება. მას შემდეგ, რაც საბჭოთა კავშირი დაიმალა, ჩვენ შშვნიდვრად გვესმოდა, რომ თუ უურნალისტები ახალ ფორმაციაში ვერ შეძლებენ თავიანთი უფლებების დაცვას და იმ კანონების ლობირებას, რომელიც სიტყვის თავისუფლების გარანტიას წარმოადგენს, შეიქმნება დიდი პრობლემები. ამასთან, ისიც უნდა ვთქვათ, რომ კანონები უნდა სრულდებოდეს კიდევ. მაგალითად, საქართველოში არსებობს კანონი საკუორო უფლებების შესახებ, რომელიც ხშირად ირღვევა.

ინფორმაცია და ამ ინფორმაციის მოპოვების გზებსა და საშუალებებსაც ვასწავლით.

— როგორ შეიქმნა „ინტერნიუს ნეტვორკი“ თავდაპირველად?

— თუ გახსოვთ, იყო ასეთი სატელევიზიო გადაცემა — „სატელევიზიო ხიდი“ ამერიკასა და საბჭოთა კავშირს შორის, კლასიმირ პოზნერს მიჰყავდა. მაშინ ამერიკაში გადაწყვიტეს, შეექმნათ ორგანიზაცია, რომელიც მსოფლიოში შემვიდობის განმტკიცებისათვის იღვაწებდა. როგონიზაციის შემქმნელები თვლიდნენ, რომ ადმინისტრი ერთობნების მტრები არ არიან და რაც უფრო მეტი იცოდინებათ ერთმანეთის შესახებ, მით უკეთესი იქნება. მას შემდეგ, რაც საბჭოთა კავშირი დაიმალა, ჩვენ შშვნიდვრად გვესმოდა, რომ თუ უურნალისტები ახალ ფორმაციაში ვერ შეძლებენ თავიანთი უფლებების დაცვას და იმ კანონების ლობირებას, რომელიც სიტყვის თავისუფლების გარანტიას წარმოადგენს, შეიქმნება დიდი პრობლემები. ამასთან, ისიც უნდა ვთქვათ, რომ კანონები უნდა სრულდებოდეს კიდევ. მაგალითად, საქართველოში არსებობს კანონი საკუორო უფლებების შესახებ, რომელიც ხშირად ირღვევა.

— საბჭოთა წყობის დროს უფრო ძნელი იყო უურნალისტობა თუ დღეს?

— დღეს უფრო რთულია საბჭოთა უურნალისტის შეეძლო თავისი ნააზრევი, ასე ვთქვათ, „სტრიქონებს შორის“ ეთქვა და ამას ხვდებოდა საზოგადოება, მაგრამ აზრები ხშირად სუბიექტური იყო. დღეს დღეობით კი ინფორმაციის მოზღვავებაა,

— თქვენ მიერ განხორციელებულ ცნობილ პროექტებზე რას იტყვით?

— ადრე, ჩვენ „რუსთავი-2“-თან ერთად განვახორციელეთ ყოველკვირეული გადაცემა — „კვირა“ შემდგა იყო „პროგრამისტები“ („გზაჯვარედინი“), რომელშიც ჩართული იყო სომხეთისა და აზერბაიჯანის ფილიალებიც. ამ პროექტს რეგიონული დირექტორი ხელმძღვანელობდა.

— სულ რამდენი ფილიალი გაქვთ?

— თუ არ ცდდები, მოხლ მსოფლიოში 20-მდე ფილიალი ფუნქციონირებს, მათ შორის დსთ-ში შემავალ ყველა ქვეყანაში.

— თქვენს ინტერესთა ძირითად სფეროს ტოლეკომპანიები წარმოადგენს?

— არა მატო ტელეკომპანიები. რადიოსადგურებსაც ვეხმარებით. ბევრ ქვეყანაში რადიომაუწყებლობა საკმაოდ მაღალ დონეზე დგას და მრავალი ადამიანი ინფორმაციის რადიოდან იღებს. საქართველოში გვეთინდა რადიოკომპანიების წარმომადგენლებთან შეხვედრა და გვინდა, მათაც აქტიურად დაგეხმაროთ.

— რამდენი ტელეკომპანია და რადიოსადგური არსებობს

საქართველოში?

— შემიძლია გითხრათ, რომ საქართველოში 43 დამოუკიდებელი ტელეკომპანია და 19 რადიოსადგურია.

— თქვენი შეხედულებით, ბევრი ხომ არ არის ისეთი პატარა ქვეყნისთვის, როგორიც საქართველოა?

— საბაზრო პრიმებში ბევრია, მაგრამ ვფიქრობ, პატარა ტელერადიომაუწყებლობები აუცილებლად უნდა არსებოდეს რეგიონებში. შემიძლია მაგალითიც მოგიყვანოთ: ხონის ტელევიზია „mega TV“ წარმატებით მუშაობს და რეკლამებით საქართველოში ბევრ ფულსაც შეულობს. ასევე კარგად დაწყო ფოთის „მე-9 ტალღაშ“.

— „ინტერნიუსის“ საქართველოს ფილიალში რამდენი თანამდებობის მიზრობითია?

— სულ 22 კაცი ვართ: ოპერატორები, კომპიუტერის სპეციალისტები, ფურნალისტები, ბუღალტრები, ტრნიჩის სპეციალისტები და სხვები. მათგან მხოლოდ მე ვარ უცხოელი. ხშირად ვიწვევთ სხვა ქვეყნისადან სხვადასხვა დარგის სპეციალისტებს საწყლო პროგრამებში მონაწილეობის მისაღებად.

— მარკ, კონკრეტულად რა ისწავლება თქვენს კურსებზე?

— „ინტერნიუსის“ ხშირად აწყობს ფურნალისტთა და ვიდეოოპერატორთა მოსახუადებელ კურსებს, რომლის მიზანია არასახელმწიფო სამუწყებლო კომპიუტების პროგრამების შინარისის გაუმჯობებება (იგულისხმება გაწონასწორებული და ობიექტური ინფორმაცია) და მათი ტექნიკური ხარისხის ამაღლება. სწავლება ძირითადად, სამ ნაწილად შეიძლება დაიყოს. პირველი: ფურნალისტების სწავლება, რომელიც 6 კვირის განმავლობაში გრძელდება. მდ დროს რეგიონებიდან ჩამოდიან ფურნალისტები და ჩვენთან იმაღლებენ კვალიფიკაციას. რა თქმა უნდა, ეჭვსი კვირის განმავლობაში ფურნალისტის აღზრდა შეუძლებელია, მაგრამ ზოგ-

ადი წარმოდგენა მანც ექმნებათ საინჟინორომაციი გადაცემის მომზადების მთელ ჯაჭვზე — სიუჟეტის გადაღებიდან ეთერში გასვლის ჩათვლით.

მეორე: კონსულტაციები რეგიონებში. ამ დროს ჩვენი სპეციალისტები ჩადიან ადგილზე და იქვე ახერხებენ ტელეკომპანიის თანამშრომანის მუშაობას.

მესამე: სემინარები მენეჯმენტზე. ეს ერთ-ერთი ყველაზე სერიოზული დარღვა, რომლის გამართულ მუშაობაზე ტელეკომპანიის არსებობაა დამოკიდებული. „ნეტერნიუსი“ არასახელმწიფო ტელესადგურებს აპარატურითაც ეხმარება. ამას მათვის ხშირად სასიცოცხლო მნიშვნელობა აქვთ. გადაცემული აპარატურის საშუალებით ტელესადგურები აფარობენ საქართვის პროგრამების წარმოებას და აუმჯობესებენ ხარისხს.

— ამა როგორი სერიოზული პროექტით ხართ დაკავებული?

— ვამზადებთ პროგრამას, რომელშიც ადგილი ექნება ფურნალისტურ გამოიყებას და ორ კვირაში ერთხელ გავა ეთერში. ჯერჯერობით სახელწოდებაც არა გვაქვს მოგიქრებული. მისი პრიდოუსერი და წამყვანი ნინო ჯაფარშვილი იქნება.

— რომელ ტელეკომპანია-სთან ერთად მზადდება პროგრამა?

— გადაცემა „რუსთავი-2“-ის ეთერით გავა.

— როგორ ხდება პროექტი დამოუკიდებელი ტელეკომპანიის შერჩევა?

— ხშირად დამფინანსებელი თვითონ

ირჩევს ტელეკომპანიას, რომლის ეთერშიც სურს გავიდეს პროგრამა და ირჩევს მის მიხედვით, თუ რა რაოდნობის მაყურებელს მოიცავს მისი მაუწყებლობა. დღეს საქართველოში ორი ქსელია: „რუსთავი-2“-ის — რომელშიც შემდეგი ტელეკომპანიები შედია: „რუგო“ (ზესტაფინი), „გურა“ (ოზურგეთი), „ქუთაისა“ (ქუთაისი), „ლომისა“ (ახალციხე), „ოდიში“ (ზუგდიდი), „25-ე არხის“ (ბათუმი), „რუსთავი-2“ (თბილისი), „თანამგზავრი“ (თელავი), „ორიალეთი“ (ქარელი-გორი), და მეორე — რომელსაც ჯერჯერობით თბილისში საბაზისო სადგური არა აქვს არის „გაერთიანებული სატელევიზიო ქსელი“, რომელშიც შედის: „ბორჯომი TV“ (ბორჯომი), „დია TV“ (ხაშური) „დელვაისი“ (წყალტუბო), „იმერეთი-2000“ (ზესტაფინი), „კოლხეთი“ (შიორიწყუ), „მეგა TV“ (ხონი), MW (ბორისი), „როკნი“ (ქუთასი), „ჭიათურა TV“ (ჭიათურა), „ზარი“ (სამტრედია).

— სახელმწიფო ტელევიზია სთან თუ თანამშრომლობა?

— არა, ჩვენ არასახელმწიფო ტელეკომპანიებს ვეხმარებით და ვასწავლოთ, როგორ იმუშაონ. სახელმწიფო ტელეჭიდვის კი მხოლოდ წარმატებას ეუსრულდება.

— მარკ, ცოტა რამ თქვენ შესახებაც მიამძეთ (თანამშრომლები საათზე ანიშნებენ, ჩანს, სადღაც აგვიანდება).

— დავიძე 1967 წელს, კოლორი დოს შტატში. განათლებით ფურნალისტი არ ვარ. დავამთავრე კალიფირონის შტატის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ორი ფაკულტეტი: რუსული ენისა და ლიტერატურისა და სოციოლოგიურ მუნიკიპალიტეტისა და სხვადასხვა რეგიონში, მერსამუშაოდ „ინტერნიუსში“ მიმიწვიეს და ასე მოვხდი საქართველოში. დავკატებული არ ვარ.

სამი წლის ნინათ ძმებმა
გოჩა, ზურაბ და ჯიმი
ჩხაძეებმა სეროზულ პიზნესს
მოჰკიდეს ხელი. ასეთ „სამხმოვ-
ანებას“ მენარემეთა შორის ჩვენ-
ში მცონა, ანალოგი არცა აქვა.

საქონი ძმები საქანურნი

ნინო შევარდნებე

დღეს ძმები თავიანთ ძმიზულებს ღვი-
ნის წარმოებაში, ფირმის სახელს –
„საქანურნი ძმები“, მშობლიურ გურიას
და მის ერთ-ერთ ღამაზ სოფელს –
ასკანას უკავშირებენ. აქდან წამოვიდა
ერთობისა და კაცურკაცობის ძალა. მათი
დადით ბაბუა ანთიმოზ ჩხაძე სოლი-
დური მარნის ძმლობელი იყო ასკანა-
ში და საუკეთესო ღვინოებს ამზადებ-
და. საუკუნის დასაწყისში კი, ამგვე
სოფელში სოლომონ ჭირშილს საკუ-
თარი ღვინის წარმოება პქონდა, რომელ-
მაც ასკანური (გურული) ღვინო მხოლო-
ლოს გაცნო.

„საქანურნი ძმები“ მისი ძმებკვიდრულ-
ი არ არიან, მაგრამ ამ ორი გვარის
წარმომადგენელთა საქმიანობას შორის
სიმბოლური კავშირი მაინც არ სეგობს.
ძმები ჩხაძეების ბაბუა დღეს ცოცხა-
ლი არარ არის.

– ამშინ, მე და ჩემი მმა პატარები
ვიყავით – იხსენებს ზურა. ბაბუას ყა-
ნაში მივყავდით და იქ სიმღერას გვას-
წავლიდა: „მივალ გურიაში, მარა სულ-
მა წინ-წინ გეო პარა“. მუსიკალური მო-
ნაცემები დედისაგან – ციალა მებურიშ-
ვილისგან გადმოგვეცა, რომელიც მუსი-
კოსი და ბევრი საბავშვი სიმღერის
ავტორია. ბაბუა ჩვენ ორ ხმაში გვამღ-
ერებდა და თვითონ ბანს გვაძლევდა.
სიკლილამდე ერთი დღით ადრე, მამაჩემს
სოფელში ჩვენი ჩაყვანა სთხოვა. როცა
დაგვინახა, გვითხრო: აბა, ბაბუებო, ჩემი
ნასწავლი სიმღერა მიმღერეთო, ჩვენც
უმღერეთ... ბებიაჩემი – ზინა ჩხაძე
კი, შეიძლება თქვას, ოლდა ბების ერთ-
ერთი პროტოტიპია. პატარები რომ

ვიყავით, სამივეს ერთად ჩაგვიკრავდა

ხოლმე გულში, ახლა ცალ-ცალკე, სათი-
თაოდ გვეფერება... ბებიაჩემის გაკეთე-
ბული ჩურჩხელასავით და ფელამუშივ-
ით ტკბილია ჩემს სოფელთან დაკავ-
შირებული ყველა მოგონება...

— როგორ დაინტ თქვენ
ბიზნესი და ვის ეკუთვნის
ფირმის შექმნის იდეა?

— 1989 წელს ჩემი უფროსი მმა,
გოჩა ჯარიდან თბილისში დაბრუნდა.
ქვეყანა ეროვნულ მოძრაობაში იყო ჩა-
მული და ისიც დამოუკიდებლობისკენ
თავისებურ ნაბიჯს დგამს – პროფესი-
ონ იურისტი, იწყებს საბანკო საქმის
შესწავლას. შემდეგ პეტერბურგში მი-
ემგზავრება პარტნიორების მოსამახად.
უფროსი მმას სწორად გაკვალულ გზას,
მეც გვყევი. მაშინ ჩემი მმა 22 წლის
იყო, მე კი – 20-ის. წარმატებებს
ჩვენთვის თავპრუ არ დაუხვევია. მოგვი-
ანებით, ჩვენს საქმეში უმცროსი მმაც
ჩაესა, რომელიც შემდგა მოსკოვში გაემგ-
ზავრა სასწავლებლად. იქ სახელმწიფო
და მუნიციპალური მართვის საქმეს ეუ-
ფლებოდა. ერთი წლის შემდეგ კი უფრო
აქტიურად ჩაერთო ფირმის საქმიანობაში.

— გამოდის, რომ საქმით
ყველაზე მეტად თქვენ ხართ
და კავებული?

— საქმეს მეტს ვაკეთებ, მაგრამ, უფლე-
ს არ მიხდიან (იცინის). გოჩა ამჟამად
რუსეთში ცხოვრობს. ჩვენი ნაწარმი ხომ,
ძირითადად, რუსეთში გაგვაქვს, ასევე
ბალტიისპირეთის ქვეყნებში, უკრაინასა
და ამერიკაში. ამას ემატება აზიის ქვეყ-
ნები: ჩინეთი, სინგაპური. სწორდე რუსეთ-
ში – პეტერბურგში გაიცნო ქართული
საბალეტო სკოლის აღზრდილი ვარ-

სკვლავი – ირმა ნიორაძე. მათი სიყ-
ვარული ხუთი წლის წინ ქორწინებით
დაგვირგვინდა. ირმა ყოველწლიურად
ორ-სამჯერ ჩამოდის თბილისში საქველ-
მოქმედო სპექტაკლების ჩასატარებლად.
სამი თვის წინ ვაჟი შეეძინათ. გოჩამ
და ირმამ პეტერბურგში სახლი ქართვ-
ელ მამაოს აკურთხებინეს. კურთხევა
წმინდა ილია მართლის ხსენების დღეს
მოხდა. მაშინ ირმა სამი თვის ფეხმდ-
იმე ყოფილა და უფიქრია – ეს უბრა-
ლო დამთხვევა არ უნდა იყოსო, ამიტ-
ომაც შვილს ილია დაარქვა.

— ზურა, თქვენ თუ ხართ
დაოჯახებული?

— ამ საქმეშიც არ ჩამოვრჩი უფროს
მმას და მისი დაოჯახებიდან სამი თვის
შემდეგ, გავიცანი ანსამბლ „რუსთავის“
სოლისტი, მოცეკვავე ია მაქარია. მე
და გოჩამ ანსამბლის კომერციული გას-
ტროლები დავაუთინანსეთ და არგანტინ-
აში გავემგზავრეთ. იქიდან დაბრუნების
შემდეგ კი მე და ია დაკერძოს ინდიოთ და
დღეს ორი ვაჟი გეყვას: სანდრო და
ნიკო. ამასობაში ჯიმიმ, რომელიც ჩემზე
5 წლით უმცროსია, თქვა – ჩემი ჯერ-
იც დადგაო და სულ ახლახან მისი
ცხოვრების მეგზური 17 წლის ნიჭიერი
პიანისტი და მომღერალი მარიკა მა-
მალაძე გახდა.

— პეტერბურგში გატარე-
ბული წლებიდან განსაკუთრე-
ბით რას გაიხსენებდით?

— ერთ შემთხვევას გავიხსენება,
რომელიც პლასიდო ღომინგოს პეტერ-
ბურგში გასტროლებსა და მის გაც-
ნობას უკავშირდება. მომღერალი
მეუღლესთან ერთად გახლდათ ჩამოსუ-
ლი. მაშინ მოხდა ჩვენი კომპანიის

მარიკა მამალაძე

პრეზენტაციაც. პლასიდოს განსაკუთრებით მოეწონა ღვინო „ახაშენი“. ქონცერტის შემდეგ მან ზიდების გახსნის ნახვა ისურვა და კატერით გავისეირნეთ. ქართველი მომღერალი ბიჭებიც წავიყვანეთ. ქართულმა სიმღერამ და ღვინომ აღფრთოვანებაში მოიყვანა დომინგო. საქართველოში ჩამოსვლასაც დაგვირდა. სტუმართან პატარა კურიოზიც კი შემემთხვა: ღვინის გახსნისას ავჩქარდი და პლასიდოს თეთრი პერანგი ღვინის წითელი დაქებით „დავუმშვენე“. უქერხულობისაგან სად წავსულიყვავი, არ ვიცოდო. მასთან გადაღებულ სურათს რომ დავხედავ, სულ ეს კურიოზი მახსენდება ხოლმე.

— მოდით ახლა ისევ თქვენს საქმეს დაგუბრუნდეთ. როდის ვიზილავთ ეროვნულ ბაზარზე თქვენს პროდუქციას?

— ამჟამად, ქარხნები გვაქვს ქახეთის ტერიტორიაზე და ღვინის ჩამოსასხმელი ქარხანა თბილისში. ახლა დავიწყეთ კომპანიის ფორმირება, სტრუქტურული ცვლილება და თანამედროვე

ია შაქაცარია

მოდელის შექმნა. ჩვენს სათავო ოფისში 50 კაცი მუშაობს. ორივე ქარხანაში — 200-ზე მეტი. ვენახი იჯარით გვაქვს აღებული. ჩვენს საქმეში რამდენიმე სოფელი, დაახლოებით 300-400 კაცია ჩართული. ყურძნის ჯიშებიდან ავირჩით „საუერავი“, „ქინძმარაული“, „ახაშენი“, „წინანდალი“, გარდა ამისა, „ასკანელი“ — წითელი, მმრალი ღვინო, რომელმაც შარზან „ვაზის საგალობელზე“ პირველი ადგილი დაიკავა და ოქროს მედლით დაჯილდოვდა. ამერიკაშიც, ერთ-ერთ ნომინაციაში, მედალი აიღო ჩვენმა ღვინომ, რომელსაც იქაური ჩვენი პარტნიორი მალე გამოგვიგზავნის. ეროვნულ ბაზარზე გასვლის გარდა, მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის შეცვლაც და ვენახების გაშენებაც გვინდა.

— ე. საკმაოდ სერიოზული გვემები გაქოთ?

— მიჩვენთ ეფურეიტორი, რომელიც გენერლობაზე არ ფიქრობს! (იცინის).

— როგორ მიგაჩნიათ, აფერხებენ თუ არა „გენერლობისკენ“ ნინსვლას მაკონტროლებელი ორგანოები?

— ჯერჯერობით ზეწოლა არ ყოფილა. „სამტრესტითან“ კანონის ფარგლებში ვთანამშრომლობთ. არსებითად საგადასახადო კოდექსი მიუღებელია

ჯიმი (მარცხნივ). და გოჩა (შეამა) ჩხახაძეები პეტერბურგში, პლასიდო ღომისთან ერთად

იორა ნიორაძე

ჩვენი ქვეყნისათვის. ამჯერად, ვეცნობით პრეზიდენტის პროექტს კანონისას „ვაზისა და ღვინის შესახებ“, რომელიც ყველა ფირმას ეგზავნება. ღვინის ბაზეს საქართველოში „დუღილის“ პროცესშია და ახლა ყალიბდება. ბიზნესის წარმართვა და კანონების ჩამოყალიბება ერთმანეთზე ურთიერთდამოკიდებული პროცესებია.

— ზურა, როგორც ზენარმეს, პოლიტიკასთან როგორ დამოკიდებულება გაქოთ?

— ჯერ მარტო არჩევნების დროს, სამი პარტიიდან გვქონდა შემოთავაზება საპარლამენტო არჩევნებში მონაწილეობაზე. არც ერთ პოლიტიკურ წრეს არ მივეკუთვნება. რაც შეეხება პოლიტიკაზე ზოგად შეხედულებას — მიმჩნია, რომ ის ქვეყნისა და ხალხის ინტერესებს უნდა ემსახურებოდეს. დღეს კი საქართველოში ეკონომიკა, შეიძლება ნულთან არ არის გათანაბრებული, მაგრამ არც ბევრად მაღლა ასულა. არ შეიძლება, საგადასახადო ბოლოტიკა რადენიმე ფირმაზე იყოს დამოკიდებული. ასე საშუალო ბიზნესი არ განვითარდება.

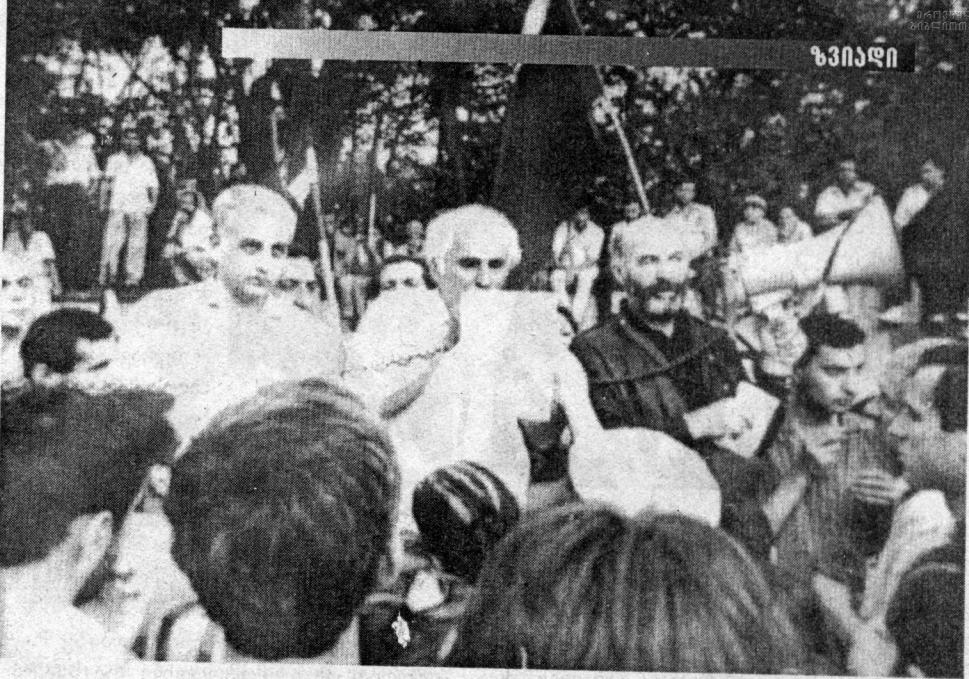
— ახდენს თუ არა გაგლენას თქვენს საქმიანობაზე ბოლოდროინდელი პოლიტიკური გართულებები რუსეთთან?

— შექმნა ზემდეტი ბარიერი, რომელიც გადასალახავია. ეს ფინანსებსა და დროსთან არის დაკავშირებული. იმავე მძღოლს, ვიზის მისაღებად კვირაბით უწევს ლოდინი. თუ ყველაფერი ამით ამოიწურა, ხომ კარგი, მაგრამ თუ აგრესია გაგრძელდა, ეს ძალია უარყოფითად იმოქმედებს ყველა მეწარმეზე.

დღევანდელი გადასახედიდან განვლილი პეროვანის შეფასება და გაანალიზება, გადამრუნველი ურმისა არ იყოს, გაცილებით ადვილია. თუმცა, ამვერად სულაც არ მინდა პოლიტიკაში „ცხვირის ჩაყოფა“. 31 მარტი დამოუკიდებელი საქართველოს პირველი პრეზიდენტის დაბადების დღე და გახსენება მსურს იმ კაცისა, ვინც „მდინარის დინების საწინააღმდეგოლ“ ცურვა გაბედა.

გავა დრო და ზეიად გამსახურდიაზე უფრო მეტი ითქმება, ახლა კი მასზე უახლოესი მეგობრის დედა და ეროვნული მოძრაობის დროს დაახლოებული ქალბატონები ლაპარაკობენ.

„როდ ნინაპარია ცან ჯვით ვნებულან უნიშიც გახსენი ალძან ვნების...“

მარინა ბაბუნაშვილი

ოლდა-დემურია-კოსტავა:

ჩემი შვილის მეგობრები — ყველა ძალიან მიყვარდა, მაგრამ ზვიადი ყველას გამორჩეული იყო თავისი განათლებითა და ზრდილობით. ისინა ჰარაბიდანვე დაუახლოვდნენ ერთმანეთს. ზვიადს ძალიან უყვარდა მუსიკა და ყველაფერი ის, რაც ღრმად ქართული იყო. მაოცებდა მისი დაურკებული სწრაფვა ცოდნის შექნისაკენ. სულ ამას ვამბობდა ახლაც ყაცხადებ, რომ მერაბსაც და სხეგბაც ზვიადმა აუხილა თვალი, ზვიადმა შთავონა მმულის სიყვარული. ათასი სისაძალე ითქვა ზვიადისა და მერაბის შეობრობაზე, მაგრამ ენტემა კურც სიცოცხლეში აგრი მათ და კურც სიკვდლის მერე დააკლო რამე. მე მერაბის დედა ვარ და ჩემი შვილის მეგობრის პიროვნული თვისებების შესახებ ჩემშე უკეთ ვინ უნდა იცოდეს რამე?

ხშირად ჩემთვისაც გაუგონებიათ: მერაბი ეწაამა და ზვიადი არა, მერაბი ეროვნული გმირია, ზვიადმა კი სუპ-თან ბოდიში მოიხადა და თავისი საქციელი მოინანაო. ეს აზრი ძალიან მაბრაზებს, რადგან ჩემს შვილს ჩემთანც და სხვასთანაც ბერველურ უთქმებს: ზვიადის ნაბიჯი სწორი იყო და გათვლილი. იგი გარეთ უფრო იყო საჭირო, ვიღებრ ცაურებს მიღმა. ეს ასე რომ არ ყოფილიყო, მე ციხეშივე მოქმედნენ, თავისუფლებას ვერც ვეღ-

ირსებოდი და ეროვნული მოძრაობა არც დაიწყებოდა. ჩაწერეთ, ძალიან გოხოვთ, რომ მერაბი მუდა აღიარებდა ზვიადის პირველობას, მის უდიდეს ღვაწლს ქვეყნისადმი. რა განტერესებო, ბავშვობა? ორივენი ფრიადოსნები იყნენ, გამორჩეულ მოსწავლებად ითვლებოდნენ. მეამაყებოდა, რომ ჩემი შვილი კონსტანტინე გამსახურდისა ვაჟთან მეგობრობდა. ჩვენთან მოსული ზვიადისთვის ხშირად დამიტოვდნენ უკერი. მშობლებს როცა ახსენებდა, ამბობდა ხოლმე: თაყვანსაცემი დედა და თავისნაცემი მამა. იგი საოცრად მოყვარული შეიღლი იყო და ამას ყოველ წვრილმანში ავლენდა. როცა მერაბი პირველი საშუალო სკოლიდან მუსიკალურ აოწლევში გადავიდგან, ზვიადმა ვერ გაძლო მის გარეშე და ისიც გადავიდა მერაბთან. ერთხელ, სასწავლებელში არც ერთი მოსწავლე არ გამოცხდდა. ამ გაფაცვის თავიდათავი ზვიადი იყო. როცა პეტოხეს, რატომ გააკეთეთ ახსო, ყველას მაგივრად ზვიადმა უპასუხა: საბჭოთა წყობისა გამოვუცხადეთ პროტესტო. ეს იყო 1956 წელს. ხოლო, 1977 წელს, როცა მეორედ იყვნენ დაპატიმრებულნი და მერაბის გამოშვებაზე მიღდა საქმე, მაშინ ჩემმა შვილმა თქვა: თუ ზვიადი წინ არ გამოიღვება, აქედან ფეხს არ მოვიცვლიო. აი, ასე უყვარდათ ერთმანეთი. ზვიადის და მერაბის მეგობრობას რომ ჩასწერეთ, მათი ლექსები უნდა წაიკითხოთ, ერთმანეთს რომ მიუძღვნეს.

მასსოეს, ხანგრძლივი პატიმრობიდან დაბრუნებულ მერაბს ჩვენი სახლი სტუმრებით სავსე დახვდა. გაიმალა სუფრა. ცოტა ხანში ზვიადიც მოვიდა. რამდენიმე კაცმა ისიც კი იკადრა, ზვიადს ჰკოთხა: აქ რატომ მოხვედით; მან კი მოკლედ უპასუხა: მე თქვენთან არ მოესულვარ — მერაბთან მოვედით. უხერხული სიტუაცია შეიქმნა. სტუმრების ასეთი დახვედრის მერე, ზვიადი გაბრუნებას აპირებდა. ამ დროს მერაბი წამოღვა და მეგობარს შესძახა: ზვიად, მეც შენიან მოვდივარო. ჩემმა შვილმა თავის სიყრმის მეგობარს ხელი გადაკხვავა, დატოვა სტუმრებით სავსე სახლი და იმ საღამოს აღარც მობრუნებულა... ჩემს მერაბს ძალიან უყვარდა ზვიადი და მას ამის „მიზეზი“ მართლაც პქონდა. ხომ ამბობენ, თითქოს ზვიადი უყარება, ამაყი და გოროზი იყოო, მე კი გეტვით, რომ იგი მეცარი იყო ორპირ ადამიანთან, მაგრამ საოცრად თბილი და მოყვარული იყო იმასთან, კისაც საქართველოსთვის აღალად შესტკიოდა გული.

რესუდან თორლევაშვილი, მერაბ კოსტავას სახლ-მუზეუმის თანამშრომელი:

— ადამიანი თავის თვისებებს ერთ სიტყვასა და მოქმედებაში ამჟღავნებს. მნიდა გავიხსენო ერთი ეპიზოდი, რომელიც ზვიად გამსახურდის უბრალოებას უსვამს ხახს.

1989 წლის 13 ივლისს, ზვიადი და

ზეიაფი

მერაბი თავიანთი თანხლები ჯგუფით ახმეტაში, ქაქუცა ჩოლოებაშვილის სამოსახლოში (სოფელ მატანში) ჩამოვიდნენ და იქურ წმინდა ილია მართლის საზოგადოების წევრებს გავლენინ. მასანძლებები პატარა სუფრაც გაშალეს. მეც ახმეტელი ვარ და მატნელებმა მთხოვეს, ზვიად და მერაბი სუფრასთან მიტწვია. როცა შეხვდრა დამთავრდა, ზვიადი პირველი გამოვიდა ეზოდან. გავკადნიერდი და წინ გადაგუდეს. ვთხოვე, დარჩენილიყვნენ და ჩვენთან ერთად გაუტეხათ პური. ოუარა, სხვაგან მივდივართ, გველოდებიანო. ვიციდო, რომ მთელი დღის მშეორები იყვნენ, ამიტომაც არ ვმშებოდი. ამ „გაწვევამწვევაში“ ვიყავით, რომ მერაბიც მოგვიახლოვდა. ზვიადი თითქოს საშველად უხმობსო, ისე მიმართა მეგობარს: მერაბ, რა ვქანათ, სუფრა გაუშლიათ და დარჩენას გვთხოვნო. მათ წამით შეხედეს ერთმანეთს თვალებში და უსიტყვიდ მოილაპარაკეს, ამიტომ მერაბმაც იგივე მოგვიგო: არა, თქენი ჭირიმე, ძალიან გვეჩრუდა, ნუდარ შეგვაყოვნებოთ. მათ მერაბი იგრძნობოდა დღიდ ურთიერთმოწიწება და ურთიერთპატივისცემა.

ერთი კვირის შემდეგ, თბილისში, კინოს სახლთან გამართულ მიტინგზე მეც ვიყავი. იმ დღის გარდა, სხვა შეხვედრა ზვიად გამსახურდისთან არ მქინა. როცა

შვიადმა თავისი სიტყვა დაამთავრა, უნებურად გამოიხედა კედლისკენ, სადაც მე ვიდექი და მოშსალო. დაგბრნა, აქეთ-იქით გავიხვდე — ნეტავ, ვის მიესალმა-მეოქე. ცოტა ხანში ბატონი ზვიადი ჩემეენ გამოემრთა. როცა მომახლოვდა, ერთხელ კიდევ მომექსალმა, მომიკითხა, მერე კი ბოდიში მომიხადა: ძალიან ვწუხვარ, რომ მაშინ მიპატიუებაზე უარი გითხარით, მაგრამ ქაქუცაობის მერე, თიანეთში ლაშარობაზე მივდიოდით და იქ მომლოდინებ ხალხს ვერ დავალალატებდით... დღებდე მიკვირს, მას — ეროვნული მოძრაობის ლიდერს რაში სჭირდებოდა ჩემთან მობოლიშება და ანგარიშის ჩაბარება? მაგრამ ის ასეთი იყო: არ შეეძლო ყურადღების მიღმა დაეტოვბინა ვინმე, თუმცა მასში ალაზ გრძნობასა და ერთგულებას შეამჩნევდა.

მანონი შავდია, სახლ-მუზეუმის თანამშრომელი:

— ზვიადს 1983 წლიდან ვიცონდი. ბედნიერი ვარ, რომ იგი აკადემიად წილებულ ქართულ სუფრასთან ხშირად მინახავს. მის სიტყვა ურთიანი, მგზნებარე და მოსწრებული იყო. არაჩვეულებრივად მღეროდა და უკრავდა, სადლებრძელოს ლექსად ამბობდა ხოლმე. სწორედ, ზვიადისგან გავიცანი მერაბ კოსტავა. როცა მერაბი გადასახლებიდან დაბრუნდა, გახშირდა მათი სტუმრობა ეროვნული სულისაეთებით გაულენთილ იჯახებში. ჩემთან 1987 წლის 11 ივნისს მოვიდნენ. რა დამაკიწყებს ამ დღეს?! ეს მართლაც ქართული სულის ზეობა იყო — თავისი მოლხნით, სიტყვით, თუ სიმღერით და

მომავალზე ფიქრით. ახლაც გუშინდელი იყოთ მახსოვეს და ფურში ჩამესმის მერაბის სიტყვები... როცა ზვიადის სადღვერძელო შეისვა, მერაბმა თქვა: ზვიადი ის კაცია, რომელიც მსოფლიო ისტორიის ჩარჩხს უკან დაატრიალებსო. განა, არ აცხადდა კოსტავას სიტყვები?!

რუსედან თორლევაშვილი:

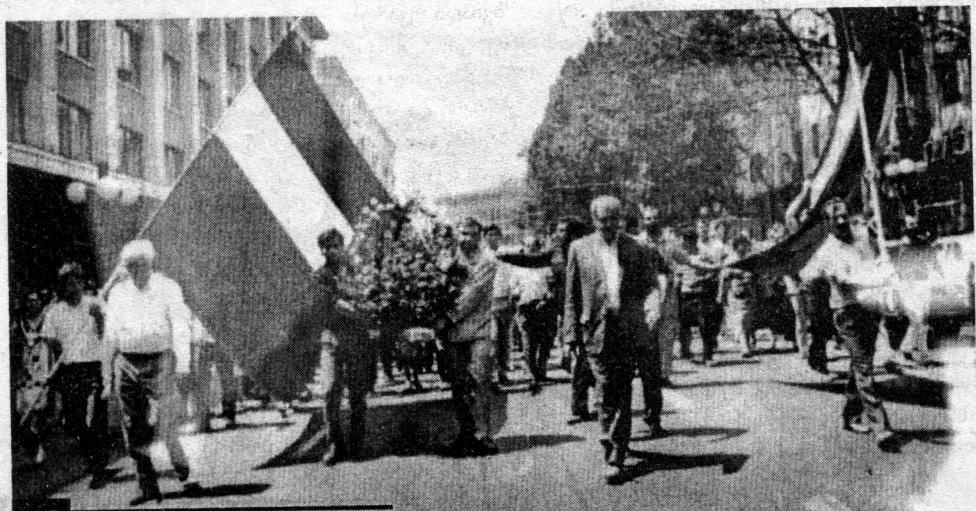
— როცა ზვიად გამსახურდის პატარა-პატარა კაცები დაუბრისპირნენ, მერაბს უთქამს ერთ-ერთი თანამებრძოლისთვის: რას ექიშებიან ზვიადს? ან მე როგორ მდარებენ? მერაბ კოსტავა შეიძლება ასი მოძებნოთ, ზვიადი კი ერთია და მუდად ერთი იქნებოთ...

ოლდა დემურია-კოსტავა:

— „ოქროს საწმისის“ გამოსაცემად მუდამ აკლდებოდათ ფული. უფრო ხმირად, ზვიადი დებდა ხოლმე ფულს. ერთხელაც მერაბი მოვიდა ჩემთან და მთხოვა: დედა, იქნებ რამე დანახოგა გაქს... სულ ზვიადი ფარავს „ოქროს საწმისის“ თანხებს და ძალიან მრცვენიათ. ობლიგაციები მართლაც მქონდა გადანახული, ხათრი ვერ გავუტეხე შვილს და 300 მანეთისა გამოვუტანე. ძალიან გაუხარდა. მე ვკითხე: ველაზე ძალიან ხომ მე გიყვარვარ-მეთქი? მას კი უნებურად წამოსცდა: იცი, დედა, ამქეცხნად ჯერ ღმერთი მიყვარს, მერე ზვიადი და მერე შეინო. თყალღებში ჩახატრდო. ეტყობა, იუიქრა, რომ განაწყენდი, შეცბა და კვლავ ფერება დამტწყო: ხომ არ გეწყინაო? არა, შვილო, მე ხომ შენ მართალ კაცად გაგზარდე, სიმართლე კი საწყენი არ არის-მეთქი... ზვიადი იმსახურებდა მერაბის ალაზ და უდალატ სიყვარულს, ისიც ასეთივე გრძნობით პასუხისმგებელის შვილს. აბა, დააკირდით სურათებს — განა, ცალ-ცალკე არიან სადმე?

მართლაც, კაოვალიურებ სახლ-მუზეუმის კედლებზე გამოფენილ ფოტოსურათებს. ზვიადი და მერაბი, მერაბი და ზვიადი კველგან ერთად არიან — ხანთავისუფლების აღმაფრენით აღტაცებული, ხან ერთიანობის მოწოდებით მუშტემართული, ხანც ხალხის დიდი ნაკადის წინ ვაჟეცურად მომავალი. ამიტომაც, ძნელი, მოიკონო ერთი და იქ მეორეც არ ახსენო, ზვიადზე კი კველაზე მართალი და გულიდან ამოსული სიტყვა ისევ და ისევ მერაბს ეუთვინის:

„დიდ წინაპართა ტანჯვით ვნებულმან ერშიც ზრახვანი აღძარ ვნებისა, როს ვანახლებ მინვლებული ხმა ეროვნული თვითშეგნებისა.“

მათ ჯერ არ უთქვამო თავიანთი სათქმელი...

ეს-ესაა ზარი დაირეკა. თბილისის I საშუალო სკოლის პიონერთა ზელმძღვანელი საქმიანად დადის და „დიდ ღონისძიებას“ გეგმავს; რომლისთვისაც სკოლის „აქტივი“ სჭირდება. შეკრიბა კიდევ გამორჩეული მოსწავლეები და – აპა, შეჩერებული წამიც! ზემოთ დგანან ზეიად გამსახურდია და მერაბ კოსტავა. ისინი ჯერ კიდევ პატარები არიან – მე-6 თუ მე-7 კლასში

მარტინივ – მერაბ კოსტავა,
მარჯუნივ – ზეიად გამსახურდია

სწავლობენ. მათ ჯერ კიდევ არ უთქვამთ ის პირველი სიტყვა, რის შემდეგაც დისიდენტებად მონათლავენ და ათასგვარ სისაძაგლეს დასწამებენ. მაგრამ მათ გონებაში უპევ დუღს აზრი: „დადიოდე და ფიქრობე, ეს არაა საქართვე-

ლო...“ ამ ორი ბიჭის სულსა და გულს არ აფორიაქებს არც ალისფერი ყელსახვევი, არც კომპავშირული „იდეები“, ისინი სულ სხვა ფიქრს უტრიალებენ და ელოლიავებიან, ამაღლებულსა და სათუთ გრძნობას დაატარებენ,

რასაც სამშობლოს სიყვარული და ნანატრი თავისუფლება ჰქვია.

შეჩერებული წამი მათ ბავშვურ სახეებს აფიქსირებს... გავა დრო და ისინი უთანასწორო ბრძოლაში ჩაებმებიან, ისტორიის ჩარხიც მათ ირგვლივ დატრიალდება... ასე, ბავშვობიდან ერთად შეზრდილები ივლიან ათწლეულების მანძილზე – მანამ, სანამ სიკვდილი არ დააცილებს.

ახლა კი, ამწუთას გვერდიგვერდ დგანან და თავიანთ პირდაპირ მზერას ჩვენ – თანამედროვეებსა და უკვე შთამომავლებს მოგვაცყრობენ.

მარმარა ბაბუნაშვილი

აფხაზეთის პრობლემის შშვიდობიანი გზით დარეგულირებისა და ლტოლებილების დაბრუნების თაობაზე პოლიტიკოსების დაპირებებს პოლო არ უჩანს, ხოლო ამ საკითხებში მათ მიერ „ნინგადადგმულ ნაბიჯებს“ თუ ფეხდაფეხ მიღყვებით, აფხაზეთი უკან მოგრძელება, მაგრამ განცხადება განცხადებად, ფაქტი კი ფაქტიად რჩება — ლტოლები ისევ შინ დაბრუნების მოლოდინში არიან და ამასობაში მერვე გაზაფხული დადგა...

„ომაზი ლეილა ავალი აომიკლას — მაზრალი ჩახახუა და, მე მაკატიონ, მაუგრაძე“

გელა ქშერიძე

ოფიციალური მონაცემებით საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში 300000-მდე აფხაზეთიდან დევნილია. ქალბატონი ლეილა ჭითავას ოჯახი ერთი იმათვანია, ვისაც ქართულ-აფხაზურმა კონფლიქტმა მძიმდლიური კუთხე და სახლ-კარი ძიატოვებინა. მას შემდეგ ქალბატონი ლეილა ქალ-ვაჟსა და დედამთილთან ერთად (მეუღლე გურამ ჭოჭუა რამდენიმე წლის წინ გარდაცვალა) თბილისში, ქარსანა „მონის“ ერთ-ერთ შენობაში, აფხაზეთიდან დევნილ კიდევ 6 ოჯახთან ერთად არის შესახლებული. ქალბატონი ლეილასთან ჩემი სტუმრობა მეზობლებს შეუმჩრეველი არ დარჩენიათ და საუბარი მათი თანადასწრებით წარიმართა:

— მის დაწყებამდე გულრითების რაიონის დაბა აგურეთაში ვცხოვრობდით. საშუალო სკოლაში გერმანულ ენას ვასწავლიდი, მეუღლე ფიზიკა-ტექნიკურ ინსტიტუტში მუშაობდა, ხელფასს ორივენი ვიღებდით და არაფერი გვაკლდა. შეიძლება ითქვას, პრობლემა რა იყო, არ ვიცოდით. საცხოვრებელი კორპუსი ინტერნაციონალური გექინდა — ქართველები, აფხაზები, რუსები, ბერძენები, მაგრამ არ ძალის არის გამო ერთმანეთში უსიამოებება მოგვსვლოდეს. მის დაწყების შესახებ ტელევიზორიდან შევიტყვე...

თავდან, როგორც ჭალა ლტოლებილი, ჰუმანიტარულ დახმარებას ვიღებდით. მაქარი, ფქვალი, ზეთი — ჩვენთვის დიდი

შედავათი იყო, მაგრამ სამი წლის შემდეგ შეგვიწყვიტეს. ეგ კი არა, დღეს „კუთხნილ“ შემას, რომლის ფული კარგა ხანია გადმოგვირიცხეს, არ გვაძლევნ. აგრე, მეზობლად ომში დაღუცულის ოჯახია, მთელი წელი იარეს, ზაფხულიც გამოიარეს და ზამთარიც, მაგრამ შემა მაინც ვერ მიღეს. არადა, დღნ გრაფიკოთ გაყენს. გადახარჯვაარ — შემოგვითვალებს. დილით 8 სთ-დან 10-მდე, საღამოს 8-დან 12-მდე გვირთავენ. „ოლელას“ მივაკითხეთ და ვთხოვთ — ყველა ოჯახს მრიცხველები სათითაოდ დაგვიყენეთ, რომ ვიცოდეთ, რამდენი დავხარჯეთ და რამდენი გადავინადოთ-მეთქი, მაგრამ უარით გამოგვისტუმრეს — არ შევგიძლია, თქვენ დღეს ხართ, ხვალ სხვაგან წახვალოთ, მრიცხველებს კი ასე ვერ დაგირიგებოთ და ვართ ასე, ერთ საერთო მრიცხველზე.

მთავარ პრობლემად შენობის სახურავი რჩება — თავზე გვაწვიმს. ვის აღარ მივმართეთ: „მიონის“ ადმინისტრაციას, ქონების მართვის სამინისტროს, განსახლების სამინისტროს, მაგრამ ამაღდ — ვერ დაგეხმარებითო. სახურავის შესაკეთებლად დახახლოებით 2000 ლარია საჭირო.

ქალბატონ ლეილას მს. რი მეზობლებმაც აუბეს და ერთხმაც აღმიწერეს წევმისაგან ჭრიდან წ. მოსული ნიაღვრების შეჩერების მეთოდები, მაშინდა მავხვდი შემოსასვლელში დაღლავებული კვებერთელა ტაშტების დანიშნულებას.

— ამჟამად პოლიტექნიკურ ინსტიტუტში გერმანულს ვასწავლი, — განავრძობს ქალბატონი ლეილა, — ხელფას 70 ლარი მაქს. შეთავსებით, ლომონოს „ცემბი“ ვეტერანი, ბავშვების ობლობის 14-14 ლარი და დედამთილის პენსა — სულ 130 ლარამდე ავდივართ და თავს ვირჩეოთ. მოკლედ, თავი გაგვაქვს. კიდევ კარგი, ერთობა შემოგრძნა. ნურავის ეწუნება და ჩვენი კუთხის ხალხს რაღაც განსაკუთრებული სიყვარული გვაკუშირებს. ერთმანეთს ბოლომდე გვერდში ვუდგავართ, ერთის გასაჭირო ყველას გასაჭირია. ესა არის ჩვენი სიძირიდე და აღაათ ამან უნდა გადავარჩინოს.

თუმცა, ამით იმის თქმა სულაც არ მინდა, თითქოს აქური ხალხისგან უურდებოდ ვიყოთ მიტოვებულნი. მოსვლის დღიდან ერთი წუთითაც არ მიგრძნება თავი უცხოდ. რა დამატებულის — ავადმყოფი მეუღლებისა და ორი მოსავლელი ბავშვის გადამკიდეს, სახლში შესულ მაგიდაზე პროდუქტები და სხვადასხვა საჭირო ნივთი მხვდებოდა...

ნელ-ნელა გავშენაურდი და ოთხის თვალიერება დავიწყე. მშერა ინსტრუქტურად წიგნების თაროსებრ გამექანიზმების ენციკლოპედიის მრავალ ტომეული მოუთავსებინათ.

— სხვათა შორის, ეს ენციკლოპედია აგუმერიდან ერთი თვის წინ გამომიგზავნება, — განაცრო მასპინძელმა, — მთელ საოცავოში ბიბლიოთეკას, რომელიც იქ დავტევე, კარის მეზობელი, აფხაზი ჭრა

ლეილა ჭითავა, გურამ ჭოჭა
შვილები: თამთა და შალეა

კაუზშის ოჯახი სათუთად მინახავს, ერთი წიგნიც კი არ დაზიანებულა. ახლახან ტელეფონით ვესაუბრე, ტიროდნენ, კიოდნენ – სადა ხართ, როგორ ხართ, როდის ჩამოხვალთ, როდის გნახავთო. ჩვენს ბინასაც ისინი ჰყატრინობენ – არავის დაკუთმობით. ჩემი დედმომილი, სანამ აქ გადმოიყენით, 4 წლის განმავლობაში შეფარეს. ნორმალური და განათლებული, ნამდვილი აფხაზური ოჯახია. ჯერ კიდევ არულობის დაწყებამდე უორა ბავშვებს სულ ეუბნებოდა – არავინ მოგატყეოთ: აბხაზია – ეტო გრუზიაო.

ომში დეიდაშვილი მომიკლეს. ეს ამავი რომ შევიტყვე, არანორმალურად ვითოდ. ის მეზობელი სახლში შემომიკრდა, ჩამხუტა და, მე მაპატიო, მეუბნებოდა, ჩემშე არანაკლებ განიცდიდა ამ უბელურებას...

ომს დროს ჩვენს ბინაში ჯარისკაცია მოიღონენ ხოლმე, მათ შორის ოზურეველი ბიჭი იყო, ხვიჩა ღლონტი. კრუშებს გასათხოვრი გოგო ჰყავდათ, შემთხვევით გაიცნო და მას შემდეგ სულ აკოხვად. ერთ დღესაც მოვიდა და მეუბნება – ქართველი და აფხაზი რამ გაყო, არ ვიცი, მე როზა (ასე ერქვა იმ გოგოს) მუვარს და ცოლად უნდა შევირთოო. შეუძლდნენ და გურიაშიც წაიყვანა.

თამთა და შალეა ჭითავა
ქვემოთ: როზა კრაფში

ცოტა ხნის შემდეგ ისევ ომში მოუწია დაბრუნება. 1993 წლის 26 სექტემბერს ქართველებმა აგუმერა დავტოვეთ. აცრებლებული როზა შინ მიმავალ ჯარისკაცები ხვიჩას დაექტბდა. ცხონტული, თურმეტინა დღით მოუკლავთ...

როზა სიჩუმებ დაისადგურა. ქალატონბა ლეილამ პაუზის შემდეგ ისევ განვრძი:

– ეჲ, შვილო, ქართველებსა და აფხაზებს გასაყოფი რა გვქონდა – ვმეგობრობდით, ვნაოს სამდინარო, რძალი და ბიცოლა აფხაზები მცვანან. პროვოკაცია საიდან და ვისგან მოდიოდა, ყველი ვიცით. ეგაა, რომ ამ ველაფერს, ქართველებიდანაც და აფხაზებიდანაც უბრალო ხალხი შეეწირა.

– მე აფხაზის დედა ვარ, – ჩაურია ერთ-ერთი იქ მყოფი ქალატონი, – ჩავალ სოხუმში, შევალ არმნბასთონ და ვკითხავ – ჩემმა ბიჭმა დედა მოკლას თუ მამა, როდემდე უნდა ვიყოთ ასე-მეთქი? ჩემს ბიჭს უკვე იმის თქმაც კი რცხვნია, რომ აფხაზია...

მუხედავად იმისა, რომ ლტოლევილები ქართულ-აფხაზური ურთიერთობის მოწესრიგებაში პოლიტიკოსთა გარჯას უკარგრებით აღვენებენ თვალ-უურს, არომალების „ზემოაზ“ მოგვარებისა, ნაკლებად, უფრო სწორებ, თოთქმის ან სწამი.

– ისევ იქ მცხოვრები უბრალო ხალხის იმედი გვაქვს. უბრალო ხალხს ერთმანეთთან საერთო ენის გამონახვა არ გაგვიშირდება. გვირგვავნ, წრილებს გვწმრნ, გვნატრებიან და ვენატრებით, – თვალები აუცრებლია ქალატონ ლეილას.

– დღო გადის და ჩვენი მთავრობა სულ უფრო პასიური ხდება, – ჩაურთო სუბარში ოთხში ახალშემოსული მამაკაცი, – აფხაზეთი თითქოს დაავიწყდათ. კითომ შეხვედრები და მოლაპარაკებებით, მაგრამ რეალურად არაური იცვლება. შევარდნაბის პოლიტიკა აფხაზეთს ღუპავს. მეშინა, რომ კიდევ კარგა ხანს ვერ დავბრუნდებით. წლები მოდის, ჩვენი თაობა, რომელსაც იმ კუთხის სიყვარული შემოგვრჩა, ბერდება, ახალგაზრდებს კი ავიწყდებათ იქაურია. ჩემი შვილები 5-6 წლისანი იყვნენ, აფხაზეთიდან რომ წამოგიყვნენ – ბუნდოვნადღა ახსოვთ სახლი და ეზო. ვცდილობ, არ

დავავიწყო, მაგრამ დროს თავისი მიაქვს. ყველაფერთან ერთად, არც არავინ ჩანს ისეთი, მან რომ მშვიდობით დაგამარტინებს. ომით წართმეულს ასე იოლად არავინ დაგვნებებს.

– იმის გაგონება აღარ გვინდა, მაგრამ რომც გვინდოდეს, სადა ჯარი? – შეჭმუხვით იკითხა ერთ-ერთმა ქალატონმა, – მშეირ და შიშველ-ტიტველ ბიჭებს ჯარი ჰქვია? მაგრამ თუ სწავა გზა არა, ჩვენ ყველანი მზად ვართ, ქალიც და კაციც, იარაღი ხელში ავილოთ.

როზა ქალატონი ლეილას კაუზ შემზიდა. დჯობ შვილი გვერდით მოიხა:

– დედა ენაცვალოს – აბა, რისოვის გავზარდე, თუ სამშობლოს არ გამოადგა? ყველა ნორმალურ, ქართულ ოჯახში მშობელი შვილს მამულს უწრდის. ეს ჩვენი ტრადიცია, ასე გვზრდიდნენ და ასე უნდა გავზარდოთ. ჩვნ თუ არა, ჩვენი შვილები მაინც უნდა დაუბრუნდნენ თავიანთ მიწაწყალს. ადრე თუ გვიან, ეს დღე აუცილებლად დადგება!

ასეთი აძალებული განწყობით გამოვემზიდობებ იქ მყოფ, ეზომდე ქალატონმა ლეილამ გამაცილა:

– ეჲ, საშინელი ნოსტალგია გვაქს, დღე არ გავა, ოვალწინ ჩემი სახლ-კარი ან წარმომიდგებს, სიზმარშიც სულ იქ ვართ. განსაკუთრებით, ჩემი სოფელი – ვარჩე მენატრება, სადაც დავიბადე. არ მინდა ბათუმის ზღვა, ფოთის ზღვა... რა ვქნა, არც თბილისის ზღვა მინდა, მე ჩემი ვარჩეს ზღვა ყველაფერს მირჩევნია, არსად არ არის წყალი ისეთი კამკამა, როგორც იქ...

ილია გორგაძე - გენერალური კოლეჯი

ერთი და მეორე უბის ნიშანა კორპან:

1. ცხოველთა ფიტულების დამზადებას ტაქსიდერმია ეწოდება.

2. ჰუმანონტიდის ზღვა მოვარეზე მდებარეობს.

3. მარკიზის წოდება გრაფისა და პეტროგის წოდებათა შუალედურია.

4. ალპური იას ციკლამენი ეწოდება.

5. მოსკოვის ოლიმპიური თამაშების დროს, იახტსმენების შეჯიბრი ტალინში მიმდინარეობდა.

6. ხაიმ ვეიცმანი ისრაელის პირველი პრეზიდენტი იყო.

7. პირველ რუსულ ხელნაწერ გაზეთს „ქურანტი“ ერქვა.

8. მზის ჰიჯრა ირანის ოფიციალური კალენდარია. P.S. პირველი ამინისტრი ირანში ეროვნული დღესასწაულის დღეა.

9. ანდალუსია, არაგონი, ასტურია, ახალი კასტილია, ბასკეთი, გალისია, ესტრემადურა, ვალენსია, კატალონია, ლეონი, მურსია, ნავარა, ძველი კასტილია – ეს სია ესპანეთის ისტორიული ოლქების ჩამონათვალია.

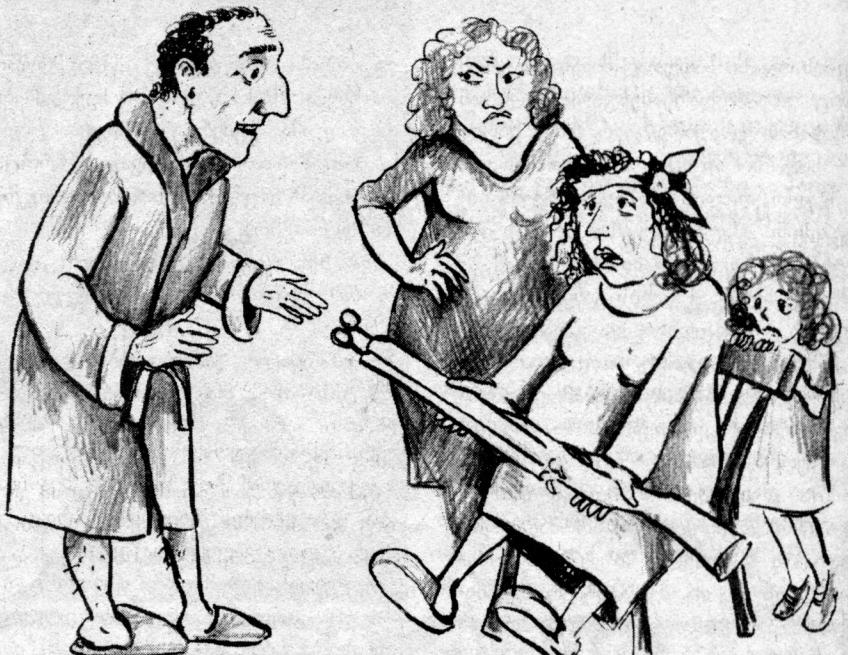
10. მტაცებელი ფრინველები ძალზე სწრაფად ჭამები. მშენებ არწივის შეუძლია კურდებელი თხუთმეტ წუთში შესანსლოს.

11. 1905 წელს სრულიად უცნობმა ახალგაზრდა მსწავლებელებმა, აღმურტ ან-შტანბა, გამოიქვენა სამი ნაშრომი. ამ სამიღარი არი მოწმენდილ ცაზე მეხის გავარდნას ჰგავდა – ერთი ნაშრომი ფარდობითობის თეორია, ხოლო მეორე – სინათლის კვანტური თეორია გახლდათ.

12. მარგუნოვის, ნიკულინისა და ვაკინის მანქანას ფილმში „ოპერაცია ბეს“ ასეთი ნიმუში ჰქონდა: „БЕТ-75-21“ P.S. მნელი მისახვედრი არ არის, რომ ეს ასოები ასე იშთორება – ნიკა ალაი, ბალბეს ი ტრუს.

13. ფრანკთა მეუე პიანი მოკლე (PINUS BREVIS) კაროლინგების დინასტიის დამარსებელი იყო.

14. ზედად გამსახურდიას სუსტი სქესის ფანატიკოსთა გარემოცვა რუსულ პრესას სასაცილოდ ჰქონდა აგდებული – „გარბაჩოვა ზაშიშების ჩირნიე ბერეტი, ა გამსახურდიუ – ჩირნიე კოლგოტი“. – წერდა ერთი

ნაერთობის ცენტრი

მარინა ბაბუაშვილი

გულმა შემოუტია ბონდო ქურიძეს. „აწი მეყოფა სხა და დროს ტარება“, – გამოაცხადა ოჯახში, როგორც კი საქაოსკენ გამოხდა და მართლაც, წეულებზე სარულის უკლო.

ერთ დილით ზაალმა დაურეკა. კარგა ხანს ილაპარაკეს სიყრმის მეგობრებმა. ლამარას კარგა ხანია არ ენას მუკლის აგრერიგად გაბრწყინებული თვალები.

– ამისთანა რა გითხა ზაალმა? – პკითხა გაკვირვებულმა.

– ისეთი არაერთი, ჭადრაკი ვითამაშოთო, მთხოვა! – უპასუხა და წასასვლელად გაემზადა.

ზაალი ცოტა დაბნებული დახვდა.

– გახარებული ჩანსარ, მაგრამ მე კი საგონებელში ვარ ჩავარდნილი, რა უნდა ვთქვათ ოჯახში? ეჭვი უთუოდ გაუჩნდებათ, როცა ფიველ შაბათ-კვირის შენიდნ გვალთ.

– რაღაცას მოვიფიქრო, შე კაც! რაძენი ხნით არან ჩამოსულები? – ერთ აღილზე ცტეკად ბონდო.

საქმის ვითარება კი, აა, როგორ ყოფილა.

ბონდო და ზაალი ხშირად დაღიონდნენ მივლინებაში. ერთხელაც, ზავხულის პერიოდში, მოსკოვი-თბილისის მატარებლივან ზღვას რომ მოპრენეს თვალი, ვერ მოითხინეს, სამი დღით გაგრძი „ჩამოხტენებ“, საშიახუშმიც სატელეფონო საუბრით „ჩაკვარახტენების“ საქმე და ძაღლის მაღლ რონ კარგი გოგონაც „დამეკობრებს“. ის სამი დღე ზღაპრივით დაამასხოვრდა „ბიჭებს“. ტანია და გალია აღვარიოვანებულნ იუგნებ ქართველი კავალრების გულებული და ხალისანობით, გაგრაში დაწყებული რომანის გაგრძელება კი, სამოავლოდ დათქვეს. მას

მერე ექსმა გრძელმა წელმა გაირა და ა, უცებ მოუწყეს რუსმა შეხორუნა ხავებმა სურპრიზი. თბილისში ჩამოსულებმა ზაალი დაურეკეს და „ახარებს“ – ორი თვით ჩამოვდით, საქართველოს დათვალიერებას ვაპირდოთ, თამ იმდის გამოოქამდინ, რომ შაბათ-კვირაძით მანც მოიცილენ „მაჭები“ და ტრადიციული გულებული მოუღლონდნელ სტერეოტიპებს.

ახლა ეს „ჩვენი ბიჭები“ საგონებელში იყნენ ჩავარდნილები: რა ეთქვათ ოჯახში ისეით, რომ ფიველ შაბათ-კვირას, როგორიც დასხლტომლენებ ცოლ-შევილს. ორი თვე ხანგრძლივი პერიოდი იყო, ამტომაც ჭეკო-ანურად უნდა მოუფიქრებინათ გამოსავალი ... და ისევ ბონდოს მოუვდა ძრწყინვალი და, „ვერია“, – იყვირა დიდი გამომგრებელივით და ზაალსაც გაუზიარა ჩანაფიქრი.

– გული რომ მაწუხებდა, ხომ გახსოვა?

– მერ? – ეჭვით იითხა ზაალმა.

– მერე ჩემი ექმის ჩრევას ავტოცემ და „ნადირობას მივყოფ ხელს“. კარდინოლოგმა მითხრა, ფაზიკური ვარჯიში არ შეიძლება, მაგრამ ქალაქებარეთ, სუფთა პერზე ხშირად თუ ივლი, კარგი იქნებაო. თოფი მაქს. შენთვისაც ვიშეოთ. მონადირის ტანსატელსაც „გავარჩობის“ ზედამხედველის სახით კომანიონობას „ნადირობაში“ შენ გამიშვ ასე რომ, თოლად დაუძერებით ოჯახს. ჩემი ცოლი, როგორ არ დავლიო და ნადირობაზე რაგა მეტყველის უარი? პა, როგორია აზრია?

– დადგძული! ყოჩალ, კარგად მოგიფიქრება! – სახე გაუნათდა ზაალსაც.

შაბათამდე სამი დღე იყო დარჩენილი. დატრაიალონენ „ბიჭები“. „ვიღისის“ საგულადულოდ გარეცხეს, ახალი „ტეტტი“ გადააქრეს. თვალის ასახვევად, ნაშოვი თოფები

გაწმინდეს, ბრეზნესისგან შეკერილი შარვალ-ქრისტები ჩათვალი ჩატენეს, ტყვასწამალიც არ დაივიწეს და მეუღლეებს ორი დღის საგზლის მომზადება სოხოვეს.

პირველი ორი კვირა მცხოვა, უფლისისკინებ, შიომღვიმე, ანანური, კონტინი და ქათახვევი მოინახულეს. ამინდებმაც ხელი შეუწყოთ. ღამებრივებში სიარულის მიჩვეულ ტანასა და გაღლას კარავიც თან ჰქონდათ წამოღებული და მყუდრო ადგილებში ათვალისწილებრივი ბოლო დაქს. კვირას, საღამოს გოგონები ტურაზაში ბრეზნებორინ, მასანძლებელი კი – თავ-თავანთ იჯახებმა, მაგრამ რა მონადირები იქნებოდნენ, თუკი ხელცარიელი გამოცხადდებოდნენ „შინ?!“ ესეც გათვალეს და დიღმის მასივში გახსნილ მარაზის – „მონადირის ნობათ“ სტურმობდნენ ჯერ, საღავ ხან იხვს, ხან ქარჯლდს და ხან მწყებს ყოდელობდნენ. რჯათის წვერები მხარული ურამულით ხვდებოდნენ „ხელხავან მონადირებს“ და შემდეგი კვირისთვის ახლა-ახლ შეკეთებს აძლევენ. საქმე იქმდეც მოვდა, რომ ბონდოს უძცროსმა გოგონამ, 6 წლის მაკამ მამიკოს ცოცხალი ბელის მიეკანა სოხოვა.

იკლისს შეა რიცხვებმ ტანამდ და კალიამ ზღვაზე მოინდოეს წასელა. „კანისაღი დასკვნებისთვის“ ორი დღე კუოტავათ და ამტომ ზაალმა ნაუსავის სიკვდილი მოიმზება და საპროექტოში ერთი კირით გათავისუფლება თხოვა, ბონდომაც უფასო შეკველება აირო. ზღვას სხვანარი მომზადება სჭირდება და ძალაცებმაც ნადრევად დაწყეს ჩალაგება.

ბონდოსთან გურიიდან სტურად ჩამოსულმა ცოლისძამ – შეუამ, რაღაც „იყრის“ და დას ეჭვები გაზიარა – რაცა, ნატეტანი, „სხვანარად“ გზახდა შენი ქმარი.

– იტყვი ხოლო უცნაურს. კაცი სანადიროდ მიდის ერთი კვირით და ამა, არ მოეშნადოს?! – გამოესარჩდა ქარს.

– კი, მარა, „აღავა“ რად უნდა?

– დასავლეუმში ზღვაც არის და ძარისარეც... რო დასცხაბა, ბანობაც ქე მოუნდება, ამა, ხომ არ აძირებება ბრეზნეტის შარვალში? – არ შეკეცა ბონდოს ცოლი.

– თუ იცი, რეკლომის სუნით იზიდავს შენი ქმარი ნადირის! – არ მოეშვა შერა.

– რაა? – ახლა კი წარბები აზიდა ღამარამ.

– რა და მე შეკენ ვარ, შენ კი – ეშმაკისენ, ჩემი დაა. შენდა გუმბინი, თვარა, ჩემი ქმარი კი უბათქენებს ყანაში თოხს.

– ან არის ყანაში და ან არა, დარწმუნებული ხარ, რომ თოხს უბათქენებს? – იწურკლა ახლა ღამარამაც.

– იმისთანა მეთვალყურე მყავს იქ დატვებული, რომ ჩემი ირინეს შიშით ნაიჯეს ვერსად გადადგმის თორნიკე. შენ კი გაფრთხილებ – ცოტა გამოიფხიკე

შეურები. გაგიგია აღბათ, რუსებს აქვთ ნათქვამი: **Доверяй, но проверяй!**

ამ ღროს სააბაზანოდან დაბანილ-დავარცხნილი ბონდო გამოვიდა. დებმა საუბარი შეწყვიტეს და სამზარეულოში გაგრძელეს ბჭობა.

მეორე დღეს ბონდომ ზაალს დაურევა, ყველაფერი ჩავალავე, მაგრამ შამფურები ვერსად ვიპოვე და შენ წამოიღდა.

... ბონდომ და ზაალმა შშვენიერი ღრო გაატარეს ტანასთან და გალიასთან ერთად: ქობულეთშიც იყვნენ, ბათუმშიც და ბოლო სამი დღე სარტის სანაპიროსთან „დასცეს“ კარავი. სუფთა და ზავერდოვანი იყო ზღვა. ამინდებმაც მზიანი და ჩახჩახა. რა თოვა, რის თოვი – მისენ არც გაუხედავთ „მონადირებს“. თბილისში წამოსვლამდე გოგონები ბათუმის სასტუროში დაბანიავეს და დაპირდნენ, ათი დღის მერე ჩამოვალო და გამოსაშვიდობებელ საღამოს რესტორანში გადავიხდით.

თბილისში შესულებამა ჩვეულებას არ უდალატეს – ფოთში ნაყიდ თევზეულობას კვლავაც დაუმატეს ინვები და მწყრები. ბონდომ ზაალი მის სახლთან დატოვა, თვითონაც სახეგაბაღრულმა შეაღო სახლის კარი. რა თქმა უნდა, უკილ-ხიკილით შეეგბა ყველა. ბონდომ ნადავლი გამარჯვებული, მაგრამ დაღლილი მონადირის იერით დაალაგა მაგიდაზე, თავად კი აბაზანას მიაშერა მისაწესრიგბელად. იქიდან გამოსულს გულმა რეჩხი უყო: სახლში საეჭვო სიჩუმეს დაესადგერებინა. სამზარეულოში შეიხედა. იქ თავწაკრული ლამარა და დონჯგშემორტებული შერა დახვდნენ.

– რა ხდება, ქალებო? – შეეცადა რიხით ეკითხა, მაგრამ არ გამოუვიდა.

– ჩემი ბონდო, ის იხვები და მწყები ამ თოვით დახოცე? – შემპარავად ჩაეკითხა ცოლი.

– ჰო, აბა! – ისეთი ვერაფერი იეჭვა ბონდომ, ამიტომაც უკან არ დაიხია.

– შერა, გახსნი ეგ ორლეულიანი! – უბრძანა დას. შერამ გახსნა. ორივე ლულაში შამფურები იყო ჩატენილი. ბონდოს თვალთ დაუწენელდა. „აი, რატომ ვერ ვიპოვე შამფურები. რა მოხდებოლა, ერთხელ მაინც გამეხსნა, ტყვია ჩამედო და გამესროლა? მარა, ტანამდ და გალიამ ამირის ჰეჭავონება. ეს რა მომიწყვეს დებმა?! ოჳ, შერა ყველაფირის თავიდათავი, თორემ ლამარა ამას ვერ მოიფიქრებდა!..“

– შეარე ფიქრები ლამარას კივილმა შეაწყვეტინა და იქ აბავი დატრიალდა – დედა შეილს არ აიყვნდა.

რა ტანა, რის გალია – „მონადირე“ ბონდოს რესტორნის პურმარილი ცოლის შემოსარიგებლად დასჭირდა.

ნეორეაბილი-ვებსენაიმი კოლეგი

ერჩა ლიალის
უბის ნიგნა კურა:

რუსული უურნალი.

15. პონტია საგზურის ღირებულების ერთ მესამედს ბავშვის შმობლები იხდიდნენ.

16. ტომ სოიერის ბარლოუს ფირმის დანა თორმეტი ცენტი ღირდა.

17. ბერებამენ ფრანკლინი ღარიბი რიჩარდის მეტსახელით იყო ცნობილი.

18. ბალივის ფაქტობრივი ღებაქლაქე, ღარა-აბა, კველაზე მაღალმოსინი ქალაქია მთელ მსოფლიოში.

19. „ავაფურთხებე, ულვაშს მოხვდა, დავაფურთხებე – წვერებსაო. გაერუშდი – რას გამუმებულხარ. ხმა ამოვილე და – წადი და დავი მოკალი“, – ეს რეპლიკა ნახუცრიშვილის საექტაკლის მთავარ გმირს – ნაცარექებას ეკუთხინის.

20. კარლსონის საუკეთესო მეგობრის, ბიჭუნას, ნაზვილი სახლი და გვარი სვანტესონი იყო.

21. ეზოპეს იგავ-არაკები XIII-XIV საუკუნეებში მაქსიმე პლანუდე შეკრიბა.

22. ნარვა, ტარტუ და კოპტლა-იაპე ტალინის შემდეგ ყველაზე ღიდი ქალაქებიდან ესტონებშითი.

23. ზეგენი რცილდ რცდათ ათასამდე კბილს იცვლის სიცოცხლის განახლებად ჩატარების დასტურებინა. სამზარეულოში შეიხედა. იქ თავწაკრული ლამარა და დონჯგშემორტებული შერა დახვდნენ.

– რა ხდება, ქალებო? – შეეცადა რიხით ეკითხა, მაგრამ არ გამოუვიდა.

– ჩემი ბონდო, ის იხვები და მწყები ამ თოვით დახოცე? – შემპარავად ჩაეკითხა ცოლი.

– ჰო, აბა! – ისეთი ვერაფერი იეჭვა

ბონდომ, ამიტომაც უკან არ დაიხია.

– შერა, გახსნი ეგ ორლეულიანი! – უბრძანა დას. შერამ გახსნა. ორივე ლულაში შამფურები იყო ჩატენილი. ბონდოს თვალთ დაუწენელდა. „აი, რატომ ვერ ვიპოვე შამფურები. რა მოხდებოლა, ერთხელ მაინც გამეხსნა, ტყვია ჩამედო და გამესროლა? მარა, ტანამდ და გალიამ ამირის ჰეჭავონება. ეს რა მომიწყვეს დებმა?! ოჳ, შერა ყველაფირის თავიდათავი, თორემ ლამარა ამას ვერ მოიფიქრებდა!..“

– შეარე ფიქრები ლამარას კივილმა შეაწყვეტინა და იქ აბავი დატრიალდა – დედა შეილს არ აიყვნდა.

– რა ტანა, რის გალია – „მონადირე“ ბონდოს რესტორნის პურმარილი ცოლის შემოსარიგებლად დასჭირდა.

P.S. ფი აღუ

ქი მიხალისის მეორე ცოლი გახლებათ და პეტრე მაშინ გახჩინა, როცა მისი ქმარი ღმარა ღმუცებული იყო.

25. რიდესაც იულიას კერისართან ანტონიუსი და ღოლაბელა ღაბეზლეს, მან განაცხადა: „მაგ ვრძელფაფრინინ სექლუების არ მეშინა, მე უფრო მეტად მჭლე და ფერმკრთალი ადამიანები მეფიერებიან“. P.S. იმპერატორი ამ „საფიქრებელში“ კასიუსსა და ბრუტუსს გულისხმიდა.

P.P.S. უილიამ შექაბირი თავის „იულიუს კეისარში“ ასე ათქმევინებს თავად ეკისარს: „ეს კასიუსი პირზმელია, სულ შმიერს ჰეჭას და ბევრისა ჰეჭერის, მაგისთანებს უნდა ერიდო“.

ფუფალას ტიპის მინაბერა ვარ — მოხლი ცხოვრის გიორლას ველოდები

ნინო ჯავახიშვილი

გაუთხოვარი ქალი ათასგარი მითქმა-მოთქმის, შექედულებისა თუ ჭორის ობიექტია. მის ხასიათისა და ბედილბალზე უამრავი ვერსია არსებობს. ერთ-ერთი ყველაზე დამახასიათებელი „ფოლკლორული ნაწარმოები“ ასეთია:

16 ნლის ქალი ფიქრობს: „ჩემი საქმრო აუცილებლად ახალგაზრდა, ლამაზი, მდიდარი და უცოლო უნდა იყოს“;

20 ნლისა: „ნუ იქნება ახალგაზრდა, ოლონდ ლამაზი, მდიდარი და უცოლო იყოს“;

25 ნლისა: „ახალგაზრდობასა და სილამაზეს მნიშვნელობა არა იქნა, მთავარია, მდიდარი და უცოლო იყოს“;

30 ნლისა: „ნუ იქნება ნურც ახალგაზრდა, ნურც ლამაზი და ნურც მდიდარი, ოლონდაც უცოლო იყოს“;

35 ნლისა: „ისე, მეზობლის ქმარსაც არა უშეგვს რა... რამდენად რეალურია ეს სახუმარო სურათი — ამას ყველაზე უკეთ ის ქალი გაგვიზიარებს, გინც თავის თავზე ამბობს: მეც ჯუფალა-საციო, მთელი ცხოვრება არარსებულ შიოლას ველოდებოდით.

— ბოლო დროს, სულ უფრო ხშირად ვფიქრობ — რატომ ვიჯექი „კარუსელზე“, რატომ დავურინავდი ცაში, მეც ხომ ჩვეულებრივი ქალი ვარ. არ ვიცი, ალბათ იმიტომ, რომ მინდოდა, ყველაფერი იდეალურად ყოფილყო, სასწაულებს ველოდებოდი. მეგობრები ხშირად მეუბნებია: გვეცოდები, რადგან კაცებს შენაირი რომანტიკული და თანაცმლიერი ქალები ნაკლებად აღელვებოთ... დედაჩემიც ხშირად მეტყოდა ხოლმე ხუმრობით — გაიგე? უფლისწულს ცოლი მოუყვანია,

პრინცს ტყუილადლა ელოდებიო — მაფრთხილებდა, მაგრამ არც ამან გაჭრა, ხომ ხედავ, მაინც არ გავთოვილვარ...

— მერე, არ გიჭირს მარტოობის ტვირთის ტარება?

— ოთარანთ ქვრივისა არ იყოს, მერე ვინ გითხრა, რომ მარტო ვარ?! 45 წლის განმავლობაში მგონი ერთხელაც არ დავრჩნილვარ მარტო. ეგ „მედინიერება“ ვინ მაღირსა?! გეთანხმები, რომ ქალობა რაღაც არაჩეულებრივი და სრულყოფილი ადამიანური „მდგომარეობაა“. ეს ბოლომდე რომ შეიგრძო, ქალი უნდა იყო, საკუთარი ქალობის შეცნობის ბეჭნიერება და შანსი უნდა გქონდეს, რომელიც სწორედ შენ მოგეცა და უნდა გამოიყენო კიდეც. მთლიანად უნდა დაიხარჯო დედობისა და

ქალობისთვის. ნიცშე კარგად ამბობს: „კაცის ბეჭნიერებას ჰქვია: მე მინდა, ქალისას — მას უნდა“. ასევე და ეს ძალიან კარგად მესმის, მაგრამ სამწუხაროდ, ყველა ქალი როდი ახერხებს ღვთისგან დაკისრებული მოვალეობის პირდაპირი მიმშვნელობით აღსრულებას. მე ეს სითბო და სიყვარული იჯახის წევრებსა და ახლობელ ადამიანებზე გადმოვიტანე. და-ძმებში უფროსი ვიყავი და ბავშვობიდანვე ვიცოდი, რომ მათთვის უნდა მომევლო, საჭმელი გამეეორებინა, გაკვეთილები მომემსადებინებინა, ჭკუა დამერიგებინა. თბილისში გადმოსვლის შემდეგაც ასე იყო. მერე დისტანციულები და მმისშვილები წამომესწრენ და ახლა მათზე ვზრუნავ. მოკლედ, იჯახი ყოველთვის მქონდა. ჩემ გარშემო ყოველთვის არსებობდნენ და ახლაც არსებობენ ადამიანები, რომლებსაც ვჭირდები და რომლებიც სიცარიელეს მივსებენ. მათ გადამკიდეს, იმდენი საქმე მაქვს, მარტოობისთვის ვერც ვაცლი... ასე ვცხოვრობ და გულახდილად რომ გითხრა, სულაც არ ვწუხვარ შინაბერობის გამო. მგონი სხვებს უფრო აწუხებთ, გასათხოვარი რომ ვარ... ბერს არაგულწრუული ვგონივარ ხოლმე, როდესაც ვამბობ: თავს უბედურად არ ვერმწობ-მეოქი, არავინ მიჯერებს — ეტყობა, უკაცობა ტრაგედიაა...

— რატომ ხარ ასე მშვიდად, როდესაც სხვები მართლაც მთარედ განიცდიან შინაბერობას...

— როგორ გითხრა?! მწარე ეს ალბათ მათთვის არის, ვინც ძალიან მტკიცნეულად აღიქვამს და განიცდის უკაცობას... ყველაზე სამწუხარო უბრალოდ ის არის, რომ ადამიანი ისე კვდები, სამაგიერო სიცოცხლეს არ ტროვებ, თორებ სხვა სატრაგედიოს ამაში ვერაფერს ვხედავ. გინახავს შენ ბეჭნიერი ქალი? მე არა! ჩემ გარშემო არც ერთი ქალი არ არის ისეთი ბეჭნიერი, რომ შემშურებოდა...

— ამის მიუხედავად, თვითონვე გექნება ნანვნევი, როგორ

**აქტორიკებენ და თვალში ნაც-
არს აყრიან გათხოვილი ქალე-
ბი შინაბერებს...**

— ასე! ნიშნის მოსაგებად კი, ისც ქმარა, რომ თურმე მათ „ივა-
შპაცე“ და თვითონ არ „დარჩნენ“...
ზოვლოვის მეცინგა ხოლმე, როცა
გათხოვილი ქალები (ცუდად არ
გამიგო და, შეიძლება ასეთ, ბარე 10
ქალსაც ვჯობდე ყველაფერში...) მაშნაათებენ და ცხვირწის ამაყად,
იცი, რას მიურიალებენ?! — რაღაც
ბრიფულ შინაგან ქაყოფილებას, რომ
როგორდაც მოახერხეს და „მა-
ჯობეს“. რას იზამ — რაღაცით მარ-
თლებიც არიან. ხომ იცი, ნათქვამია
— ქალმა ქალს რით აჯობა და ქმრითა
და შვილითა... საამაყო კი, ბევრი
არაფერი აქვთ. უამრავი წყვილ-
ისთვის ერთ ოჯახად შეკვრა და
ერთ უდელში შებმა დროთა განმავ-
ლობაში მხოლოდ მატერიალურ-საყ-
ოფაცხოვრებო ანგარიშვალდებულე-
ბად და მოვალეობად იქცევა ხოლმე.
თნაც, ნურავინ მიწყენს და, ისც
არ უნდა დაგვაცინებულეს, რომ ქართვე-
ლი მამაკაცი, საკუთარ ცოლში ქა-
ლის აღმოჩნას ნაკლებად ცდლობს.
როგორც წესი, ქალი უმეტესად, მხ-
ოლოდ სამხარეულოს ბატონ-პატრო-
ნი ხდება. ქმარს კი მალე ბეზრდება
ასეთი „მრეცხავშხეხავი“ ცოლი და
შინაგან სიცარიელეს სხვა — „ნამ-
დვილ“ ქალებთან ყოფნით ივსებს.
საცოლავი ცოლები მაინც კმაყ-
ოფილები არიან! არადა, როგორ შეი-
ძლება, სხვისი „სუფრის“ ნარჩენებით
კმაყოფილდებოდე?! ასეთი არც ქმარი
მჭირდება და არც ოჯახი...

— როგორც ჩნდა, არც შენ
გქონია მაინცამაინც კარგი წარ-
მოდგენა მამაკაცებზე. დაბოლ-
მილი ხომ არა ხარ მათზე,
რომ შენაირი ქალი ვერ შეამ-
ჩნიეს?

— არა, რას ამბობ — ბოლმისგან
ღმერთმა დამიფაროს! შინაბერა რომ
ვარ, ალბათ უფრო ჩემი ბრალია.
ძალიან ამაყი ვარ. ბევრ თაყვანისმ-
ცემელს უთქვამს ჩემთვის — იმდე-
ნი სიამაყე გაქვს, ხუთ კაცსაც ყე-
ფაო. სიყვარულს კი, სიამაყე არ
სჭირდება. თუ გინდა გიყვარდეს,
სიამაყეც უნდა გადალახო და ბევ-
რი სხვა რამეც დაითმინო. თავიდანვე
ასე რომ მეფიქრა, შეიძლება დღეს
ოჯახი მქონოდა. მაგრამ ჩემთვის

დღესაც კი წარმოუდგენელია, როგორ უნდა გავხდე ვიდაცის მორ-
ჩილების ობიექტი. თანაც, შეიძლე-
ბა ვიდაც მომწონდა კიდეც, მაგრამ „ლოგინი“ რომ მახსენდებოდა, ცუდ-
ად ვხდებოდა. ეტყობა, ჩემში საერ-
თოდ არ არსებობს ძედირი. ახლაც მიკვირს ხოლმე, ნაცნობი ქალები
კაცს იმის მიხედვით რომ აფასებენ — ლოგინში გამოდგება თუ არა...
როგორ შეიძლება, მარტო ლოგინისა
და კაცის გამო გათხოვდე?.. მე კი, მთელი ცხოვრება ვოცნებობდი, ვი-
ღაცას ძალიან, ძალიან ვყვარებოდი,
ხელის ელჩია კიდებულებს გვევლო
გვიანობამდე. გვეოცნება, ლექსები გვე-
კითხა და ვარს კვლავებისთვის
მოგვეყოლა ჩვენი სიყვარულის ამ-
ბავი. მინდოდა, შემხვედროდა ვა-
ჟავაცური, ჭკვიანი, გულწრფელი და,
რაც მთავარია, ჩემზე ძლიერი კაცი,
როგორიც სიამაყესაც დამავიწყებ-
და და რაღაც უაზრო ქომბლექსებ-
საც... სამწუხაორდ, ასე არ მოხდა
— ვერც ერთმა კაცმა ქალური სურ-
ვილები ვერ გამოვიძია. მაგრამ ამის
მიუხედავად, დაბოლმილი სულაც არ
ვარ — მე ხომ არავისთვის მიმიცია
დამცირებისა და შეურაცხყოფის,
თუნდაც მიტოვების შანსი...

— ალბათ არც რომანი გქო-
ნია ოდესმე...

— რომანი არა, მაგრამ, რა თქმა
უნდა, არსებობდა კაცი, როგორიც
ძალიან მომწონდა, შეიძლება ითქ-
ვას — მიყვარდა კიდეც, მაგრამ ყვე-
ლანაირად ცდილობდი, რომ ვერც
თვითონ მიმხვდარიყო და ვერც
ვიმებე სხვა. მის პირდაპირ დაჯდო-
მასაც კი ვერიდებოდი, რომ თვალი
არ გამპარვოდა... ალბათ სჯობდა
გრძნობების გამომულავნება — მან
ხომ ახლაც არაფერი იცის.

— მაჭანკლობის მცდელო-
ბასაც ბევრჯერ გადაპყრისარ
ალბათ...

— რამდენსაც გინდა. ერთხელ
მეზობლები გადამეკიდნენ — გინდა
თუ არა, უნდა გაგათხოვოთ. გაი-
კითხ-გამოიკითხეს და არჩევანი
ერთ-ერთის მეგობარზე შეაჩერეს.
თვითონ წესიერად არც მას იც-
ნობდნენ და, მით უმეტეს, არც მის
მეგობარს, როგორსაც თურმე ნუ
იტყვით და, არც მეტი, არც ნაკლე-
ბი — ტრაილერი ჰყოლია... ეს
კიდევ არაფერი — ერთი დიდი

ქოთანი ოქროც ჰქონია, დიდი ვაი-
ვალახით დასანიშნად მოგროვილი.
მე ტრაილერით თურქეთში დადიოდა
და, როგორც ამბობდნენ, ბლომად
ფულსაც შოულობდა. მოკლედ,
დიდი „შანსიანი“ ბიჭი იყო. ხომ
წარმოგიდგენია, როგორ აღვუროთ
ვანდებოლი ამით?!.. ერთხელ კი, შე-
დარებით ახალგაზრდა რომ ვიყავი,
მორიგი „მსხევრპლი“ ახალ წელს
მეახლა ხელის სათხოვნელად.
მაჭანკლებმა ქებით ძირი გააგდე-
ბინეს სასიძოს და იცით, რა ქნა იმ
ნაქებმა ბიჭა? გინდ დაჯერე, გინდ
არა — ფეხსაცმელი გაიხადა და
ოთახში ისე შემოვიდა. კარგდ კი
ვიცინე, მაგრამ როგორ გვონია, ასეთ
კაცს გავყვებოლი ცოლად?

— თავიდან რომ დაინტე-
ცხოვრება, მაინც არ გათხოვდე-
ბოდი?

— ალბათ არა. ხშირად კი
ვფიქრობ ხოლმე იმ დროზე, როდე-
საც ყველა ახლობელს საკუთარი
ოჯახი ექნება და მარტო დავრჩები,
მაგრამ იცი, როგორი შეგრძნება
მაქს — თთქოს მაშინ აღარც კი
ვიარსებებ, როდესაც მარტო ვიქნე-
ბი... ერთადერთი, რის გამოც გავთხ-
ოვდებოლი, ის არის, რომ, ბოლოს
და ბოლოს, დავისვენებდი არამართხე
ცნობისმოყვარებისგან და დაინტერ-
ესებულ-დაეჭვებული ნათესავ-ნაც-
ნობებისგან. „რატომ არ თხოვდე-
ბი? კიდევ მარტო დადისარ?!“ —
ისევ ეს უაზრო და მოსაბეზრებე-
ლი კითხვები გაიძულებს გათხ-
ოვებაზე იფიქრო, მეტი არაფერი...

**„გურგე უკან შეიჩერდი ხელუეთი როგორის
გაითავისევდა, ისრაც სწორ და ურიც...“**

პირ გასცა ტაქსის მძღოლი?

მეგო ტანავა

გასულ ქვითას გლობანის რაიონში ორმა შეიარაღებულმა ნიღბიანმა მამაკაცმა თბილისელი, 65 წლის მარლენ უორუოლაძე გაიტაცა და მისი დაყაჩალება ცცადა. თავდასხმა ძალის უორუოლებით დასრულდა. ამ ფაქტმა განსაკუთრებული უურადება მიიჰქორ, რაფხმ აკტორმანების მძღოლმა თავდასხმელთა მოვერიება მოახერხა და ორივე სასიკეთებილოდ დაჭრა.

2001 წლის 21 მარტს, ღამით, დაახლოებით 1-ის ნახევარზე, გლობანის მე-7 მიერორაიონის №17ა კორპუსთან საკუთარი „ოპერ-ომება“-თი შეჩერებულ მარლენ უორუოლაძეს მანქანაში ორი ნიღბიანმა მამაკაცი ჩაუჯდა. ერთ-ერთმა მათგანმა საჭესთან ძალობ მძღოლს თავთან იარაღი მიადო და გლობანის ნაკვეთებისკენ წასვლა უბრანა...

თამაშ დავითაშვილი, გლობანინაძალადევის რაიონის შე სამმართველოს უფრონი:

„თავდასხმელთა ვინაობა მომხდარი ფაქტიდან სამი დღის მანძილზე არ ვიცოდით. შემდეგ კი, ოპერატორული ღონისძიებების შედეგად დავადგინეთ, რომ ერთი გახლდათ გლობანის ხევში მცხოვრები 41 წლის ვასილ მერ-

კვილაძე, ხოლო მეორე – 65 წლის როლანდ ფეხუაშვილი, იგი სამგორის რაიონში ცხოვრობდა.

შემთხვევა შეაღმამისას, 1-დან 3 საათამდე მოხდა. თუმცა, აღსანიშნავია, რომ იმავე დღეს, დაახლოებით 5 საათისთვის მარლენ უორუოლაძემ ავტომანქანა ახალგაზრდა ქალს გაუჩერა. უორუოლაძე ოფიციალურად ტაქსის მძღოლი არ გახლავთ, მაგრამ როგორც თავად გვითხრა, საკუთარ მანქანას ჩანდახან „ტაქსად“ იყენებდა და ფულს აკეთებდა. მან ქალი, რომელიც მისივე თქმით, ეროვნებით რუსი უნდა იყოს, სან-ზონაში მიიყვანა, ჩამოსვა და მომავალ შეხვედრაზე მოელაპარაკა, რომელიც იმავე დღის საღამოს 9 საათისთვის დანიშნეს. დათქმულ ღროს ერთმანეთს შეხვდნენ კიდეც. დაახლოებით 1-ის ნახევრისთვის ამ ქალმა უორუოლაძე მე-7 მიკრორაიონის №17ა კორპუსთან მიიყვანა. როდესაც იგი სადარაბაზში შევიდა, იქიდან ორი ნიღბიანი, შეიარაღებული მამაკაცი გამოვიდა და უორუოლაძეს მანქანაში ჩაუჯდა. დადგინდა, რომ ფეხუაშვილსა და მერკვილაძეს თან „აკაესი“-ს სისტემის ავტომატი, ორი პისტოლეტი და ერთი ხელყუბარა ჰქონდათ. მანქანაში ჩასხომისთანავე მათ მძღოლს თავზე იარაღი მიადეს და გლობანის ნაკვეთები-

სკენ წასვლა უბრძანეს. როცა გაჩერდნენ, უორუოლაძეს უთხრეს, უკანა სავარძელზე გადასულიყო. ეს უკანას სკნელი ასეც მოიქცა, რის შემდეგაც თავდასხმელებმა დაახლოებით ამ სიტყვებით დაუწეს მას საუბარი: ვიცით, რომ სახლში ფული, ოქრო და ვერცხლი გაქვს და უნდა გამოგვიტანო. გავარკვიეთ, რომ მარლენ უორუოლაძე ადრე მოსკოვში მუშაობდა, იქ ბიზნესმენობდა, საკუთარი კაზინოები ჰქონდა, თუმცა ორი წელია, რაც ჩამოვიდა და დღეს ჩვეულებრივი, საშუალო დონის მცხოვრებია. თავდასხმელებს ეს ინფორმაცია ჰქონდათ თუ არა, ჯერ არ ვიცით, მაგრამ მათ მძღოლს უთხრეს; დიდი ხანია შენზე ვმუშაობთო. შესაძლოა, ეს უბრალოდ, დაშინების მიზნითაც თქვეს, რადგან თავად უორუოლაძის თქმით, ადრე შეგვას შემთხვევას, დაყაჩალების მცდელობას ან რაიმე ამის მაუწყებელ ნიშანს ადგილი არ ჰქონია. ამასობაში ისინი მას ხელებს „სკოჩით“ უკრავდნენ. უორუოლაძე ამბობს, – როცა „სკოჩს“ მიკრავდნენ, ხელები ერთმანეთს დავაშორე ისე, რომ მათ შორის ადგილი დარჩა, ეს იმ მიზნით გავაკეთე, რათა ხელების მოძრაობა შემძლებოდათ. უთქამს (ალბათ დროის გასაყანად და მათ დასამშეიდებლად), ყველაფერი გარეთ, ავტოფარეხში მაქვს და გამოგიტანთო, თან კი „სკოჩისგან“ ხელებს ითავისუფლებდა... მანქანაში მყოფნი ასე იყვნენ განლაგებულნი: საჭესთან იჯდა ფეხუაშვილი, უკანა სავარძელზე კი მერკვილაძე და უორუოლაძე. სხვათა შორის, ეს უკანასკნელი საკმაოდ გონიერაგახსნილი ადამიანია, რადგან ფიზიკური ზეწოლის, იარაღით მუქარის მიუხედავად, არ დაიბნა და თქვა: ცუდად ვარ, ფანჯრები ჩამოსწიოთ, იქ ეზოში სადღაც წყალია და თუ შეიძლება, დამალევნეთ, თორებ მოვაკედები, სადაცაა გონებას დავკარგავო. მიკვირს, ეს ყაჩაღებს როგორ მოუკიდათ, მაგრამ ერთ მათგანს – მერკვილაძეს დატენილი იარაღი უკანა სავარძელზე დაუტოვებდა და მანქანიდან წყლის მოსატანად გადასულა. მობრუნდა და იმ ღროს, როცა წყალს აწვდიდა, უორუოლაძემ მომენტით ისარგებლა, სწვდა იარაღს და პირდაპირ თავში ესროლა. ამასობაში მერკვილაძეს გაისროლა, თუმცა ამ უკანასკნელს ტყვია ფეხში მოხვდა, მერკ

კი თავის არეში. მძღოლმა იმავე წუთს საპასუხოდ გაისროლა და მასაც პირდაპირ თავში მოატყო. ფეხზუაშვილი და მერკვილაძე ადგილზევე გარდაიცვალნენ. დაჭრილმა უორჟოლაძემ მოკლულები თავის მანქანასთან ერთად მიატოვა და იქიდან ფეხით დიღმის რკინიგზის სავადმყოფოში მივიდა. მომხდარის შესახებ ჩვენ დიღით შევვატყობინენ. უორჟოლაძემ იარაღი, რომლითაც ფეხზუაშვილი და მერკვილაძე მოკლა, თავად ჩაგვაბარა. შემთხვევის ადგილზე მისვლისას კი აღმოვაჩინეთ, რომ ფეხზუაშვილს პისტოლები გასჭედვია. ერთ-ერთი გასროლისას იარაღიდან მასრა არ გამოვარდნილა, ხოლო მეორედ, როცა სასლეტს ხელი გამოჰკრა, პისტოლეტში ტყვია გაეჭედა. ისიც რომ გავარდნილიყო, ვინ იცის, შესაძლოა, უორჟოლაძეც მომკვდარიყო... ბედისწერა იყო, აღბათ.

ის, რომ ფეხზუაშვილი და მერკვილაძე უორჟოლაძეს მანქანაში დაყაჩალების მიზნით ჩაუსხდნენ, ეჭვს არ იწვევს. რადგან ორივე შეარაღებული იყო, ნიღბებაზარებულები გახლდნენ და თან ერთ-ერთს ჯიბში ხელჭუბარაც გუბოვეთ. გარდა ამისა, უორჟოლაძეს ფიზიკური ზეწოლის დამადასტურებელი დაზიანებებიც ჰქონდა სხეულზე. გაირკვა ისიც, რომ ორივე - ფეხზუაშვილიც და მერკვილაძეც აღრე ყაჩაღობისთვის ნასამართლევია. მერკვილაძე ავღანეთის ომშიც მონაწილეობდა, იგი ავღანელთა კავშირის წევრი გახლდათ".

ბენგძრივია, გაჩჩდა ეჭვი, რომ ქალმა, რომელმაც მარლენ უორჟოლაძე №17ა კორპუსთან მიიყვანა, რაღაც წინასწარ იცოდა. კერძოით, რომელიც ჯერ დაუზუსტებელია, შესაძლოა, მან თავდამსხმელების უორჟოლაძის შესახებ რაიმე ინფორმაცია მიაწოდა. ეს ვარაუდი მით უფრო საყურადღებო გახდა, როცა გაირკვა, რომ აღნიშნულ კორპუსში უორჟოლაძის მიერ აღწერილი ქალი არ ცხოვრობს, უფრო მეტიც, ასეთს იქ მცხოვრებთაგან არავინ იცნობს. ქალის ვინაობა ჯერჯერობით დაუდგენელია. სამართალდამცავთა თქმით, მის შესახებ თავად უორჟოლაძემაც არაფერი იცის. მისგან მხოლოდ ის გახდა ცნობილი, რომ ქალს სახელად ირა ერქვა. რაც შეეხება მასთან შეხვედრის დანიშვნის ფაქტს, უორჟოლაძის ახს-

ნა-განმარტების მიხედვით, მისი მიზანი მასთან სქესობრივი კონტრაქტის დამატება იყო, რისთვისაც ამ უკანასკნელმა ქალს 50 ლარიც მისცა.

აღსანიშნავია ისიც, რომ ერთ-ერთი მოკლული - ვასილ მერკვილაძე გლდანებულია, მისი საცხოვრებელი ბინა გლდანის ხევის მე-3ა კორპუსში ძღვანებოს. სამართალდამცავთა არც იმას გამორიცხავენ, რომ მას იმავე რაობში მცხოვრები უორჟოლაძის შესახებ თავადაც შეეძლო ინფორმაციის მოპოვება.

როგორც შევიტყვეთ, დაჭრილი უორჟოლაძე ამფამად თავს კარგად გრძნობს. ის უკვე სავადმყოფოდანაც გამოწერეს, თუმცა უურნალისტებთან საუბრისგან თავს იკავებს.

თამაზ დავითაშვილი:

"ჩემი აზრით, უორჟოლაძის საქციელსა და მის მონაბერობში საეჭვო არაფერია, თუმცა რამდენადაც ვიცი, გლდანის რაიონის პროკურატურაში, სადაც ამფამად აღნიშნულ საქმეს იძიებენ, მის ქმედებას მაინც ეჭვის თვალით უყურებენ და მის წინააღმდეგ სისხლის სამართლის საქმეც აღძრეს".

თუმცა, ეს ინფორმაცია არ დადასტურდა. კლდანის რაიონის პროკურორმა მარლენ ცაცუაძე ჩვენთან საუბრისას განაცხადა, რომ უორჟოლაძის წინააღმდევ სისხლის სამართლის საქმე არ აძრულა, თუმცა მისივე თქმით, მომავალში, შესაძლოა, საპირისპირო მოკლებები განვითარდეს.

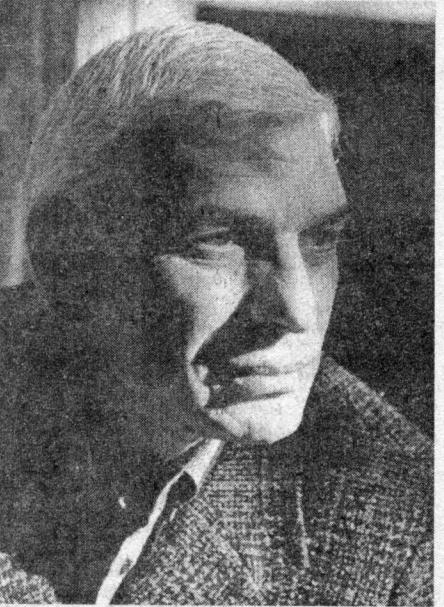
მარლენ ცაცუა, გლდანის რაიონის პროკურორი:

"უორჟოლაძის ქმედებაში, ჯერჯერობით, ეჭვი ვერ შეგვაძეს, რადგან სათანადო სამნილი არ გაგვაჩნია. არც მოწმე არსებობს, რომელიც მის საქციელში დანაშაულზე მიუთითებდეს. ის, რასაც მარლენ უორჟოლაძე მოგვითხოვთ და რაც დაფიქსირებულია მის ახსნა-განმარტებებში, ლოგიკურად უღერს და რეალობას მოკლებული არ არის. ერთადერთი დეტალი, რაც ეჭვს ბადებს - იარაღის წარმეტვის ფაქტია. ვუიქრობთ, რომ უორჟოლაძეს იარაღი ჰქონდა. თუმცა ჯერჯერობით ამის დადგენაც შეუძლებელია, რადგან მოწმე არ არსებობს, თავად კი, ცხადია, არ იტყვის, იარაღი მქონდა. პისტოლეტი, რომელიც მან პოლიციას ჩაბარა, ოფიციალურად არავისხე არ არის გაფორმებული. რაც შეეხება ავტომატს, მასზე მაღლე ექსპერტიზა დაინიშნება. სხვათა შორის, იმას, რომ უორჟოლაძეს, შესაძლოა, იარაღი ჰქონდა, დაზარალუბულებიც (მოკლებულების ნაონსავები) ეჭვობენ - მაში, როგორ შეძლო თრი კაცისთვის იარაღის წარმეტვაო. ამ დეტალზე სათანადო მოკლევას ჩავატრირებთ, თუკი ჩვენი ეჭვები დადასტურდა - მაშინ უორჟოლაძის წინააღმდევ სისხლის სამართლის საქმე მხოლოდ ერთი მუხლით (იარაღის უკანონო ფარება) აღიძვრება".

„მე ტჯარებ „თეატრი“ პარ - გვალაზე“

ამ ცოტა ხნის წინ
ჯემალ მონიაგას
სამოცდაორი წელი შეუს-
რულდა. თავისი დაბადებ-
ის დღეს ბატონ ჯემალს
მარჯვანიშვილის თეატრში
ვესტურეთ. დიდხანს
ვისაუბრეთ — განვლილ
წლებზე, შექმნილ სცენურ
სახეებსა და ხანგრძლივ
შემოქმედებით პაუზაზე:
უკვე სამი წელია, რაც
ბატონი ჯემალი კულისებს
მიღმა დგას და ამაოდ
ელოდება იმ სცენაზე
გასვლას, რომელზეც
მირველად 1967 წელს
შედგა ფეხი.

ხმამაღლა ვლაპარაკობა...

ლელე ჭანკოტაძე

— თეატრი ჩემი ბავშვობიდან გაჩნდა. ეს დედაჩემის დამსახურებაა. ის ყოველთვის ახერხებდა სამი შვილის თეატრში ტარებას. მაშინაც გაჭირვებული ყოფა იყო. წინასწარ გამოაცხოდა ნამცხვრებს, საგანგებოდ თეატრისათვის, ანტრაქტის დროს ბუფეტში შესვლა რომ არ მოგვეთხოვა. სხვათა შორის, ფეხბურთზეც დამყვებოდა.

— და მაინც, როგორც ვიცი, თეატრალურ ინსტიტუტში შემთხვევის წყალობით აღმოჩნდით...

— ზაურ ტურაბაშვილს, ახლა ის გორის თეატრის მსახიობია, დავენაძლევე ას ხინკალზე: სამი წლის მანძილზე უშედეგოდ აბარებდა მისაღებ გამოცდებს და ვუთხარი — რა გახდა, ერთი ლექსისა და იგავის სწავლა-მეტქი?! ორ კვირაში ისე მოვემზადე, ჩავირიცხე კიდეც. რომოცი ხინკალი

გადამიხადა ზაურმა, სამოცდი ისევ ვალად ადევს... მამაჩემმა ექვსი თვეს შემდეგ შეიტყო ეს ამბავი. კარგა ხნის მანძილზე არ მელაპარაკებოდა, — მე რომ მსახიობები მინახავს სცენაზე, შებ ისეთი ვერასოდეს გახდებით... ოჯახსაც და მეც ერთსულოვნად გვინდოდა, რომ არქიტექტორი გავშედარიყავი. პროფესიულ სცენაზე მოღვაწეობა 1962 წელს დავიწყე. 1971 წლამდე მამაჩემს არც ერთი ჩემი სპექტაკლი არ ჰქონდა ნანახი. ძალიან მკაცრი კაცი იყო მამა, იოლად არაფერს გაპატივიდა. ერთ დღეს, მორიგი სპექტაკლის დაწყებამდე, დედაჩემი საგრიმიოროში შემოვიდა და მითხრა — მამა დარბაზშიაო. იმ განცდის გადმოცემა, რაც მაშინ დამეუფლა, შეუძლებელია: თითქოს პრემიერას ვთამაშობდი, და ანგარიში უნდა ჩამებარებინა მამისათვის... თეატრიდან რომ გამოვედით, მამამ უეცრად მითხრა: გააჩერე ტაქსი — სახლში მანქანით უნდა წაგიყვანოო... ამით გამოხატა მოწონება.

— ბატონო ჯემალ, თქვენზე

ამბობენ, რასაც ხელს მოჰკიდებს, ყველაფერი კარგად გამოსდისო...

— მე ცოტა სხვანაირი ბუნების ადამიანი ვარ: როცა ერთი საქმე არ გამომდის, ვიწყებ მეორის კეთებას. ყველთვის ვახერხებ პარალელური საქმის ვამონახვას. დედაჩემის დედა გურული ქალი იყო, საოცრად ჰქონი. ის მეტყოდა ხოლმე: ხნა, ბატივით ხარო: ბატმა თქვა — სიარულიც ვიცი, ცურვაც, სიმღერაც და ურენაც შემიძლია, ბოლოს კი არაფერი შერჩა... ახლა ხშირად მახსენდება მისი ნათქვამი: ხან მხატვრობაში „გავიქცევი“ ხოლმე, ხან ლიტერატურაში... ოთხ პიესა მაქვს დაწერილი. პირველი — „კორპუსი 5, ოთახი 55“ თემურ ჩეუიძემ დადგა თავის სადიპლომო სპექტაკლად და ეს ამბავი საამაყოდ მაქვს. თამაშობდნენ უანრი ლოლაშვილი და ავთო მახარაძე, თავად თემურიც.

— მსახიობების უმეტესობა ძალზე მტკიცნეულად განიცდის უმოქმედობას... თქვენ გარეგნულად ეს არ გატყობათ.

— ჯერ ერთი, გულხელდაკრეფილი არ ვზივარ. არც დავბოლმილვარ. ამას წინათ კი ვუთხარი ჩემს დირექტორს: გაბრაზე თუ რას იზამთ-მეთქი?! სამი წელია არაფერი მითამაშია — არად, ბევრი რამ დამიგროვდა სათქმელი. არასოდეს ზარმაცი და ხელით სათრევი არ ვყოფილვარ. მუშაობა ძალიან მყვარს და თავს პროფესიონალად ვთვლი. არ არსებობს, რომ დავიგვანონ გადაღებაზე, რეპეტიციაზე. თეატრის გარღა, რასაც ვაკეობ (რადიო, ტელევიზია), ყველაფერი გატაცებაა. ჩემი მთავარი საქმე — სცენაზე თამაშია. აქ უნდა მქონდეს ყველაზე დიდი ამპლიტუდა.

— სამოცდაორი წელი მსახიობისთვის ბევრი არ არის. რომ ბრძანეთ — სათქმელი დამიგროვდა, რა იგულისხმეთ, რა გინდათ, უთხრათ თქვენს მაყურებელს?

— ამ ბოლო ხანებში ძალიან ხშირად მეკითხებიან: სად ხართ? რატომ მოგვანატრეთ თავი? ეს მაწუხებს. განა

ნანი ჩიქეინიძესთან ერთად სცენტაკლში „ტაკიმასხარა“

პატივმოყვარე და ამბიციური ვარ – უბრალოდ, ჩემი მაყურებლის გარინდება მენატრება, თქვენ ამბობთ, 62 წელი ბევრი არ არისო, ჩემი სიძე კი ხშირად ხუმრობს: ორმოცდათი წლის კაცმა პიჯაკი იყიდა – ნეტავი, რაღად უნდა... სერგო ზაქარიაძე სამოცდამეორე წელში იყო, რომ დაიღუპა. როგორ არ არის ბევრი – ძალიან ბევრი!.. ამას წინათ შევედი თეატრში. კაციშვილი არ ჭაჭანებდა, ბელოლება და სცენასთან მხოლოდ წარწერა – „გასასვლელი“ მოჩანდა წითლად. სცენაზე გავიარ-გამოვიარე. ეს საოცრება იყო, გამახსენდა „ლანდებთან ლაციცი“. ხომ დადასტურდა, რომ ხმები არ იკრება, რომ ხმები „დაბორიალობენ“... ვიდექი სცენაზე და მესმოდა რიჩარდის ხმა, ოტელოს ხმა, ლირის ხმა... ჩვენ, მსახიობები, ხომ გიჟები ვართ: დავვივრე, რომ ეს ყველაფერი სინამდვილეში იყო, მართლა მესმოდა. აი, ეს არის ის მტვერი, ის ხიბლი, ის სასწაული, რომელიც ხდება და ტრიალებს სცენაზე... თანაც, იცით, რა არის კიდევ საკვირველი?! რომელ სცენაზეც არ უნდა ითამაშო, შენი სცენა, ისევე როგორც საყვარელი ქალის ლოგინი, შეუცვლელია...

— სათეატრო ცხოვრებიდან განსაკუთრებით, რაღაც დაგამასხიობოდებოთ...

— საოცრად საინტერესო იყო გასტროლები მაღრიდში, „ჯაყოს ხიზნებს“ ვთამაშობით. სპექტაკლი როცა ფესტივალზე გადის, არ ითარგმნება. პირველი წარმოდგენა გვქონდა შაბათ დღეს – ამ დროს ბევრი მაყურებელი არ არის, რადგან ხალხი უქმებსხვ, ქალაქ-გარეთ გადის. დამთავრდა სპექტაკლი და სცენაზე „დავვიწყვეთ“. სასწაული მოხდა: წამოვიდა ხალხი და მოაწყდა

შეილიშვილთან ერთად

რამპას, საოცარი ოვაცია მოგვიწყო. ვიდექი და ცრემლები მახრჩობდა, თან ვფიქრობდი – ნეტავ თბილისელ მაყურებელს შემოახედა-მეთქი... ეს ის დრო იყო, როცა ჩვენთან „ჯაყოს ხიზნებზე“ აღარ დაირიცა ხალხი, შემოვარდა ამ დროს კულისებიდან რამაზ ჩხიკვაძე და იყვირა: „არ დაგივერებენ ამას თბილისში, არა!“ მეორე მოგონება ედინბურგს უკავშირდება: გაზეთში დაიბეჭდა რეცენზია, რომელშიც ეწერა: „რა ხდება საქართველოში, რა კოსმოენერგიული სხივები იყრის მის ცახე თავს, რომ ამდენი მსახიობი ჰყავს?..“ ამის დავიწყება არ შეიძლება. ასეთი მოგონებები გვაცოცხლებს მსახიობებს.

— თქვენს ოჯახზე რას იტყვით, რას საქმიანობენ თქვენი შვილები, როგორი ურთიერთობა გაქთ?

— მე ოჯახშიც „თეატრი“ ვარ – ყველაზე ხმამაღლა ვლაპარაკობ, მთელი ხმით ვიცინ. ჩემი შეუდლე საოცრად მოწესრიგებული ქალია. ფიზიკისი გახლავთ. სულ მეშინოდა, ჩემს შვილებს თეატრალურ ინსტრუმენტში ჩაბარება არ ესურვათ... ერთმა გეოლოგის ფაკულტეტი დამთავრა, მეორე უცხო ენების სპეციალისტია. რა თქმა უნდა, ძალიან უკართ თეატრი, თანაც საოცრად კრიტიკულები არიან: უტყუარი „დიაგნოზის“ დასმა იციან. როცა რაიმეს ვთამაშობ, ყველაზე მეტად შინაურების მეშინია...

ორი ქალიშვილი და ხუთი შვილიშვილი მყავს. ჩემი ხმაურიანი და დაუდევარი ბუნების გამო მგონია, ოჯახს ვაწუხებ. ჰოდა, მივდივარ ხოლმე ჩემს სოფელში – კავთისხევში. იქ სახლი ავაშენე, ესეც ჩემი შემოქმედების ერთ-ერთი მხარეა. ფაქტობრივად, ციკლი შევქმე-

ნი „გავთისხევური კიდობანი“... საკმაოდ დიდი ნაწილი ჩემი ნოველების სწორედ იქაურთა ყოფა-ცხოვრებას ასახავს... სახლში ხშირად მეუბნებიან ხოლმე – წადი, რა, კავთისხევში... დღესაც „შემომაპარეს“ ეს თხოვნა, მეც მივდივარ – მინდა, თავი ავარიიდო მოლოცვებს.

— რამდენადაც ზოდი, შეუცვლელი თამადა ბრძანდებით. ქართული სუფრის რიგიანად გაძლილა იოლი როდია. მსახიობობა თუ გშველით ამ როულ საქმეში?

— ბოლო დროს მართლაც სულ თამადად მაყენებენ. ესეც ერთ-ერთი როლია: სურა პატარა სცენაა – თამადობასაც ხომ თამაში სჭირდება... ზოჯერ ვიკლავ კიდეც ამით „არტისტობის“ უნის.

— მასხოვს, თქვენ ნამუშევრების გამოფენა მოეწყო ხალხური თვითშემოქმედების ფესტივალზე. რა ბედი ეწია იმ ჭედურობებს?

— მე მქონდა შესანიშნავი ჭედურობები. სოფელში გამიტებეს სახლი და წაიღეს ყველაფერი. ჯართად უნდოდათ – მოგეხსენებათ, როგორი „ბუძი“ იყო სილენის. ძალიან მწყდება გული. ამ რადგენიმე ხნის წინ სახლს ვალაგებდი და აღმოვაჩინე შაბლონები,

უსაქშო კაცი ყველასათვის სამულველია,
სირცხვილი არის უქმად ყოფნა, შრომა
კი არა!

შესიოდე

ბრიყვასა და სულელს რომ შენი ჭირუა
უჩვენი, მხოლოდ ერთი გზა გაქნა: ხმა არ
გასცე.

არტურ შოპენშაური

ქალი ან უნდა გააღმირო, ან უნდა
მიატოვო. სხვა ყველაფერი – სიყვალბა.
ერთ მართა რემარკი

ადამიანის ხასიათი გადამწყვეტ წუთები
შეიცნობა.

შტეფან ცვაიგი

სასტიკი ხალხის მონობაში საცოცხლეს უჯობს
სასტიკ ბრძოლაში დაიღუპოს მამაცი
გმირი.

ლოდოფიკო არიოსტო

ლამაზად შვილის გამზრდელი დედა
მიცვნია ღმერთადა.

ვაჟა-ფშაველა

იყავით მკაცრი საგუთარი თავის მი-
მართ და ლმიტიერი სხვათა მიმართ, მა-
შინ მტრები არ გეყოლებათ.

ჩინური სიბრძნე

ადამიანის ეშნია მხოლოდ იმისი, რაც
არ იცის. ცოდნა ამარცხებს შიშს.

გიორგი ბერიძე

ძელწად დაჯდ არაური ხდება გატაცბის
გრეშე

შეგველი

რომლითაც ჩემი ჭედურობების აღდგენა შეიძლება. აღბათ მომავალში, სპილენძს რომ ვიშვი, ისევ დავჯდები და დავიწყებ კაკუნს... კიდევ უესევებს ვაგროვებ, სადაც კი ვყოფილვარ, ყოველი ადგილიდან მაქეს სამახსოვროდ წამოლებული ხმელი ფესვები. ჩემს კოლექციას ამშვენებს „ფსოუს მადონა“, „თეთნულდის ჯარისკაცი“... საოცარი ის არის, რომ სხვა ამ ფიგურებს ვერ ამჩნევს. მე საკმარისია, შევხდო ფესვებს და მაშინვე ვიტყვი: ჩავალ სახლში და ამისგან ამას და ამას გავაკეთებ-მეთქი... მართლა კარგი ნამუშევრები მაქეს, ახლა მგონი მიმდევრებიც გამომიჩნენ. მოკლედ, ყველაფერი მიკეთებია — მხოლოდ მუსიკა არ დამიწერია... ჩემი არქიტექტურული ნიჭი კავთისხევში სახლის შენებისას გამოვალინე და ვერშემდგარ არქიტექტორადაც არ დავრჩი. ასეთი დაუდგრომელი კაცი ვარ...

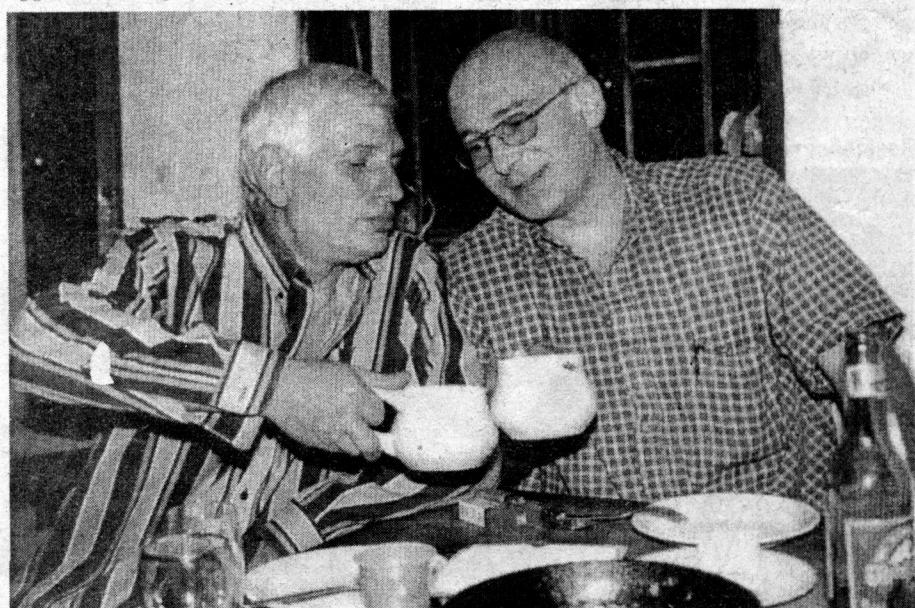
— პოლიტიკასთან, მგონი, მწყრალად “ უნდა იყოთ, არა, ბატონი ჯემალ?

— ჩემდა სამარცხვინოდ, ძალას აპოლიტიკური ვარ: მოუხედავად იმისა, რომ ჯუმბერ პატიაშვილი ჩემი ქლასელია და მისი ხათრით მანც უნდა ვადევნებდე თვალს მიმდინარე პროცესებს.

— სცენაზე ალბათ კურთხებიც მოგსვლიათ?

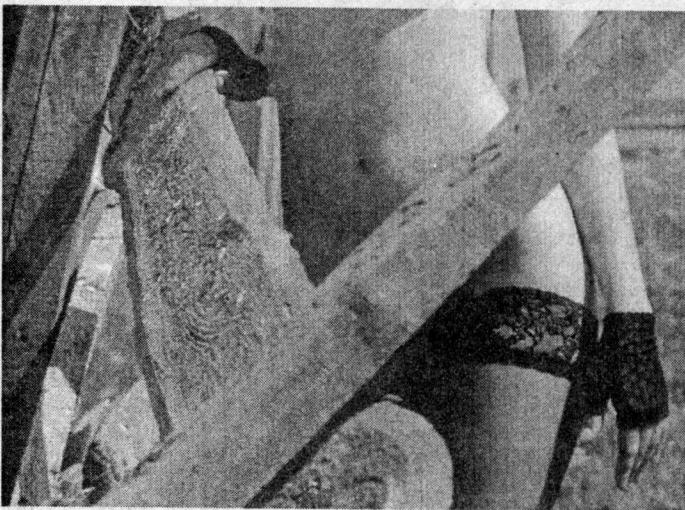
— მასსოვს, „მადამ სანენის“ ვთა-
მაშობდით. უნდა გადმოვმტკარიყავი
შვიდი მტრის სიმაღლის ტრიუმ-
ფალური თაღიდან. ცალი ხელით ჩავე-
ჭიდებოდი ბაწარს, რომლის ბოლოც

მეგობართან ერთად

უსსოვარი დროიდან, ოჯახის უწუმრად „სიყვარულის ბადეში“ გახვეულ ქალს ხალხმა „კალთამადლიანი“ უწოდა. პრეისტორიულ „მადლზე“ რა მოგახსნოთ, მაგრამ კარგად ვიცი, სოფელში ამ ტერმინს ამჟამად, მოხუცების გარდა, ალარავინ ხმარობს (საჭიროების შემთხვევაში, რა თქმა უნდა). ას წელს მიტანებულმა დედაკაცმა კი ისიც მითხრა — „კალთამადლიანები“ კარგა ხანია გადაშენდნენ და მათი ადგილი კახცებმა დაიკავესო... მართალი გითხრათ, განმარტებისათვის მოხუცს არ ჩატარებივარ — თავად ნახსნებ ქალებთან შეხვედრა მანტერესებდა.

მოგებესენებათ, პროფინციაში მსუბუქ ყოფაქცევის ქალი სანთლით საძებარი არ გახლავთ, მაგრამ, ცხადია, მათთან საუბარი ჭირს — მით უმეტეს, თუ საქმე მათ „საქეუყნოდ გამოჭრებას“ ეხება. ადგილობრივი კოლეგების დახმარებით, ცოდვილ ქალებს მარც შევხვდი.

პროცესის სისტემა სოლისი დიაზენი

ლეილ გებელევა

გთავაზომთ ჯელაზე საინტერესო პასუხებს 12 გამოკითხულიდან. სახელები, ცხადია, შეცვლილია.

მაღონა:

— არ მეგულება ქალი, სიყმაწვილეში სიყვარულზე რომ არ უცნებია. ისეთ ოჯახში გავიზარდე, მხოლოდ სპეციაპ გრძნობებზე ვოცნებობდი. ბევრი რომ არ გაყავრძელო, თხეუთმეტ წლისას ოცნება ამიხდა — სკოლაში ჩემი ცეკვის მასწავლებელს შევუყვარდი. სკოლის დამთავრებაც არ მაცალა — შევუღლდით. მეუღლის ხათრით, მძიმე სიუღლურ საქმეებსაც ურთაშესხმული ვასრულებდი. ქალ-ვაჟიც გვეზრდებოდა — მეტი არც უნდა ქალს ბედნიერებისთვის!.. ოცი წლის ვიყვი, უბედურება რომ დამატება თავს — მოულოდნებლად სიკლილმა ორი წლის გოგონა გამომტაცა ხელიდან. მოსიყვარულე მეუღლე დარდს მძმებუქებდა.

იმ ხანებში ერთი ქალაქელი ნათესავი გვეწვა — ახტაჯანა, ქმარს გაყრილი ყმაწვილი ქალი. კიდეც გამიხარდა —

ცოტათი გულს გადავაკოლებ-მეთქი. როგორც ჩემი იციან, თან ვევებოდი... ზაგული იყო და ერთხელაც სუფრა ბაღში გავშალე. მინდოდა, სტუმარი მესამოვნებინა. გავინედე — არც სტუმარი ჩანდა და არც ჩემი ქმარი. ბევრი ძებნის შემდეგ, რატომდაც მარნისკნ წავდი — ნეტავ, უკი მოტტებოდა! კარი შევალე და რას ვკედავ!... არც მასხსოვს, როდის მიმასულიერეს... ოჯახიდან უხმაუროდ წავდი. შშობლებს წამოსვლის მიზეზი ვერც ავუხსენი: რა მეტქა — ქმარს საკუთარ დედაშვილთან შვეუსწარი-მეთქა? ლამაზი ვეყვი და მაღე მთხოვნელებიც გამომიჩნენ. ქა ავაგდე და თავი შევუშვირე — უბალუსმა ჩასარება მინდოდა. სოხუმის პედისტიტუტის სტუდენტი გავხდი. ჩემდა ჭირად, ჩემი „ხაზეკის“ ვაჟს შევუყვარდი, ყველაფერი იცოდა ჩემზე, მაგრამ არ მომეშვა. მეც თავდავწებით შემიყვარდა. თითქმის ერთი წელი ვევდებოდით... ვაჟის შშობლებმა განათხოვარი ქალი რძოდა არ ინდომეს — დავშორდით. რამდენიმე წნის შემდეგ სხვა თაყვინისტუმელი გამომიჩნდა. მეც მის ნებას დაყვევი — უკვე სულერთი იყო ჩემთვის!.. სიველშიც ამრეზით დამიწევს ცქერა. ყველას ჯიბრზე — ბიჭის ბიჭზე ვიცვლიდი და დროს ვატარებდი — მსუბუქი ყოფაქცევა ძვალ-რბილში გამიჯდა... შშობლებმაც გულიდან ამომიგლიჯეს,

მოსაკლავად დამსდევდნენ. ერთხანს სოჭში მატარებლის გამცილებლად მოვეწვევე. იქნანაც მაღე გამაჯდეს ჩემი „წესისოვას“. წარმოიდგინოთ, „პრიუადნიცას“ მატარებლადან რომ გამოაგდებდნ, რა ხარისხის კახა იქნება?! ბოლოს დანახოგი თანხით პატარა ეზოიანი სახლი ვიყიდე გაგრაში — ზედ ზღვას გადაჰყურებდა. ვოცნებოდი, ბიჭი ჩამომეუვანა. ჩვენს თავს დატეხილმა ომბა ცველაფერი წყალს გაატანა. შშობლებმა ძლივს შემიკრდეს, მაგრამ ვაი, ასეთ ყოფას! ერთი წლის შემდეგ რაონულ ცენტრში გადმოვნაცვლე. მუშტარი ბევრი ძყალდა, „ფრთხის გაშლა“ ვერ გავბედე — ირგვლივ ნათესაბა მეხვია. ბოლოს ყველანი ფეხებზე დავიკიდე და „ჩემი წრის“ ქალებს დაუკუკაცმირდი. ისინა აქაც, არა უშავთ რა — ბევრი არიან, ოღონდ მეთაური არა ჰყაუთ. მეთაური ყველა საქმეშია საჭირო... სამი წელია, „გამოვნერთი“ და მშობლოდ ერთ კაცთან მაქს რომანი. უკვე ორმოცდასმი წლისა ვრ, მაგრამ ამ საქმეში ჯერჯერობით თავს უკარგისად არ ვთვლი. რაც შეხება შვილს, ხომ იცით, აქედან ყველა გარბის, ანდა რის იმედად უნდა დარჩე? ჩემმა ძმაბ ქართული რესტორანი გახსნა ჩეხეთში და ჩემი ბიჭი იქ, ქართულ ან-სამბლში მღერის. ახლახან ეს ლაბაზი კაბაც გამომიგზავნა... აბა მითხარით, აქ სად უნდა ჩავიცვა? — ხანდახან ამოვილებდ და ჩემს თავს ვტირი... გათავდა ამით ჩემი სათქმელიც.

ონგა:

— იცით, თავის გასამართლებლად კი არ ვამბობ, ისე — უბრალოდ: რაც უნდა იტრიალო, ბედს ვერსად გაუქცევი! „სილამაზის ფორმულა“ ხომ გაგიყიათ, ქალშე რომ იტყვათ — სწორედ ისეთი გახლილით ახალგაზრდობაში. 18 წლისა, კარგი ოჯახის შვილმა მითხოვა — მომიტაცებს! სიძლიდრე და ყურადღება არა მკლებია. სამი შვილი მყავდა. ზარმაცი არ ვყოფილვარ, ვცხოვრობდით გემრიელად, სანაც უბედურება არ დამატყდა. ერთხელ, სიფლიში მეზობელს ქორწილი პქონდა. ის-ის იყო, საწოლ თოთხში ტანსაცმლი გავიხადე, კარადიდან ვიდაც. ნიღბიანი გამოიჭრა და მებრძლენა... პირველად ჭურდი მეგონა და სწრაფად მოვიძევრ ბრილიანტები, მას ესენი აინუნშიაც არ ჩაუგდა. როცა მტვრდი, რაც ეწადა, განწირულად ვიკივრდე... ქორწილიდან ჩემი მუდალე და სხვა შინაურები მოვარდნენ. ატყდა გაწვდომისგვა, სროლა, ჩემსა ქარამა მომხდური ფეხებში დაჭრა, შემდევ ნიღბიც მოხსნეს — ხელში ჩენენი თანასოფლელი შევგრჩა. იმ გარეწარმა განაცხადა — ეს ქაღა მიყვარდა, ვერსადინ მიკუდექი და ხელში მის ჩასაგდებად ამ ხერხს მიღმართეთ... 5 წლის მიუსაჯეს, მე კიდევ — რაღა ქაღი ვიყავი: ხომ იცით, სიფლი როგორია — სახელი მანც გამოტყდა და ოჯახიც დამენჭრა... ბეჭრსაც არ გავაგრძელებ — გინდ დაივერერთ, გინდ არა — ბოლოს იმ ჩემი გამაუგედურებლის საყვარელი გავხდი: ერთი წლის შეძლებ ციხიდან თავი დაიძრინა და გადამიძირა. ასეთია ქაღის ჭკუა... ბათუშტი ბინა მიყიდა, ძირიფასეულობით ამასონ, მე სულელმა კი დიდის ამბით დაიდომვნე.

ერთ დამეს კარზე ზარმა დარეკა, წამოვტები — საყვარელი მომივიდა-მეოქა. სანაცვლოდ, ხელში ყოფილი ქმარი შემრჩა. დანით თერთმეტი, ჭრილობა მომაყ-

ენა... სიკვდილს კი გადავურჩი, მაგრამ ვაი ასეთ გადარჩნას... ჩემი საყვარელი საბერძნები გაიქცა, ახლაც, ცოლ-შეკვდინად იქ „აგდია“... ცხოვრებაზე გული გამიტყდა. ხანდახან ისიც მიკვირს, ამ საქმანობას როგორ ვახერხებ — ამასც ათასგარი მაიმუნობა და ოხრობა არ უნდა? იმდენი კაცის ხელში გამოვიარე, ვერც დავითვლი! ანდა ამის დათვლა რომელ ჭკუათამყოფელს მოუვა თავში. კარგად ვხვდავ, ახალმა ცხოვრებამ როგორ ააყვავა „ეს საქმე“. არ მიხარია, ნამდვილად მწყინი! ხანდახან მეგობრებსაც გავეხუმრები — ახლა იწყება ბოზობა და რა დროს დავბერდით-მეთქი!..

ხათუნა:

— ბაგშეობაში მოძალადის მსხვერპლი გავხდი. ანდა ბაგშეის შეცდენას რა უნდა... მამით ობოლი ვიყავი, დედამ და უმცროსმა მმამ ამის შესახებ არაფერი იცოდნენ. იმ, პირველის შეძლებ, რიგორიგობით მაუპატიურებდნენ. ხომ იცით, ერთმა შეირჩეს უთხრა და ა.შ. შეზობელ რაიონში, ნათესავთან ყოფილისას, ერთ იქაურ ბიჭს მოვეწონე, ჩემმა გარეგნობამ მოატყუა. მართალი გითხრათ, მეც შემიყვარდა. ვფიქრობდი, მაპატიებდა. მის ოჯახში ყველაფერი „დამატეჭვეინეს“ და მესამე დღეს ჩემს ჭიშკართან „კოჩტად ჩაბომსეცს“. დღაშიმი დარწმუნებული იყო ჩემს პატიოსნებაში და პორკურატურაში იჩივლა. სასამართლოში საქეყნოდ მათმევინეს სიმართლე ცოცხალ-შეკვდარმა დღამ შინ მომათრია... საწოლზე ვეგდე და ვტიროდი. მაღვე დედა ჩემზე დარღს გადაცევა, მმა რუსეთში ვაიქცა. დავრჩი მარტო. დიდხანს პატიოსნად ვცხოვრობდი. თვითონ არავინ მომიტევებია — დაუპატიებლად დამაღვნენ თავზე. ასე ვავხდი, სიფლის მშვენება“. შევერცი კაცებს, ხოლო რასაც შეერცევი, გიყვარს კიდევ. ფულის გულისთვის არ ვაკეთებდი ამ საქმეს — მებრალებორზენ ბიჭები, ჩემს მეტი „ისეთი“ აქ, ახლომახლი, არავინ იყო, სად ჰქონდათ ქაღაქში „საგულავო“ ფული. მე კი ზოგჯერ სიფლურ ნაწარმსაც ვკერდებოლი — ფქვილი, გველი, ლობიო, შემა — გამოიულევლად მქონდა. ზოგს ესეც არ გახჩნდა და ნისიად ან სულაც, მუქთად „ვემსახურებოლი“... აგერ რვეული მაქეს და სიასაც გიჩვენებთ... ხუთი თვის წინ სასწაული მოხდა: ჩემმა კლიენტმა ცოლობა მოხვა, ოღონდ ვრთ პირიბით — ჩემს ხელობას სამუდამოდ უნდა დაგეშვილობებოდი. ალბათ დაგაიწერესებთ, ვინ არს ასეთი შტერი? — არა, საცოდავი კაცია, პატიოსანი, კაი

„შეხელულიც“. ოჩამჩირელია, ცოლ-შეკილიც იქ დაედუქა — კოჩარაში. საქმრო კი გამოჩნდა, მაგრამ ერთიც კა — მე მხოლოდ 29 წლისა ვარ, ის კი 22 წლითაა უფროსი... მმამ ახლახან წერილი გამომიგზავნა — ოღონდ შენ უსაქმე გადაწყვიტე და ფული ჩემზე იყოს. მისი მეხათრება — საწყალს, ამქვენად ერთადერთი და ჰყავს და ისიც ჰვენის „ნათრევი“. ვერ გატყვით, ჩემი ამბავი როგორ დამთავრდება: ვერ დავმალავ — ერთ კაცობრ გაჩერება ადვილი არ იქნება ჩემთვის.

გურანდა:

— სტუდენტობაში ჩემი სურვილით „შეცდია“: მინდოდა, ჩემი დაქალისთვის საქმრო წამერთმა — მე უფრო მეტად მიყვარდა, ვიდრე იმას. ორივეზე კი დავვარგეთ. დიდად არ მიდარდია — ბიჭების შეტი რა „ეყარა!“ ორჯერ გავთხოვდი. ორივე „სლაბი“ ქმარი აღმოჩნდა... ჩემთვის რეინის უღელი რომ დაედგათ, დღეს კარგი დედა მაიც ვიქნებოდა... ხომ იცით, ჩემისთანა წარსულის ქალი მხოლოდ ქამრით თუ მორჯულდება. ზოგიერთმა მამაქაცამა ეს არ იცის და ამიტომაც ადგამენ თავზე რებას. ერთხანს, დაქლების წამლობით, ორქეშიც ვიყვავ — ხომ გახსოვთ, აღრე „ბუმი“ რომ იყო... გული მერევა იმ უღლეშიანების გახსენებაზე... ისე, იქაური კაცები მეტად გულუბრევილობი არიან: ჩვენებურებივით კი არ „გიხმარენ“ და მერე კი არ გაგეპარებან... უფლი არ მაკლდა, მაგრამ რა ვიცი, მე ის ქალი არა ვარ, ფულის გულისთვის ეშმაქას და მამაძაღლეს რომ დაუწევა: თურქეთიდან მაღვე წამოვედი. ვერ დავითვიცებ, კაცები არ მიყვარს-მეთქი — მიყვარს, ისიც ვიცი, ცოდვას რომ ჩავდივარ, მაგრამ რა ვქანა — არც პირველი ვარ და არც უკანასწელი... პორვინციაში, ქალაქთან შედარებით, კი ვართ დაჩაგრულები. სამწუხაროდ, ჩენ აქ შეზღუდული „ასპარეზი“ გვაქვს. კლიენტებიც უფლებას უჩივიან. ხანდახან გოგოები თბილისშიც „გავისეირნებთ“ ხოლო. დაუწერელი კანონით, ჩენი ხელობის ქალებს მძღოლები გზის ფულს არ არომევვი — პოდა, ჩენც ციდივარი, თვალს წყალს ვალევინებთ ხოლო. ისე, ჩენ შორის დაუწერებს და, ავტობუსის მძღოლებს ჩვენთან თბილისელებით „პუტან კაბი“ ჩამოიჭავთ ხოლმე — კონკურენტები გაგიჩნდა, ამაზე მათთან პატარა ჩსუბიც კი გვერდნა: ტესული დანის ასეთი გავაროვას... არც ჩენი ზონა“ წაგვაროვას...

ია მღებრიშვილს სფერო, რომ აბლაბუდის მეუღებს, ობობას, ადამიანისთვის წარმატება და ბედნიერება მოაქვს. მე და ობობამ ერთმანეთი ვიპოვეთო — სითბოთი საცხოვრისა და მით აცხადებს ია და პარადოქსული ფაქტის წინაშე გვაყენებს, ... ჯერ თიხაც კი არ შეშრობია უფლისგან შექმნილი, ადამის უხეშ სხეულს, მასში კი უკვე მშვენიერება იბადება — ეფას სახით, საოცარი პლასტიკა, უსასრულობის ხედვა და დინამიკა გატყვევებს ისა ნამუშევარში, რომელსაც „ეფას დაბადება“ ჰქვადა და ეს ყველაფერი ობობას ქსელით ანუ ჩვეულებრივი, „აბეზარი“ აბლაბუდით ისე ნატოფად და დახვეწილად არის გადმოცემული, რომ განცვიფრებას ვერ მალავს მისი მნახველი.

მერია მებრძლივი მკილა

— ია, რამდენადაც ვიცი, თქვენ მხატვარი არ ხართ, როგორ და როდის იპოვეთ საკუთარ თავში ასეთი მშვენიერების შექმნის უნარი?

— პროფესიონალური ვარ, და-ვამთავრე სულხან-საბას პედაგოგიური ინსტიტუტი და დღეს რუსთავის მე-10 საშუალო სკოლაში, ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლად ვმუშაობ. 1990 წლის 11 აპრილს, პირველი სურათი შეიქმნა. გამხმარი იებით შექმნილი ქობოზიდა იყო, რომელსაც თანდათან სხვა ნატურებიც მიემატა, შემდეგ გამინდა სურვილი, ბუმბულით მეტუშავა. ამ დროს უკვე ვერმობდი, რომ ჩემი, რაღაც ხდებოდა ვერც მე და ვერარც ჩემი ნა-მუშერები ჩარჩოებში ვეღარ ვთავსდებოდით, თუმცა მაშინ უფრო სპონტანურად იქნებოდა კველაუერი.

სერიოზულ აღმოჩენამდე კი, 1995 წელს მიევდი. მე „ვიპოვე“ ობობა, ობობაში კი, მე „მიპოვა“ და თავისი ქსელი გადმომიშალა, რომლის მეშვეობითაც შევჭრი ამასხა ის „რაღაც“, რაც სულიერ სამყაროსთან გვაშორებს.

— და მაინც, როგორ მოხდა თქვენი პირველი შეხება ობობის ქსელთან?

— წარმოშობით მესხეთიდან ვართ მეც და ჩემი მეუღლეც — ადგენის რაიონის სოფელ უდედან, სადაც პერიოდულად ჩავდივარი ხოლმე, ერთ-ერთი ასეთი ჩასვლისას, როგორც კარგ რამალს შევუერება,

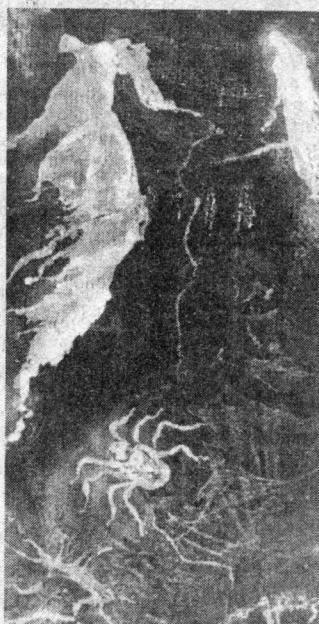

პეტრ-ობრეს ხალოვნებას იკარობა!

დავტრიალდი და ძირფეს-კიანად დავიწყე სახლკარის დასუფთავება. ცოცხით ხელში ვიდეექი სკამზე და აბლაბუდებს ეწენდდი უეცრად გაოგნების განცოცხი პაერში გამიშემდა: კედელზე ეკიდა უფაქიზე-სი აურული ნაქსოვი — ქმილება, რომელიც უკვე შედევრი იყო. ჩამოვხტი სასწრავოდ და ფაქიზად ჩამოვხსნი კედლიდან ქსელი. ასე შეიქმნა პირველი ნატურები, რომელსაც „მშვენიერების დატყვევება“ ვუწოდე.

— როგორ მუშაობთ ასეთ ფაქიზ ზატერიაზე — არაქნეს მეტამორფოზა ანუ ობობას ქსელი ხომ არაქნე — ობობალქელი ქალი ხელებისთანავე ირდევება. არ გეშინიათ, რომ დროთა განმავლობაში თქვენი ქმილებები უბრალოდ გაქრება ჩარჩოებიდან?

— მუშაობის პროცესი იაღზე როული და სასიამოვნოა: ვჯდები ქსელის მასალის წინ, რომელიც ჩვეულებრივი და-ასახლისისათვის — უბრალო ნაგავია და ვქმნი სურათებს. რა თქმა უნდა, აბლაბუდის გამდლებასა და სიმტკიცეზეა დამოკიდებული ჩემი ხელოვნება, ამიტომ საგანგებოდ შევისწავლე იბობაც და მისი ქსელიც. ამ თემაზე არაერთი ნაშრომი

არსებობს, რომელთა გაცნობამაც სრულიად გამიფანტა ეჭვი — გაუძლებს კი ჩემი ნამუშევრები დროს?

მაღავასკარელი ქალები, აგროვებდნენ იბობებს, მათგან ქახავდნენ ოროსუერ ძაფებს და ქსოვინენ ლენტებს რომლის მშვენიერებითაც ხიბლავდნენ ევროპელებს. წმინდა მავრიკის კუნძულება ქალებმა ობობას ქსელისგან მოქსოვილი დიდებული ხელთამანები გაუგზავნება ნაკოლეონის სატრუფოს — ქოზეფინას, ხოლო ცნობილი ნატურალისტი — ორბინი კი ობობას ქსელისგან მოქსოვილი შარვლით იწონებდა თავს,

ობობას ქსელის სიმტკიცე ექსპრიმენტულადაც შეამოწმეს. ჩვეულებრივი ობობას სააბლაბუდე ძაფიც კი, ძალზე მტკიცე და ელასტიკურია. აბლაბუდის ქსოვილები, აბრეშუმის პარკიდან დამზადებულზე უფრო მტკიცეა და 14-ჯერ ძვირი ღირს. მისი სიმტკიცე ფოლადისას აჭარბებს და ნეილონს უტოლდება. ეს კველაუერი, საფუძველს მაძლევს ვიკარაულ, რომ „ობობას ხელოვნება“ დადღროს გაუძლებს.

— სურათების შექმნას ალბათ ბეკრი აბლაბუდა სჭირდ-

ება. სად აგროვებთ
მათ და გხემარებათ
თუ არა ვინმე, ამ
„შავ სამუშაოში“?

— მე თვითონ ხომ ვა-
გროვებ, ჩემი შვილები და
დედამთილიც აქტიურად
არიან ჩართულნი ამ პრო-
ცესში, შარშან ზაფხულს კი,
მთელი სოფელი მიგროვებ-
და აბლაბუდებს. სამუშაოდ
ნებისმიერ ქსელს ვიყენებ,
მაგრამ სასურველია „ასაკ-
ოვანი“, წლების მანძილზე
კარგად დამტკრილი იყოს.
სხვათა შორის, არც ერთ
ფერს არ ვიყენებ ჩემს ნა-
მუშებრებში: სხვადასხვა აღ-
ილას, სხვადასხვა შეფერი-
ლობა აქვს ქსელს. რაც კვე-
ლაზე საოცარია, ბუნებრი-
ვად დამტკრილი აბლაბუ-
და შეუქს ასხივებს — ან-
ათებს. ჩშირად მეკითხებან, რატომ ან-
ათებს ჩემი სურათები და ფერების უჭირს
იმის დაკვრება, რომ ხელოვნურად არანა-
რი ფერი თუ ფონი არ შემიქმნია, ეს
თვითონ ობიბის ქსელის თვისებაა.

— ია, ანალოგი თუ მო-
პოვება თქვენს ხელოვნებას და
საერთოდაც, რა არის ეს? რაიმე
სახელი თუ ტერმინი ხომ არა
აქვს ამ ხელოვნებას?

— ვიცი, რომ ეს ხელოვნება ჩემში
იშვა და არავისგან მისესხებია: ხე-
ლოვნებათმცოდნებიც აღიარებენ, რომ მას
მსოფლიოში ანალოგი არ მოექმნება,
ყოველ შემთხვევაში, ასეთი რამ ხელოვნების
ისტორიაში არსად ჩანს, თუმცა არ გა-
ორიცხავ, რომ სრულიად დამოუკიდე-
ბლად, ისევე როგორც მე, ვიღაც სხვაც,
სადაც ნიგერიაში ან მოზამბიკში ქმ-
ნიდეს ხელოვნებას ობიბას ქსელით.
უბრალოდ ასეთი რამ, თფიციალურად და-
დასტურებული არ არის. რაც შეეხება

სახელის შერქმევას, ხე-
ლოვნებათმცოდნები თუ
მხატვართა სამყრიში აღი-
არებული ავტორიტეტები, რომელთაგანაც მე ველო-
დები ახსნას და პასუხს,
აქეთ შეკითხებიან — რა
არის ეს? რა მიმართულე-
ბაა ან რა შეიძლება დაერ-
ქვას? ზოგიერთი ელ გრე-
კოს ადარებს ჩემს ნა-
მუშებრებს, რომელიც სხვა
მხატვრებისგან ღრმა
ფილოსოფიური ხედვით
განსხვავდებოდა, მართლაც,
ბევრი რამ ვიპოვე საერთო,
მონასტესავე სულიერი სამ-
ყარო დავინახე. მე ჩვეუ-
ლებრივ საგნებში —
არაჩვეულებრივის ხედვის
უნარმა მიმიყვანა ობიბამ-
დე და იმ ხელოვნებამდე,
რომელიც დღეს „უსახ-
ულოდ“ არის დარჩენილი, გამოიყენება, შეხ-
ველები დამთვალიერებლებთან, პროფე-
სიონალთა თუ ხელოვნების მოყვარულ-
თა აზრი და ინტერესი „ობიბას ხე-
ლოვნების“ მიმართ უფლებას მაძლევს
ვითიქრო, რომ ამ სახელდაურქვეველ ხე-
ლოვნებას მომავალი აქვს. რაც შეეხება
სახელს, ჩემი აზრით, მას უნდა ეწოდოს
არაქნეიზმი; არაქნე — მითური პერსონ-
აჟია, ახალგაზრდა ქალი — რომელსაც
ქალმეროთმა ათეამ, ქსოვის ხელოვნება
შეასწავლა. არაქნე იძღვნად გაკადნიერ-
და, რომ შეჯიბრში თავისი მსაწავლებე-
ლი, ქალლმეროთ ათენა გამოიწვია.

შედგა შეჯიბრი. არაქნე მოქსოვა შშ-
ვენიერი ქსოვილი, რომელზეც გამოსახუ-
ლი იყო ღმერთების უხამსი ქმედებანი.
განრისხებულმა ათეამ, არაქნეს ქსოვილი
დახას. არაქნემ თავი ჩამოიხრო. ათეამ
სიცოცხლე დაუბრუნა მას, მაგრამ ობი-
ბად აქცია, რათა მთელი სიცოცხლის
მანძილზე ჩამოკიდებული ყოფილიყო
თავისსავე ქსელზე და ექსოვა იმდენი,
რამდენიც სურდა.

ობიბას ბერძნულად — არაქნე ჰქვია,
ხოლო შეცნიერებას, რომელიც ობიბის-
ნაირებს შეისწავლის — „არაქნოლოგია“
ეწოდება. ჩემი ხელოვნების სპე-
ციფიკურობიდან გამომდინარე, ვფერობ,
უნდა დაგვიდრდეს ტერმინი არაქნეიზმი,
რომელიც ზუსტად და კონკრეტულად
გამოხატვას ობიბას ქსელისგან შექმნი-
ლი ხელოვნების არსს.

— თქვენ მართლაც გულ-

დასმით შეგისწავლიათ ობობა,
მასთან დაკავშირებული მითე-
ბისა და მეტნიურული დასკრენბის
ჩათვლით; ზოგიერთ ქვეყანაში
მგონი, ობობის კულტიც არსე-
ბობს, ხალხურ მედიცინაში კი
სხვადასხვა დანიშნულებით იყ-
ენებენ. ამ ყველაფრის გათვალის-
წინებით, შეგიძლიათ თქვათ, რომ,
საკუთარ თავს, ობობაში ხე-
დავთ ან... პირიქით.

— შეიძლება ძალიან გაოცდეთ, მა-
გრამ... მაინც ვიტყვი: ობობა საკუთარი
შეილივით მიყვარს, მასში საკუთარ თავს
ვხედავ. დაზუსტებით შემიძლია ვთქა,
რომ მე და ობობა ძალზე მჭიდროდ, სამა-
რადისოდ ვართ დაკავშირებულინი.

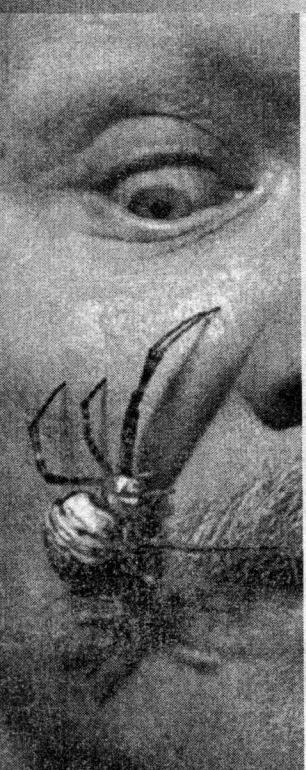
ობობამ იმ გამოქვაბულის შესასვლე-
ლი ამოქოლა აბლაბუდით, რომელშიც
მუპამედი მტრებს დაქმალა. მას შემდევ
ობობას მოკელა მაპმადიანებში დიდ
ცოდვად ითვლება.

კიდევ უფრო ადრე, ობობამ დავითი
ისხნა საულისაგნ. იტალიაში წმინდა
ფელიქისის, ხოლო იაპონიაში გმირი
ირილომიც იმობამ გადაარჩინა ქსელის
მეშვეობით.

სხვათა შორის, ესპანეთის ერთ-ერთ
გამოქვაბულში გამოსახულია ობიბას
პორტრეტი ქალის სახით — ანუ ობობას
სიმბოლური ფიგურა გამოსახვადა ქალს.
ჩემს ხელოვნებაშიც — ქალის ფიგურა
ღომინირებს. და მხოლოდ დღეს, ობიბის
ქსელის მიგნებიდან რამდენიმე წლის
შემდევ, ვხვდები, რომ ჩემი შემოქმედება,
ქალის გამოსახულებით დანახული სამ-
ყაროა. ამას ღმერთის ჩემზე გაღმოსულ
მაღლად ეთვლი და მაღლობას ვწირუ
ყოველივესთვის.

საღლეისოდ იმ ღლებრიშვილს 60 ნა-
მუშევარი აქვს შექმნილი და ვინც ნახა,
ალბათ ვერასოდეს დაივიწყებს. იმ ღლე-
ბრიშვილი კი ახალ ღღებს უტრალებს —
იმ „ამერიკელ“ ობიბაზე ოცნებობს,
რომელიც თურმე წითელი, ყვითელი და
ლურჯი ფერის ძაფებით ქსოვს აუზურულ
ბადეებს.

იმ ღლებრიშვილის გაცნობისა და
მისი ნამუშევრების ხილვის შემდეგ, სამ-
ყარო ნამდვილად იცვლის ელფერს, ყოვ-
ელ შემთხვევაში, ახლა კედელზე ჩამოკ-
იდებული ობიბის დანახვა გუნებას აღა-
მიფუჭებს, პირიქით — ის სიტყვები ჩა-
მესის ფურში: არ მოკლათ რა ობიბა, ის
ძალიან სიმართულია და უზომლე უ-
ვარს ადამიანები.

კის ფერები იქნება მოღაში ტაქსაფეროვანი

6060 შევარდნაძე

— საქმაოდ როგორია, წინასწარ გათვალი ყველაფერი. იმ საქმეს, რომელსაც წამოიწყებ, თუ ერთგულად არ ემსახურე, თუ ჩანასახშივე პატარა წარმატების მარცვალი არ გაახარე, ისე წინსვლაზე ლაპარაკიც ზედმეტია. ბიზნესში მას შეძლებ ჩავერთე, რაც, ასე თუ ისე, პოპულარული გავხდი. საქმემ მიჩვენა, რომ ეს აუცილებლობასაც კი წარმოადგენს. ტანსაცმლის მოდელს როცა ქმნი, ეს იმას ნიშნავს, რომ ის ადამიანმა უნდა ჩაიცვას. სხვა შემთხვევაში კი, დიზაინერი თავის უზუნქციას კარგავს. ჩემი აზრით და ეს მხოლოდ ჩემი აზრი არ გაშლავთ, მოდელიერს, რომელსაც დიზაინერობის სერიოზული პრეტენზიები აქვს, უნდა ჰქონდეს თავისი ბუტიკი.

— ავთო, როგორ ხდება მოდისა და ბიზნესის ურთერთშერწყმა საზღვარგარეთ?

— საზღვარგარეთ დამწყები მოდელიერები რომელიმე ცნობილი დიზაინერის სახლში მუშაობენ. გარკვეული დროის გასვლის შემდეგ საუკეთესოი აწყობენ თავიანთი მოდელების ჩვენებას. თუკი დამსწრეთაგან და მაღაზიათა ქსელებისაგან რომელიმე კოლექ-

გაზაფხულის პირველი თვე იწურება და, ბუნებრივია, მოდის საკითხებით დაგინტერესდით: რა ფასონები და ფერები იქნება საუკუნე-ათასწლეულის პირველი გაზაფხული-ზაფხულის სეზონში პრიორიტეტული. თუმცა, თავდაპირველად, ჩვენში უკვე ცნობილ დიზაინერთან, ავთო ცეკიტინიძესთან საუბრისას, ამ სფეროს საქმიან მხარეს შევეხეთ — საკუთრო იმას, რამდენად გამოიკვეთა საქართველოში მოდის, როგორც ბიზნესის კონტურები.

დული ტანსაცმლის მოდელები შევქმნი, რომელთა ჩაცმაც შესაძლებელი იქნებოდა. და აი, 1995 წლს ჩემი მოდელების ერთერთი ჩვენების შემდეგ გამოაცხადეს, რომ ავთო ცეკიტინიძის კოლექციიდან იყიდება ნამუშევრები. ჩემდა გასაოცრად, 10 მოდელიდან 7

გაიყიდა. იმ დროს 19 წლის ვიგავი. წარმოიდგინეთ, რამხელა სიხარული იყო ეს ჩემთვის! სწორედ მაშინ დამებადა იქნა მოდელების შექმნისა, რომლითაც აუცილებლად დაინტერესდებოდნენ. ასეც მოხდა, ფორტუნაც ჩემს მხარეზე აღმოჩნდა. ქუთაისის ფაბრიკა „იმერეთმა“ მიმიწვია და დიდი მხარდაჭერა გამიწია. უკვე 5 წელიწადია, რაც მათთან კთანამშრომლობ. ჩემი მოდელები დღესაც იქ იკერება. მყავს ორი მენეჯერი. ისინი დიდ ერთგულებასა და პასუხისმგებლობას ამჟღავნებენ ამ საქმეში.

— გისთვის იქმნება თქვენ მოდელები?

— მათთვის, ვისაც არ ეთაქილება, ეცვას ქართველი დიზაინერის ნამუშევარი და ვინც თვლის, რომ ეს უფრო პრესტიულია — იმიტომ, რომ მოდელი იქმნება მხოლოდ მისთვის. ეს გამორიცხავს, საღმე წვეულებაზე წასულისას იმაზე ფიქრს — ვაითუ, ჩემნაირი კაბა სხვასაც ეცვასო...

— ორ ერთნაირ მოდელს არ ავთებთ?

— არის მოდელები, რომლებიც იქმნება მასობრივად, მაგრამ მყიდველმა იცის, რომ ეს მოდელები სულ 10 ან 20 ცალად არსებობს. ჩემს მაღაზიაში ყველა ტანსაცმლის მოდელი თითო-თითოა. სხვა აქესუარებთან ერთად, მხოლოდ ქალებისთვის განკუთვნილი მოდ-

ციაზე ჩნდება დიდი მოთხოვნილება, მაშინ ის სწავლა ამ დიზაინერის სახელობის სახლი ან ბუტიკი და ის იწყებს მოდელების გაყიდვას, ე.ი. თავად ბიზნესს.

— საქართველოში რა მდგომარეობა ამ მხრივ?

— იმ დონეზე რომ იყოს განვითარებული ჩვენთან მოდელების სახლები, როგორც საზღვარგარეთ, სადაც დიზაინერის დაოსტატება ხდება, მაშინ ამ სფეროშიც იქნებოდა უკეთესი მდგომარეობა კომერციული თვალსაზრისით. საქართველოში არის უამრავი ნიჭიერი დიზაინერი, რომელსაც ცოდნის გაღრმავების საშუალებაც კი არა აქვს, რომ არაფერი ვთქვათ, ბიზნესში ჩართვაზე. ამიტომ ისინი თვითონ ცდილობენ ამ სფეროში გზის გაკვალვას, რაც ბევრ სიძნელესთან არის დაკავშირებული. დღესდღეობით თბილისში არის ორი დიზაინერის მაღაზია: ჩემი და მაკა ასათიანის, სადაც მოდის კატეგორია ხალხისა, რომელსაც სურვილი აქვს შეიძინოს ჩვენი ტანსაცმლის მოდელები. მოდის ცვლილებასთან ერთად, ამ მოდელების განახლებაც ხდება.

— როგორ დაიწყო შენ ბიზნესი მოდის სფეროში?

— პირველად ისეთი ავანგარ-

ელები გვაქვს.

— ბიზნესმენთათვის ალბათ სპეციფიკური მოდა არსებობს, როგორია ის დღეს?

— არსებობს საქმიანი ქალისა და საქმიანი მამაკაცის მოდა. ეს არის აბსოლუტურად კლასიკური მოდელები, სადაც ზედმეტი დეტალი არ უნდა იყოს. მოლაპარაკებებზე და საქმიანი ურთიერთობისას ადამიანი მაქსიმალურად მობილიზებული უნდა იყოს. სოციოლოგებმა დაადგინეს, რომ ყოველგვარი ზედმეტი დეტალი ბიზნესმენში მიუღებელია: დიდი ბეჭედი, დიდი ჯაჭვის სამაჯური, საათიც რეკომენდებული არ არის, რადგან საქმიანი მოლაპარაკებისას ყურადღებას უანტავს. სავსებით ვეთანხმები ამ შეხედულებას და საქმიანი მამაკაცების საყურადღებო, ერთ სადღეობო დეტალს შევეხები: წვრილი ჰალსტუხი მოდაში აღარ არის, ის საგრძნობლად გაფართოვდა და აბსოლუტურად იმავე ფერის უნდა იყოს, როგორიც პიჯაკია.

— ჩვენთან რომელიმე უცხოელი დიზაინერის ტანსაცმლის ქსელი თუ არსებობს?

— თბილისში არსებობს ცნობილი ფირმის პარფიუმერიის მაღაზია, აქა-იქ უუნჯციონირებს მაღაზიები, სადაც სხვა სახელ-

განთქმული კომპანიების ნაწარმი იყიდება. მაგალითად, წავიდა ვილაც იტალიაში, ერთი მოდელი დონა კარანთან შეიძინა, მეორე — გუჩისთან, მესამე კიდევ სხვასთან, შემდეგ ჩამოაქვს აქ და ყველაფერს ერთად ყიდის...

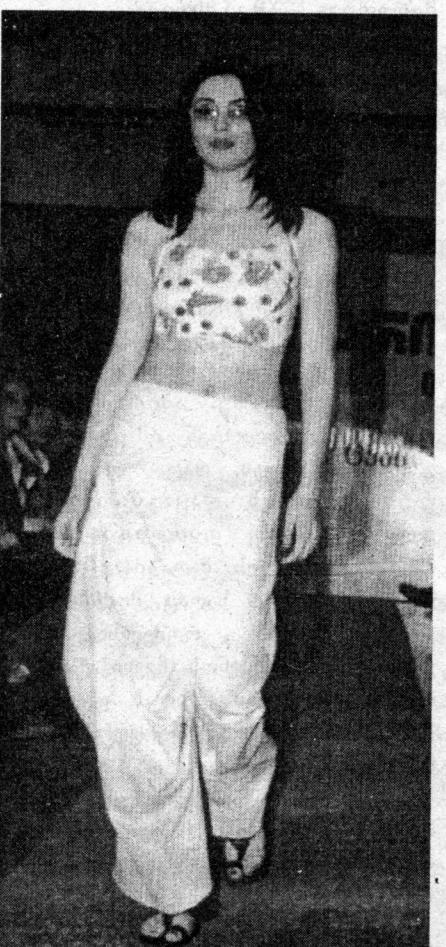
— რა გრძნობა გიჩნდებათ, როცა თქვენი პოდუქცია პოპულარულ ადამიანებს აცვიათ?

— მახარებს ის, რომ მათ სიამოვნებას ვანიჭებ. ისინიც, ფურირის მოხდენის შემთხვევაში, ჩემს წვლილსაც აღნიშნავენ ხოლმე და ეს უფრო მეტად ასხამს ურთებს ჩემს ფანტაზიას.

— მართალია, თანაკლასელ გოგონებს სადედოფლო კაბებს რომ უკერავთ?

— ეს დაპირებაა, რომელიც თავის დროზე მათ მივეცი და ვასრულებ კიდეც — გამონალისი ის შემთხვევებისა, როცა საჭირო დროს ადგილზე არა ვარ.

— დაბოლოს, როგორია თქვენი მოდელების სტილი და რა არის დღეს მოდაში?

— მე ქართველ მყიდველს ისეთ მოდელს ვთავაზობ, რომელიც მოდის უკანასკნელ გამოძახილზეა შექმნილი. მიყვარს რომელიმე ქვეყნის „მოჩემება“. ადრე ჩემს მოდელებში ქართული ელემენტები სჭარბობდა, შემდეგ — იაპონური. ახლა ესპანურ თემას მოვკიდე ხელი. ყველა დიზაინერს აქვს რაღაც ახირება და მეც ასეთი ვარ (იცინის). საერთოდ, უპირატესობას ვანიჭებ ფერადოვან ნამუშევრებს. ამ მხრივ ფართო ასპარეზი მომეცა, რადგან წელს მრავალი ფერია მოდაში.

ქალებისთვის მოდაშია: ქვემოთ სრული, თემოზე მომდგარი, დაბალ-სათავიანი ტრაპეცია შარვლები, კაბები — გრძელი ან მიდი. მოდაშია სხვადასხვა მოდელის სინთეზი. შეიძლება შარვალზე გეცვას ქვედამოლო, დღის პერანგზე — სვიტერი და ზემოდან მასიური ქამარი. მოდაშია ტყავის, ბეწვის და ნაჭრის სინთეზიც. წელს უპირატესობა მიეცემა ნატურალური ტილოსა და აბრეშუმის კომბინირებას. ასევე მოდაშია გოგონებისა და ბიჭებისთვის „აბშლაგიანი“ შარვლები, დაბალმირიანი ფეხსაცმელები ოვალური ცხვირით. „აბშლაგის“ სიმაღლე უნდა აღემატებოდეს 5 სმ-ს. ჯინსებიც კვლავ მოდაშია, განსაკუთრებით, შავში გარდამავალი მუქი ლურჯი. რაც შეეხება მაკიაჟს: მოდაშია დღისით ძალიან ბუნებრივი ფერებით გაჯერებული მაკიაჟი, საღამოთი კი — ძალიან მკვეთრი, სოფი ლორენის სტილის მაკიაჟი — ჩამუქებული თვალები და ღია ფერის ტუჩები. სწორი თმა მოდიდან გადის და მას ბუნებრივად დახვეული ცვლის. მოდაშია მასიური სამკაული. ის ჩემს ახალ კოლექციაშიც შევიტანე, რომლის ჩვენება ამ თვის ბოლოს გაიმართება. ვსარგებლობ მომენტით და მოდის ყველა თაყვანისმცემელს ეპატიუები. ქალებს შევახსენებ, რომ მათი სილამაზის საღარაჯოზე ვიღები მუდამ, რადგანაც მსურს, ისინი მოელი ცხოვრება „გაზაფხულობდნენ“ და ყვავილობდნენ.

რაზინი

რაზინი
რაზინი

რაზინი რაზინი რაზინი

რაზინი რაზინი რაზინი

ისობრძანი

სიცოცხლის ხანგრძლივობის საშუალო მაჩვენებელი მუდმივად იზრდება, მაგრამ ყველას თავისი ცხოვრების ხანგრძლივობა აინტერესებს. ამერიკელი მედიკოსების მიერ შედგენილი ეს ტესტი პერსონა რამის გარკვევაში დაგეხმარებათ. თქვენი პასუხები უნდა იყოს გულწრფელი, შეგიძლიათ კარგად დაფიქრდეთ პასუხის გაცემის წინ. იქნება ლირს, ცხოვრებაში რაიმე შეცვალოთ.

თქვენი ასაკის მიუხედავად, საწყისად აიღეთ რიცხვი 72. მას უნდა მიუმატოთ ან გამოიკლოთ პასუხების შედეგად მიღებული ქულები.

თუ მამაკაცი ხართ, 72-ს გამოაკელით 3, ქალება 72-ს უნდა მიუმატონ 4. საშუალოდ, ქალები 7 წლით მეტს ცოცხლობენ, კიდრე მამაკაცები. აქედან გამომდინარე, მამაკაცის საშუალო სიცოცხლის ხანგრძლივობაა 69, ქალის კი - 76.

ამ რიცხვებიდან მოახდინეთ შემდეგი განვითარებები:

თუ დიდ ქალაქში ცხოვრობთ, გამოაკელით 2 წელი, თუ 10000-ზე ნაკლები მოსახლეობის დაბაში ან სოფელში - დაუმატეთ 2 წელი.

თუ გონიერივი სამუშაო გაქვთ, გამოაკელით 3 წელი, თუ ფიზიკურად შრომით - დაუმატეთ 3 წელი.

თუ სპორტს მისდევთ და კარჯიშს კერძაში ხუთჯერ, ნახევარ საათს მაინც უშობრი, დაუმატეთ 4 წელი, თუ კვირაში ირ-სამჯერ - დაუმატეთ 2 წელი.

თუ დაოჯახებული ხართ, დაუმატეთ 5 წელი, თუ არა - მარტო გატარებული ყოველი 10 წლისთვის (დაწყებული 25 წლის ასაკიდან) გამოაკელით თითო წელი.

თუ დღე-ღამეში 10 საათზე მეტი გმინვთ, გამოაკელით 4 წელი, თუ 7-8 საათი - არაუერი გამოიკლოთ. თუ უძილობას უჩინით, გამოაკელით 3 წელი.

თუ ნერვიული, ფეთქებადი, აგრესიული ადამიანი ხართ, გამოაკელით 3 წელი, თუ წყარი, გაწინასწორებული ბრძანდებით - მიუმატეთ 3 წელი.

თუ ბენიერი ხართ, დაუმატეთ 1 წელი, თუ თავს უბეჭდურად გრძნობთ, გამოაკელით

2 წელი.

თუ ხშირად გიწევთ საჭესთან ჯდომა - გამოაკელით 1 წელი.

თუ მუდმივად განიცდით ფულის უპარისობას და მისი შოვნის ახალ-ახალ წყაროებს ეძებთ - გამოაკელით 2 წელი.

თუ საშუალო განათლება გაქვთ, დაუმატეთ 1 წელი, ხოლო თუ უმაღლესი - დაუმატეთ 2 წელი.

თუ საპენიონ ასაკის ხართ და მაინც განაგრძობთ მუშაობას - დაუმატეთ 3 წელი.

თუ თქვენმა ბაბუამ ან ბებია 85 წლის ასაკს მიაღწია, მიუმატეთ 2 წელი, თუ ორივემ იცხოვა 80 წლამდე - დაუმატეთ 4 წელი. თუ

თქვენი ბებია ან ბაბუა 50 წლის ასაკის მიღწევამდე უეცრად (ინსულტით ან ინფარქტით) გარდაიცვალა, გამოაკელით 4 წელი.

თუ თქვენი რომელიმე ახლო ნათესავი 50 წლის ასაკამდე გარდაიცვალა კიბოთი ან ინფარქტით - გამოაკელით 3 წელი.

თუ დღე-ღამეში სამკოლოფ სიგარეტზე მეტს ეწევით, გამოაკელით 8 წელი, თუ ერთ კოლოფს ეწევით - გამოაკელით 6 წელი, თუ ერთ კოლოფზე ნა-

კლებს - გამოაკელით 3 წელი. თუ ყოველდღიურად იღებთ ალკოჰოლის თუნდაც მცირე დოზას - გამოაკელით 1 წელი.

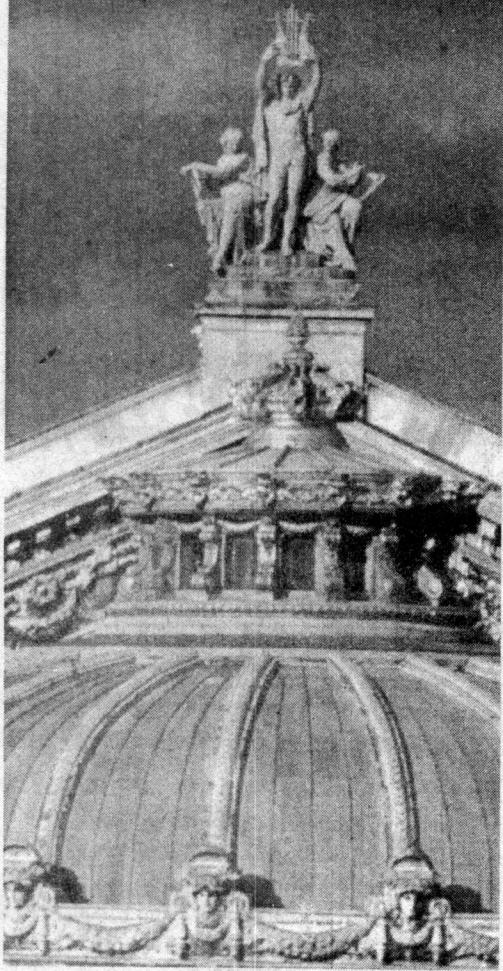
თუ თქვენი წონა საშუალო ნორმას (სიმაღლეს სანტიმეტრებში გამოაკელით 100) 20 კგ-ით სჭარბობს, გამოაკელით 8 წელი, თუ 15-20 კგ-ით მეტს იწონეთ - გამოაკელით 4 წელი, თუ 5-15 კგ-ით მეტი წონა გაქვთ, გამოაკელით 2 წელი.

თუ 40 წელზე მეტი ასაკის ხართ და ყოველწლიურად გადიხართ პროფილაქტიკურ სამედიცინო შემოწმებას, ამ შემთხვევაში დაუმატეთ 2 წელი.

დაბოლოს, თუ 30-40 წლის ხართ, დაუმატეთ 2 წელი, თუ 40-50 წლის - დაუმატეთ 3 წელი, თუ 50 წელზე მეტი ასაკის ხართ - დაუმატეთ 4 წელი.

საბოლოოდ მიღებული შედეგი არის ის ასაკი, რომლის მიღწევაც თქვენ შეგიძლიათ. მაგრამ შესაძლებელია, ამ ასაკს გადააჭარბოთ, თუ თავს უპერ მიხედავთ და მავნე ჩვევებს დაივიწყეთ.

განინიეს სასახლე ანუ ეკრიპტის გრანდიოზული აქადემია

მუსიკის სამპერატორო აკადემიის სახლის, ეკრიპტის უდიდესი თეატრი, დაახლოებით 130 წლის წინ, ნაპოლეონ მესამის ნებითა და შარლ გარნიეს ძალისხმევით აიგო. ნაპოლეონ მესამის მიზანი — პარიზში მუსიკის სამპერატორო აკადემიის დიდებული შენობა ყოფილიყო, 35 წლის არქიტექტორმა, ხელოვნების აკადემიაში ნასწავლამა შარლ გარნიე განახორციელა.

სანტერესია შენობის მონაცემები: ფართობი — 11237 კვადრატული მეტრი; სიმაღლე — 81 მ; სიღრმე — 172 მ; სიგანე — 125 მ; ადგილთა რაოდენობა — 1979.

ძირითადი სცენის ფართობია: სიგანე — 48,5 მ; სიმაღლე — 60 მ; სიღრმე — 27 მ.

სათაათის არაგი შედეგი

სამ საუკუნეშე მეტია, რაც საფრანგეთში იპერის ინსტიტუტი მუსიკისა და ცეკვის ეროვნულ აკადემიად წოდებული სახელგანთქმული „გრანდ-ოპერა“ არსებობს, რომლის იმიჯი საყოველთაოდ არის აღიარებული.

1669 წლის 28 ივნისს, ლუ XIV ვერსალის სასახლეში ხელს აწერს დოკუმენტს, რომლის მეშვეობითაც, ერთ-ერთ ნდობით აღჭურვილ დიდებულს — პერის ეძლევა პრევილეგია: „ნარმოადგინოს და იმდერის ოპერა, ფრანგული და იტალიური პოემით, პარიზსა და საფრანგეთის სამეფოს სხვა ქალაქებში“. ეს არის ფრანგული ოპერის დაბადების ოფიციალური აქტი, მაგრამ თუ გადავხედავთ ფრანგული ოპერის ნარმომაგლობას, აღსანიშნავია მუსიკის, ცეკვისა და მხატვრული დეკორაციების უდიდესი და უძველესი ტრადიციები. ძველ საბერძნებში მსგავს ნარმოდგენებს ტრაგედიები ეწოდებოდა. მისი ყველაზე თვალსაჩინო ნარმომადგენელი ესქილე იყო. როგორც ცნობილია, სცენაზე ქოროს (მომდერალთა გუნდის) შემოვანა სწორედ მისი დამსახურება (ესქილემდე ნარმოდგენებში არ იყო დიალოგი. მან პირველმა, სცენაზე ერთდროულად ორი მსახიობი შეიყვანა, ხოლო ქორო, რომლის პარტიები სტაცისმიერი, მუსიკალური და ქორეოგრაფიული ხელოვნების სინთეზს ნარმოადგენდა, თორმეტი მომღერლისაგან შედგებოდა).

დღეს, პარიზის ეროვნული ოპერის ორკესტრში 155 მუსიკოსია, ხოლო გუნდის სრული შემადგენლობა 88 მომღერლისგან შედგება...

ამ სასახლეში განაგრძო მოღვაწეობა ცეკვისა და ბალეტის ყველაზე უძველესება ინსტიტუტმა, რომელიც 1713 წელს ლუ XIV დაარსა. 1987 წელს, ამ უდიდესმა სკოლამ დატოვა გარნიეს სასახლის კედლები და ნანტში გადავიდა. ცეკვისა და ბალეტის სკოლაში მოსახვედრად დიდი კონკურსის გავლა საჭირო, რომელშიც 12 წლამდე გოგონები და 13 წლამდე ბიჭები მონაწილეობენ. სასწავლო პროგრამის მაქსიმალური ხანგრძლივობა 6 წელია. ცეკვის ამ უდიდესი ინსტიტუტის წყალობით, საფრანგეთის ეროვნულ ოპერაში 147 პროფესიონალი მოცეკვავება. მათი ხელოვნება უზაროა და წინ მხოლოდ ერთი საფეხურიდა რჩებათ — პირველი მოცეკვავის რანგი. ღილაკითა მოცეკვავე — ვარსკვლავის რანგში 8 ქალი და 7 მამაკაცია.

ბალეტი ყოველწლიურად 150-მდე წარმოდგენას მართავს პარიზში, პროვინციება და საზღვარგარეთ.

ბასტილიის

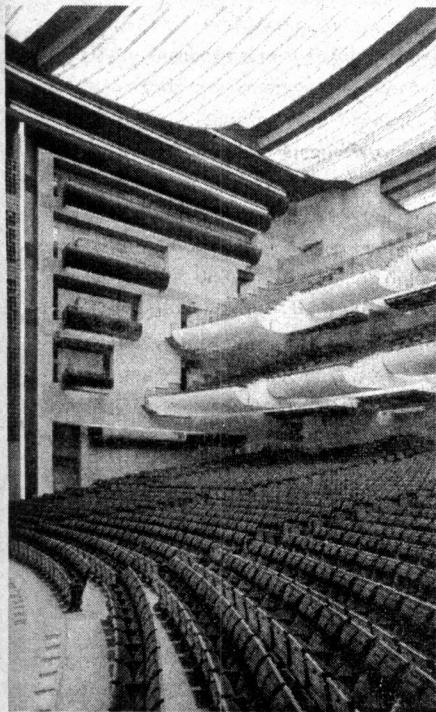
თანამედროვე ოპერა

კარლის ოტის მიერ აგებული, ბასტილიის თანამედროვე ოპერა, სიღიღით მესამე შენობა პარიზში (პარიზის ეროვნული ბიბლიოთეკისა და კულტურის სამინისტროს შეძლევა). მიუხდვავად იმისა, რომ „გრანდ-ოპერა“ შესანიშნავად ინარჩუნებს კლასიკურ სტილს, მისი ყოველი კომპონენტი თანამედროვე სტანდარტების დონეზეა გადაწყვეტილი.

1982 წლის 9 მარტს გამოქვეყნდა კომუნიკატორების ქვეყნას ამცნო პრეზიდენტი ფრანსუა მიტერანის მიერ მიღე-

ფილატელიის ინტერესის საგანგ	...	ვეგასი	იაპონური თეატრი	ანჯაფარიძე	საპორტო აშშ-ში	მხატვარი რაფაელ	წემო გაქნ საღება
განახლების მიზანის საგანგ	...	ვეგასი	იაპონური თეატრი	ანჯაფარიძე	საპორტო აშშ-ში	მხატვარი რაფაელ	წემო გაქნ საღება
განახლების მიზანის საგანგ	ვეგასი	იაპონური თეატრი	ანჯაფარიძე	საპორტო აშშ-ში	მხატვარი რაფაელ	წემო გაქნ საღება	წემო გაქნ საღება

თეატრის უნიკალურობა

ბული გადაწყვეტილება — პარიზში, ბასტილიის მოედანზე, ახლო, საობერო შენიბის აგების თაობაზე. რამდენიმე თვის შემდეგ, არქიტექტურის საერთაშორისო კონკურსში 750 (!) პროექტი იყო წარმოდგნილი. 1983 წლის ნოემბერში, რაღა თქმა უნდა, ბევრი ბჭობისა და განხილვის შემდეგ, ურუგვაული წარმოშობის კანდელი არქიტექტორის — კარლოს იტის პროექტს მიანიჭეს უპირატესობა.

მისი მონაცემებია: საერთო ფართი — 22 000 კვადრატული მეტრი; დიდი დარბაზის ფართი — 1200 კმ²; მაყურებელთა რაოდენობა — 2703 (უნიკალური იარუსების წყალობით). ძრობისადამ მასალა: ოთხი და ცისფერი გრანიტი, ჩინური მსხლის ხე და მინა.

მოამზადა კოტე იანტბელიძე

ბევრის მერიქიზე	სსრკ მინისტრთა საბჭოს თავ-რე 1964-1980 წ.წ.	ჩ. დიკხინი ბევრიზე	ქ. ლაბაზინი	მეტალი, ადნობენ ვლადინასთან
გულ-ლემდლი ანუ...	მედიცინას მუშაკი გოგიად	ურანგული თოჯინების თეატრის პერსონაჟი	უღმესოდი ნაწარმა	თომას გადა
.....	მოკარ- შენი

უინ მიდიღებს

ამ ცოტა ხნის წინ კომპანია „ფილი-ი პსმა“ მომზმარებელთა სამსჯავროზე წარმოადგინა DVD(დი-ვი-დი)-ფლეირების ასალი „რეკახი“ – 951, 957 და 958, რომლებიც იძით გამოძრჩევა, რომ ძირითადი ფუნქციის გარდა, CD-ფლეირადაც შეგიძლიათ გამოიყენოთ: DOLBY DIGITAL-ის პროცესორის წყალობით, ამ საქრავს ვიდეო ციფრულ ფორმატში გადაჰქვავს, ხმას კი ანალოგიურში ინარჩუნებს.

სტანდარტული ფუნქციების DVD-ფლეირის ახალი სერიის შექმნებმა მათ უძრავი დამატებითი თვისება შესძინეს.

„ერთჯრადი ცურმილების“

ამ ფოტოსურათზე აღბაჭდილი მობილური ტელეფონია, ჩეკელებრივი დანიშნულების მიხედვად, ტექნიკური პროგრესის საქამოდ უჩვეულო პროდუქტს წარმოადგინს: ტელეფონის კორპუსი ჩვეულებრივი მუჟაოსგან არის დამზადებული და გასული წლის ოქტომბერში შემოსელისთანავე, დიდად პოპულარული გახდა აშშ-ში. სადღისოდ მუჟაოს „ყურძილის“ შემნის სურვილი 10 მლნ-დე ამერიკელმა გამოიქვა, რაც საერთო ჯამში, მწარმოებლებს 113,5 მლნ დოლარს მოუტანს.

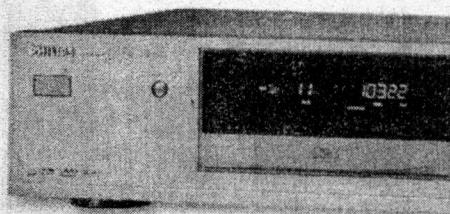
ტექნიკის ახალი პირშო სულ 11 დოლარი ღირს და ჯამურად, 60 წუთიანი სატელეფონის არის გათვალისწინებული, რის შემდეგაც შეგიძლიათ პირდაპირ სანაგვე ეფუძი მოისროლოთ.

DVD-წილებს

მაგალითად, ექვსარხიანი შესაერთებელი საშუალებას იძლევა, ფლეირი გამაძლიერებელს შეუკრთოთ, თუ მას საშინო კონფიგურის სისტემაში იყნებთ,

ეს კი ზედმეტი სადენების გამოყენების საგანგმო გავათავისუფლებთ. შეგიძლიათ, დაპროგრამოთ გამოსახულების წინასწარი მახასიათებლები – იმ შემთხვევაში, თუ მსგავსი ფუნქცია არ გააჩნია თქვენს ტელევიზორს.

სხვა მოსახურებელ დამატებით ფუნქციებს შორის უზრა გამოიყოს ე.წ., „მშობ-

ლის კონტროლი“, რომელსაც 80 დისკისთვის გათვალისწინებული „საკეტი“ აქანად და, ამდენად, არასასურველი ვიდეოპროდუქციისგან ბავშვების დასაცავად. აქვე დავძინოთ, რომ ახალი DVD-ფლეირით ერთდროულად 5 დისკით ოპერირების შესაძლებლობა გექნებათ.

საჩუქრარი მამაკაცებისთვის

კომპანია „ბრაუნის“ ახალი ელექტროსაპარსი „სინქრო“ დაბადების შემდეგულ მამაკაცებს: მას ახალი მძლავრი ძრავა უყნია, რომელიც 1 წუთში 8,500 მრავალ უზრუნველყოფს, სამარსი თავურები კი ოთხი მიმართულებით ტრიალებს და არა ორით, როგორც ეს წინა, ტრადიციულ საპარს ახასიათებდა მწარმოებლებმა მოახრეს, 30 პროცენტით შეცირებისა საპარსის ზედაპირით კანის ხეხვა და 80 პროცენტით – ვიბრაცია. ხელსაწყო განსაკუთრებით, ნაზა კანის ძრონება მამაკაცებს მოუტანს შევძას, რაღაც ნაკლებად გააღიზანებს მას.

„ბრაუნ სინქროს“ კიდევ ერთი, დამატებითი ღირსებაა – საწმენდი ცენტრი CLEAN & CHARGE, რომელიც წმენდს საარს თავურებს და ტენის აკუმულატორს. ახალი „ბრაუნების“ სერია სამი ვარიანტისაგან შედგება, რომელთა ფასები 129-დან 239 დოლარადმე მერყეობს:

რეკორდის წიგნის ასალი „გმირი“

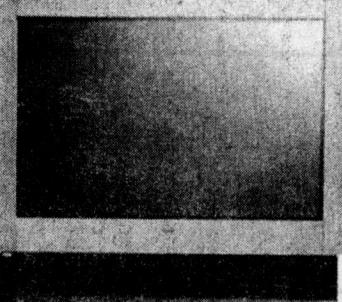

ჩვენამდე კოსმოსიდან მოღწეული აქსესუარის მსგავსი ეს ნივთი, მსოფლიოში პირველი მაჯის ტელეფონი-საათია, რომელიც მასიმუმის მარტინისთვის არის გათვალისწინებული. გამოსვლისთანავე, ტექნიკის ახალი საოცრება კინესის რეკორდების წიგნში მოხვდა. მისი გაბარიტება: 6,86X5,84X2,03 სმ, წონა კი, კვების ელემენტთან ერთად, სულ 48,2 გრამია. ყველაზე მჩატე და მინიატურული უმავთული ტერმინალი ხმით იმართება და სულ ცოტა ხანში ელექტრონული ფოსტის წაკითხვაც შეეძლება.

უმარტინო

Loewe

81 სმ-იანი დაგონალის მქონე ასოლუტურად ბრტყელერანიანი ეს ახალი ტელევიზორი სერულიად გამოიიცხავს გამოსახულების გეომეტრიულ სიმრთე-დამახინებებს. მას ე.წ., „პაი-ტექნის“ სტილში შესრულებული დიზაინი აქვს. რაც შექმნა ტექნიკურ მასასათებლებს – გათვალისწინებულია დამატებითი მოღულებით მისი აღჭურვა, თანამეზარებული არხების მდგრადი, ინტერნეტში მოგზაურობა და მრავალრისინი ხმის თანხლებით კინოს ყურება. ტექნიკის ამ ახალ ქმნილებას LOEWE VITROS 6381 ZW ჰქვა.

აჭარულ პრობლემატიკას საქართველოში პირველად მეფის რუსეთმა ჩაუყარა საფუძველი, როდესაც ოფიციალურად აჭარლები „თაორებად“ იქნენ გამოცხადებული. იმავე კურსს ატარებდა 1918-21 წლებში კიდევ ორი დამპრობელი — თურქეთი და, შემდეგ, ინგლისიც საბოლოოდ, ამ ავანტიურისტულ პოლიტიკას, 1920 წლის 7 ივნისს, ქართული ჯარების მიერ ბათუმში მარშით შესვლით დასვა ცერტილი.

კეხი მას ურადვენის

პირველი რესპუბლიკის აზარი გამოცდილება

აზარის საკითხი 1918-21 წლების დამოუკიდებელ საქართველოში

ლამთა დახმარებით თურქთა
მიერ აჭარის დაპყრობა

აჭარას დღისამშობლობან მოწყვეტის საფრთხე პირველად 1918 წელს, ჯერ კიდევ საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადებულ დაემუქრა — როდესაც საბჭოთა რესეფისა და კაზხურელ გერმანიას შორის დადგებული ბრესტ-ლუტოვსკის ხელშეკრულებით, რესეფი ქართველი ქრის დაუკითხავად, გერმანიის მოკავერე თურქთის გადასცა ისტორიული ტაო-კლარჯეონის ქართული მიწები — ბათუმისა და არტანის ოლქები.

მდგომარეობა კრიტიკული იყო. ხელშეკრულების დადგების უმაღლეს თურქებმა მიერთებოდა მთავრობისა ვაჭხი გეგმებრივის მეთაურობით გადატყული ტერიტორიების დაუყოვნებლივ დაცლა მოისთხოვა. საკითხი უპირველეს ყოვლისა, განხილულ იქნა მდგრადი საქართველოს ეროვნულ საბჭოში. საბჭოზე სიტყვით გამოვიდა ხანდაზმული გენერალი ვასილ გამაშელი და მიერკავების მთავრობის თავმჯდომარის, ვევნი გეგმებრივის მისამართით განაცხადა: აჭარისა და ბათუმის თურქთა მიერ უკუცავა არ უნდა დაუუშვათ — „მე ვიცნობ ბათუმის ციხეს, როგორც ჩემს ხუთ თოთს, მომცულ 3000 ჯარისკაცი და სიტყვა გაძლიერება — ექვსი თვის განმავლობაში, ოსმალებს კარგისა და ციხებზე გველავნა“, რაზეცაც ვევნი მიუვი: — „რას ბრანგით, ბატონონ გენერალი, თქვენი თავი შეუს საუკუნებში ხომ არ გვონიათ — ზარაბზნებსა და ციხებზე გველავნა? ან სადა გვაგას ჯარი?! ბათუმში ჯარი კი არ უნდა წავიდებოთ, არამედ ხალხი; იქ საპროტესტო მიტინგები გავმართოთ და როცა ოსმალები დაანახვნოთ, რომ მოვლი ქართველი დამოუკავშირი წინაღმდეგია მათი, — დღეს დემოკრატის ხანაა

და ოსმალების დემოკრატიაც ჩევნი მშებარის, — ისინი ვერასოდეს ვრ გამდავნო ბათუმში შესვლას“ (რევაზ გაბაშვილი, „რაც მას სოვეს“, 1959 წ.). ამ დროს კი, რეალურად, თვით აჭარასა და ბათუმში რა ხდებოდა? იმდროინდელი ამიერკვეპისის სამხედრო კომისიის, გენერალ ლევაზინსკის ბრძანებით იქ განლაგებული იყო ყოფილი მეფის რესეფის კავკასიური არმიის 12 ათასანი რესედი განიზინო, რომელიც რეალურური დეების გავლენის შედეგად, მოლინად დემორალიზებული, ბრძოლისუნარი გახდათ. ამის დატატა ისიც, რომ ამიერკვეპის მთავრობის მეთაურის, ვევნი გეგმებრივის ბრძანებით, პატრიოტული სულისკეთობით განმსჭვალული შევარაღებული ძალების გაგზავნის ნაცვლად, გაიგზავნა 40 ათასამდე სოციალისტი მომიტინგები. მიტინგი და მშეიდობანი დემოსტრაცია მრილუც ბევრი ჩატარდა, მაგრამ მძლე ყოველივე იმთ დამთავრდა, რომ 3000-მდე თურქმა ჯარისკაცმა სახლებისპირა რაონბმა მცხოვრები მუსულმანი ქართველების — ლაზების დახმარებით თითქმის უბრძოლველად ჩაიგდო ხელთ 1918 წლის 1 აპრილს ბათუმი, დატყვევა 5 ათასამდე ჯარისკაცი და დანარჩენები ცხვრებით გარეცა. ეროვნული საბჭოს სხდომაზე ვევნი გეგმებრიმა ამ ფაქტთან დაკავშირებით ასეთი კომენტარი გააკითა: „აბარინებო, რა ვნახე... პათოლოგიური მოვლენა... ბათუმიდან გამორინებულ გვარიდებები, ჯარისკაცები, როგორც დამფრთხელული თხები. ზოგს ზურგზედ საკრავი მანქანა ჰქონდა, ზოგს ხალიჩა, ზოგს რა და ზოგს რა... ამხანგები, რას შერებით, სად გარდიხართ? ვუკიროდი და მას სუსტინები: „ეს გეგმებრიან და რავა დავდგოთ“ — „ისინიც კიდევ ქართველი ერისა, ამა კანულების ხომ არ გამოიყრინდნენ, გეგმებრისთანა ბრესტ-ლუტოვსკის თურისტს და

მისგან გამორიყებულ ამხანგების“ (რ. გაბაშვილი, „რაც მას სოვეს“, 1959 წ.).

შემდეგ ბატონი ვევნი სხდომაზე სიტყვით თვით გენერალ ვასილ გაბაშვილსაც გადასწევდა: „მაგრამ არც გენერალი იყვნენ უკავებისი, — განაცხადა მან, — როცა სამტრედით მოვითოდი, ერთ ბანაში ვნახე, — გენერალი გაბაშვილი ზურნაზე ქეფიდიდა და ჯარისკაცების ლეგერის ათასამდედა“. „ვასილ გაბაშვილმა კბილები დააკრაჭუნა, ხმაღლებ ხელი გაიკრა და ძლიერ ვაკავებდით, სისტლინი სკანდალით არ დამთავრებულიყო ეს უტვინი სხდომა“ — ის სენებდა მოგვანებით იმდროინდელი ეროვნული საბჭოს წევრი რევაზ გაბაშვილი.

რეალურად, გენერალ გაბაშვილისათვის, ბათუმის ციხის გამაგრების მაგირ, ასალ-გაწვეული ჯარისკაცების განვითარებით და „დროვაგმიშვებით ძრდე ვაცხეპებდი, კიდეც ვაჭიდავებით, წყობასა და სროლას ვასწავლიდი, მაგრამ ბათუმისათვის რაღა დროის იყო“ — იგონებდა მოგვანებით იგი.

ამიგაცად, ბათუმი დაუცა, რასაც უმაღლეს თურქთა მიერ მოელი აჭარისა და ბათუმის ოლქის რევილება მოჰყევა. 1918 წლის 26 მაისს გამოცხადდა საქართველოს დამოუკავლებლობა. დამუკავლებელი სკანდალების პარველი მთავრობა ნოე რამბეგილის სხელმძღვანელობით, იმულებული გახდა, ქეყანაში შემცირების შენარჩუნების მიზნით 4 ივნისს ხელშეკრულება დაუდო თურქოთბ, რომლის ძალითაც მან ფაქტორის გადასახარების მიზნით არა მთელი აჭარისა და ბათუმის ოლქის თურქთის. მერი უკაცია.

ინგლისური ჯარების მიერ აჭარის ოკუპაცია

მიუხედავად 4 ივნისის ხელშეკრულებისა, თურქთა ბატონობა აჭარასა და ბათუ-

მის ოლქშე დიდხანს არ გაგრძელებულა. 1918 წლის შემოდგომაზე I მსოფლიო ომში თურქეთისა სრული კაპიტულაცია გამოიცხადა, რის შედეგადაც იგი იძულებული გახდა, დად ბრიტანეთთან 30 ოქტომბერს დადგინდა მუდროსის ხელშეკრულების შესაბამისად, გაეყვანა თავისი ჯარები აჭარიდან და მთლიანი სამხრეთის კართველობა. ამიერიდან აჭარაში თურქი დამპყრობლები ინგლისელებმა შეცვალეს. 1919 წლის 12 იანვარს ბათუმში ინგლისელთა ჯარი შევიდა. მართალია, ინგლისი ბათუმსა და მის ოლქს თავის სამფლობელოდ თვლიდა, მაგრამ ლონდონი ასევე მზად იყო, ეწ. „თეორი რუსთი“ აღგარის შემთხვევაში, მთელი ოლქი საბოლოოდ მოსკოვისითვის გადაეცა. ამიტომ გასაკეთი არ იყო, რომ ქალაქის მმართველობა ჩააბარეს რუსთის კადეტთა პარტიის წევრს მასლოვს, რომელიც ერთგულად ასრულებდა ინგლისელთა განკარგულებებს, დენიკინის მითითებებს და აზადებდა ნაიდაგს, ოლქში პირველივე ხელსაყრელი მომენტის ჩამოვარდნისთანავე რუსული არმიის შესაჭრელად.

მაგრამ 1920 წლიდან ინგლისის პოზიცია ბათუმის სტატუსთან მიმართებაში მოუღლდნებად რადიკალურად შეიცვალა. ამის ძირითადი მიზეზი სამოქალაქო ომის ფრონტებზე დენიკინის ჯარების სრული განადგურება და რუსეთში მისი ხელისუფლების დამყარების უპერსექტივობა იყო და ბათუმის, ჩრდილოელი მეზობლისადმი გადაცემის საკითხი დიდი ბრიტანიისთვის დღის წესრიგიდან მოიხსნა. სამაგიეროდ, ბათუმსა და მის ოლქშე პრეზენტია ახლა უკვე სხვა მეზობლებმა – სომხეთმა და აზერბაიჯანმა განაცხადეს. თუ ევროპის დად სახელმწიფოთა ლონდონის კონფერენციაზე აზერბაიჯანმა თავისი პრეზენტიები როლის მიმართ საბოლოოდ მოხსნა, სომხეთი პოზიციების დამობას არ აპირებდა. ეს კი არა და მოკავშირებს (ინგლისი-საფრანგეთი-იტალია-ამერიკა)

ევვენი გეგეჭორის კარიკატურა

ერთხანს რეალურადაც კი განზრახული პერიოდთ ბათუმის „თავისუფალ ქალაქზე“ გამოცხადება და თვით ბათუმის ლიტერატურული მიღვანი თურქი ემისრებიცა და მუსულმანი სასულიერო პირებიც. მდგომარეობა იქმდეც კი მიყიდა, რომ მაშინ აჭარლებმა ინგლისელთა დახმარებით, საკუთარი არმატურ ჯართა მთავარსარდლად ვინმე ქის-ქინ-ზადე გამოაცხადეს.

საქართველოს მთავრობას ჯერ კიდევ რუსეთ-საქართველოს მაისის სელშეკრულებამდე პერიოდი განზრახული ძალით აჭარის შემორტოება. ამ მიზნით, ოზურგეთ-ნატანებში თავი მოყარა ქართული ჯარის მნიშვნელოვან კონტინგენტს, რომლის სარდლადაც გენერალი იოსებ გვალიშვილი იყო დანიშნული, მაგრამ მაშინ საქართველოს მთავრობამ ინგლისელთა სამხედრო მუქარის შედეგად, ბათუმის ოლქში შეჭრა ვერ გაძედა. მოხერხდა მხოლოდ, დაეკავებინათ ოლქის ზოგიერთი ნაწილი – მაგალითად, დაბა ხელი აჭარაში და არტანუჯი და ართვინი ბათუმის სამხრეთ-აღმოსავლეთით.

მაისიდან კი, ბათუმის დედასამშობლოსთან დაბრუნების საკითხი თბილისში კვლავ ახალი სიმწვავით დაისცა. თუმცა შესაბამისი კონტრზომები მიიღეს აჭარაშიც. ინგლისელთა წაქეზებით, მუსულმან აჭარებთა სამხედრო ფორმირებებმა ბათუმის ოლქის ტერიტორიიდან ქართველთა სრული განდევნის მიზნით, იურიში მიიტანეს მხარეში საქართველოს ჯარების მიერ დაკავებულ პუნქტებზე. მნიშვნელოვნი შეიარაღებული შეტაკება მოხდა ხელოში. იქ განდაგებული იყო ქართული ჯარის მე-10 პოლკი. იურიში შედეგად, მოხელი რაზმი აღყვეში მოეცა. მათ საშელელად ახალციხიდან გააგზავნეს საგანგებოდ მობილი ზებულობის ეროვნული ჯარის, რაც თბილის ინგლისელების აჭარიდან გაყავნას ავალდებულებდა. აჭარის საზღვარზე, მხარის შემოსართებლად და ინგლისელთა გასადევნად, მაღლებრივი ჯარების შეგროვება დაიწყო.

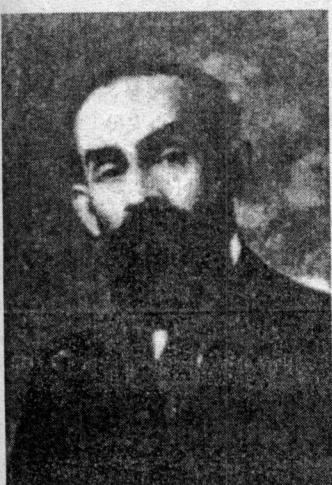
დალით აჭარის დაბრუნების მცდელობა

7 მაისის ხელშეკრულების დადების უმაღლ უორდანის მთავრობამ აჭარის მიმართ აქტიური პოლიტიკის გატარება დაიწყო. მდგომარეობას ართულებდა ისიც, რომ მხარეში ქართული ჯარების შესვლის წინამდებარებული გამოდიოდა ადგილობრივი აჭარელი მუსულმანი მოსახლეობა – განსაკუთრებით

კართველები მიმთ დამთავრდა, რომ ხელში განლაგებული მე-10 ქართული პოლკი კაპიტან კვიტაშვილის სარდლობით, აჭარულ სამხედრო ფორმირებებს დანებდა. შეიქმნა საფრთხე მათ მიერ აჭარის საზღვრის გადმოკეთისა და თვით საქართველოს შიდა ტერიტორიაზე შემოჭ-

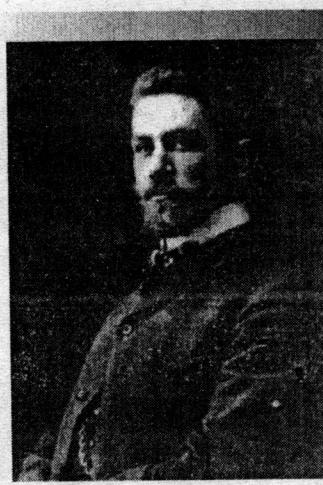
36 №13 29.03.2001 გ ჯ ა

ბენია ჩხიაკვიშვილი

კარლო ჩხერიძე

გურაბ ავალიშვილი

გენერალი მდივანი

რისა, რაც იმ პერიოდისათვის ქართული ჯარის მთავარსარდლობის მდგომარეობას არასახარბიელო ვითარებაში აგღიბდა. მით უმეტეს, რომ ჯარი და გვარდია მასობრივ უარს აცხადებდა. მესულმან თანამე-მაჟულეთა წინააღმდეგ ბრძოლაზე. შექმნილი მდგომარეობა ჯარებში რკინის დის-ციპლინის დამყარებას მოითხოვდა და მთავარსარდალ გორგი კვინიტაძის ძალისხმევით, საბოლოოდ, ყოველივე დადგინდაც გადაწყვდა. თავდაპირველად შეიძებრეს და ადგილზევე დაატყვევეს აჭარის ფრონტიდან გამოჩეული 400-მდე დღზერტირი ჯარისკაცი. მათგა 9 დაწერიტეს, უმრავლესობა კი ციხეში მოათავსეს. 16 ივნისს აზერბაიჯანის საბჭოთა მთავრობასთან დადგეული იქნა საშეკრიბო ხელშეკრულება, რის შედეგადაც აღმოსავლეთის ფრონტზე სამარი მოქმედებით საბჭოთა რუსეთის ჯარებთან შეწყდა და კინიტაძეს საშუალება მიეცა, მთელი ძალები აჭარის მიმართულებით გადასრულა. ჩამოყალიბდა სამი მებრძოლი ჯგუფი: 1) ნატანებ-ოზურგეთის რაიონში – გენერალ ოსებ გველევანიშვილის სარდლობით; 2) გოდერის უღელტეხილზე – გენერალ წულუკიძის მეთაურობით და 3) არტანუჯში – პოლკოვნიკ განმარტინის მეთაურობით. იერიში სამი მიმართულებით უნდა მიეტანათ. განზრახული იყო აჭარელთა სეპარატისტული სამხედრო ფორმირებების სრული ღიკვიდვია და ინგლისური საოცეციო ჯარების საბოლოო განდევნა აჭარიდან, მაგრამ აჭარლებიც სათანადოდ მომზადებული იყვნენ. როგორც გენერალ კვინიტაძის მოგონებიდან ირკვევა, მათ მიერ ფრონტის მთელი ხაზი სათანადო თხრილებით იყო დაფარული და შეი მოხდენილად განლაგებული. მხადა იყვნენ ქრისტიან თანამემამართის მემკარენების საკადის დასურველით.

ინეს – თავად მოეხსნათ პათუმის ოუკაცია და მთელი ოლქი საქართველოსთვის გადაეცათ.

ქართული პოლიტიკის გამარჯვება აჭარაში

ინგლისის მინისტრთა კაბინეტის მიერ მიღებული ამ გადაწყვეტილების შემდეგ, საქართველოს მთავრობის პოზიციაც აჭარის საკითხთან მიმართებაში შესაბმისად შეიცვალა. აქცენტი ბრიტანელთა წინააღმდეგ საომარი კამპანიის წამოწყების ნაცვლად, მათთან თანამშრომლობაზე გადაიტანეს. ჯერ კიდევ 11 ივნისს საქართველოს ეკინომიკურ მისიას ეკროპაში შეატყობინეს, რომ დღი ბრიტანეთს გაშეყვდა ჯარები ბათუმიდან და საქართველოს მთავრობასთან მოლაპარაკების საწარმოებლად იგზავნებოდა ახალი უმაღლესი კომისარი, პოლკოვნიკი სტოქსი.

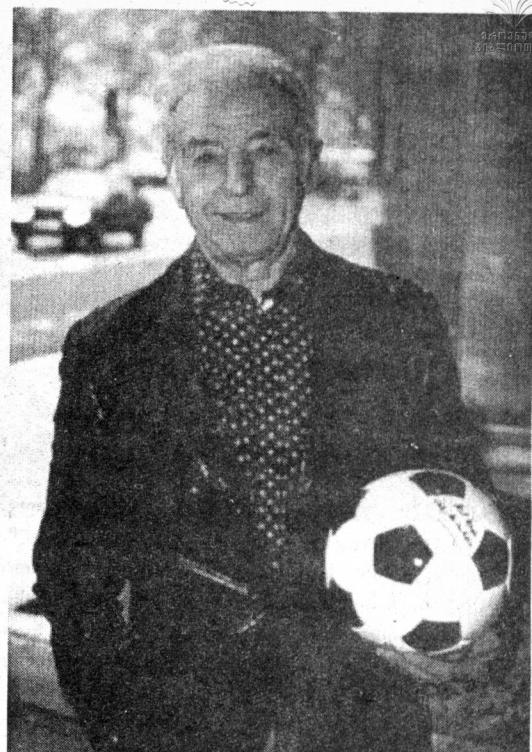
ივნისის მიწურულს ბრიტანელთა წარმომადგენლობა უკვე საქართველოში იყო. პოლკოვნიკ სტოქსის თან ჩამოიჰვა საქართველოს იმამინდელი ელჩი ლორნინში დავით ლაბაშიძე. მოლაპარაკები თრ ქვეყანას შორის შედეგიანად წარიმართა. შეთანხმდნენ, რომ ინგლისი მთლიანად გადასცემდა და ქ. ბათუმს და მთელ ლეგქს საქართველოს განკარგულებაში. 7 ივლისს ქართულ ჯარებს ბათუმი უნდა დაეკავებინა.

მართლაც, თვის დასაწყისიდნავე ინგლისმა ლექჩიდნ თავისი ძალების გაყვანა დაიწყო. 1 ივლისს აჭარის სასახლევრო ზოლი პირველად ნატანების ხიდთან განლაგებულმა ბრიტანელ ინდუსტა საგუშავომ დატოვა. მათ მიკვენენ სხვა ინგლისური სასახლევრო ნაწილებიც. 4 ივლისს ქართული ჯარები უკვე ქობულეთში იყვნენ. მაგრამ მდგომარეობას ართულებდა ერთი გარემოება: თავის დროზე ინგლისელთა დახმარებით ჩამოყალიბებული ქართველ მუსლიმნათა სამხედრო ფორმირებები და მათი მთავარსარდალი ქსექნ-ზადე დანგებას არ აპირებდნენ და, თხრილებში გამარჯებული, მხადა იყვნენ წინააღმდეგობის საკადის პასუხი გაეცათ.

ასეთი იყო აჭარის მისადგომებთან შექმნილი წინასაომარი მდგომარეობა, როდესაც 1920 წლის 10 ივნისს ბრიტანეთის მთავრობის სხდომაზე დაადგ-

გასაწევად. მაგრამ ქართული ჯარის მთავარსარდლობასაც პეტრი მნიშვნელოვანი კოზირი – კერძოდ, გარდა იმისა, რომ ოლქის საზღვრებთან თავმოყრილი იყო ქართული ჯარის საგანგებოდ მობლიზებული შენარიტები, თვით ბათუმშიც მოქმედებდა ერთგვარი, ფარულად ჩამოყალიბებული სახალხო გვარდიის 500-600 კაციანი კონტინგენტი. ბათუმის ლექტის ინგლისელი გენერალ-გუბერნატორი გენერალი კუკოლის გაუგნებულიც კი დარჩა, იმით, თუ როგორ გამოკარა მის საიდუმლო პოლიციას ამდენი შეიარაღებული პირის მაღლულად მოქმედება.

ამრიგად, ინგლისელთა წასლით ფაქტობრივად გადაწყვდა მუსულმან აჭარელთა შენარიტის ბედიც: როგორც კი შეიოტყვეს, რომ ინგლისი ველარ დაეხმარებოდა, გამარჯვების წმინდა შეურყო, მათ რიგები განხეთქილება დაწყო. მნიშვნელოვანმა ნაწილმა მატოვა დაკავებული სტრატეგიული პოზიციები და სახლებში წავდა, ხოლო დარჩენილი ნაწილიც, ძალიად დასტურების გამო, ძალე იძულებული გახდა, ხელი აეღო სამი მხრიდან გარშემორტყმულ ქრისტეგული ქარებითა ბრძოლაზე და მთავარსარდალ ქსექნ-ზადეს მეთაურობით, მეზობელ თურქეთში გადაიხვდა. ამრიგად, გზა აჭარისაკენ ყველა მიმართულებით გახსნილი იყო. 7 ივლისს ქართული ჯარები მარშით შევიდნენ ბათუმში. ქალაქის თავზე ბრიტანული ბარალი დაეშვა და მის ნაცვლად, ქართული ეროვნული დროში აღიმართა. გადაწყვდა მდგომარეობაში საკადის დასურველით და შეიკარგულებაში. აჭარისაკენ დაბრუნდა აჭარის მიმართულებით განკარგულებაში. მაგრამ იყვნენ ქარების ბათუმი უნდა დაეკავებინა.

«ოქროს ბურთის» პირველი მფლობელი

ლაშა გოდეაძე

ის პირველი იყო ფეხბურთელთაგან, ვისაც ინგლისის სამფლონო კარმა „სერის“ წოდება უბოძა. მსაჯებიც განსაკუთრებით აფასებდნენ.

ინგლისური და საერთოდ, მსოფლიო ფეხბურთის ისტორიას სტენლი მეტიუზი „ფანტების მეფის“ სახელით შემორჩა.

ვინც კი იცნობს ამ მართლაც ბრწყინვალე მოთამაშის მიერ განვლილ გზას, კარიერასა და ცხოვრებას, ვისაც კი ერთხელ მაინც წაუკითხავს მეტიუზის მოგონებათა წიგნი – „35 წელი მარჯვენა ფრთაზე“, ღაგვეთანხმება, რომ მისი ყაიდის ფეხბურთელებმა თავიანთი არსებობით, ბრწყინვალე თამაში კიდევ უფრო გაალამაზეს და წარუშლელი კვალი დაამჩნიეს ფეხბურთის ისტორიას.

„პიპულარულმა ფრანგულმა საფეხბურთო ჟურნალმა „ფრანს ფუტბოლმა“ 1956 წელს დააწესა ევროპის საუკეთესო ფეხბურთელის წოდება. „ბებერი“ კონტინენტის სხვადასხვა ქვეყნის ჟურნალისტები ფრანგული გამოცემის ყვითელ ქვითრებს პირველად აუსებდნენ, თუმცა წინასწარვე ნათე-

ლი იყო, ვინ გახდებოდა საუკეთესო – 41 წლის სტენლი მეტიუზი რჩეულთა შორის პირველი გახლდათ და აღიარეს კიდეც.

იმ წლებში ფეხბურთის არსი დიდად განსხვავდებოდა დღევანდელისგან: უპირველესად სილამაზე და ლირსეული გამარჯვება ფასობდა. იმ დროს ხალხი, მათ შორის სტენლი მეტიუზიც, შორს

იდგა იმ აზრისგან, რომ მთავარი, გამარჯვება იყო და წარმატების მისამარტევად ყველაფერი იყო დასაშვები.

... ჩვეულებრივ ინგლისურ ოჯახში გაზრდილ ბიჭს, რომლისთვისაც ბავშვობაშივე ნაცნობი იყო შრომის ფასი და ადამიანური ურთიერთობები, უბრალოდ ვერც წარმოედგინა უზომო პოპულარობის გამო ცხვირის აწევა და ქედმაღლობა.

„ადამიანი ყოველთვის ადამიანად უნდა დარჩეო. მუდამ გახსოვდეს, რომ დრონი მეფობენ და არა შენ – დღეს შეიძლება პირველი იყო, მაგრამ ხალშენს ადგილზე სხვა მოვა – მთავარია, პირველობისას ადამიანად დარჩეო, რომ მერე, შენს შედგევ მოსულებმა, სანაცვლებზე არ მოგისროლონ“ – მამის ამგვარ დარიგებას სტენლი ყოველთვის ყურადღებით ისმენდა.

ცოტა უცნაურია, მაგრამ პირველ წლებში, როცა ფეხბურთზე ოცნებამ ბიჭი თხემით ტერვამდე მოიცავა, ამის წინააღმდეგი დედა კი არა, მამა აღმოჩნდა.

„სტენლის სულითა და გულით უნდა, ფეხბურთელი განდეგს. დღეიდან არაფერს დავზოგავ, რომ ბიჭმა საწადელი აისრულოს. იმედია, შენც მხარში ამოგვიდგები“, – ერთ მშვენიერ დღეს

შშობლების საუბარს მოვკარი ყური — დედაჩემი მამას ეკამათებოდა. მამაჩემი, ჯეკ მეტიუზი ყოველთვის წინააღმდეგი იყო ჩემი ფეხბურთელობისა — სურდა მოკრივე გავმხდარიყავი, მაგრამ კრივი სულაც არ მიზიდავდა. საბოლოოდ, დედამ მამა გატეხა — „თუ სტენლი ინგლისის სასკოლო ნაკრებში თამაშის უფლებას მოიპოვებს და სკოლასაც წარმატებით დამატავრებს, მაშინ მეც მოგეხმარებით. ისე კი, არაფრის დიდებით“, — თქვა მამაჩემმა. ეს სიტყვები ჩემთვის, ფეხბურთზე უზომოდ შეფარებული ბიჭისთვის, დამატებითი სტიმული გახდა“.

მალე ბიჭის შშობლები დარწმუნდნენ, რომ მართებული არჩევანი გააკეთებს, თავად სტენლი კი მისგადა, რომ ფეხბურთი მისი ცხოვრება გახდა და სპორტის ამ სახეობას სიცოცხლის ბოლომდე უერთვეულებდა.

საინტერესოა, როგორ გახდა მეტიუზი მარჯვენაფლანგელი. თავისისავე წიგნში — „35 წელი მარჯვენა ფრთაზე“ მეტიუზი ამ ამბავს ასე იხსენებს:

„... ერთ დღეს ჩემს კლასში მითხრებს, დირექტორი რაღაც მნიშვნელოვანი საქმისთვის გიბარებსო. ნეტავი, რა დავაშავე-მეტე, ვფიქრობდი და დირექტორის ოთხში, კართან ატუზულს, შიშისგან გული მიტანცქალებდა, როცა მისი ნათქვამი მოწესდა — „როგორ ხარ, სტენლი, მოსალოცად გაქვს საქმე! დღეს მაცნობეს, რომ ინგლისის მოსწავლეთა ნაკრებში ხარ მიწვეული, ბორნმუთში, უელსელებთან სათამაშოდ. პო, კიდევ —

გადაწყვეტილია, მარჯვენა ფრთაზე გათა-მაშონ“. არ დავიჯერე, სახე ამელეწა, გაოგნებული ვიდექი... მაშინ ხომ ვერც წარმოვიდგენდი, რომ მარჯვენა ფრთას მთელი 35 წელიწადი შემოვრჩებოდი.“

ძალიან დიდი დროა 35 წელიწადი — ბარე ხუთი ფეხბურთელის კარიერას დაიტევს, არადა, მთელი ამ ხნის განმავლობაში სტენლი მეტიუზი დაქროდა ინგლისის საფეხბურთო მოედნებზე და გულშემატკიცვებს ლამაზი თამაშით და, რაც მთავარია, მახვილგონივრული ფინტებით ჩიბლავდა...

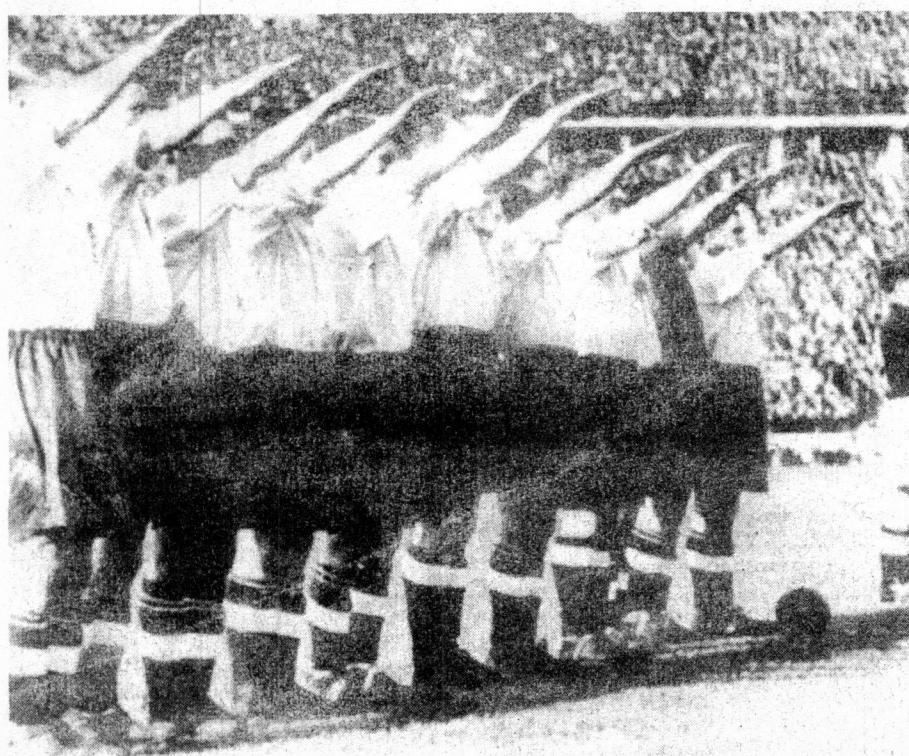
მეტიუზმა ფინტებით გაჯერებული იერიში სრულყოფილებამდე აიყვანა — იგი იყო პირველი, ინგლისელ ფეხბურთელთაგან, რომელმაც უარი თქვა სწორხაზოვან შეტევაზე და მეტოქის კარის დალაშქვრისას უამრავ ფინტს იგონებდა.

სტენლის სახელი — „ფინტების მეფე“ — სრულად გამოხატავდა იმას, რასაც ეს კაცი აკეთებდა მინდორზე. ბურთს ფეხში მოიგდებდა თუ არა, პირდაპირ მოწინააღმდეგი მცველისკენ მიეშურებოდა, მსუბუქი, მოხდენილი მოძრაობით ჩამოიტოვებდა, თავად კი წინ გაიჭრებოდა.

ხანგრძლივი კარიერის მანძილზე ორად ორ კლუბში ითამაშა — ფეხბურთელად დაიბადა და აღესრულა „სტოკ სიტიში“. რამდენიმე წელიწადი კი „ბლეკპულის“ მაისურით გამოდიოდა. ამ ორ გუნდში თამაშისას შვიდასზე მეტი სალიგო მატჩი ჩაატარა.

თუმცა გოლები მრავლად არ გაპქონდა — სტენლი უფრო „თამაშის შექმნელი“ ფეხბურთელი იყო — მოთამაშე, რომელიც იღვწოდა გუნდისთვის და არა საკუთარი თავის წარმოსაჩენად. არადა, მას ხშირად საყვედურობდნენ ინგლისელი უურნალისტები, — ინდივიდუალისტია და ჩვენეული თამაშის პრიციპებს ეწინააღმდეგებაო...

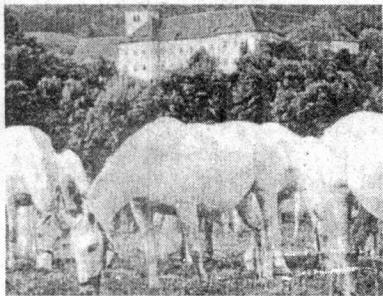
მეტიუზის საფეხბურთო ცხოვრება უცნაური და თითქოს პარადოქსულიც არის. და თუ იმასაც გავითვალისწინებთ, რომ ამ ლეგენდარულ ფეხბურთელს ერთადერთი საკლუბო ჯილდო მიუდია, მის კარიერას უდავოდ საოცარი შეიძლება ვუწოდოთ. ეს ერთადერთი გამარჯვება კი ინგლისის ფეხბურთის ასო-

ერთგული მკონებადი

თქურ, ერთგულ მკონებადის, უთურდ გვა-
მახსოვრებათ ჩვენი უკრნალის სხვადასხვა
ნომერში დაბეჭდილი წერილების შინაარსი
და არც ამ ტესტის კონტენტზე გაფიქტირ-
ებათ პასუხის გაუემა...

1. ლიკიციანური ცხენები
რომელი ძალის სიამარხე
ნარჩოადგენ?

- ა) ავსტრიის;
- ბ) ლუქსემბურგის;
- გ) არაბეთის.

2. რას მარტინ ლინკილს გეპიამისი?

- ა) „უდღეურ უინსტონს“;
- ბ) „ბუნჩულა უინსტონს“;
- გ) „ეუნდერკინდ უინსტონს“.

3. სად უკავდა ხოლე
რამაზ ჩხილვაძე პავლორეაზი
ზრდას?

- ა) სალხური საკრავების ანსამბლში;
- ბ) ქორწილებში;
- გ) პიონერთა სასახლის წრეში.

ვახუშტი იხილეთ 61-ე გვერდზე

სპორტის ლეგენდები

ციციის თასის გათამაშებაში, 1953 წელს შედგა.

„უკრ მიგდე, შვილო, — მითხა
ერთხელ მამამ, — მგონი, ისე მოვკვდები,
ვერ მოვესწრები იმ დღეს, როცა შენ
„უებლიზზ“ თასის ფინალში გამოხვალ
და გამარჯვებულის მედალს ხელთ იგ-
დებ. იქამდე, ვიცი, შენს ჭირს წავიდებ,
მაგრამ დამპირდი მაინც, რომ ფეხბურთს
თავს არ დაანებებ, სანამ „უებლიზზ“
თასის არ მოიპოვებ“ — ასე იწყება მეტი-
უზის წიგნი. მაშინ სტენლი მამას თა-
სის მოპოვებას დაპირდა, რამდენიმე წლის
შემდეგ კი, მიუხედავად იმისა, რომ ორ-
ჯერ დამარცხდა ფინალში, თასი მესამე
ცდაზე მაინც მოიგო.

... 1953 წლის 2 მაისს ინგლისელ-
თა უპირველესი სარბიელი „უებლი“
გადაიჭედა. თასის ფინალში 38 წლის
სტენლი მეტიუზის „ბლეკპული“ იმ
ხანებში საკმაოდ ძლიერ „ბოლტონ
უონდერერსის“ ხვდებოდა, დაძაბულობა
ძალიან დღიდი იყო — ასოციაციის თა-
სის გათამაშება ხომ უძველესი საკლუ-
ბო შეჯიბრია დედამიწის ზურგზე!

პირველი გოლი ბოლტონელებმა გაი-
ტანეს, მალე „ბლეკპულმა“ გაქვითა. მა-
გრამ უპირატესობა მაინც მეტოქის მხა-
რესაა და მატჩის დამთავრებამდე ნახე-
ვარი საათთ ადრე, „ბოლტონ უონდერ-
ერსი“ 3:1-ს იგებს...

სასწაული მოხდა — დარჩენილ დრო-
ში „ბლეკპულმა“ სამი გოლი გაიტანა:
ჯერ მეტიუზის დროული პასებით ორი
გოლი გაქვითა, მერე კი, როცა ფინალის
დამთავრებამდე წამები რჩებოდა, ისევ
სტენლის ბრწყინვალე პასის შემდეგ,
მეოთხე ბურთიც შეაგდო!

სტენლიმ ახალგაზრდა დედოფალი
ელისაბედისგან სანუკვარი ჯილდო
ჩიბარა, მამისთვის მიცემული პირობაც
აასრულა.

იმ ფინალს დღემდე „მეტიუზის ფი-
ნალად“ მოხსენიების. „ბლეკპულის“
38 წლის მარჯვენაფლანგელის გმირუ-
ლი თამაში ასეთ აღიარებას ნამდვილად
იმსახურებდა.

... სამი წლის შემდეგ კი სტენლი
მეტიუზი „ოქროს ბურთის“ პირველი
მფლობელი გახდა.

ნებისმიერი დიდი სპორტსმენის
კარიერას, ბრწყინვალე წარმატებების
გარდა, უსიამოვნო მომენტებიც ახლავს.
მეტიუზის მთელი ცხოვრების მანძილზე
არ ასევებდა თავისი ბიოგრაფიის ორი
მოვლენა:

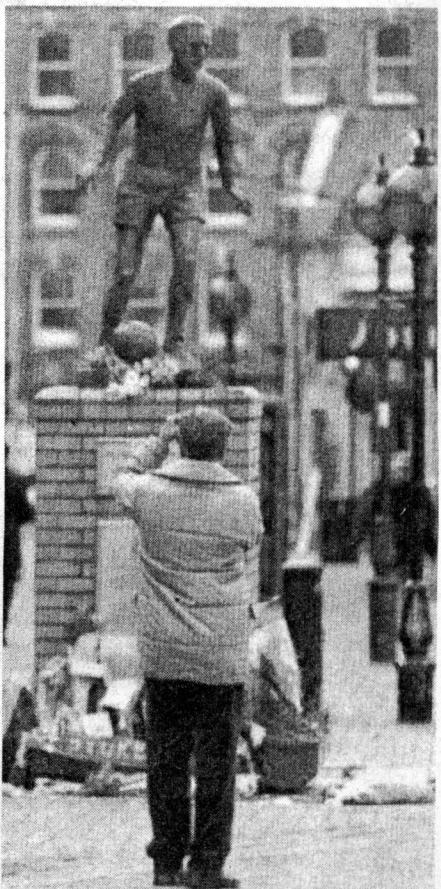
მღიქენელ ინგლისელ პოლიტიკოს-
თა დაუინგბული მოთხოვნით, 1938 წელს
ბერლინის „ოლმპიაშტადიონზე“ იგი
და ინგლისის ნაკრების სხვა ფეხ-
ბურთელები აიძულებს, ჰიტლერსა და
მის ამაღას ნაციისტური წესით — მარ-
ჯვენა ხელის აწევით მისამებორდენ.
ინგლისმა გერმანიას ის თამაში 6:3
მოუკო...

მეორე კი 1950 წლის მსოფლიო
ჩემპიონატზე, ბრაზილიაში მოხდა, სა-
დაც სტენლი ერთადერთ შეხვედრაში
ათამაშეს (ამერიკელების წინააღმდეგ).
გუნდი დამარცხდა და წამხდარი საქმე
მას დაბრალეს.

ყველაფრის მიუხედავად, სტენლი მე-
ტიუზი ჯენტლმენი იყო და ასეთად
დარჩა სიცოცხლის ბოლომდე.

მერე, როცა ფეხბურთს თავი დაანება,
დედოფალია ელისაბედმა რაინდის წოდე-
ბა უბოძა.

ლეგენდა ერთი წლის წინ გარდა-
იცვალა — ინგლისის პატარა ქალაქ
სტაფორდშირის კერძო კლინიკაში. სი-
ცოცხლის უკანასკნელ დღეებში სერ
სტენლი ავადმყოფობდა. მისი წასვლით
ინგლისური და მთელი მსოფლიო ფეხ-
ბურთის კიდევ ერთი ლეგენდა გამოე-
ხვავა წუთისოფელს.

1,5 მილიონად იირემული საათი

სკონდალურად ცნობილი რეპერი პავ დედ არა და არ ცხრება — მას ცხოვრების წესად ექცა საზოგადოების გაოგნება. ახლა, როცა ჯერ კიდევ არ დატბრალა ვებათაღველვა მისი სასამართლო პროცესის გამო, რომელზეც მომდევრალს იარაღის

უკანონო ტარებასა და მექრითამებიაში სდექნ ბრალს,

ამასთანავე ხალხში უძრავი ჭორი დაღის ჯენი-
ურ ლოპესთან მისი ურთიერთობის გაწყვეტის

გამო, დედობ თავისი თაფან-
ისმცემლებიც გააოცა

ახლი შენაძეოთ — 1,5

მლნ დოლარად დარე-
ბული PIAGET-ის

ფირმის საათით. ამ

„აგრეგატს“ ზე-

გრის ფორმა აქვს

და 129 ბრილ-
ანტიტა და 142

ზურმუხტით

არის დამზევებ-

ული. ფორმა წე-

ლიწადში სულ 10

ასეთ საათს აწარმოებს.

მოუბიზნესის „ვარსკვ-

ლავთაგან ესოდებ ჭი-

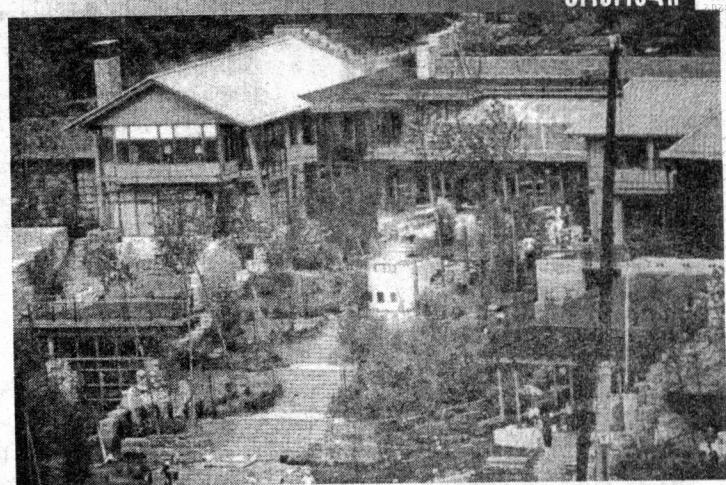
რად დირექტულ „სა-

თამაშოებს“ მერაა

ქერი და რობი

უილიამსა ფლო-

ბებ.

მილ გრიფსი ვიწროდ ცხოვრობს

პლანეტის უმდიდრესი აღამიანი ცდილობს, ამერიკას ზე-
ლისუფლებისაგან თავისი სამფლობელოს გაზრდის უფლება
მიღილოს. ვაშინგტონის ტბის პირას მდებარე მისი სახლის ამჟა-
მინდელი ფართობი 3400 კვ.მ.-ს უდირის და 110 მლნ დოლარად
არის მეფესტებული. ამ სახლს 24 სააბაზანო, აუზი, 120 კაცზე
გათვალისწინებული დარბაზი, 28 მანქანის სამყოფი ავტოფარეხი
და 4 საბინბელი აქვს. სწორედ საბინბელი ოთახების სიმცირ-
ეს გაუჩნაა პრიბლება „მაიკროსიფტის“ მეცნიერებისთვის. საქე

ის გახლავთ, რომ ოჯახი მატებას — მესამე შვილს ელოდება, ეს სახლი კი, თავის დროზე, უცოლო კაცისთვის კოფილა დაგეგ-
მარებული და ესოდებ დიდი ოჯახისთვის, გვიტის თქმით, მოლად
მოსახერხებული არ აღმოჩნდა(!).

მილიარდერი რამდენიმე ახალი ოთახის მიშენებას აპირებს
— გეიტსებს თურმე კიდევ ერთი საბინბელი, ბავშვებისთვის
სამეცადონ და მოსასვენებული ოთახი სჭირდებათ.

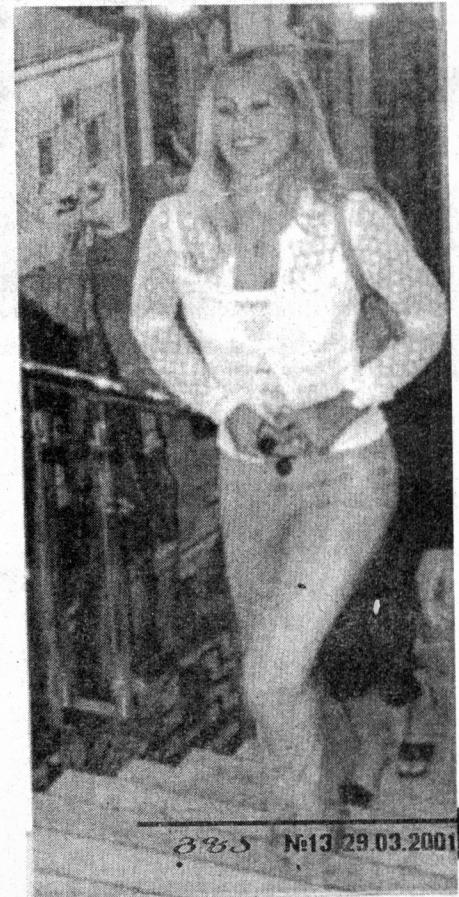
კურნიკოვა მერის გაურმას

ჩოგბურთის ვარსკვლავმა ან კურნიკო-
ვმ მასმიში მდებარე თავისი აპარტამენტე-
ბის გაყიდვა გადაწყვეტა. „მსოფლიოს პირვე-
ლი სექს-ჩორგის“ ბინა ქალაქის ყველაზე
უფრო განვითარებული სახლის ბოლო სართულზე,
რამდენიმე სართულით დაბლა NHL-ის
ჰოკის ვარსკვლავის პაველ ბურეს „საუ-
ფლო“ და სწორედ ამთ სსინან კურნიკ-
ოვას განზრახვას, დაუმშვიდობოს თავის
საკუთრებას: როგორც ამობენ, ყოფილ ბი-
ურენობით შემთხვევით შეხვედრები მის
ახალ მეობარის — ასევე პოვისტ სერგე-
ფიოდოროვს ან ეჭაშვილება.

ამის შესახებ აქტიურად წერს ამერიკუ-
ლი პრესა, რეჟისორი ჩივერტონის ფედერაციის
პრეზიდენტი შამილ ტარიპაშევი კი ამტკი-
ცებს, რომ არც ფილმოროვსა და არც ბუ-
რესთან, ანს, ჩვეულებრივ მეობრობის გარდა,
არასდროს არაფერი აკავშირებდა. „ეს ყოვე-
ლივე ჩვეულებრივი სარეკლამო ტრიუქია
და მეტი არაუგრი. ცოტა ხანს დაცადეთ
და მარატ საფონთან დაკავშირებითაც მოუ-
იღონებთ რამეს“, — ირნიულად დასკვნა
ტარიპიშვილმა.

და მანც, სპორტის სამყროს სხვა პრი-
სონებიც, რომელთაც მჭიდრო ურთიერთობა
ჰქონიათ კურნიკოვასთან ან ბურესთან,
კონფრენციულ ფაქტებსაც ასახულებნ, ტარპ-
იშვილის გრისის საწინაღმდევოდ. ამრიგულ
მასმედიამი მოყვანილია იმ აღმიანთა სი-
ტყვები, რომლებსაც კურნიკოვს აპარტამენ-
ტები დაუფალიერებათ, როგორც პოტენ-
ციურ მყიდველებს. მათი შეფასებით, ვოგო-
ნას საცხოვრებლის ე.წ. „ახალრესული
სტილი“ — წითელი ზისგან დამზადებუ-
ლი მასიური ბარით, ვერსაჩეს კარითა და
სახურავზე გაშენებული აუზით ულ-
სტრიტები ბიზნესმენებისთვის არ იქნება
მიზნიდებელი, ამიტომ ბინის გაყიდვა დიდად
გამოვლება, მთი უფრო, რომ ის საქართვე-
ლო დეილარად ფასობს.

როგორც ბოლო პუბლიკაციები ცხადყ-
ოფს, ამჟამად კურნიკოვას ფილმოროვთან
ერთად აქვს დაკრისავებული 6 მლნ დოლა-
რად დირექტული ამარტამენტები. ზოგიერთი
ცინის თანხმდა, წევრის კოოპლივი უძავი
ქინებაც აქვს, რომელსაც 8 მლნ დოლარად
აფისებული.

ლეიტურის

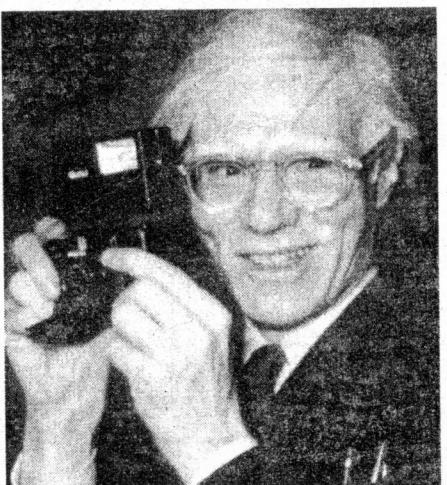
ვაჭრობა

ლიტერატურის

ვაჭრობას პიავს

ფილმში — „თომას კრაუზის თაღლითობა“, მოს ბროსნანის გმირი — იდებლიანი ბიზნესმენი, თაგს იმით იქცეს, რომ მხატვრობის ნიმუშებს იპარავს. რახაც კრებულია, მისი ქურადღის საგანი ტილო და საღებავები არ გახლავთ — ის პრენდებს იპარავს. სწორედ ბრენდები, მხატვრების სახელები ნარმობად ფასეულობას ანტიკვარიატის ბაზარზე.

რომ დავუფიქრდეთ იმას, რატომ არის, რომ სალვარორ დაღის სულ მცირე ზომის ტილოში მილიონებს იხდიან, ხოლო რომელიმე მხატვრის ერთმეტრიან ნაწარმოები სულ რაღაც ასიოდე დოლარს, ძალიან მარტივი და საინტერესო რამ ირკვევა: ფულს იხდიან არა ტილოში, არამედ სავაჭრო ნიშანში. თვით სურათი ღირს ზუსტად იმდენი, რამდენიც საღებავი, ტილო და მხატვრის შენახვის ნარჯი ნაწარმოების შექმნის. პერიოდში: ვთქვათ, 60 საუზმე, საღილი

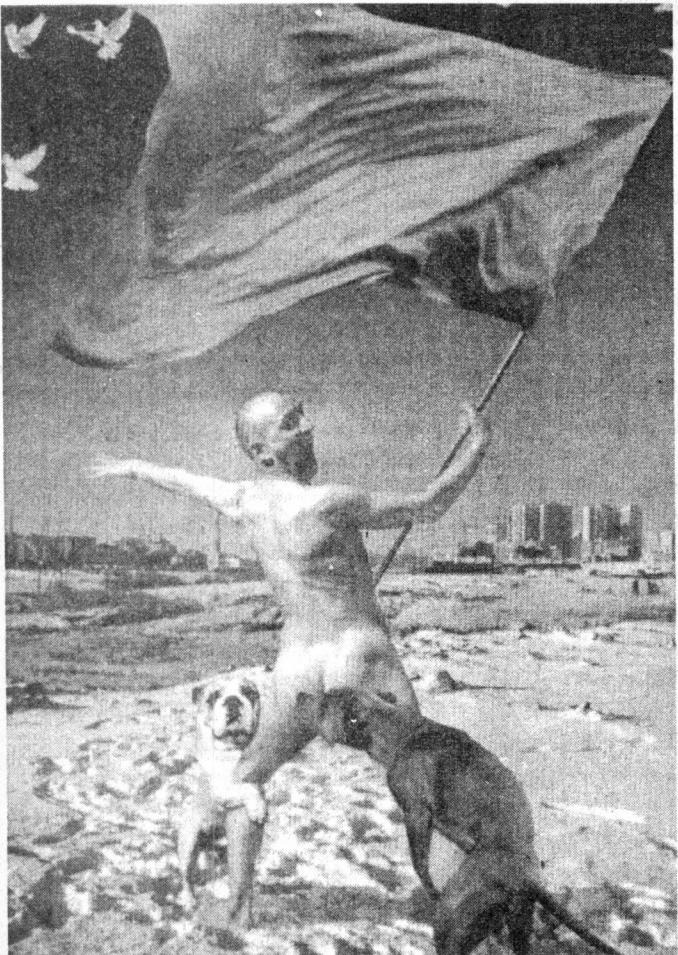
და ვახშამი და საცხოვრებლის ღირებულება. იმ თანხებს კი, რომელიც აღემატება ჩამოთვლილ ზარჯებს, ადამიანები მითებში იხდიან.

სწორედ ამ ამბავს ეყრდნობოდა ბროსნანის დასახულებული პერსონაჟი. ის სურათებს თავისი სიამოქნებისთვის იპარავდა და არც უფიქრია იმაზე, რომ შემდგომ გაეყიდა. რასაკვირველია, მას ესმოდა, რომ მოპარული მატისის ფასები მილიონობით დოლარს „აარტყამდა“, მაგრამ ასთოდე წლით ადრე რომ ეცოცხლა, იმავე ნაწარმოებში ას ფრანკსაც ვერ მიიღებდა.

„მატისებს“ ბაზარზე არავინ გამოყრის. რაც შეეხება ჩვეულებრივ სურათებს, რომელიც უშეტესობას წარმოადგენს, მათზე, უკვე ნახსენები კანონზომიერება მოქმედებს. პირველად ტილოს ფასი მისი შემქმნელის სიკვდილის შემდეგ იზრდება. (ცხადია, ლაპარაკია შემოქმედზე, რომელიც სიცოცხლეშივე იყო მეტ-ნაკლებად ცნობილი). ამასთან, ძალადობის, თვითმკვლელობისა თუ რადაც მძიმე დაავადების შედეგად დაღუპვის შემთხვევა, ხელოვანისადმი ინტერესის აფეთქებას იწვევს ხოლმე. თუ ეს მოხდა, შეძვომ საკმარისია, შეინარჩუნონ ეს ინტერესი მანამდე, სანამ გაივლის გარკვეული ღრო, რომელიც საქმარისია იმისათვის, რომ მისი ტილოები ანტიკვარიატის კატეგორიას მიეკუთვნოს: ამიერიდან მათ ღირსება-ნაკლოვანებებზე საუბარი წარსულს ბარდება და ფასები სარეკლამო კამპანიაში ჩადებული თანხების შესაბამისად იზრდება.

თუმცა, ეს ყველაფერი რომ მოხდეს, დიდი დრო არის საჭირო, იმდენად დიდი, რომ შეიძლება ერთი ცხოვრებაც არ აღმოჩნდეს საქმარისი. სწორედ ამიტომ, ახლა ყველანაირად ცდილობენ, შეამცირონ პროცესი. ამ მიმართულებით გაღერებების მფლობელებიც მუშაობენ და თავად მხატვრებიც. ქრესტიონმათიული მაგალითია სალვარორ დაღი. ეშმაქა ეს-პანელმა, რომელსაც რუსი ცოლის სახით კარგი მრჩეველი ჰყავდა, გადა-

პოპ-არტის „მამამ“ ენდი უორქოლმა (წარმოშობით სლოვაკია თბილისი ვარპილა) კარგად იცოდა, როგორც კი სკანდალურ ქრონიკაში მოხვდებოდა, მისი ნამუშევრების ფასი გემოთ ავარდებოდა

ოლეგ კულიკის „ძაღლური“ პერიოდის ფოტოსერიათვის
ფრიად პრემიულია არტ-ბაზარზე

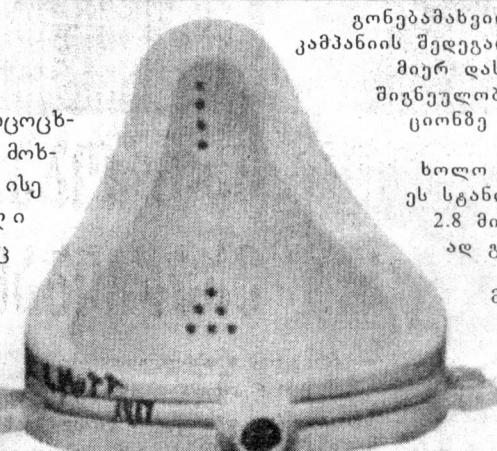

გონიერამახვილური სარეკლამო
კამპანიის შედეგად დემიან პირსტის
მიერ დასპირობული ძროხის
შიგნიულობა „კრისტის“ აუქ-
ციონზე 170.000 დოლარად

გაიყიდა,
ხოლო მარსელ დიუშანმა
ეს სტანდარტული პიუარი
2.8 მილიონ (!) ლილარ-
ად გაასაღა. გამყიდვე-
ლი გენიოსად. ეს
მყიდველია ბრიუჯი

დიდრებისა და სიცოცხ-
ლეშვე სახელის მოხ-
ვეჭის იდეა არც ისე
ქარაფშე უტული
ყოფილა, როგორც
ეს ერთი შეხედ-
ვით ჩანს. მა-
გრამ მისი მა-
გალითი გადა-
მდები აღმოჩნ-
და. მხატვრებს
დიდობით მოცული ცხოვრება მისი
გრანიტოზული პრომოუშებ-პროექტის
ნაწილი გახდა. თავისი სახელის ირ-
გვლივ მან მთელი ინდუსტრია შექმ-
ნა, რომელიც ხელსახოცების,
პლაკატების, ხელჩანთებისა და უამ-
რავი სხვა ნივთის წარმოებას მოიცავ-
და. ყველივე ამან შედეგად ის
მოიტანა, რომ ჯერ კიდევ შემოქმე-
დის სიცოცხლეში (რასაც ადრე პრეცედენტი არ ჰქონია) ნებისმიერი
ტილო, არაფრით გამორჩეული ხელ-
რთვით – „დალი“, ზღაპრული თანხ-
ები ღირდა. თავად ესპანელი ბრედად,
ხოლო მისი სახელი – სიურრეალ-
იზმის სავაჭრო ნიშნად იქცა.

დალიმ ყველას უჩენა, რომ გამ-

მხატვრული
პრომოუშენის ერთ-ერთ გენიოსს ენდი
უორკოლს ასეთი ფრაზა ეკუთვნის:
„თითოეულ ადამიანს შეუძლია,
ათიოდე წუთით გაითქვას სახელი“.
რასაკვირველია, მას მხედველობაში
მასმედიის ყოვლისშემძლეობა ჰქონ-
და. რა ახდენს დღეს ადამიანებზე
ყველაზე დიდ ზემოქმედებას? ტელევი-
ზია, გაზეთები, ჟურნალები. თავად ჟუ-
რალისტებს რა აინტერესებთ? სკან-
დალი და სენსაცია. სწორედ ამ ორი
რაღაცის „შექმნას“ მოპილეს ხელი
მხატვრებმა, შემდგომ კი ამ „ნაწარმ-
ით“ ვაჭრობაც დაიწყეს. სწორედ
ლეგნდები და სკანდალები წარმოად-
გენს იმ გასაღებს, რომელიც აღებს

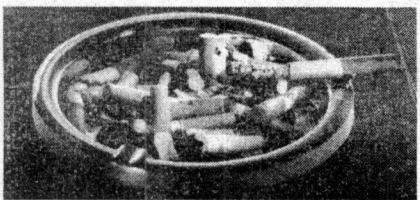
ტმსტი პრეზიდენტი

1. შპანას პრეზიდენტი სიტყვები
— „ო, ჩა მსახიობი ვიდეო-
ვი!“ — ეკუთვნის:

- ა) უილიამ შექსპირს;
- ბ) ნაპოლეონს;
- გ) ნერონს.

2. რომელი სიგარეთის
კოლოფს აგვინის იულიუს
პისიმის სიტყვები: "VENI-VIDI-
VICI" (მივიდი, მიავი, გავიმა-
რვი):

- ა) „მარლინორონს“;
- ბ) „სალექს“;
- გ) „როტმანს“.

3. როგორიან აძლევს
კრიზის:

- ა) დრამოდერი;
- ბ) ბაქტრიანი;
- გ) ქმელი.

4. ნოველის პრემია არ
ციფრათ:

- ა) ფიზიკოსებს;
- ბ) მათემატიკოსებს;
- გ) ბიოლოგებს.

კახებები იხილეთ 61-ე გვერდზე

პიზესი

სხვებისაგან დამალული სამყაროს კარს, სადაც მეირად ღირებული ღვინის ჭიქით ხელში დებენ მრავალმილიონიან კონტრაქტებს.

როგორ ხერხდება სკანდალის ფულად გადაცევა — ამის საუცხოო მაგალითს წარმოადგენს რუსი მხატვარი ოლეგ კულიკი, რომელმაც ორწლიანი მიზანმიმართული მუშაობის შედეგად მიაღწია სასურველ მიზანს: მისი ინსტალაციები ინახება მუზეუმებში და გაცილებით მეტი დირს, კიდრე მანამდე, სანამ მხატვარი თავს ადამიანი-ძალლად გამოაცხადებდა და ხალხს საკენად ეგერებოდა...

ტილოების ფასები სულ სხვა მიზეზითაც შეიძლება გაიზარდოს. ზოგჯერ ეს თავად მხატვარზეც არ არის დამკიდებული. მაგალითად, თუ ქვეყნის პრეზიდენტმა შეიძინა უცნობი ავტორის სურათი, მეორე დღეს ის სახელგანთქმულ მხატვრად გაიღვიძებს, მის კართო კი შეიძლება დილერთა რიგი დადგეს, რომლებიც ფანტასტიკურ კონტრაქტებს შესთავაზებენ. პოლიტიკურ მოღვაწეთა პორტრეტებით გაითქვეს თავისი დროზე სახელი რუსმა იღია გლაზუროვა და ალექსანდრე შილოვმა, მათ კვალს გაჰყვა მათივე თანმემამულე ნიკას საფრონოვი, რომელმაც შექმნა კლასიკური პუტინის პორტრეტი კრემლის ფონზე. და თუმცა პუტინს ტილო არ შეუძნია, მაგრამ რეპროდუქციებმა სახელი გაუთქვა ავტორს.

დიდი ხანია ცნობილია, რომ სურათი, რომელსაც სახელგანთქმული კოლექციონერი ან უბრალოდ, ცნობილი ადამიანი ფლობდა, სამუალოდ 30-40%-ით ძვირდება, ამავე მხატვრის სხვა ნაწარმოებებზე კი მოთხოვნა იზრდება. ამას „იმიჯის გადატანას“ უწოდებენ. მაგალითად, დიდად გაიზარდა ფრანსუა მიტერანის კოლექციაში დაცული ნაწარმოები, დადუცული ჯანი ვერსაჩეს მიერ ნაგროვები ნივთები. როტშილდების კოლექცია იმდენად მიმზიდველია თავისი სახელით, რამდენადაც მასში შემონახული ძვირფასეულობით.

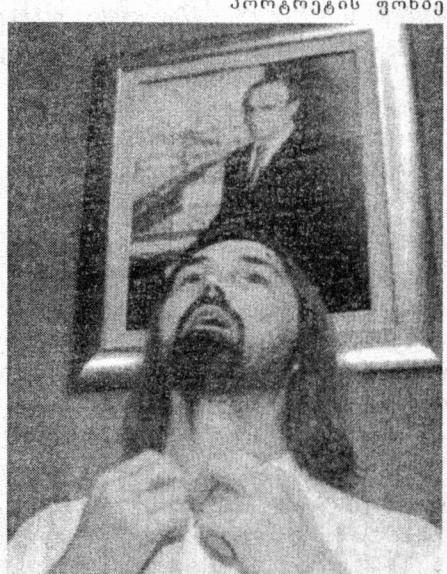
თავისი სახელისაგან ბრუნდის შექმნის შემდეგ, მხატვრებს მსხვილი კონტრაქტების დადების სრული საფუძველი აქვთ და კოდვ — კატა-

ლოგების, წიგნების, მონოგრაფიებისა და შესაძლოა, სიკედილის შემდგომი დიდებისა და შთამომავალთათვის მდიდარი მეტკილეობისა. კველაზე საინტერესო ის არის, რომ სწორი სტრატეგიის შემთხვევაში, ეს უბრალოდ გარდაუვალი ხდება. ერთი ცინიკოსი დილერის თქმისა არ იყოს: „არტბიზნესი იგივეა, რაც ლიმონათი: რაც უფრო მეტს ჩადებ, მეტ უკეგებას მიიღებ“. აქედან გამომდინარეობს საპირისპირო დამოკიდებულება: თუ მხატვარში ფული ჩაიდო, ინვესტირები ყველა დონეს იხმარებ მის ამოსაღებად.

არტ-ბიზნესში ფულის საშოგნელდე ძირითადად, ორი გზა არსებობს: ან რაღაც უნდა იღონო, ან საერთოდ არაფერი აკეთო. პირველ შემთხვევაში, ჩეველებრივ, იგულისხმება იმ მხატვრების წამოწევა, რომელთა მეშვეობით აპირებთ მოგების მიღებას: მათი ალბომების, კატალოგების, წიგნების გამოცემა, გამოფენების ორგანიზება, რეკლამის უზრუნველყოფა. იგულისხმება, რომ, თქვენი ვარაუდით, ორიოდე წელიწადში „თქვენი მხატვარი“ სახელს გაითქვავთ ან, სულ ცოტა, მისი ნაწარმოებები არ გაიფდება.

მეორე შემთხვევაში, პასიურ კოლექციონირებას გულისხმობენ, რომლის საფუძველში დევს იმედი, რომ თქვენ თუ არა, თქვენი შვილები მაიც მოახერხებენ თქვენ მიერ დაგროვილი დოვლათის სარფიანად გაყიდვას.

ნიკას საფრონოები უნდა შესრულებული აქციის პროცესის ფონზე

ებჯ, ებჯო და უთქმები

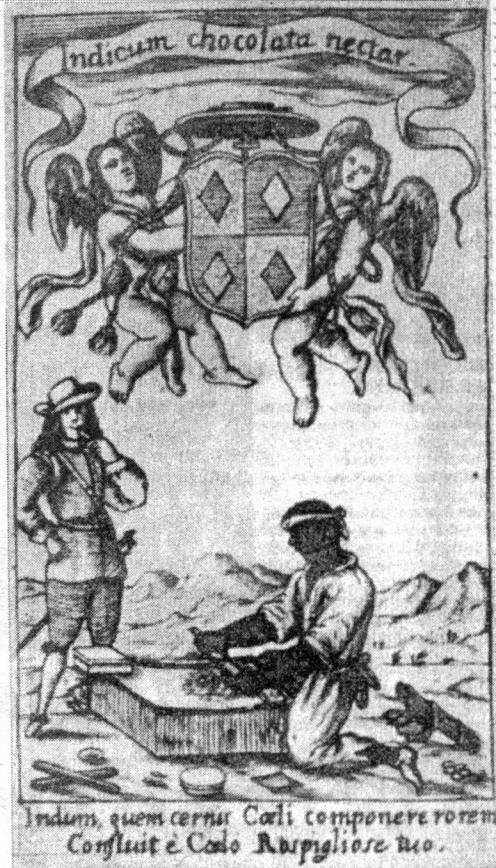
ევროპელთაგან პირველმა კაკაოს მარცვლები 1502 წელს პონდურასის უკინის სანაპიროზე ქრისტეფორე კოლუმბმა იხილა, ეს „კესტინდოეთში“ მისი მეოთხე მოგზაურობისას მოხდა. მაშინ მან არ იცოდა, რომ ამ მარცვლებისგან დამზადებული სასმელი აცტეკთა მმართველებისთვის ღმერთ კეცალკოატლის მიერ მიძღვნილი უძვირფასები საჩუქარი იყო. იმ დროს სასმელს კაკაოს მარცვლებისა და სიმინდისგან ამზადებდნენ და ნაჟაფატლის ენაზე „დაკაუატლი“ ეწოდებოდა.

1511 წელს იუკატანის მახლობლად ესპანელ ზღვაოსანს პერონიმო დე აგილარს გემი ჩაემირა და ის ინდიელი მაიას ტომის მიერ ტყვედ იქნა აყვანილი. რვა წლის შემდეგ, მოგზაური ერნან კორტესმა გამოისყიდა, რომელიც აბორიგენებმა ზალხთან დაბრუნებულ ღმერთ – კეცალკოატლად მიიღეს. აგილარმა მხსნელებს მაიას ქალაქებში ნანახი ბევრი საოცარი ამბავი მოუთხრო. მის მონათხრობში არცთუ ისე მცირე აღვილი, ევროპელებისთვის იმ უცნობ პროდუქტებს ეჭუთვნოდა, რომლითაც ტყვეობისას კვებავდნენ. ეს იყო კოკაჟატესი (არაქისი), კამოტესი (კარტოფილი), უასისი (სიმინდი) და მთავარი – ზღარული სასმელი კაკაუატლი.

1520 წელს ასეთი სასმელი, აცტეკთა ქვეყნის ბევრ სხვა საგანძურთან ერთად, კორტესმა ესპანეთის მეფეს მიართვა. კაკაოს რამდენიმე ნაყოფი მან რომის პაპს კლიმენტი მერვეს უძღვნა. ეს იმ დროს ხდება, როცა ახალი სამყაროდან უამრავი გასტრონომიული თუ სხვა სახის სიახლე შემოიჭრა; კონკისტადორები ეზიდებოდნენ პაპაის, ავოკადოს, თამბაქოს, ვანილს, ანანასს, პომიდორს, ინდაურებს და ბევრ სხვა რამეს. ყველა ამ პროდუქტს ახლახან გასული ათასწლეულის მიღწევად ვერ ჩავთვლით, რადგან ამერიკისთვის დიდი ხანია ცნობილი იყო. კაკაოსთან დაკავშირებით კი, საქმე სხვაგვა-

რადაა. ესპანელებმა აცტეკურ რეცეპტს სახე უცვალეს, ამზენად, დღეს ცნობილი სასმელი, XVI საუკუნის შუა პერიოდის მაღრიდელი კულინარების აღმოჩნდა.

სიტუაცია უფრო ჩახლართულია იმ მთავარი პროდუქტის გარშემო, რომელიც კაკაოსგან გამოჰყავთ. ეს არის შოკოლადი. თვით ეს სიტყვაც ამერიკიდან შემოვიდა. „ჩოკოლატლი“ ნაშნავს „მწარე ბალახისგან დამზადებულ სასმელს“. თუმც რა სასმელი იყო ეს – ამჟამად უცნობია, მაგრამ ევროპულ ნუგაბარს მასთან, გარდა სახელისა, საერთო არაფერი აქვს, მაღრიდი დიდხანს ინახავდა იმ შესანუშავი პროდუქტის საიდუმლოს, რომელიც მოხალული კაკაოს გამოწურვით მიღებული კაკაოს ცხიმისგან მზადდებოდა, მაგრამ საიდუმლო მაინც გამჟღავნდა. 1606 წელს იტალიელმა ფრანჩესკო კარეტიმ შოკოლადი (ჯერ კიდევ ამერიკული თუ უკეთ ესპანური – უცნობია) ფლორენციაში ჩაიტანა. 1609 წელს ესპანეთიდან ღევნილმა ებრაელებმა მისი წარმოება საფრანგეთის სამხრეთით, ქალაქ ბაიონში დაიწყეს. 1615 წელს ცნობილმა გურმანმა, საფრანგეთის ღევ-

გრავიურა შოკოლადის დამზადების
შესახებ 1671 წელს, ნეაპოლში
გამოცემული წიგნიდან

ოფალმა ანა ავსტრიელმა შოკოლადის მოდა პარიზში დაამკვიდრა. 1657 წელს მისი წარმოება ინგლიშიც დაიწყეს, თუმცა ეს პროდუქტი ძალიან მვირი იყო.

შოკოლადი მხოლოდ XIX საუკუნეში გაითვდა. ჯერ ერთი, იმიტომ, რომ პოლანდიელმა კონდიტერმა კონრად ვან პუტენბა შოკოლადის წარმოების იაფი მეთოდი დააპატენტა. ის კაკაოს ცხიმს ხდიდა, მასში კაკაოს ფხენილსა და შაქარს უმატებდა და მიღებულ სუბსტანციას გაყინვით მყარ ფრომას სძენდა. შეორეც იმიტომ, რომ ფრანგებმა დასავლეთ აფრიკაში კაკაოს ხეები დარგეს, ხეებმა იქ უკეთაც კი გაიხარა, ვიღრე თავის სამშობლოში. ახალ და ძველ სამყაროს შორის ყავისა და კაკაოს გაცვლის პროცესი კაცობრიობის ერთ-ერთი ყველაზე წარმატებული და უხილვათო ბიოლოგიური ექსპერიმენტი აღმოჩნდა.

„ჩს ჩამხერა, ჩს ყძინა რა ჩს გაშძე გამოღე...“

ლელა ხიდაშვილი

1984 წლიდან გორში აპირებდნენ გიორგი ცაბაძის დაბადებიდან 60 წლის თავის აღნიშვნას, მაგრამ რატომძაც საქმე გაჭიანურდა. ბატონ გოგის უნდოდა, ყველა მისი ახლობელი მომღერალი ერთად ჩასულიყო. ეს კი საქმაოდ როტელი იყო. ხან „ორერა“ არ აღმოჩნდა ადგილზე, ხან ნანი ბრევვაძე, ხანაც ბუბა კიკაბიძე იყო გასტროლებზე... როგორც იქნა, 1986 წლის 30 ნოემბერს ამ თარიღის აღნიშვნა მოხერხდა. ყველანი შეიკრიბნენ. უამრავი მეგობარი, ნათესავი გააჭერა გოგი ცაბაძეს ამ კონცერტზე. მისი შვილიც გოგლა (გორგი) ცაბაძე ვიდეოკამერით იღებდა საღამოს მსვლელობას, ეს კი საქმაოდ იშვიათად ხდებოდა ხოლმე. გოგი ცაბაძის გამოსვლების ჩანაწერები სულ 2-3 თე მთავრებება დღეს... მი საბერისწერი საღამოს კი რაღაც ძალამ ყველანი გაართიანა, ვიდეოფირზე აღბეჭდვაც კი ჩაგონა აღბათ ქვეცნობირად. ეს იყო გოგი ცაბაძის უკანასკნელი დღე... კომპოზიტორი მისადმი მიძღვნილ საღამოზე გარდაიცვალა გულის შეტევით. არადა, საქმაოდ ახალგაზრდა იყო სიკვდილისათვის...

1924 წლის 24 აგვისტოს დაიბადა თბილისში. მამამისი — გაბრიელ ცაბაძე შეძლებული რჯახის პატრიონი იყო. მაშინდელი ერთ-ერთი წარმატებული „ბიზნესმენი“ განდღაუათ. წერდა ლექსებს და

ძალიან კარგად მღეროდა თურმე. გოგოლის ქუჩაზე ცხოვრობდნენ. წლების მერე, როცა მისი გოგი ცნობილი პიროვნება გახდა, მამამისის თანატოლ გოგოლის ქუჩელ მეზობელს უთქამს — გოგი რა არის? აა, გაბო რომ აიღებდა საკრავს და მღეროდა, ის იყო სიმღერაო! გაბრიელ ცაბაძე 1937 წელს გადაასხლეს, აღარ დაბრუნებული ცოცხალი.

გოგი ცაბაძის დედა — ოლღა ნაცვალია მარტო დარჩა თოხ შვილთან ერთად. საკმაოდ გაჭირვებულად ცხოვრიდნენ. არაკეთილსამედო, „ხალხის მტრის“ რჯახის წევრებისათვის ყველა კარი დახურული იყო...

გოგი ცაბაძე რუსულ სკოლაში სწავლობდა. მოძრავი და ცელქა ბავშვი იყო. სიგიჟემდე უყვარდა ფეხბურთი. მაშინდელი თბილისელი ბიჭების ერთ-ერთი

გასართობი ტრამვაიც იყო. აღბათ უფროს თაობას კარგად ახსოვს ტრამვას უკანა კართან შეზუნდული ბიჭები... პოდა, ერთი ასეთი ცელქობა ტრაგიულად დასრულდა 12 წლის ბიჭისთვის — ფეხის მიმე ტრამვა მიღიო, რამც მისი მოელი მო-

მავალი შეცვალა. გოგი ცაბაძე ამბობდა — ეს რომ არა, აღბათ ფეხბურთი გაუხდებოდიო...

14-15 წლის იქნებოდა, პანინო რომ უყიდეს და მუსიკალურ სკოლაში დააწყიბინეს სწავლა. დედას ხშირად ესმოდა, როგორ უსტკნდა მისი უმცროსი ვაჟი უცხო მელოდიებს, ან როგორ მღეროდა სულ ახალ სიმღერას... გოგი ცაბაძემ სულ 3-4 წელიწადში დამთავრა მუსიკალური სასწავლებელი... დედას მაინც ნიღობდა, რომ გოგი ექიმი გამხდარიყო. როცა ნითქმა თავისი გაიტანა, სახელმოხვეულო, ხალხისთვის უსაყვარლესი კომპოზიტორის მოხუცი დედა იმავეს იმეორებდა თურმე; ეკ, ჩემთვის რომ დაეცემობინა, ექიმი გამხდარიყო, ახლა დიდი კაცი იქნებოდაო...

გოგი ცაბაძეს ძალიან მძმე სიყრე ჰქონდა. მისი და 24 წლის ასაკში გარდაცვალა ავადმყოფიბით. ორივე ძმა კი, ომბა შეიწირა. როცა მეორე ძმის გარდაცვალების ცნობა მოვიდა, გოგი დედას დაუმალა ეს ამბავი და ქალბატონ ოლღას სიცოცხლის ბოლომდე სჯეროდა, რომ მისა დაკარგული შვილი ცოცხალი იყო და გამოჩნდებოდა...

კონსერვატორიაში სწავლისას, საქართველოს სხვადასხვა რაიონში დადიოდნენ გასტროლებზე გ. ცაბაძე, ბ. შილული, ბ. კვანტალიანი... ამას დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა კომპოზიტორის მატერიალური მდგრამორებილისათვის. კონსერვატორიაში მცეცადინებები უცდებოდა და ადმინისტრაციამ კატეგორიული მოხერხა წაუკისა: ან სწავლა, ან გასტროლებზე სიარულით... ისეთი მძმე ღრო იყო გოგი ცაბაძისათვის, იძულებული გახდა, დროიბით კონსერვატორის შელერდა. შელერდ წლების შემდეგ დაუმრუნდა სწავლას... 1957 წელს დაამთავრა კონსერვატორია. ამ დროს პოპულარული სიმღერებისა და რამდენიმე ოპერეტის ავტორი გახლდათ, მალე კი კომპოზიტორთა კავშირშიც მიიღეს...

ანსამბლ „ორერასთან“ ერთად

ყოველ დილით პიანინოსთან მუშაობდა, უკრავდა და მისი მელოდიის „ფონზე“ კლასიკურით იჯახის წევრებს. შემდეგ იწყებოდა ჩვეულებრივი ცხოვრება: ბოჭე-მური, სისხლსასქე, მეგობრების სიყვარულით გამთბარი.

როცა ინფარქტი გადაიტანა და საა-კადმურთოდან გაწერეს, მისმა მეგობარმა, კარდიოლოგმა გივი კალანდარიშვილმა სკონი ექსპერიმენტი ჩატარა: ერთ დღეს ცოტა ღვინო დალევინა და კარდიო-გრამა გადაუდო, მეორე დღეს სიგარეტი მოაწვინა და ისევ დააკირდა. ბოლოს კლავიატურასთან მიუშვა სამუშაოდ... ფელაზე „საშიში“ გოგი ცაბაძის ჯანმრთელობისათვის დაკრა აღმოჩნდა: ამ დროს მისი ორგანიზმი არნახულ დატვირთვას დებულობდა...

ძალიან თბილი, შევიდობის სიკუვარე იყო ფაქტი. მხოლოდ ფეხბურთის კურებისას ღველავდა. ცრურწმუნაც ჰქონდა: ვისთან ერთად უნდა ცურებინა მატჩისთვის, რომ ჩვენებს მოეგოთ...

ერთხელ გოგლა ცუდად მოიქცა სკოლაში, გაკეთოლები გააცინა და ფეხბურთი ითამაშა. აღლევებული დღა დაბრუნდა სკოლიდან და მეუღლე დაარიგა: მოვა თუ არა, ასე და ასე უთხარი, ასე და ასე დატუშესე ბაშვი... მოვიდა გოგლაც. „გოგლი!“ — დაუძახა თურმე ბატონმა გოგიმ. მხრებში აწურული დამნაშავე ითახში შემოვდა: — „ეს არი, ბაჭო, შენი ხურცილავა?“ — უკითხავს მაბას მგზნებარედ და დაწყებულა წინა დღის საფეხბურთო მატჩის განხილვა. საქმე იმაში იყო, რომ შვილი ხურცილავას გულშემატევრობდა, მამა — ჩიხელს... ამის შემხედვარე დღას უმდედო ჩაუქნება ხელი...

გოგი ცაბაძეს თავის მაგიდაზე აკვარიუმი ედგა. წმინდა უყურებდა, თურმე სუფრიდებული და გარინდებული თევზებს...

დაკრისას „ქრისიკულა“ ავიგებდოდა სიმღერის ტექსტი. ყველამ იცოდა ეს. მისი მეუღლე ყოველთვის მომზადებული იყო შესახსენებლად. 60 წლის იუბილეზე თბილისში დაუკრა „პაწაწინა სამოთხე“. მისამღერზე:

„ეს რამხელა, რა უძირო,
და რა გამძლე გამოდექ

ჯოჯოხეთის დამტეველო...“ — მოძევნო სიტყვა დაავიწყდა თურმე... გააკეთა პაუზა. დაბაზიდან მეუღლემ დაუძახა: „პაწაწინა!“ და გოგიმაც განაგრძო სიმღრა...

გასტროლები ჰქონდათ დასავლეთ საქონლები. პირველ განყოფილებაში „იურია“ მოგროდა, მეორეში — გოგი ცაბაძე. ანტრაქტზე მათთან ვიღაც ახლობელი

მისულა და ცოტა დაულევიათ. დაიწყო კონცერტის მეორე ნაწილი, გამოვიდა გოგი ცაბაძე. უკრავს სიძლერის შესავალს... არა და არ გადადის სიძლერაზე. გულისებრივ დაუწყეს ძახილი სიძლერის ტექსტისა. გოგის უმწოდ უნიშნებია და უთქვაში: „Нет, я, спешшая, Мотив забыл...“

თბილისთბის დღესახსეულზე,
მორის ფოსტიშვილთან და მუბა კიკაბიძესთან ერთად

უცცხიშვილს რომ ელაპარაკებოდა ტელეფონთ, გამომტყველება და ხმაც კი ეცვლებოდა... 60 წლის იუბილე რომ ჰქონდა 1984-ში, ბატონი მორისი ავად იყო. საღამოს შემდეგ ბანკეტი არ გაუმართავს, როგორც ჩვეულებრივ ხდებოდა ხოლმე. საავადმყოფოში გაატარა ის საღამო მორისთან. მხოლოდ მეორე დღეს გამართა ბანკეტი გოგი. ცაბაძე.

სუფრასთან სულ ხელსახლცემზე იწერდნენ გოგი ცაბაძის ასეთ სიტყვებს (ხუმრობას, კურიოზს) რომ არ დავიწყებოდათ მის მეგობრებს. ერთხელ, როცა სუფრასთან, ვახტაგ სალარიძეს, ჩვეულებრივ გოგიმ რევენა ხელი ასაღებად, ხელსახლცისკენ წაუდია ხელი ასაღებად, გაკვირვება გოგის: რა არი, კიდე ვთქვი რამე?

ბოლო წლებში კროსვორდებს სსნიდა დიდი ინტერესით. თურმე ერთხელ ენციკლოპედიაში ეძებდა — ფეხუტატი რა არის, უდა ვნახო... ეგონათ კროსვორდისთვის... არა, მე ამირჩიეს და მაინტერესებს, რას ნიშავსო...

საორად უყარდა მეგობრები... მორის

მაღან მძიმე ცხოვრება გამოიარა...

ამღერებული ტეკივილი იყო მისი ამტევენიური ცხოვრება.

1985 წლის 13 დეკემბერი. შეხედორა მოსწავლეებთან მხატვრული აღმზრდას ხახლში

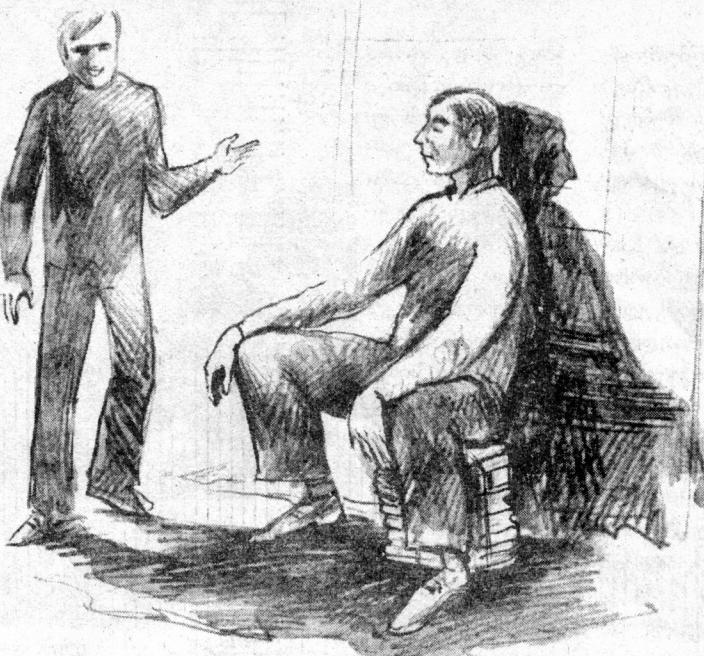

— შეძლება, ბატონო გივი?
— შემო, არაბულო. დაჯექი,
— სკამზე მიუთითა საზაფუ-
ლო ფორმაში გამოწყობილმა
პოლკოვნიკმა. საოცალე მოიხ-
სნა, სიგარეტს მოუკიდა, —
გინდა? — მიაწოდა გადახს-
ნილი კოლოფი.

— არა, გმადლობთ.
— ზურა, რაძღნი წლია, რა
ზიხარ? — მაგიდის უჯრა გა-
მოაღო ოფიცერმა და
საქალალდე ამოიღო.
— თორმეტზახვარი, ბატონო
გივი.
— დაგრჩა ორ-ნახვარი, არა?
— პატიმარს თვალებში
ჩამუტერდა კოლონის უფრო-
სი.

— ეგრეა, ორ-ნახვარი, —
ჩამიუტებუტა ზურამ.

იგრძნო, როგორ აუ-

ბესმა კეკელი

შეუწოდელი შეუწოდები

— იგრძნო, რაღაც ხდება", — გაიფიქრა და
მაგიდაზე დადგბულ სიგარეტის კოლოფს
ერთი ლერი უკითხავად მოაცალა, მოუკი-
და, თვალები მოჭუტა და სმენად იქცა.

— მე გავეცანი შენს პირად საქმეს, შეი-
ძლება პრეზიდენტის შეწყვეტა შეგეხოს,
მაგრამ..., — პაუზა ჩამოავდო გივი, სიგა-
რეტის ფილტრი საფერფლეს დააჭყლი-
ტა, — მაგრამ, მმაო, მაღარიჩი უნდა, —
საჩვენებელი და ცერა თითების ერთ-
მანეთზე სრესით ნახევრად გამლილი
ხელი ცხვირწინ მიუტანა დაბნეულ პა-
ტიმარს.

— რაძღნია საჭირო? — ძალაუნებურად
გაედიძა ზურას.

— ხომ იცი, კომისიას თავისი მიაქსეს,
ზევითაც უნდა მივიდეს, მეც ხომ უნდა
დამრჩეს რამე...

— რამდენია საჭირო? — გააწყვეტინა
სიტყვა ტებილად მოუბარ პოლკოვნიკს.

— ათასი დოლარი, — ვაჭრის თვალით
აათვალიერა პატიმრის გამხდარი, ფერ-
დაკარგული სახე ოფიცერმა, — დღეს
თხუთმეტა, თვრამეტი ბოლო ვალა, მერე
სიები უნდა გადავცე.

— შეიძლება თქვენი „მობილიზამ“ დაკრე-
ქო?

— კი, გნაცალე, — გაუწოდა ტელეფო-
ნი კოლონის უფროსმა.

ზურამ აპარატი გამოართვა, ნომერი აკრი-
ბა:

— დათო ხარ? — იკითხა ნერგიულად,

— გამარჯობა, მმაო, ზურა ვარ არაბული.
საიდან და გაგრაში ვარ, პლაზიდან
გირეკავ... „ზონიდან“, შე ჩემა, საიდან
უნდა დაგირეკო. დათო, სასწავლოდ ათა-
სი დოლარი მჭირდება, დაიარე მოელი
ჩემი ნაცნობები და შემიგროვთ, ზე მაყ-
უთი აქ უნდა მქონდეს. დანარჩენს როცა
ჩამოხვალ, მერე გეტყვი. სიცოცხლის „ბა-
ზარი“ წყდება. ვისა და ლენინის, ჩემი, შე
ჩემა, კარგი, წავედი. ზეგ გელოდები, —
გათიშა ტელეფონი და პოლკოვნიკს მი-
აწოდა, — ფულს რომ გადავიხდი, „სეა-
ბოდაზე“ როდის გავალ?

— ერთ კვირაში, — მიუგო კმაყოფილმა
გივიმ.

დრო სასწაული რამ არის, როცა გინდა,
რომ სწრავად გავიდეს, პირიქით ხდება
— შეჯდება ურემზე და მმიმე-მმიმე, გაუ-
საპნავი ბორბლების ხრჭაილ-ჭრაილით
მიგორავს, გითრევს, სულს გიფორიაქებს,
გინდა სახრეც მოუღერო, მაგრამ უფრო
ლენდება, სამნილად ზარმაცხება და გრძნობ,
რომ დაგცინის — თავი თუ გაქსეს, ამყევი
და გამიძელიო; როცა არ გინდა — ლოდი-
ვით მოსწყდება, თავი ზას აგიბევს და
თავისუფალი ვარდნის უსასრულობაში
თანამეტზავრად გაქცევს.

— "რა ხდება ამ კვდლებს იქთ? როგორ
სუნი აქვს თავისუფლებას? როგორ არი-
ან ჩემები? რას გავაკეთებ?" — ზურა

„ნარზე“ გულალმა იწვა, მქლა-
ვი თავქვეშ ამოედო და ოც-
ნებებში ღრმად ჩაფლულიყო,
— "რა სიურპრიზი იქნება მა-
იასთვის? ეკა რამხელა იქნე-
ბა? დედა მომენატრა, ორი თვეა
არ ვუნახვარ, როგორ დამბიტრ
და, მაგას ვენაცალე. არაუკრ-
ია, მივხდეავ, ყველაფერი კარ-
გად იქნება..."

— ზურა! — ჰარარა წვერ-
მოშებულმა მამაკუმა ფიქრუ-
ბიძნ გამოიყანა, — მმა, ხელ
გადისარ. ეს წერილი ჩემებს მოუტნე, — ჩამოვდა საწლოზე.

— შატო, მისამართი გიწერ-
ია? — დახედა კონვერტს, —
მივიტან, აბა რას ვიზამ. ისე,
როგორი გრძნობაა თავისუ-
ფლება? შენ სამჯერ გაქს
გამოცდილი.

— პირველი ათი
დღე კარგა, მერე
ყველასავით ცხო-
ვრების ნაგავში გიწევს ქექა. არავის არ
სჭირდები, ხორცმეტად გთვლინ, ახლოს არ
გიარებენ ეგ ნაბოზრები. ექვსი წე-
ლია „სვაბოდაზე“ არ ვყოფილვარ, ამ-
ბობენ, მაგრა გაფუჭდა სიტუაცია, ქვეყნა-
ში „ძაღლების“ „პარადიაო“, — სიმწრის-
გან იატაკზე დაფუროთხა შატომ.

— ეგ არაუკრი. იქ მაგარი მევალე მე-
ლოდება, დიდი თავანი მაქს ასაღები, —
გაელიმა ზურას.

— რამდენი? — გაკვირვებულმა ჰკითხა
შატომ.

— თავისუფლების თორმეტ-ნახვარი
წელი, რომელიც მარტომ გავატარე. არა-
და, იმ ჩეუბში ჩემთან ერთად იყო, დანა
იმან დაარტყა.

— მერე, მერე? — ჩააციდა შატო.

— მერე ის, რომ ყველაფერი ჩემს თავზე
ავიღე, იმის მაგივრადაც მე „სხეხებ“ ამ-
დენი წელი. ახლა მაგარ თანამდებობაზე
და მჯერა, რომ დამტებარება.

— მმაკაცია? „ზონაში“ თუ გნახულობ-
და? — მიაყარა კითხვები შატომ.

— ერთ ჯგუფში ვსწავლობდით, ვმაკ-
ციბდით, მაგრამ რაც „სროკზე“ წავედი,
პირველ წელიწადს ორჯერ მახა, მერე
გაგონის ქაფიით დაიკარგა. არა უშავს,
ვნახავ! სად წავა?! — სიმწრის ღიმილი
დაედო ზურას.

— მაგის კარგიც, არაკაცი ყოფილა, —
ჩაილაპარაკა შატომ. წამოდგა და თავი-
სი „ნარისკენ“ წავიდა.

ზაფხულის მოკლე დამე ისე გაიწელა, თითქოს აღარასოდეს გათხნდებოდა. ქოცებისგან გათანგული, თვალმილულული იწვა ზურა. სიგარეტს სიგარეტზე ეწეოდა. ყველაზე ძალიან საკუთარი მომავლის ემთხოდა, იმ მომავლის, რომელიც რეალურ ცხოვრებაში „ზონის“ კედლებს მიღმა ელოდებოდა. "რითი ვიწყებ? არაფრით, არც სპეციალობა, არც ცხოვრების ული გამოცდილება, აქური კანონებით იქ ვერ ვიცხოვრებ. ალბათ ჩვილივით თავიდან უნდა ავიდგა ფეხი, უნდა შევეგურ თავისუფლებას. მე არც პირველი ვარ და არც უკანას კენელი", — ფირქებში გახვეულ თავს დაათხდა. წამოდგა, ტრანგადას გადაუცვა, საწოლი სარუთად ააღავა, ხელი გადაუსვა, თითქოს საუკეთესო მეგობარს ეშვიდობებოდა. ტრამარას, რომელიც ბარგი-ბარსანა უყარა და წიგნებს, რომელიც თოვით გადაეკრა, ხელი წაავლო. ბარაკიდან გავიდა, იქვე ხის ძელსკამხე ჩამოჯდა და ჩაფიქრებული ცას მიაშტერდა.

— ჲა, ხომ არ ნერვიულობ? — შამპანურის ბოთლით ხელში მიუხსლოვდა შატო.

ზურამ გაუღიძა:

— ისე, რა. ასე მორია, სახლში როცა მივალ, კარს არასოდეს დაგმტავ, ყოველგვარ ურდელს მოვხსნი, ნაგავში გადავყრი და დღეში ათასჯერ, არა, უფრო მეტჯერ, გარეთ გავალ და შემოვალ.

— „სვაბოდას“ გაუმარჯოს! — ჩამოასხა ჭალარა პატიმარამა, — ღმერთსა ვთხოვ, შენი ადგილი გენახოს, კარგი ბიჭი ხარ და ღირსი ხარ ბედნიერების.

ამასობაში სხვა პატიმრებიც შემოეხვინენ. კველა რაღაცას აბარებდა, ზოგი წერილს ატანდა, ზოგიც ვიღაცასთან დარეკვას სთხოვდა. ზურა ყურადღებით უსმენდა და რვეულში ინიშნავდა დავალებებს.

— შეწყალებულ პატიმრებს ვთხოვთ, შეიკრიბონ კოლონის აღმინისტრაციულ შეობასთან! — გაისმა „ზონის“ რაღოცეკანში.

ზურა კიდევ ერთხელ დაემშვიდობა ყველას და გამოცხადებული შენობისკენ ნაჩქარევად წავიდა. სახელდახელოდ აგებულ ტრიბუზაზე კოლონის უფროსთან ერთად, უცხო აღმასხები შეკროვლიყვნენ. ქვემოთ გაპრანჭული უზრუნალისტი გოგონები პატიმრებისგან ინტერვიუებს იღებდნენ. ჯერ შეწყალების კომისიის თავმჯდომარებ თქვა სიტყვა, შემდგა ფლონის უფროსმა. ზურა რობოტივით იდგა, ფიქრებით სხვაგან დაფრინავდა, კროი სული

ჰქონდა, კედელს იქით მოხვედრილიყო.

— რამეს ხომ არ გვეტყვით? — მიუახლოვდა შურნალისტი.

— ბატონო? — გონს მოევო ზურა, ჩაეღლია. დანახა, რომ ზონის დიდი ჭიშკარი ფართოდ გაიღო. დაიხარა, აიღო თავისი ტრმარა და წიგნები, შემდეგ მიკროფონიან გოგონას მიუბრუნდა:

— გაუმარჯოს თავისუფლებას! — აღფრთოვანებულმა შესძისა და ჭიშკრისკენ სწრაფად გადააბიჯა. ეჩვენებოდა, თითქოს მიწას ფეხს არ აძიჯებდა, თითქოს მიფრინავდა. ზღურბლს გადააბიჯა თუ არა, იქვე კაჯოლთან წიგნები დაღო, ზედ ჩამოჯდა და კედელს მიეყრდნო. თავი უკან გადააგდო, თვალები დახუჭა.

— ზურა! — შემოესმა დაითის ხმა.

— რა გინდა? — არც განმრეულა, ისე უპასუხა.

— ბიჭო, ცუდად ხომ არ ხარ? — მიუახლოვდა მეგობარი.

— ცუდად? — გაელიმა, — არა, ასე კარგად ცხოვრებაში არ ყოფილვარ.

— აბა, რა მოგივიდა?!

— ამდენი წელიწადი ამ წუთს ვნატრობდი და მინდა მთელი სიცხადით შევიგრძო, როგორი გემი აქვს იმ ხილს, რომელიც გინდა, გენატრება, ღამეც კი გესიზმრება და ახლა ის შენია, შენი კუთხილებაა...

— მერე როგორია? — გააწყვეტინა დათომ.

— მე მგონი ბედნიერი ვარ, თან მეშინაა,

— ზურა თვალებში ჩააშეტრდა დოინჯშემოყრილ, გაკვირვებულ მეგობარს, — მეშინა თავისუფლების.

— კარგი, ადექი, გვეოფა ფილოსოფია. წავედით თბილისში, — დათომ ხელი გაუწიოდა და წამოაყნა. მეგობრები ერთმანეთის გადაეხვინენ, — ბიჭო, ბიბლიოთეკაში იყვავ „სროვზე“?! რა ამბავა ამდენი წიგნი? — დაეჭიდა შეკრას და მანქანისკენ წაიღო.

— რამდენ ხანში ჩავალთ?

— ერთ საათში.

— ჯერ საბურთალოზე, მაიასთან გავიდეთ.

— მოგენატრნენ?

— რა საკითხავია, ბავშვი მომენატრა. იცი, რამდენა ხანია არ მინახავს?

— რამდენ?

— ბოლო ექვსი თვეა, მაიას არ მოუყვანია, ეს კი არა, თვითონაც არ გამოჩენილა. არც წერილი, არც არაუკრი...

— ბიჭო, დღეს მაგარი გაჭირვებაა. პატიმარს კი არა, თავის თავს ვერ ინახავს

ხალხი.

— არ ვიცი, არა, — ჩაფიქრებული თვითონ პასუხობდა საკუთარ თაგს, — წერილის მოწერა რაღაა? მაგას გაჭირვება კი არა, სურვილი უნდა, სურვილი.

— აბა, რა გითხრა? — გადახედა დათომ მეგობარს და მუსიკას აუწია, — დავლოოთ დღეს? არ აღვნიშნოთ?

— ჯერ ჩემები ვნახო და მერე ბიჭო, სხვა რა ხდება? მოყევა.

— არაფერი საინტერესო. მაგარი დარხეული აქვს გველას. ხალხს ვეღარ იცნობ. უბანში უმეტესობა გალოოტებულია, არანარი საქე არა აქვთ. ერთი „პრასვეტი“ დაღვევადა დარჩათ.

— შენ რას აქეთებ?

— ისეთს არავერს, კაზინოში მაქვს პატარა წილი, ეგ არის და ეგ.

— მერე, არის ყომარი?

— ისე რა! არც იქით, არც აქეთ. იმდენი მრჩება, რომ ოჯახი შევინახო.

თბილისში შევიღნენ. გაგარინის მოედნიდან კანდელაგის ქუჩაზე აუხვიეს. დათომ ასდოლარიანი ამოილო და მეგობარს გაუწიოდა:

— ჯიხურში დაახურდავე და ბავშვს ტებილეული უყიდე, ცარიელი ხელით ხომ არ მიხვალ?

— ჯიგარი ხარ! — გაულიმა ზურამ და მანქანიდან გადავიდა. ცოტა ხანში უკან დაბრუნდა, ხელში კანფეტებით საქე პარკი ეჭირა. მანქანა დაიძრა. სახლოთა მიახლოებისას მთელი ტანით აკანგალდა, გრძნობდა, რომ ნერვებს ვერარ თოვავდა.

— დაწყნარიდან, ბიჭო! რა ფერი გადევს!

— რა ვიცი, აბა?! გაჩერებე, აი, აქ გაჩერე!

— იყვირა, — ავალ და დაგიძახებ, — ტებილეულს ხელი დაავლო და სადარაზოში შევარდა. მესამე სართულზე სულმუეოქმედად აირინა. ზარის ღილაკს ხელი მიაჭირა, ერთ სული პეტნდა, კარი გაღებულიყო.

— ვინ არის? — იქითხა ქალის უცნობმა ხმამ.

— ქაბლატონო, მაია მინდა!

— მაამ ეს ბინა გაყიდა და სწვაგან გადავიდა.

— თუ შეიძლება, მისამართი მომეცით.

— ერთი წუთი მომიცადეთ, — ისე უპასუხა უცნობმა, რომ კარი არც არაუკრი. ცოტა ხანში ქაბლატონის ნაგლევი გამოყო და გაუწიოდა.

— გადალობთ, — მისამართს დახედა ზურამ და ჩაფიქრებული, კიბეს ჩაუვა, — ბიჭო, სად არის ეს ქუჩა? — გაუწიოდა ქაბლატონი დათოს.

იცხოვრონ. როგორ, ყველაფრის კადრება შეიძლება? არ ჩამომითვალა პრეისკურანტი?! მაგას იქ რა უნდა?! ეგ რესტორანში მტკუჯუტებე უნდა იყოს, — ზურა მანქანაში ჩაჯდა, — თუ მმა ხარ, დედაჩემთან მმიკენან.

მანქანა არსენას ქუჩაზე, ორსართულიან სახლთან გაჩრდა. მეგობრები გადმოვიდნენ და ხის ძეგლ კიბეს ჩუმად, სავეხურებს რომ არ ეჭრილა, აუყვენ. დათომ საღამოავამოყრილ კარზე დაკაკუნა. ზღურბლზე ჭალარა, სიმპათიური ქალი გამოჩნდა.

— შეიძლო! — შესძახა მოულოდნელობისგან გაონებულმა და ცრემლი. წასძა, — რატომ არ შემაყობინებ?

— დედა, როგორ ხარ? — ზურამ ბინაში შეაძიჯა და გადაეხვია, — ძალიან მომენტრე, ჩემო ერთგულო და საყვარელო მეგობარო, — ყვავილები გაუწოდა, — ნუ ტირი, ამიტოდან სულ ერთად ვიქნებით.

შშობელმა ცრემლი შეიმშრალა. შვილს თვალს ვერ აშორებდა:

— დედა გნაცვალოს, ბოლო თვეები როგორ ვერ გი-

არის ახალი?

— არაფერი კარგი, შვილო, ნათესავებს ყველას უჭირს. მეზობლები კი — ზოგმა ბინა გაყიდა და გლობაში გადავიდა, ზოგიც — სოფელში გადასახლდა. ირგვლივ სულ ახალი ხალხია. ძალიან არეულდარეული დროა. მითხარი; შენ როგორ გამოგიშვეს?

— შეწყვლება შემეხო. დათო, წამოდი, ბარგი ამოვიტანოთ და მერე ბაზარში წავიდეთ, — წამოდგა ზურა.

— შენ გაგახარა ღმერთმა, დათო, ასე

რომ

ურთვეულე

ჩემს შვილს, — მხარ-

ზე მოევერა ქალი.

— რას ბრძანებოთ, ნონა დეიდა.

ბიჭებმა ბარგი ამოიტანეს. წიგნების დანახვისას შშობელმა შეიცხადა:

— შვილო, წიგნების კარადა გაყიდე, მაგრამ ყველა წიგნი შენს თოახში, კუთხეშია მიწყობილი, ცელოფანი აქვს გადაფარებული. დღეს წიგნი არავის აღარ სჭირდება, ერთი ცალიც კი არ გაიყიდა, მეც ავდექი და იქ დავიბინავე.

— არა უშავს, დავდგებით ფეხზე. ყველაფერი კარგად იქნება. რა მოვიტან?

— რაც გინდა, შვილო, მაგრამ ფული რომ არ მაქვს?

— მე მაქვს ცოტა, დათომ მომცა, — ზურამ მეგობარს თვალით ანიშნა და ორივენი ბინიდან გავიღნენ, — რა გნა, როგორ დავიწყო ან რა გავაკეთო? — მანქანაში უსვამდა საკუთარ თავს კითხვებს.

— წამოდი კაზინოში, ჩემი წილი გავიყ-

ოთ.

— რას ამბობ, ბიჭო, შენს თავს ძლიეს ინახავ და ახლა მეც დაგემატო?! ის არაკაცი უნდა ვნახო!

— ვინ?

— ვინ და ბიწაძე, იმას ვანახვებ, როგორ უნდა „დაკიდება“, — სიბრაზისგან სახეზე ალმური მოედო ზურას, — სადღაც მთავრობაშია, მაყუთს „ჭრის“.

— ვნახოთ, — დაეთანხმა დათო, — ჯერ ბაზარი მოვითავოთ, მერე რესტორანში წავიდეთ, იქიდან კი — ქალებში.

— დაელიოთ, ცოტა გულს გადავაყოლებ. ისე, ქალების „პონტი“ „მოსულა“?

— ქალების? — ჩაეცინა დათოს, — ქალების დოლია, მმაო, ვედრო სამი ლრი ღირს. ნახევარ ქალაქს უქები აქვს აშვერილი. ოღონდ რამე „ვიკოდა“ ნახონ და ყველაფერზე თანახმანი არიან.

— ეჲ, — ამოიოხრა ზურამ, — რაზეც რუსებს დაუცინოდთ, ჩვენზე ახდა, — ჩაფიქრდა, მერე სიგარეტს მოუკიდა და ნაღვლიანად გააგრძელა, — „სროკზე“ წავედი კოშუნისტების დროს, გამოვედ თავისუფალ საქართველოში, მაგარია, არა?!

— სიაფანდია ეგ ყველაფერი, იმავე პომუნისტებს მიჰყავთ „სტრის“. ყვარყარების ჯოგია, ნებისმიერ სიტუაციაში კარგად არიან.

— ეგ კი ვიცი, მაგრამ გული მწყდება, რომ ამ დრომ უჩემოდ ჩაიარა.

— თუ მმა ხარ, სულ ტეულიად დახოცეს ხალხი, გაყიდული „ბაზარია“. ეროვნულ გრინბაზზე ითამაშეს, თორექ აფხაზთაიც და სამაჩაბლოც წინასწარ განწირული „პონტი“ იყო. თავიანთი შვილები „ფირმაში“ გულაობდნენ და ნაღდი პატრიოტი ბიჭები მიწაში წვანან, მერე ჩამოვლენ და დიდი პრეტენზიები ექნებათ. გაყარი ეგეთ თავისუფლებას, „დააჩორიექს“ საქართველო.

საუბარ-საუბარში „დეზერტირების“ ბაზართან მივიღნენ. მანქანა დააყენეს და ხორავის შესატენად შენობაში შევიდნენ. ზურა ცნობისმოვარე თვალით უმშერდა ყველაფერს. ბიჭებმა ხორავი იყდეს და დატვირთულები მანქანისენ გაეშურნენ.

— ახლა სახლში დაგტოვებ, ცოტა დასვენე და საღმოს რვისთვის მზად დამხვდი, რესტორანში წავიდეთ.

— „მოსულა“, — მიუგო ზურამ.

გაგრძელება იქნება

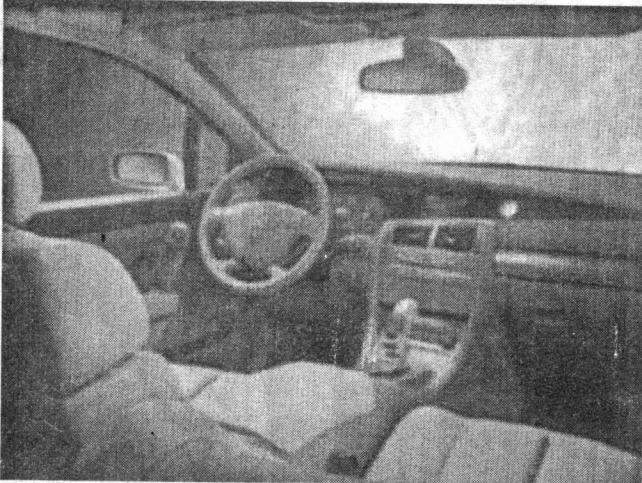
Renault-ი Mercedes-თან ბაჭიბებას ცამობს

საფრანგეთის უმსხვილესი ავტომწარმოებელი ისევ და ისევ ცდილობს ამის დამტკიცებას. უახლესი ტექნიკური აღჭურვილობა და დიდი ზომები, შესაძლოა მართლაც „უკარნახებს სოლიდურ მყიდველებს, „მერსედესიდან“ და „ვოლკონდან“ „ლუქსის“ კლასის ახალ „რენოში“ გადასხდნენ.

ურანგული წარმოების დიდი მსუბუქი მანქანები სამშობლოშიც არ სარგებლობს დიდი მოთხოვნილებით. ამას რამდენიმე მიზეზი აქვა: შესრულების საქმაოდ საშუალო ხარისხი, რამდენადმე უფერული დიზაინი და არაპრესტიული მანქანის რეპუტაცია, რომელიც წლების მანძილზე ყალიბდებოდა.

კონცერნ „რენოს“ დიზაინის განყოფილების ხელმძღვანელი პატრიკ ლე კლემანი დიდ ოპტიმიზმს ვერ გამოხატვას და რეალისტურად უდგება მათ წინაშე დასმულ პრობლემებს: „უმაღლეს კლასში გზის გასაკვალავად, საკუთარი გზით უნდა ვიაროთ. ჩვენი ავტომობილები მომხმარებელს ერთი შეხედვისთანავე უნდა სტაცენდებს თვალს კონკურენტთა ნაწარმის ფონზე. ახლა ერთადერთი და შესაძლოა, უკანასკნელი შანსი გვეძლევა.“

ახალი მოდელი - AVANTINE ახალ სტილში გადაწყვეტილი პირველი კონცეპტუალური მანქანა იყო, რომელმაც დაადასტურა: ფრანგებს რისკის უნარი ნაძვილად შესწევთ. თავის ქვეყანაში ავტომანქანების უმსხვილესმა მწარმობელმა, „აუდის“ თვით გერმანიაში დაჩაგვრაც კი მოახერხა. ად-

ვილი შესაძლებელია, რომ „რენოს“ წინსვლა კიდევ უფრო შთამბეჭდავი იქნება უახლოეს სამ წელიწადში, როცა ის კიდევ ხუთ ახალ მოდელს გამოუშვებს (მათი ფასები 18-დან 40 ათას ლორარამდე იქნება).

პირველი - RENAULT LAGUNA უკვე გამოჩნდა. 2001 წლის ბოლოს ისთვის AVANTINE-ის გაყიდვაც დაიწყება. მომავალი წლის შემოდგომის ისთვის დაგეგმილია ახალი ESPACE-ისა და VEL SATIS-ის აბაზოზე გამოსვლა, 2003 წლის კი „ყველგანმავალთ“ მოყვარულო KOLEOS-თან შეხვდირა ლოით.

„რენოს“ ყველა ახალი მოდელი დიდად განსხვავდება ერთმანეთისგან, თუმცა ძარას უკანა ნაწილს ერთნაირად მომრგვალებულგვერდებიანი გამოწეული მინა და უზეულო დაქნების უკანა გვერდითი დგარები აქვს.

AVANTINE-ის გარდა, ყველა მათგანი ერთსა და იმავე პლატფორმას ეფუძნება, რომელიც მხოლოდ საბორბლე ბაზისა და სიგრძის მიხედვით შეიცვლება. ახალი მოდელებიდან, მარ-

ტივებსაც კი, თავისი დამზუდიდებელი საბორბლე საკიდრები, საჭის ამძრავის გამაღლებრებელი, საკიდრების ელექტრიზული კონტროლი და დისკური მუხრუჭები ექნება. „რენოს“ კოსტრუქტორები თთოეული მათგანისთვის სრულადმდრავიანი კარიანტის შექმნაზე მუშაობები (KOLEOS-ისთვის ის სერიულიც იქნება).

ახალი ავტომობილების წარმოება ვერანარ მოგებას ვერ მოიტანს, თუ კონცერნი წელიწადში 60 ათას ცალს მაინც ვერ გაყიდის (VEL SATIS-ისთვის

, „რენტაბელობის უმდაბლეს ზღვარად“ უფრო მცირე რიცხვი - 40 ათას ცალია განსაზღვრული). მენჯერთა ვარაუდით, საინტერესო სიახლეთა წყალობით გაფიდვათა საერთო მოცულობამ წელიწადში 360 ათასს შეიძლება მიაღწიოს, რაც 60 ათასით სჭარბობის წინა წლების მაჩვენებელს. შესაძლოა, ზოგიერთი ავტომობილი აშშ-შიც გაიყიდოს - ფირმა INFINITI-ს მარკით, რომელიც „რენოს“ იაპონელ პარტნიორს - კონცერნ „ნისანს“ ეკუთვნის.

„ჩვენი კოზირი - დიდი ზომები და კრიცელი სალონია, - აღნიშნავს პატრიკ ლე კლემანი. - ახალი მანქანები სიმაღლეში გაიზრდება, ამასთან, მათში მოთავსებული ტექნიკური მოწყობილობები სულ უფრო მცირე აღდილს დაიკავებს - იმასთვის, რომ მეტი ადგილი ადამიანებისთვის დარჩეს. ყველა ამ მოთხოვნას სრულად პასუხობს ჩვენი ბოლო სიახლე - RENAULT VEL SATIS-ი. ვიმეორებებთ, რომ ის მოეწონებათ თანამედროვე

Renault-ის პილატის სიახლეები

VEL SATIS-ის დიზაინი

საქართველოს უწყვეტობა: წარმომადგენლობითი კლასის ავტომობილის ორმოცულობითი ფორმის ძარა აქვს – მაშინ, როდესაც ყოველთვის მიღებული იყო, რომ დიდი მოდელები სამ-მოცულობითი (ე.ი. სედანი) უნდა იყოს.

ამ მანქანას წარმომადგენლობითი კლასის ყველა მონაცემი აქვს: მისი სიგრძეა 4995 მმ, რაც მხოლოდ 45 მმ-ით ჩამორჩება S-კლასის „მერსედესისას“. სამაგიეროდ, 195 მმ-ით აღმატება E-კლასისას, რომელთან გაჯიბრებასაც აპირებს. სიგრძის გარდა, VEL SATIS-ი დიდი სიმაღლითაც გამოიჩინა – ის ბევრად უფრო მაღალია, ვიდრე ნებისმიერი მისი კონკურენტი.

რაც შეეხება „შიგნეულობას“, ამ საქმეში ფრანგებმა, რომ იტყვიან, თავიანთ თავსაც კი აჯობეს: VEL SATIS-ის საგამოფენო ეგზემპლარი უმეტესად ხის მასალითა და ტყავით არის გაწყობილი, ხოლო პლასტიკი, რომელიც ძალიან ძენჭად გამოიყენეს, უმაღლესი ხარისხით გამოიჩინა. მანქანაში არ არის ტრადიციული დასაქოქი გასაღები – მას პლასტიკური ბარათი ცვლის. ელექტრონულ აღჭურვილობას არც ერთი ბოლოდროინდელი სიახლე არ აკლია. რაც შეეხება ხელის მუხრუჭს – მას არ ახლავს ხელის ბერკეტი, რადგან ძრავის გამოთიშვისას, ავტომატურად ირთვება.

დაბოლოს, ძრავების შესახებ: ახალი მოდელებისთვის „რენომ“ აგრეგატების მთელი წყება შეიმუშავა. ესნია:

- 2,0 ლიტრიანი 4 ცილინდრიანი - 175 ც.ბ.;
- 2,9 ლიტრიანი V6 - 210 ც.ბ.;
- 3,5 ლიტრიანი V6 - 235 ც.ბ.
- („რენოსა“ და „ნისანის“ ერთობლივი ნამუშევარი);
- 2,2 ლიტრიანი ტურბოდიზელი - 135 ც.ბ.;
- 3 ლიტრიანი V6 ტურბოდიზელი - 180 ც.ბ. (ISUZU-ს ნაწარმი).

VEL SATIS-ს თავდაირველად ორი - „ნისანის“ 3,5 ლიტრიანი და 180 ც.ბ. ძალის მქონე 3,0 ლიტრიანი ტურბოდიზელის ძრავებით აღჭურვავენ.

VEL SATIS-ის მოგვრილი შთაბეჭდი

მოგვრილი შთაბეჭდის დაცხომამ-დე „რენომ“ კიდევ ერთი თავისი ახალი მოდელი – CLIO

წარუდგინა საავტომბილო საზოგადოებრიობას. საინტერესოა, რომ თავისი ფორმით ეს ავტომობილი ერთმოცულობიან პატარა მანქანას უფრო წააგავს, ვი-დრე კლასიკურ

ჰერბეკს. ძარას ასეთი ფორმა სულ უფრო პოპულარული ხდება, თანაც არა მარტო საშუალო და მცირე კლასებში. განახლებული CLIO კონკურენციას ახალი თაობის FORD FIESTA-სა და ჯერ კიდევ მკაცრად გასაიდუმლობული PEUGEOT 107-ს გაუწევს, რომელიც 2002 წელს გამოვა. ამ ორ ძირითად კონკურენტს უნდა დავუმატოთ VOLKSWAGEN POLO - OPEL CORSA და კიდევ რამდენიმე. ესოდენ რთულ გარემოში „რენო“ ძრავების, გადაცემათა კოლოფებისა და მდიდრული აღჭურვილობის დიდი დია-კაზონით იქნება გამოიჩინა.

ავტომობილი, იმთავითვე, როგორც სამ, ისე ხუთყარიანი ვარიანტით გამოვა. საინტერესოა, რომ მათ საკმაოდ განსხვავებული დიზაინი ექნებათ, რაც, ბუნებრივია, გაზრდის თვითონირებულებას, სამაგიეროდ, მეტი მყიდველის მოპოვების შანსსაც მისცემს კონცერნს: ამგვარად, მომხმარებლებზე CLIO-ს განსხვავებული ვარიანტები ერთმანეთისგან პრინციპულად განსხვავებული ირი ავტომობილის შთაბეჭდილებას მოახდენს.

შიგთავსის შემუშავებისას კონსტრუქტორებმა დიდი აქცენტი გააკეთეს მძღოლისა და მგზავრების უსაფრთხოებაზე. ფრონტალური ბალიშების გარ-

და, საბაზო კომპლექტაციაში გვერდითი ფარდებიც შედის, რომელიც გვერდითი დარტყმის შემთხვევაში, ადამიანის თავს დაიცავს. ამ კლასის ავტომობილებში პირველად, „რენო“ სანავიგაციო სისტემის დაყენებასაც აპირებს.

ძრავების რიგიც CLIO-ს პრინციპულად ახალი ექნება, რაც უთუოდ გაახარებს პოტენციურ მყიდვებს. ამ რიგს ზსნის 75 ც.ბ. ძალის მქონე 1,2 ლიტრიანი 16 სარქველიანი აგრეგატი, რომელსაც მიჰყვება 9 8 ც.ბ. ძალიანი 1,4 ცილინდრიანი და 110 ც.ბ. ძალიანი 1,6 ლიტრიანი ძრავები. სისტრაფის მოყვარულო შესთავაზებენ RENAULT SPORT-ის ქვედანაყოფის მიერ ნაწარმოებ მანქანას, რომელიც 172 ც.ბ. ძალიანი 2,0 ლიტრიანი ძრავით იქნება აღჭურვილი. ჯერჯერობით უცნობია, სხვა რა ტექნიკური მახასიათებლები ექნება CLIO SPORT-ს, მაგრამ ერთი რამ ახლავე ცხადია – 200 კმ/სთის ზღვარს „ნამცეცა“ ნამდვილად გადალახავს და როგორც ძიგამოჩნდება ბაზარზე, უმაღ მოიპოვებს თავისი კლასის ყველაზე სწრაფი და ძლიერი ავტომობილის წოდებას, რაც ძალზედ მნიშვნელოვანია თავისი სპორტული წარმატებებით განთქმული „რენოს“ კონცერნისათვის. ■

31 ინორი რაილა:

*„ჯონი რეპტან კანმორის ჩემთვის
ყველაზე მასური კამოცის იყო“*

ვაინონა ლაურა გორგოიშვილი 1971 წლის 29 ოქტომბერს, მინესოტას შტატის ქალაქ ვაინონაში დაიბადა. ბავშვობაში მას ნონის ეძახდნენ. მამამისი მაიკლ გორგოიშვილი მწერალი და გამომცემელი იყო, ხოლო დედა — სინდი — ასევე მწერალი და ვიდეოპროდიუსერი. მათ 1982 წელს იქორწინეს, როცა ვაინონა 11 წლის გახდა. გოგონას შმობლები ჰქილავი იყვნენ და ქალიშვილს სახელი იმ პატარა ქალაქის სახელწოდების მიხედვით შეურჩის, სადაც ის გაჩნდა. გვარი რაილერი ვაინონამ მოგვიანებით აირჩია, მამამისის საყვარელი მუსიკოსის — მიტქ რაილერის პატივისცემის ნიშანად. როცა ვაინონა 7 წლის იყო, მისმა შმობლებმა თავისებური კომუნა ჩამოაყალიბეს, რომელიც ჩრდილოეთ კალიფორნიაში 300 აკრ (1 აკრი — 4046,8 კვ/მ²) მიწაზე იყო განთავსებული. მათთან ერთად კიდევ 7 ოჯახი და რამდენიმე ცხენი ცხოვრობდა. კომუნამ ერთი წელი იარსება.

როცა გოგონა 10 წლის გახდა, ოჯახი სან-ფრანცისკოს მახლობლად, პეტალუშები გადავიდა საცხოვრებლად. ვაინონა ჩვეულებრივ სკოლაში შევიდა და პარალელურად, სან-ფრანცისკოს კონსერვატორიის პრესტიული ამერიკული თეატრის სამსახიობო სტუდიაში დაიდობდა.

13 წლის ასკაში ვაინონამ ერთ-ერთი ფილმის სინახებზე სცადა ბედი, როლი

ვერ მიიღო, მაგრამ რეჟისორმა დევიდ სელტცერმა ფურადლება მიაქცა და ფილმ „ლუკასში“ მიიწვია.

მისი დებიუტი 1986 წელს შედგა. 1987 წელს, ფილმში „ცეკვა სკვერში“ გადაღების შემდეგ, ვაინონა მსახიობად იცავა და მას უმეტესად უწაური მოზარდი გოგონების როლებს სთავაზოდნენ. ტემბ ბერტონის ფილმში „პიტლკუსი“ ვაინონამ მიზარდი გოგონას როლი შეასრულა. მის გმირს უცნაური იუმორის

გრძნობა აქვს და სიკვდილთან თამაში უწევს.

1990 წელს ფრენსის კოპოლამ, ვაინონა, მერი კორლეონეს როლზე მიიწვა „ნათლია III“-ში, მაგრამ მან უარი განაცხადა. უარის ერთ-ერთი მიზეზი მწვავე რესპირატორული ინფექცია იყო. კოპოლამ ის 1992 წელს მაინც ათამაშა თავის ფილმში — „ბრემ სტოკერის დრაკულა“: თავისი კარიერის მანძილზე რაიდერმა პირველად შეასრულა ზრდასრული ქალის როლი.

მარტინ სკორსეზს მიერ კლიტ ვარტონის რომანის მიხედვით შექმნილ ფილმში — „უმანკოების საუკუნე“ ნათამაშები როლისთვის რაიდერი „ოსკარზე“ იყო ნომინირებული, ქალის საუკთხეო მეორე ეხარისხვანი როლისთვის. ფილმისთვის „პატარა ქალიში“, რაიდერი კვლავ წარადგინეს „ოსკარზე“, ამჯერად ქალის მთავრი როლის საუკთხეო შესრულებისათვის. ამ ფილმში განსახიერებული პერსონაჟი ვაინონამ პოლი კლაასს მოუძრავა — მის შმობლიურ ქალაქში მცხოვრებ პატარა გოგონას, რომელიც 1993 წელს მოიტაცეს და შეძლებ მშეცურად მოკლეს. ვაინონა პირადად იცნობდა პოლის და მის ოჯახს, ამიტომ ის პოლი კლაასის ფონდის ერთ-ერთი დამფუძნებელი და დირექტორიც გახდა.

დანგვწილი, ნაზი და, ერთი შენჯვით, უწევო ვაინონა რაიდერმა რამდენიმე მბიმე წელი გადაიტანა მას შემდეგ, რაც მისმა პირველმა სიყვარულმა და საქმრომ, ჯონი დეპმა, ქოთ მოსზე გაცვლი (თუმცა ჯონმა შემდეგ არც ქეთოს უერთგულა და რომანი მომღერალ ვანესა პარადისთან გააბა). ვაინონას მბიმე დეპრესია დაუუფლა და მდგომარეობიდან გამოსვლა მხოლოდ მუშაობის წყალობით შეძლო.

ფილმში — „გოგონა, ჩვენ გაგვაწყვატინებ“, გაინობამ ღორმა სულიერ კრიზისში მყოფი ახალგაზრდა ქალის როლი შეასრულა. ფილმი რეალურ მოვლენებს ეყრდნობა და სიუზან კეისენზე მოგითხოვას, რომელმაც 60-ას წლებში თითქმის ორი წელი ბოსტონის ჰოსპიტალ მაკლინში გაატარა. 19 წლის სიუზენი უშედეგოდ იწამლავდა თავს სხვადასხვა წამლით, რის შემდეგაც მშობლებმა გოგონა ფინქატრთან მიიყვანეს, მან კი კლინიკაში 18 ოვით გამოკეტა. ფილმის გადაღება მასაჩუსეტსის მოქმედ ფსიქიატრიულ კლინიკაში მიმდინარეობდა, სადაც 10 ათასი სულიერად ავადმყოფი ცხოვრობდა. ფილმში შეასიშნავი მსახიობები მონაწილეობენ: ანჯელინა ჯოლი (განსახიერებული როლისთვის მან „ოს-

კარი“ მიღლი) და ბრიტანი მერფი, საავადმყოფოში სიუზნის მეგობარ გოგონებს განსახიერებს. ასევე მონაწილეობის ვანესა რედგრეივი და ვუპა გოლდბერგი. ფილმში მუშაობის პერიოდში ვაინონას მიმოწერა ჰქონდა რეალურ სიუზნთან და ერთხელ ისინი ერთმანეთს შეხვდნენ კიდეც.

როდესაც ვაინონას მის მეურ განსახიერებულ გმირს ადარებენ, რაიდერი აღნიშნავს, რომ სიუზნი მას ბევრად სჯობს: ჭკვიანია, გამგები, სათხო და სიმართლის მოყვარული. ვაინონა ცდილობს, თავის თავში ეს თვისებები განავითაროს და ფილმის გმირს დაემსგავსოს.

დეპრესიის პერიოდში ვაინონას ძალიან ეხმარებოდნენ მეგობრები. თურმე ერთხელ, პარკში ყოფნისას, სრულიად უცხო ადამიანი მიუახლოვდა და უმღერა, იმისათვის, რომ მოწყვენილი ვაინონასთვის გუნება გამოეკეთებინა.

ვაინონასთვის სიუზნის როლი ძალიან ღირებული იყო. ფილმი მეტის-მეტად მნიშვნელოვან და სერიოზულ პრობლემას შექმნა. „შეუძლებელია მინვიდე საავადმყოფოში, გადაყლაპო აბი და გამოჯანმრთელდე, – ამბობს მსახიობი. – აუცილებელია, საკუთარი თავი შეიმუშაონ და თავდა მოინდოონ განუზრება. მე მზარავს იმის წარმოდეგნა, თუ რა შეიძლება მოხდეს მომავალში, ამიტომ იყო ჩემთვის ძალიან მნიშვნელოვანი ისეთი ფილმის შექმნა, რომელშიც საუბარი იქნებოდა ადამიანურ ურთიერობებზე, ერთმანეთსადმი გულისხმიერ დამოკიდებულებაზე.“

დეპრესიის დაძლევა თავად მსახიობსაც ძალიან გაუჭირდა. ის გამუდმებით ფიქრებში იძირებოდა და იმ მომენტებს იხსენებდა, რომელიც განსაკუთრებით

უსამოენო იყო მისთვის, ცდილობდა, დავიწყებას, მაგრამ ისევ ითრგუნებოდა.

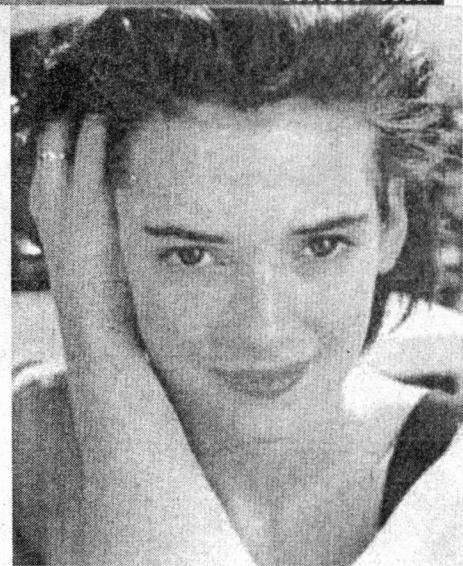
ადვილია ვაინონას გაგება – პირველ დიდ სიყვარულთან განშორება ძალიან ძნელია. ჯონი დეპი კი მისი პირველი და ნამდვილი სიყვარული იყო. მათი შეხედრები 1989 წელს დაიწყო, 1990-ში ნიშნობაც ჰქონდათ, 1993-ში კი დაშორდნენ. ჯონიმ მკლავზე ამოისვირინგა „ვაინონა – სამუდამოდ“ და, როგორც ამბობენ, დღესაც არ იშორებს ამ სვირინგს. ეს განშორება ვაინონასთვის ცხოვრებაში პირველი სერიოზული გამოცდა აღმოჩნდა. მას შემდეგ უფრო ფრთხილიც გახდა. „მე და ჯონი კარგ მეგობრებად დავრჩით, მაგრამ ტკივილი იმდენად დიდი იყო, რომ ახლა მეტად წინდახედული ვიქნები...“

მმიმე პერიოდი უკან დარჩა. ვაინონა სულ სხვანაირი იყო 19 და 20 წლის ასკში, მაგრამ მიაჩნია, რომ ამგვარი რამ ყველამ უნდა გამოსცადოს: „ნებისმიერ მოზარდს აქვს მმიმე წუთები ცხოვრებაში, ახლა მე ბერინერი ვარ, თუმცა ბევრი რამ გადავიტანე: საყვარელ ადამიანთან განშორება, ახლობლების სიკვდილი და ბევრი სხვა უბედურება – ამაზე ლაპარაკიც აღარ შეურჩს, მაგრამ ეს ყველაფერი ხომ ცხოვრების განუყოფელი ნაწილია“.

1998 წელს ვაინონამ მეო დეიმონთან გააბა ურთიერთობა. 1999 წელს მათ ნიშნობის შესახებ განაცხადეს და ბინაც შეიძინეს. მეთის შესახებ ვაინონა ყველგან ამბობდა, რომ ვაუი კარგი მეგობარი, ძალიან კეთილი, სამართლიანი, შესასიშნავი ადამიანი იყო. ყველგან აცხადებდა, რომ მეთან ერთად თავს ძალიან ბევრი გრძნობდა, მაგრამ 2000 წლის აპრილში ისინი ერთმანეთს დამორჩნენ.

ბევრი თვლიდა, რომ ვაინონამ პერვლობა კრუსხე იეჭვიანა, რომელთანაც მეთი ფილმში გადაიღეს. სინამდვილეში კი მათ შორის არაფერი ყოფილა. საქმე კი ის იყო, რომ დეიმონმა დაითანხმა რაიდერი, დაბანდებინა ფული საქვეზნოდ ცხობილი ავანტიურისტის, ფინანსური პირამიდების შენებით დაკავშირული დან გიაჩეტოს კომპანიაში. ასე დაკარგ ვაინონამ მიღიონ დოლარზე მეტი, მაგრამ მხოლოდ რაიდერს არ უზარალია, მასთან ერთად გიაჩეტოს ბადეში გაეხნენ თვით დეიმონი, ასევე ბენ ეფლეკი, ლეონარდო დი კაპრიო და სხვები. მოკრძალებული გამოთვლების თანახმად, გიაჩეტომ პილივუდის ვარსკვლავებს ცხრა მიღიონ დოლარი დასტყუა.

მეო დეიმონთან განშორების შემდეგ

ვაინონა მარკ უოლბერგმა გაიტაცა. ეს ყმაწვილი მარკი მარკის სახელით არის ცნობილი. ადრე ის მოდელიერ კელვინ კლანთან ქვედა საცვლებს უწევდა რეკლამას, შემდეგ კი კინოში გადაინაცვლა. ვაინონა რაიდერი ცხოვრებაში არ თამაშობს. ის ერთნაირია ფურნალისტებთან ინტერვიუს მიცემისას და მეგობრებთან ბარში დროს ტარებისას.

თავის ცნობილ ფილმში „გოგონა ჩენ გაგვაწვეტინებ“, რაიდერმა არა მშოლოდ მთავარი როლი შესრულდა, არამედ ფილმის აღმასრულებელი პროდიუსერობაც იტერთა. ის წინასწარ იყო შეუვარებული ამ პროექტზე და მისივე თქმით – ეს ფილმი მისი სიცოცხლე იყო: „ამ სურათმა მთელი ჩემი ცხოვრება მოიცავა, მე მოლიანად ვენდობოდი რეჟისორს, ჯიმ მენკოლდს. ვთვლი, რომ გადაღებაზე მთლიანად დავისარჯე და ფილმს ფაქტობრივად, ჩემი თავი მიუვადვენი“. ■

ტესტი

გეგუანებათ თუ არა გულის იშამიური დაავადება?

გულის იშემიური დაავადება გულისხმობს იმ პათოლოგიებს, რომელთა განვითარებაც გულის კუნთისთვის სისხლის მიწოდების უძმარისობასთან არის დაკავშირდული. ერთოდ, ამ ჯეფუზის შედის: გულის კუნთის ინფარქტი, სტენოკარდია, ათეროსკლეროზის და ინფარქტის შედევრი გულის კუნთში მძღინარე სტენოზული ცელილებები. ბოლო დროს ძალიან გახშირდა გულის იშემიური დაავადების შემთხვევები ანალგაზრდა ასაკში. ტესტი გაგცნობთ იმ რისკ-ფაქტორებს, რომელიც ხელს უწყობს აზიაზული დაავადების განვითარებას.

1. ენევით თუ არა სიგარეტს?

- ა) ბევრი - 3;
- ბ) საშუალოდ - 2;
- გ) ცოტას - 1;
- დ) არა - 0.

2. ხართ თუ არა ადინამიური (გეზარებათ მოძრაობა)?

- ა) ძალიან - 3;
- ბ) საშუალოდ - 2;
- გ) იშვიათად - 1;
- დ) არასოდეს - 0.

3. გიყვართ თუ არა ხორციანი კერძი?

- ა) უხორცოდ ვერ ვძლევ - 3;
- ბ) უპირატესობას ვანიჭებ - 2;
- გ) იშვიათად მივირთმევ - 1;
- დ) ბოსტნეული უფრო მიყვარს - 0.

4. გიყვართ თუ არა მართიანი საჭმელი?

- ა) ზედმეტად დამარილებული - 3;
- ბ) ზომიერად მარილიანი - 2;
- გ) ნაკლებმარილიანი - 0.

5. გაქვთ თუ არა ჭარბი წონა?

- ა) 30 კგ-ით ნორმაზე მეტი - 3;
- ბ) 20 კგ-ით მეტი - 2;
- გ) 10 კგ-ით მეტი - 1;

6. იღებთ თუ არა მაღალკალორიულ საკეცხს, განსაკუთრებით დამით?

- ა) თითქმის ყოველთვის; განსაკუთრებით მიყვარს ცხიველური ცხიმებით დამზადებული ქერძები - 3;
- ბ) ძალიან ხშირად - 2;
- გ) იშვიათად - 1;

7. გაქვთ თუ არა მაღალი არტერიული წნევა?

- ა) ყოველდღე - 3;
- ბ) ხშირად - 2;
- გ) იშვიათად - 1;

(დ) არა - 0.

8. გაქვთ თუ არა შაქრიანი დი-აბეტი?

- ა) დიას. შაქრის შემცველობა სისხლში ძალიან მაღალი მაქს ხოლმე, რადგან ვარღვევ დიეტას - 3;
- ბ) მაქს დიაბეტი, მაგრამ ვიცავ კვების რეჟიმს და ამიტომ შაქრის მაჩვენებელი უძინვნებლივ მაქს მომატებული - 2;
- გ) არა - 0;

9. ჰქონდათ თუ არა თქვენს მშობლებს ან და-ქმას ინფარქტი ან სტენოკარდია?

- ა) დიას - 3;
- ბ) არა - 0.

10. ხართ თუ არა ემოციური?

- ა) მეტისმეტად - 3;
- ბ) ზომიერად - 1;
- გ) არა - 0.

11. გრძნობთ თუ არა ხშირად

დაპლაზმატიკული რულები

25-36 წულა: ოქვემს ირგანიზმში გულის იშემიური დაავადების განვითარების ნოფირი ნადაგი არსებობს. აუცილებლად უნდა შეიცვალოთ ცხოვრების ნები, კვების რეჟიმი; მეტი ყურადღება დაუთმიერ ჯანმრთელობას. თავდაპირველად ჩატარებულ გამოვლენება და პროფილეტიკური მკურნალობა ეჭიმის მეთვალყურებით.

10-25 წულა: ამ დაავადების განვითარების მაღალი რისკის შემნება ჯგუფში არ მონაციონ, მაგრამ ეს სულაც არ ნიშნავს იმას, რომ შეგიძლიათ, მოადუნოთ ყურადღება საკუთარი ჯანმრთელობის მიმართ: შეამცირეთ ან შეწყვიტეთ სიგარეტის ნევა, რეგულარულად აკონტროლეთ არტერიული წნევა, ერთდღით ცხოვლურ ცხიმებს, დღის რაციონში უპირატესობა მიარისეთ

ფლექტო-ემოციურ გადაღლას კონფლიქტური სტრუციებით?

- ა) ყოველდღიურად - 3;
- ბ) ხშირად - 2;
- გ) ხანდახან - 1;
- დ) არა - 0.

12. გინევთ თუ არა ზედმეტი გონებრივი გადაღლა?

- ა) გამუდმებით - 3;
- ბ) ხანდახან - 1;
- გ) არა - 0.

0-9 წულა: თქვენი ცხოვრების სტილი საკსეპტო ნორმალურობა, მაგრამ ეცადეთ, კორექცია შეიტანოთ იმ მომენტებში, რომელიც თქვენს პასუხებში აღინიშნა. გაითვალისწინეთ ყველა ის რჩევა-დარგება, რომელიც მეორე ჯგუფში (10-25 წულა) მოხვედრობებს მოეცათ. თქვენი დღის რეჟიმში შეიტანეთ ზომიერი ფიზიკური დატვირთვა (გარჯიში), მისდევთ ჯამსალი ცხოვრების ნებს.

სამაკურნალო მშენებელი

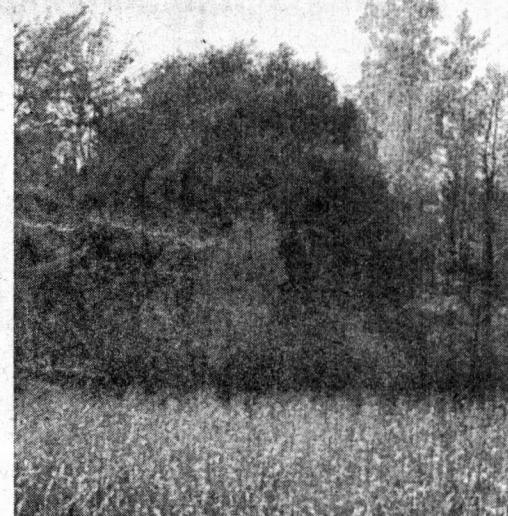
ცაცხვი

ცაცხვის მრავალი სახეობა არსებობს, მაგრამ მედიცინაში უპირატესად გულისქრ ცაცხვს – TILIA CORDATA იყენებენ. ის 20-30 მ სიმაღლის უხვად შეფრთლილი ლამაზი ხეა; ყვავილებს 5-11 ყვავილი ქმნის. სამედიცინო მიზნით სწორედ ცაცხვის ყვავილებს იყენებენ, რომელიც უნდა შეგროვდეს იმ დროს, როცა უმეტესობა გაშლილია. ცაცხვი სულ 2 კვირის განმავლობაში ყვავის და მთავრია, არ გამოგეპაროთ ეს პერიოდი. დაგვინებით დაზარდებისას ყვავილები უკვე დამჭერია და შეხებისას ადვილად ცვიგა. მაკრატლით ფრთხილად შეაჭერით ცაცხვს ყვავილები და გაშრეთ პაკრზე, ჩრდილში. მზეზე შრობა საზიანოა – თანაყვავილედი სწრაფად მუქდება და წითლება, ყვავილი კი, ხუნდება. კარგად გმმრალ ყვავილებს უნდა პჰიონებს მოყვითალო-მომწვანო ფერი. შეინახეთ მშრალ და გრილ აღვილას, ქაღალდის პაკეტში. შეინახვის წესის დაცვის შემთხვევაში, ვარგისია 3 წლის განმავლობაში.

ფარმაკოლოგიური მოქმედება: ყვავილებისგან მომზადებული პრეპარატები აძლიერებს კუჭის წვენის სეკრეციას (გამოყოფას), შარდვას, აუმჯობესებს ნაღვლის გამოყოფას და მის ჩაღინებას თორმეტ-გოვა ნაწლავში, ახასიათებს ოფლმდენი მოქმედება. გარდა ამისა, ცაცხვის ყვავილს აქვთ მსუბუქი სედატიური (ძილის მომგვრელი) მოქმედება და კარგ გავლენას ახდენს ცენტრალურ ნერვულ სისტემაზე, ამცირებს სისხლის სიბლანტეს, აქვთ ანტიმიკობული, ანტიანთებითი ეფექტი.

გამოყენება მედიცინაში: ცაცხვის ყვავილის პრეპარატებს იყენებენ სავლებად ანგინის, პირის ღრუს ლორწოვნას ანთებითი დავადადების, ზემო სასუნთქი გზების რეასირატორული დავადების დროს.

ყვავილის ნაყენს იყენებენ აგრეთვე, როგორც ოფლმდენ და სიცხის დამტევ საშუალებას – ბრონქიტის, გაცივების, ანგინის დროს; როგორც დამამშვიდებელს – მომატებული ნერვიული აგზების დროს. კარგ შედეგს იძლევა ცაცხვის ნაყენი საჭმლის მომნელებელი სისტე-

მას ფუნქციის მსუბუქი დარღვევების, საშარდე სისტემის ანთებითი დაავადებებისას. ცაცხვის ჩაი უებარია ახალდაწყებული ჰიპერტონიული დაავადების შემთხვევაში.

ნაყენის დამზადების წესი: 2 სუფრის კვებზე დანაყილ ყვავილს დაასხით 2 ჩაის ჭიქა ძლულარე წყალი და დააყოვნეთ 20 წუთი, შემდეგ გაწურეთ და შეინახეთ გრილ ადგილას, არა უმტეს 2 დღისა.

მიღება: გააცხელეთ ნაყენი და დალივთ 1 ჭიქა 2-3-ჯერ დღეში ან გამოივლეთ ყელში, პირში (საჭიროების შემთხვევაში).

კოსტელოს სანეაზია? ლაიკოზი იკურნება?

სულ ცოტა ხნის წინ მედიკოსები დაავადებას ებრძონენ მხოლოდ ორი მეთოდით: ქიმიოთერაპიითა და ძვლის ტვინის გადანერვით. ორივე მეთოდი დაკავშირებულია მძიმე გართულებებთან, საჭიროებს პაციენტების ხანგრძლივ ყოფნას კლინიკაში, მოითხოვს მისან დიდ გამდლებას და ამასთან, წარმატების გარანტიასაც არ იძლევა.

და აა, XX საუკუნის დამლევს, აღმანის ლეიკოზის სასწაულმოქმედ წამალი, რომელიც თურმე ყოველთვის ყოფილა მეათა ხელში. საუბარია სისხლზე, რომელიც რჩება პლაცენტაში (მომყოლში), ბავშვის დაბადების შემდეგ. თუ ამ სისხლს გადაუსხამთ ავადმყოფს, მისი ორგანიზმი რამდენიმე თვეში სრულიად გაიწმინდება შეცვლილი ლეიკოციტებისაგან. საპროცედუროში გატარებული

ნახევარი საათის შემდეგ ავადმყოფი განკურნებულია. მას არ ესაჭიროება საავადმყოფოში დაწოლაც კა. მეთოდი პრაქტიკულად შემდეგნაირად ხორციელდება: ბავშვის დაბადებისთანავე ექიმები გადაჭრიან ჭიპლარს, რომელიც დედას ბავშვთან აკავშირებს. პლაცენტა ისევ მშობიარის სხეულშია. ჭიპლარის თავისუფალ ბოლოში დგამენ კათეტერს და აგროვებენ სისხლს სპეციალურ სინჯარაში. მისგან გამოყოფილი ლეიკოციტის წინამორბედე უჯრედებს შეამოწმებენ ავადმყოფთან შეთავსებაზე და შეუყვანენ მას ხელის ვწანაში.

ამერიკელმა ექიმებმა უკვე არაერთი უიმედო ავადმყოფის სიცოცხლე იხსნეს უკურნებული სენისაგან.

თამარ გამაბაშვილი

ს ეციალისტები მწვავე ლეიკოზს კიბის მეხსუთე სტადიას უწოდებენ. ზოგჯერ იყენებენ სხვა გამოთქმასაც – მოცირკულორე მეტასტაზი. ამ დავადების აღმოჩენა სირთულეს არ წარმოადგენს: გენეტიკურად შეცვლილი თეთრი უჯრედები – ლეიკოციტები, სისხლის ნაკადით გადადის მთელ ორგანიზმში, აღწევს ორგანოებრივ ქსოვილებში და აზიანებს მას.

რობერტ გოდარდის
პირველი რაკეტა
შეიძლოდა 3 კმ
სიმაღლეზე აფილა,
რამაც მას ხელი არ
შეუძლია, თავის
მონოგრაფიაში
დაწერა - რაკეტამ
მთვარემდე შეიძლება
მიაღწიოს.

წანამდლვრები

ისტორიიდან ცნობილია, რომ ჩინელებმა რაკეტები ჯერ კიდევ X საუკუნეში ან, შესაძლოა, უფრო აღრეც გამოიგონეს. მათ უძრავსწილად, გარიობის მიზნით იყენებდნენ, თუმცა ისეც ხდებოდა, რომ „ცუხლოვანი ისრებით“ აღყაშემორტყმულ ციხესიმაგრებში აჩენდნენ ხანძარს.

1791 წელს რეაქტორული იარაღის ძალა თავისთვის თავშე ინგლისელებმა გამოსცავდა: ავანცებულ ინდუსტია „სარაკეტო ირიშმა“, რომელსაც სულთანი ტიპუ-საიბი მეთაურობდა, მათზე დადი შთაბეჭდილება მოახდინა. ყოველ შემთხვევაში, ამ საბრძოლო მოქმედებათა ერთ-ერთმა მონაწილემ, ოფიცერმა ულიას კინგრივმა, სამხრიდოში დაბრუნებისთვანავე, რაკეტების სერიოზული შესწავლა გადაწყვეტა. 1806 წელს მან ფრანგების წინააღმდეგ რაკეტების გამოყენების წინადადება წამოაყენა და მისი უდიდებულესობის მთავრობის მხარდაჭერაც მიღიო. თუმცა სარაკეტო დარტყმა უკვე აქტივულებს - ნაპოლეონის ოკეანისმიზელ მოკავშირებს მაყენს: 1814 წელს ინგლისურმა ფლოოტმა 25 საათიანი (უშედევი) დაბომბება განახორციელა ბალტიმორის მახლობლივ მდებარე ფორტ მაკ-კენრიზე. სწორედ ამ ბრძოლის შემდეგ ამერიკელმა მოხალისებ და პროფესიონალური დაღვიკატმა, ფრენსის სკოტ კომ დაწერა ნაციონალური პიმის - „გარსკვლავებით გავსტებული დროშა“ - ტესტი, რომელშიც „რაკეტების აღისფერი ცეცხლია“ მოხსენიებული.

შემდომში, არტილერიის აქტიური განვითარების კულტობაზე, რაკეტები მიიღი-

პირველი რაკეტი გემენელი

75 წლის ნინ, 1926 წლის 16 მარტს, ქალაქ თბერინის (აშშ, მასარიუსეტის) მაზლო-ბლად მდებარე ფერმაში ღირსშეანიშნავი მოვლენა მოხდა: ცაში აიჭრა უცნაური ნივთი, რომელსაც ცეცხლოვანი „ცუდი“ პქონდა — სტარტი აიღო მსოფლიოში პირველმა რაკეტამ, რომელიც, თხევადი საწვავის გამოყენებით, ინჟინერმა რობერტ გოდარდმა შექმნა. ასე შეაძიჯა კაცობრიობაში სარაკეტო ერაში — თუმცა მას, ადამიანთა მოდგმას, იმ დღიდან კიდევ დიდი ხის მანილზე არ სურდა ამის დაჯერება...

რობერტ გოდარდი

წეს და XX საუკუნის 40-იან წლებამდე, მათ უძრავსად, მხოლოდ საზომო პიროტექნიკისთვის იყენებდნენ.

რეაქტიული ოცნება

პირველ სარაკეტო სტარტებამდე სიკრცის დაცურობის ახალ საშუალებებზე ოცნებობდნენ შევრლები, რომელიც სხვასაც იტაცებდნენ თავიანთი ფანტაზიებით. მათ შორის იყო უკვე ნახსენები გოდარდი. 1932 წელს ის პერერტ ულას სწერდა: „1898 წელს თქვენი „სამყრითა ომი“ წავითხოეთ. მაშინ 16 წლის ვიყვაო. თითქმის ერთი წელიწადი მივაღიაბული ვიყვაო წაკითხულით და გადაწყვიტე, რომ ქვეპაზე არ არსებობს იმაზე მიმზიდველი პრობლემა, რომელსაც საკმაოდ მოსაწყენი განსაზღვრება — , დიდ სიმაღლეთა კვლევა“ აქცის არ ვიცა, კიდევ რაბდენა წელი დასკირდება მასზე მუშაობას, მაგრამ ვიმეობონები, რომ სანამ ცოცხალი ვარ, არ მივატოვებ“. კონსტანტინ ციოლკოვსკი, რომელმაც მეცნიერულად პირველად დასასტუაროს მომსისური გადააღიღებისთვის სარაკეტო პრინციპის უპირატესობა, აღიშნავდა, რომ ამ იდეისკენ მას უზურ ვერნის „ტექნიკურმა შეცდომებმ“ უიძგა...

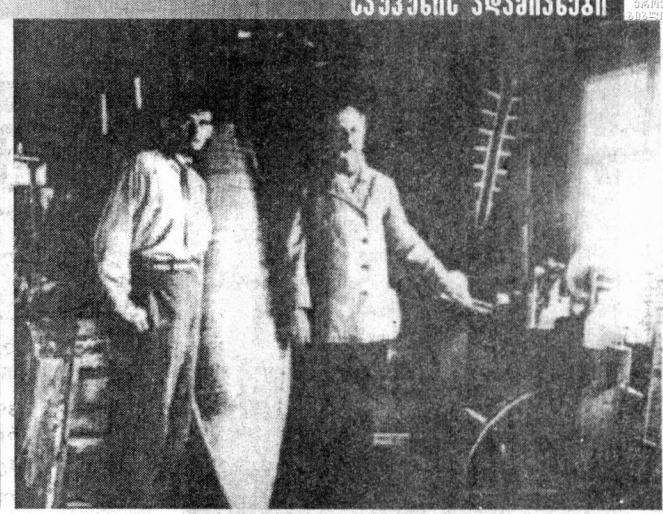
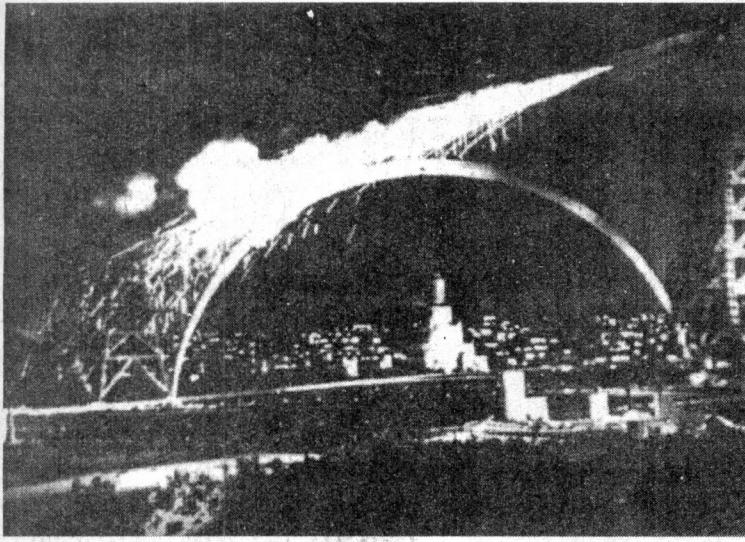
ციოლკოვსკის იდეებმა „სარაკეტო ბემი“ საბჭოთა ხელისუფლების პირველ ათწლეულებში წარმოშვა. მაშინ ენთუზიაზმით ხვდებოდნენ მეცნიერებასა და ტექნიკაში გაჩერილ ყველა სისტემა: ერთმანეთს ცვლილა აეროცილები, დირიქტორები, რაკეტები. 1932 წელს საჭითა კოსმოსური ტექნიკის მომავლი კონსტრუქტორი სერგეი კოროლიოვი სათავეში ჩაუდგა რეაქ-

ტიული მომრაობის კვლევის ჯგუფს (ГИРД - Группа изучения реактивного движения) ერთი წლის შემდეგ კი 400 მ სიმაღლეს მაღალია ამ ჯგუფის მიერ შექმნილმა პირველმა რაკეტამ გИРД-09, რომელსაც თხევადი რაკეტიული ძრავა ჰქონდა.

... თვითონასწავლი ციოლკოვსკისაგან განსხვავდით, რობერტ პატჩინს გოდარდი (1882-1945) დიპლომირებული სპეციალისტი და პროფესიონის იყო — ფიზიკისა და ელექტროდინამიკის ლექციათა კურსებს კონტენტიდან ქალაქ კუსტირის (მასაჩუსეტსი) კლარკის უნივერსიტეტში. მაგრამ მასაც დიდად იტაცებდა პლანეტთაშორისი მოგზაურობა — თემა, რომლის განხილვაც იმ დროს, აკადემიურ წრეებში, პროფესიული რეაქტიული ძრავის ფრიად სარისკი იყო.

ჯერ კიდევ შევიდ წლისა იყო, როცა მარსზე გაფრენას ცენტრიბდა და ეს ოცნება მოდება ბაჟურუად არ დარჩინდა გოდარდისთვის. 1907 წელს კუსტირის პოლიტექნიკური ინსტიტუტის სტუდენტმა დიპლომანტმა გოდარდმა ინსტიტუტის სარიტო დენთზე მომუშავე რაკეტა ააგო. რაკეტა ავეთქმა, რობერტი კი ძლიერ გადაურჩა გარიცხვას. შეიძი წლის დაუღალავი შრომის შედეგად კი, შეუკოვარმა გამომგონებულმა მყარსაწვავინი რაკეტის პატენტი მიღიო, თხევადრეაქტიული ძრავის სქემა შეიმუშავა და ერთი წლის შემდეგ ექსპრიმენტებსაც შეუდგა.

კოლეგის მახლობლად ძძებარე მინდოორში ჩატარებულმა პირველმა ცდებმა მოსაზღვრული რეაქტორი გამოიწვია: გრუბუნით შეწებებული მეზობელი დასხელებების მცხოვრები საჩივრებით იკლებდნენ

კუკულიაბეგ მუზად კოსმონავტიების იდეები კინემატოგრაფისტების იბადადა. ხაბჭოთა ფილმი – „კოსმოსური რეისი“ კონსულტაციებს ცისლეიცხეს უწევდა, ამერიკულს – „ქალი მოვარეგზე“ – ჰერმან ლერტი

პოლიციას. მაგრამ გოდარდს ამის გამო ყურები არ ჩაძოუყრის. აშშ-ის იმდროინ-დელი სამეცნიერო ლიცეუმის – სახელ-განთქმული სმიტსონის ინსტიტუტისგან 5.000 დოლარიანი გრანტის მიღებისთანავე მან თავისი აპარატების შექმა განაგრძოდა იმ დროს მყარისაწვავიან, დენთიან ვარი-ანტებზე აკეთებდა აქცენტს.

როცა აშშ პირველ მსოფლიო ომში ჩაება, გოდარდმა გვერდზე გადაღო კოსმოსური პროექტები და სამხედრო საქმეს მოჰკიდა ხელი. არც ერთ მათგანს რეალისტება არ ეწერა, თუმცა ვერსალის საშვილი ხელშეკრულების გაფორმებამდე რადენიმე დღით ადრე წარმატებით დასრულდა ხელის ნაღმებტყორცნის (ბაზეას) გამოცდა, რომელსაც გოდარდის კვლევა ედო საფუძვლად ამ იარაღის გამოყენება მხოლოდ შემდგომ – მეორე მსოფლიო ომში მოხდა (ანალოგოური სქემა ვერმახტის შეარაღებულ ძალებშიც გამოიყენეს).

1922 წელს გოდარდი უშეალოდ თხევადსაწვავიან სქემას იკვლევს (გერმანიაში ამ დროს, მისგან დამოუკიდებლად, იმავე იდეას ჰერმან იმპერიტი, რუსთმი კი, მანამდე – ციოლკოვსკი, ამუშავდნენ).

სერგეი კოროლეოსტი, ისევე როგორც რობერტ კოლარ-

ამგვარი რაკეტის შექმნას, სულ ცოტა, სამი სერიოზული პრობლემა ეღობდებოდა: შიდაწვის კამერისთვის საჭირო განსაკუთრებულად სიცემების მასალის უქონლობა, ამ კამერაში საწავავს ქომპონენტთა (გოდარდი ბერზინსა და თხევად უნგბადს იყენებდა) თანაბარი შეღწვევის უზრუნველყოფის ჯერ კადვე გადაუჭრელი ამოცანა და, ბოლოს, რაკეტის სტარტის შემდგომი მართვის საშუალებები. ამერიკულმა მცნიერმა სამივე ამოცანას წარმატებით გაართვა თავი.

გლაპარი და სინამდვილე

1919 წლის დამლევს გოდარდმა დროებით შეწყვიტა აქტიური პრაქტიკული საქმიანობა და თვეს მციროდენი უანტაზორობის უფლება მისცა. იმავე სტილის ინსტიტუტის მსარდაჭერით მან გამოსცა შრომა – „ზღვრულ სიმაღლეთა მიღწვევის მეთოდი“, რომელმც კრძოლ, თხევადსაწვავიანი რაკეტით მოვარეზე ადამიანის გაურენის შესაძლებლობებზე მსჯელობდა.

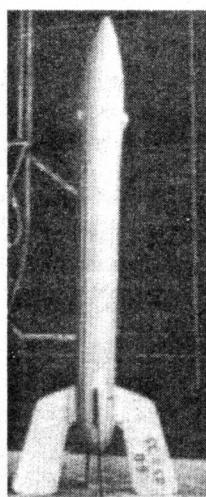
ამ ბროშურის ერთ-ერთი ხელში

ბათ მას მოუწვეს, რაიმე უფრო სოლი-დლური იპოვოს, ვიდრე ვაკუუმი იმისათვის, რომ მის რაკეტას გადაადგილების საშუალება მიეცეს“.

მცნიერი პლეიმიკაში არ ჩაბმულა. იმ დღიდან 6 წლის შემდეგ კი სტარტი აიღო მისმა პირველმა თხევადსაწვავიანმა რაკეტამ. გამომვინაბლის მეუღლე ამ ისტორიული მიმეტნის ფიტოფირზე აღბეჭდვას აპირებდა, მაგრამ კამერაში, თოთქის ჯიბრზე, ფირი გათვევულიყო და ერთადერთ მტკიცებულებად, თვით გოდარდის დღიურის ჩანაწერი იქცა: „17.03.1926. გუშინ, დეიდა ეფის ფერაში ობერნშტა პირველად განხორციელდა თხევადსაწვავიანი რაკეტის აფერნა. დღე საქამაოდ შევიდი იყო... როცა რაკეტა, ზედმეტი ხმაურისა და ცუცხლის აღის გარეშე, ცაში აიჭრა, ეს რაღაც ჯადოსნურ მოვლენად მომეტვნა“.

რაც შეეხება ხმაურს, ის სულ სხვაგვარი იყო – ხმაური პრესაში ატყვა. პროფესიონალულად ბეკერტი წერდა: „მოვარეზე რაკეტის გაფრენა სრულად ბრიფული იდეა და იმის ნათელ მაგალითს წარმოადგენს, თუ რა ასეურდად შეიძლება მიყინენ მცნიერები, რომლებიც ერთმანეთისაგან განცალკევებით, „აზრგაუმტარ“ სივრცეში მუშაობნ“. ვუსტერის ადგილობრივი პრესის მიმრთ კი, რომელმც პროფესიონალ გოდარდის ექსპერიმენტის შესახებ ცნობა გამოაქვევნა, ერთ-ერთმა უმსხვილესმა ამერიკულმა გაზეთმა – „ნიუ-იორკ ჰერალდ ტრიბუნმა“ აიმაღლა ხმა: „რას არ წაიკითხავ ამ პროცენტულ პრესაში! ქალაქ ჰუსტონის ერთ-ერთ გაზეთში რაღაც, „მოვარის რაკეტის“ სტარტზე წერენ, რომელიც ფერმაზე მოხდა. მათოლაცდა, რაც უფრო ღრმად შეტოვავ მიყრუებულ კუნჭულში, მთ უფრო მეტად „აგოსტუსში“ ფაზაზია...“

გოდარდი კი ისევ დუღდა. და მხოლოდ მკლევა ანგარიში გაუგზავნა სმიტსონის ინსტიტუტს, რომელიც, ჩანს, ყოველდღიურობაში ჩაიკარგა – რაღაც პირველი

ვოლფრამ „ჰეტარდები“ მხოლოდ 3 კალიბრზე დაფრინავდნენ, ხოლო ვერნერ ფონ ბრაუნის რაკეტები V-1 და V-2 მხოლოდიმი პირველი ურთოსანი და ბალისტიკური რაკეტები იყო და რამდენიმე თუ წარმატებით მომავლენებს ღონისძიებებს და ბრიუსელს. ომის შემდეგ ფონ ბრაუნის ამერიკაში გადასვლა მოუხდა და მის მიერ შექმნილი რაკეტები უკვე კანაცვერალის კონცენტრაციაში და დატოვდა სტარტს.

თხევადსაწვავინი რაკეტის შესახებ მსოფლიომ მხოლოდ ათი წლის შემდეგ შეიტყო — „მიტისტის ინსტიტუტის შრომების“ კრისტალში მოთავსებული გამომგონებლის სტატიიდან, მათიც, როცა გოდარდს უკვე ჰყავდა მიმღევრები საფრანგეთში, გერმანიასა და რუსეთში.

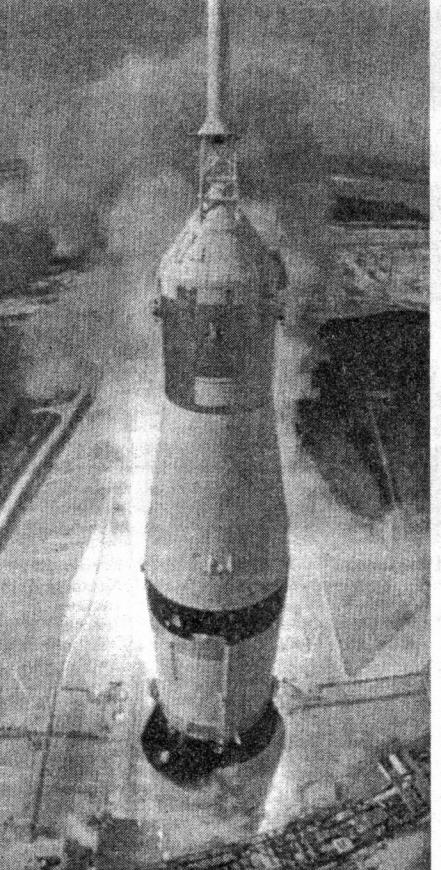
1929 წელს გოდარდის რაკეტამ დიდ სიმაღლეზე პარველად აიტანა სამცნიერო აპარატურა — ბარომეტრი და ფოტოკამერა. სამი წლის შემდეგ კი, მის მიერ ნიუმექანიკის შტატის ქალაქ როზტურლში მოწყობილი პატარა პოლიგონზე პირველი მართვად რაკეტი გაუშვეს. 1935 წლის მარტში გოდარდის აპარატმა პირველად გადაჭრანდა ხმის სიჩქარეს, ორი წლის შემდეგ კი რეკორდულ — სამეცნიერო-კონსილის მიაღწია.

1945 წლის 10 აგვისტოს — ნაგასაკის ატომური დაბობების მეორე დღესა და V-2 ტიპის გერმანული ბალისტიკური რაკეტებით ღონისძიების პირველი დამომტკიცებული გროვის შემდეგ, რობერტ გოდარდი კიბოთი გარდაიცვალა.

რაკეტები UBER ALLES

ამერიკელი მეცნიერი ვერ მოესწრო იმ დროს, როცა მისი იდეები წარმატებით განახორციელეს გერმანიაში.

1927 წელს ჰერმან იბერტმა გერმანიის სარაკეტო საზოგადოება ჩამოაყალიბა. 1932 წელს კი, ამ საზოგადოების ერთ-ერთმა ახალგაზრდა აქტივისტმა, პრუსიელმა ბარონ-

მა და ბერლინის ტექნიკური უნივერსიტეტის ერთსადამათავრებულმა ვერნერ ფონ ბრაუნმა ზოგადობით იდეა გაუზარა შეიარაღებულ ძალებში მაღალი პოსტის შექნე პოლკოვნიკ ბეკერს. იდეები კოსმოსურ პროექტებს უკავშირდებოდა და აგრძოვე, ქორეტო ფილმის გადასაღებ მოცდაზე მდებრი ტიპის გადასაღები პროექტით რაკეტის მაკეტის აგებასაც ეხსებოდა. ბეკერმა ახალგაზრდა მეცნიერის „სათამაშოებზე“ ფიქრის შეწყვეტა და სამხედრო ამოცანებზე მუშაობა ურჩა.

ვერნერ ფონ ბრაუნის შესავაზეს, გაეგრძელებინა საუნივერსიტეტო საქართველოსა და, ამგვე ლორს, საალექსონო სარაკეტო კვლევებში მიეღო მონაწილეობა, რომელსაც ვალტერ დორნბერგერი ხელმძღვანელობდა.

1933 წელს, როცა ხელისუფლებაში პიტლერი მოვიდა და მასობრივი „ტვინების გაუზვა“ დაიწყო, ფონ ბრაუნმა საბოლოო არჩევანი გაკვთა: თავისი ბედი ნაცისტურ პარტიას დაუკავშირა.

გერმანული რაკეტების პირველმა სასტენდო ცდებმა უდიდესი შთაბეჭიდილება მოახდინა გერმანების ერთ-ერთ მესამირკვლეულზე, სახმელეთო ჯარების მთავარ-სარადალზე, გენერალ ვერნერ ფონ ფრიჩზე და მან რაკეტის საბრძოლო ნიმუშის დასაშადებლად მთავრობისგან რამდენიმე მილიონი მარკის გამოყოფის პირობა დადო. 1935 წელს სამუშაოს შეუდგა საგანგებო „სარაკეტო გუნდი“ — და მთავარი საცდელი ცენტრი — სუპერსაიდუმლო იბიექტი, რომელიც ბალტის

სანაპიროზე მდებარე მეოუცხეთა სოფელთან, პენემიუნდესთან შეიქმნა.

ამის შემდგომი მოვლენები საქმაოდ ცნობილია: შეიქმნა მართვად რეაქტორული (ეწ. ფრთხოსანი) რაკეტები V-1 და მსოფლიოში პირველი ბალისტიკური რაკეტები V-2, რომელსაც უერაფერს აღლებდა მოწინააღმდეგის არტილერია და ავაცალა. ამას მოჰყვა ღონისძიებისა და ბრიუსელის მოსახლეები და მოკავშირეთა ავიაციის მიერ პენემიუნდეში შექმნილი მსოფლიოში პირველი რაკეტოლორომის მიწასთან გასწორება.

სარაკეტო მემკვიდრეობა

აშშ-საც და საბჭოთა კაშმირსაც კარგად პქნდა გათვითცნობიერებული სარაკეტო პრიორიტეტის მნიშვნელობა და, ბუნებრივია, არ უნდოდა სხვის ხელში ნააღვლის ჩაგდება. მოკავშირეთა სადაზვერვო სამსახურები გერმანები სპეციალისტებზე ნადირობდნენ. ღორნბერგსა და ფონ ბრაუნს კარგად ესმოდათ, თუ რა ელოდათ მათ — ეს-ესტლებს, საბჭოთა ტყველიაში. ამიტომაც ორივე მთავარმა გერმანებმა მერაკტებ გადაწყვიტა, ამრიცელებს ჩამარტოდა. მათვე შერჩათ ხელო მთელი ღორუმენტაცია და მზა რაკეტის, რომელთა გატანა წითელი არმიის შემოსვლამდე ცხრადით აღრე მოხერხდა.

თუმცა ზოგი რამ საბჭოურ „ენკაველესაც“ შეემთხა (მის ერთ-ერთ სპეციალისტ ჯაუზუში შედიოდა სერგეი კოროლიოვი, რომელსაც მანამდე ცოტა ხნით აღრე გაეცალა პატიორის ხალათი ფიცირის მუნდირზე). საბჭოთა სარაკტო პროგრამაზე კიდევ რციოლე დატყვევებულ გერმანელ სპეციალისტსაც მოუწია მუშაობა.

შემდგომში ფონ ბრაუნს მისი ნაცნებიარი მოვარის რაკეტის აგბის შესაძლებლობა მიეცა. ეს რობერტ გოდარდის ოცნების ხორცებს ხმაცემასაც იყო: 100 მეტრიანი მრავალ საფეხურიანი „სატურნ-5“ კორპუსული აპარატით „აპოლონ-11“, რომელმაც აღმანები მთვარეზე აიყვანა. ვერნერ ფონ ბრაუნი აშშ-ის გმირი გახდა, მისი ნაცისტურ წარმართვისანი კი, ცდილობდნენ, საერთოდ არ ეხსებინათ.

ამ ამავშთ საბოლოო წერტილი უკვე ხსნებულმა „ნიუ-იორკ თამისმა“ დასცა. აქ აუცილებელია ამერიკულ ურნალისტების მიუზღდათ კუონილი: 1969 წლის 16 ივლისს, „აპოლონის“ სტატურის დღეს, გაზეთი ამგარი ტექსტით გამოიყიდა: „ასწლა უნდა გაღიაროთ, როგორც ასირულუტურად დაგვენილი ფაქტი — ის, რომ რაკეტებს კოსმოსურ გაკუზმი გადააღილების უნარი შესწევს. გაზეთი ძოლიშს უხდის თავის მეობილებებს (49 წლის შემდეგ! — რედ.) დაშვებული შეცდომისათვის“.

სპორტის მუნიციპალიტეტი

TE

შეადგინა რამაზ ალავერა

40-ի ձեզը ուղարկեց ամենալավագն օպերատոր Տակեթյան Հակոբյանը՝ լուսաւում է 3-ը

44-ე გვერდზე გამოქვეყნებული ტესტის პასუხები: 1-ა; 2-ს; 3-ს; 4-ს.

როგორი მეზოგალი ხარი?

1) გაქვთ თუ არა ურთიერთობა მეზობლებთან?

(a) ხშირად – 5;

(b) ხანდახან – 3;

(c) თოთქმის არასოდეს – 1.

2) სესხულობით თუ არა მეზობლებისგან პურს ან შეაქრს?

(a) ხშირად – 5;

(b) ხანდახან – 3;

(c) არასოდეს – 1.

3) თუ მეზობლის ბავშვები თამაშის დროს დარეკავენ ზარს თქვენს კარზე და გაიცემოთან:

(a) გალაზნდავთ მათ – 1;

(b) მათ შემობლებს შესჩივალებულ – 5;

(c) არავერს არ იტყვით – ბავშვები არიან და ვატიქაბათ – 3.

4) მიგანიათ, რომ თქვენი მეზობლები:

(a) ქვითლი და საინტერესო ხალხია, მუდამ მზად არიან მხარში ამოგიდვნენ – 5;

(b) დახმარებისთვის მზად არიან, მყრამ საინტერესონი არ არიან – 3;

(c) არც კეთილგან არიან და არც საინტერესონი – 1.

5) თუ თქვენს ოჯახში გამართული წვეულების გვიანობამდე გაგრძელების გამო მეზობლებმა უქმაყოფილება გამოთქვეს, რას გააკეთებთ?

(a) ბოდიშს მოუხდით და ახმურულ სტუმებს დაშიშმინქთ – 5;

(b) უპასუხებთ, რომ საკუთარი არ გაიცემოთ თქვენის მათგანის შემცირებით – 1;

(c) უპასუხებთ, რომ საკუთარი არ გაიცემოთ თქვენის მათგანის შემცირებით – 1;

58 ქულა და მეტი: ყოველთვის მზად ხართ მეზობლების დასახმარებლად და მათი ყველა პრობლემის გასაზიარებლად – მაშინაც კი, როცა არ გთხოვენ და თქვენი ჩარევა ზედმეტია. შეიძლება მეზობლებს თავსაც კი აბეზრებთ. გარდა ამისა, ძალიან ცნობის-მოყვარე ხართ და ჭორაობაზეც არ ამბობთ უარს.

57-32 ქულა: თქვენ კეთილი, გულითადი აღამინი ხართ და დახმარებაზე უარს არავის ეუბნებით. თუმცა, როცა გრძნობთ, რომ მოცემულ მომენტში საჭირო არ

ბ) უპასუხებთ, რომ საკუთარ სახლში ყველაფრის უფლება გაქვთ – 1;

გ) მეზობლებსაც შემოიტანებთ – 3.

6) თუ მეზობლად ახალი ბინადარი შესახლდნენ:

ა) მაშინვე გაიციობთ მათ და დახმარებას შესთავაზებთ – 5;

ბ) დაცდით, სანამ მიწევვიან ახალ საცხოვრებელს და შემდეგ მოწვევთ სტუმრად – 3;

გ) დაელოდებთ, რომ გასცონად პირველი ბაზიკი მათ გადამდინარება – 1.

7) თუ მეზობლებმა ახალი ავტომობილი შეიძინეს, თქვენ:

ა) გაიზარდეთ მათ სიხარულს – 3;

ბ) შურისგან გასკდებით – 1;

გ) დაიწყებთ ფიქრის, როგორ მასხერხს მათ მანქანის შემცირების – 5;

8) გიყვართ თუ არა მეზობლებთან ჭორაობა?

ა) დასახულების გამო მათ მანქანის შემცირების გარეშე – 3;

ბ) გაესაუბრებით ბავშვების გარეშე – 3;

გ) არა.

9) თუ მეზობლე ქალს ქმრის სახლში არ ყოფილისას უცნობი მამაკაცი ეწვევა, თქვენ:

ა) შეკლებად დაფინანსო, ვინ არის და როდის წავა – 5;

ბ) კვლეულ უხერხელ ვარი ანგარიშების წარმოიდგინთ – 1;

გ) უკანასკნელის არ მაჟცევთ

– 3.

10) თუ მეზობლები დასასვენებლად მიემგზავრებიან და გთხოვენ, მოუაროთ მათ ძალს, კატას, ყვავილებს და თვილური ადევნოთ ბინას, თქვენ:

ა) მაშინვე თანხმდებით – 5;

ბ) უპასუხებთ, რომ სამოწვევო დაქმუშავდეთ, რომ ას გარკვეული ხელის შემძლელი გარემოებანი – 3;

11) თუ მეზობლის ბავშვი მისთვის შეუფერებელ კომპარასათან მეგობრობს, თქვენ:

ა) მაშინვე აცნობებთ დედამისს – 5;

ბ) გაესაუბრებით ბავშვს – 3;

გ) ჩაოვლით, რომ ეს თქვენ არ გეხსებათ – 1.

12) თუ თქვენს მეზობლებს პოლიციელმა მიაკითხა:

ა) იპოვთ მიზებს და აუცილებელ შეხვალო მასთან – 5;

ბ) დაელოდებით პოლიციელს წასვლას და მერე მიაკითხავთ მეზობლებს – 3;

გ) აშკარად გამოხატავთ უქმაყოფილებას – 1.

გ) თქვენ ეს არ გაინტერესებთ – 1.

13) საკუთარ თავს თვლით:

ა) მეზობლებზე უკუთხესად – 1;

ბ) მათზე ბევრად ავტორიტეტულად – 5;

გ) თქვენ მათ უბრალოდ, არ კლირებთ – 3.

14) თუ ახალდაქორნინებული მეზობლები გყავთ:

ა) არ გაუშვებთ ხელიდან შესაძლებლობას, რომ ახალგაზრდებს რაიმე ურჩიოთ – 5;

ბ) ცდილობთ დაეხმაროთ, მაგრამ ტაქტიანად და შეუმნიველებლად – 3;

გ) თვლით, რომ ცხოვრების უკუთხესობა თავდა უნდა შეიინიონ – 1.

15) თუ მეზობლებმა ახალი ავეჯი შეიძინეს, თქვენ კი მისადებ ფასად თავის ნახმარ ავავს გთავაზობენ:

ა) მოიხიბლებით მათი წინააღმდებით – 3;

ბ) მოუხდეთ მდლობას თქვენზე ანუთი ზრუნვისათვის – 5;

გ) აშკარად გამოხატავთ უქმაყოფილებას – 1.

შეაჯახით შულვი

58 ქულა და მეტი: ყოველთვის მზად ხართ მეზობლების დასახმარებლად და მათი ყველა პრობლემის გასაზიარებლად – მაშინაც კი, როცა არ გთხოვენ და თქვენი ჩარევა ზედმეტია. შეიძლება მეზობლებს თავსაც კი აბეზრებთ. გარდა ამისა, ძალიან ცნობის-მოყვარე ხართ და ჭორაობაზეც არ ამბობთ უარს.

57-32 ქულა: თქვენ კეთილი, გულითადი აღამინი ხართ და დახმარებაზე უარს არავის ეუბნებით. თუმცა, როცა გრძნობთ, რომ მოცემულ მომენტში საჭირო არ

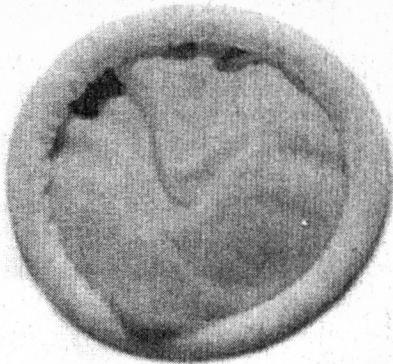
ხართ, თავს არავის ახვევთ საკუთარ აზრს. თქვენი მეზობლების ცხოვრება გაინტერესებთ, მაგრამ საკმაოდ ტაქტიანი ხართ და უხერხელობაში არ ვარდებით. არ ცდილობთ მეზობლების შესახებ ყველაფრი გაიგოთ და არც მათთვის გულის გადაშლა გიყვართ.

31 და ნაპლები: თქვენთვის შესაფერისი იქნებოდა, სრულიად იზოლირებულ ბინაში ცხოვრება. თქვენ არც მეზობლები გჭირდებათ და არც მათთან ურთიერთობის სურვილი გაქვთ.

ცამაზმანებს მეტს უხელიან

სოციოლოგთა მტკიცებით, მაღალ ქალებსა და მამაკაცებს 10 პროცენტით დიდი ხელფასები აქვთ, ვიღრე „მოკრძალებული“ სიმაღლის ადამიანებსა, და საერთოდ, მოხდენილი ტანის, მიზანდევლი გარენაბის ქრისტი უფრო ეადვილებათ სამსახურის შოვნაც და კარგი გასამრჯელოს მიღებაც. უშორი გარენაბის კი ერთ-ერთი მთავარი მიზეზია იმისა, რომ ადამიანს მნელად უმატებენ ხელფას და იშვიათად აწინაურებენ. ყველაზე ცუდიდ კი, როგორც გაირკვა, სამსახურში მსუქანი ქალები გრძნობენ თავს: მათ, საშუალოდ, 15 პროცენტით ნაკლებს უხდიან, ვიდრე გრძელფეხსა ლამაზმანებს.

ჩვილისთვის შეძენილი...

პეტეჩატივი

ერთმა რუმინელმა ბაბუამ შეილიშვილისთვის საწივარას საყიდლად აჟთაქ მიაყითხა, მაგრამ ამაռა — მარაგი ამოუწურათ. ხელცარიელი რომ არ დაძრუნებულიყო, საწივარას ნაცვლად პრეზერვატივების დასტა შეუძნია. შესაძლოა, მას დავიწყდა კიდეც ამ ნივთის დელიკატური დანიშნულება, რასაც მის რძალზე ვერ იტყვის კაცი — მამამთილის არჩევანმა ქალს ისტერიკა დამრთა და... ბერიკაცს თავში ტაფაც კი მოხვდა. უნდა ვიკრაულოთ, რომ საყადმყოფოდნ გამოსვლის შემდეგ მას აღარ დაავიწყდება სხვობა გარეგნულად მსგავს რო ნივთს შორის.

ბანეცვის

მყაჩი ტახალიცია

საუდის არაბეთში ადამიანთა გაწევებულა და სჯის დიდად პოპულარული სახეობაა. დანაშაულთა იმ სახეობებს შორის, რომლისთვისაც ამგვარად სჯიან, თვითმფრინავში მობილური ტელეფონით ბაასიც ყოფილა. ამას წინათ ერ-რიადიდან ტაბუკში მძმავალ მგზავრს, ფრენის დროს დაურეკეს და ისც მიუტევებდა შეცდა — ზარს უპასუხა. ლაინრიის მიწაზე დაშვებისთანავე მოქალაქე პოლიციაშ დაკავა, „დანაშაულისთვის“ თცი დარტყმით დასაჯეს, რაც, თითქმის „მშრალად“ გამოსვლას უდრის: თავად რომ დაერეკა, ორჯერ მეტი „მოხვდებოდა“...

ჩვილისთვის ასეთი უნდა

განცხადების ეს უზარმაზარი „დაუა“ ვირტუალური არ გეგონოთ — თუმცა ინგლისელებმა ის ტრიალ მიხდორში, დასახლებული პუნქტის მახლობლად ააგეს. პროექტის მიზანი კი ზედმიწევნით მარტივია — ის PLAYSTATION-ის ერთ-ერთი ახალი თამაშის — „ცხვრების“ რეკლამა და მნახველს ინტერნეტის საიტის მისამართის ამცნობს.

ფანტაზია · ფანტაზია · ფანტაზია · ფანტაზია

ჩვენი უურნალის წინა ნომერში შემოთავაზებული რუბრიკის — „ფანტაზიას“ პასუხად მკითხველთა მიერ გამოგზავნილი ქვითორების მიხედვით, გაიმარჯვა ბატონმა ნუგზარ შეგარდნამებ

ვულოცავთ ბატონ ნუგზარს და ვუსურვებთ წარმატებებს!

მესამე სელი არ გამომაყოფილო

(პკითხველის გვარი, სახელი)

(ცნობილი პიროვნება)

ამ რუბრიკით თქვენი წარმოსახვის გავარჯიშებას გთავაზობთ. გაითვალისწინეთ ჩვენი კომენტარი და

ფოტოზე აღბეჭდილ სახეს ის ცნობილი პიროვნება მოარგეთ, რომელიც ყველაზე მეტად მოუხდება. უერნალის

შემდეგ ნომერში ფოტო იმ პიროვნების სახით გამოქვეყნდება, რომელიც ყველაზე მეტ ხმას დააგროვებს.

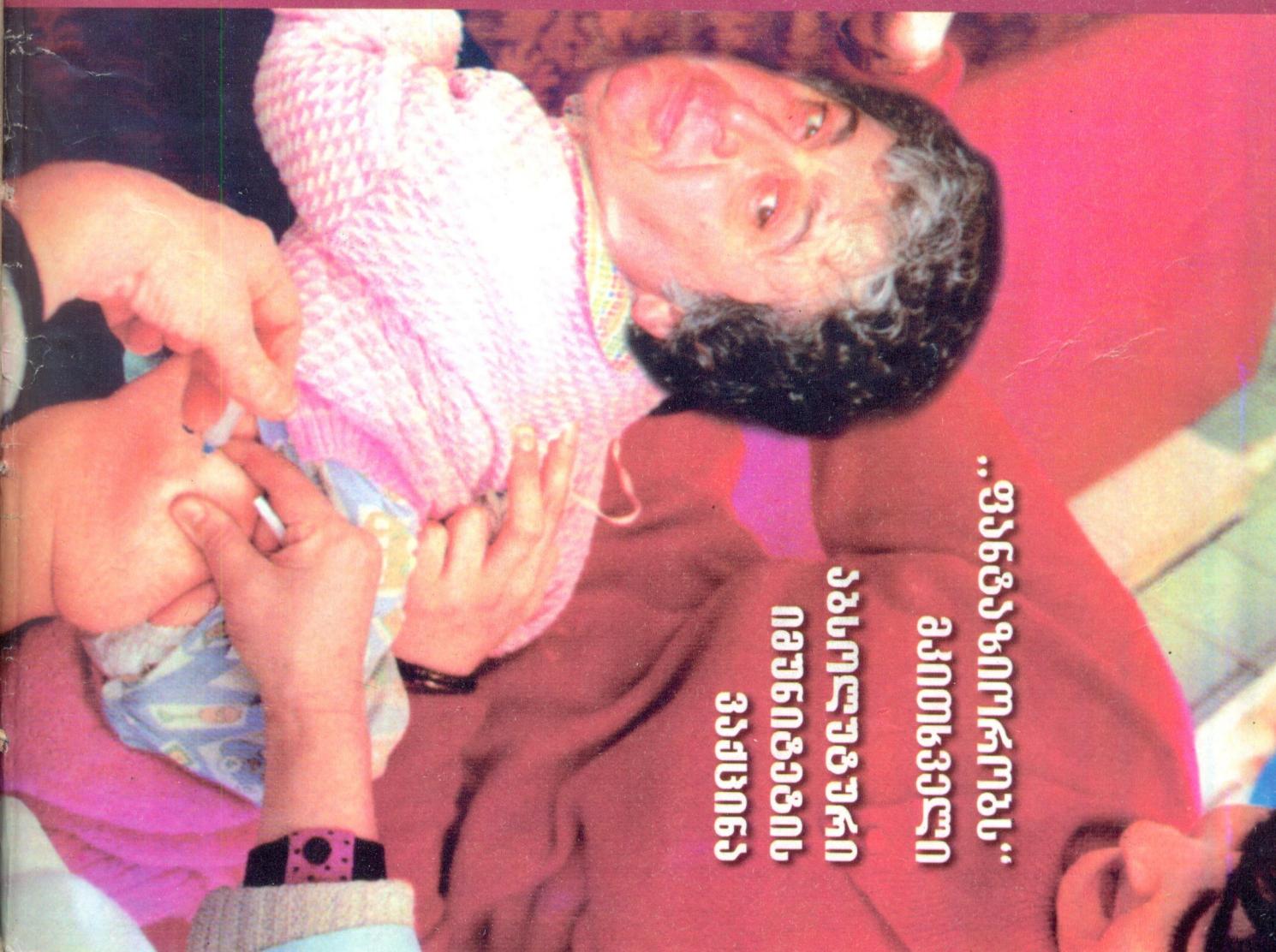
გთხოვთ, შეავსოთ ქვითარი და პასეხები გამოვგიგგნოთ, თბილისში განთავსებული „კვირის პალიგრის“ საფოსტო ყეთების საშუალებით.

ქვითარი ჩააგდეთ სამშაბათის (3 აპრილის) 13 საათამდე.

„ფანტაზია“

ხესახა ზელი არ გამოაყოფილ!

„ფანტაზიაშის
მკითხველი
აპოლონი
გიუნიტების
ცაჭცინა“

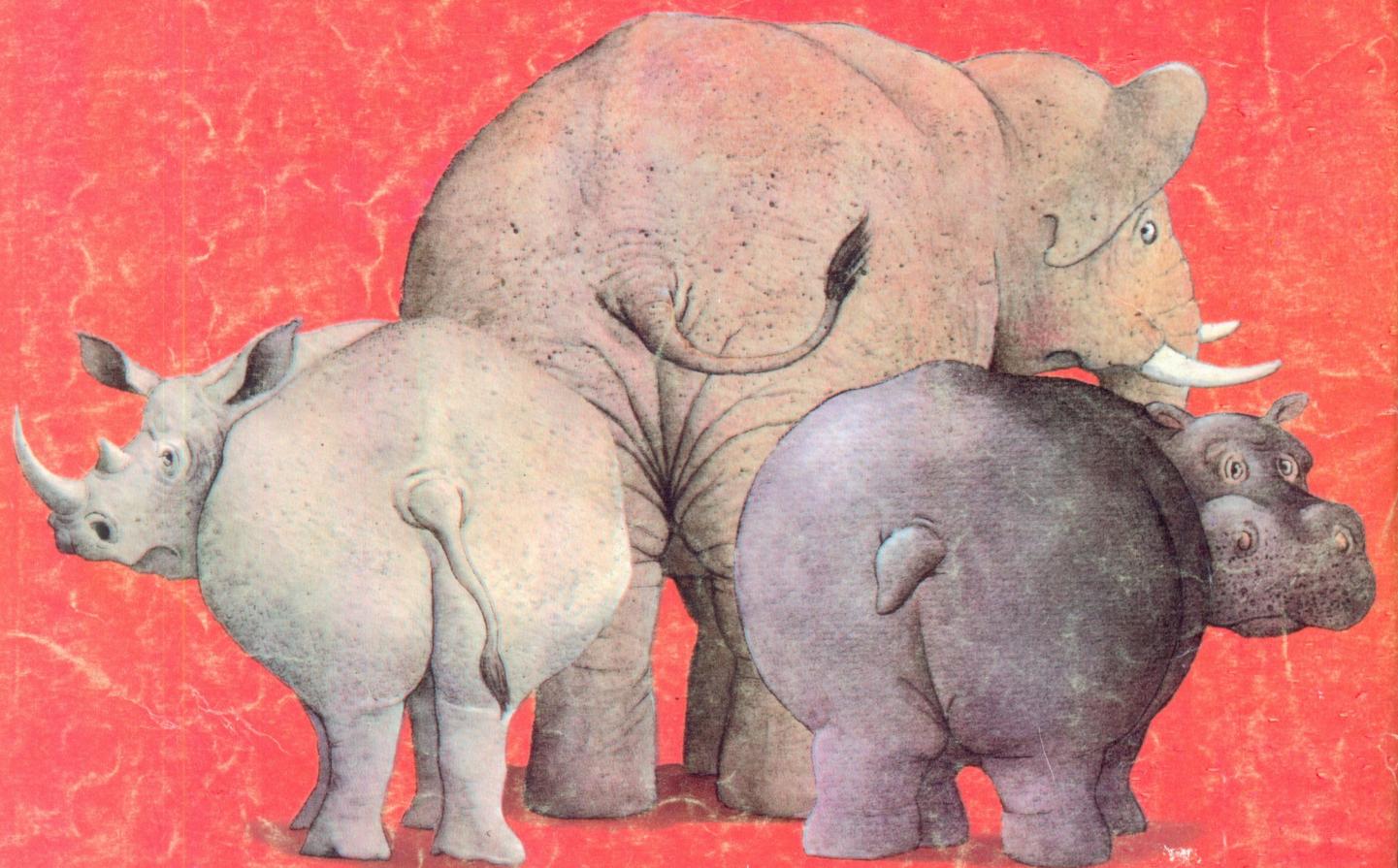
შერინგი (გერმანია)

648/3

ულტრაპროტ

(მაღამო და საცოლეები)

ბუასილის ეფექტური მკურნალობა

კანი არჩევილ პრობლემა

